

Protokoll fört vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde torsdagen den 23 november 2023

Tid:

kl. 10:00-18:00

Lokal:

Rådssalen

Närvarande:

Se bilaga

§§1-4

Justerat den 30 november 2023 Anslaget den 1 december 2023

Olle Burell

Cecilia Brinck

Sara Stenudd

Hans Altsjö
Sekreterare

ÄRENDELISTA

- §1 Sammanträdet återupptas
- §2 Närvaro
- §3 Budget 2024 för Stockholms stad med inriktning för 2025 och 2026 ägardirektiv 2024-2026 för koncernen Stockholms Stadshus AB samt vissa ärenden som behandlas, avslutas eller besvaras i samband med budgeten
- §4 Mötet avslutas

**§ 1
Sammanträdet återupptas**

**§ 2
Närvaro**

Närvaro redovisas i bilaga 1.

§ 3**Budget 2024 för Stockholms stad med inriktning för 2025 och 2026 ägardirektiv 2024-2026 för koncernen Stockholms Stadshus AB samt vissa ärenden som behandlas, avslutas eller besvaras i samband med budgeten**

Enhetliga friskvårdsbidrag, dnr KS 2023/971

Förlängning ekonomiskt stöd till barnfamiljer med rätt till tidsbegränsat förstärkt tilläggsbidrag inom bostadsbidraget, dnr KS 2023/1060

Taxor idrottsnämnden 2024, dnr KS 2023/1077
KS 2023/964**8. Förskolefrågor**Förskolenämnden (R VII)
SDN: Förskola (R VII)

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Tina Kratz (V), Ewa Carlsson Hallberg (S) och Sara Grolander (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag till budget.

Sophia Granswed Baat (M), Linnea Vinge (SD), Åsa Nilsson Söderström (L), Ismail Ali (C) och Michaela Hollis (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt egna förslag till budget.

9. Skolfrågor m.m.Utbildningsnämnden (RIII)
Grundskola och anpassad grundskola (RIII)
Gymnasieskola och anpassad gymnasieskola (RIII)
Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB) (RIII)

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Bjuggren (S), Tina Kratz (V) och Aida Badeli (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag till budget.

Borgarrådet Hedin (M), Linnea Vinge (SD), borgarrådet Jönsson (L), Claes Nyberg (C) och Maurice Forslund (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt egna förslag till budget.

10. Sociala-, tillgänglighets- och trygghetsfrågor

Socialnämnden (RIV)

SDN: Individ- och familjeomsorg (RIV)

inkl. socialpsykiatri (RIV)

SDN: Ekonomiskt bistånd (RIV)

SDN: Stöd och service för personer med funktionsnedsättning (RIV)

Överförmyndarnämnden (RIV)

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Ojanne (S), Rashid Mohammed (V) och Magnus Runsten (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag till budget.

Borgarrådet Hedin (M), Gabriel Kroon (SD), borgarrådet Jönsson (L), Kristin Jacobsson (C) och Nike Örbrink (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt egna förslag till budget.

11. Arbetsmarknads-, personal- och jämställdhetsfrågor

Arbetsmarknadsnämnden (RIII)

SDN: arbetsmarknadsåtgärder (RIII)

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Arvid Vikman Rindevall (S), Maria Ljuslin (V) och Felix König (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag till budget.

Per Rosencrantz (M), Leif Söderström (SD), Christina Tufvesson (L), Johan Kling (C) och Maurice Forslund (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt egna förslag till budget.

12. Äldreomsorgsfrågor

Äldrenämnden (RVI)

SDN: Äldreomsorg (RVI)

Micasa Fastigheter i Stockholm AB (RVI)

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Robert Mjörnberg (V), Felix Finnveden (S) och Lisa Carlbom (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag till budget.

Anette Hellström (M), Liliane Åkerlund (SD), Isabel Smedberg-Palmqvist (L), Thomas Wihlman (C) och Nike Örbrink (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt egna förslag till budget.

13. Kultur- och fritidsfrågor

Kulturhuset Stadsteatern (RVI)

Kulturnämnden (RVI)

SDN: barn, kultur och fritid (RVII)

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Boucher (V), Alma Carlsson (S) och Mats Berglund (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag till budget.

Kristina Lutz (M), Emelie Wassermann (SD), Isabel Smedberg-Palmqvist (L), Jonas Naddebo (C) och Destiny Zandi Lindgren (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt egna förslag till budget.

14. Utom rotelindelningen

Kommunstyrelsen m.m.

Revisorskollegiet

Central medelsreserv

Finansförvaltning

15. Beslut om budget 2024 för Stockholms stad med inriktning för 2025 och 2026 ägardirektiv 2024 – 2026 för koncernen Stockholms Stadshus AB samt vissa ärenden som behandlas, avslutas eller besvaras i samband med budgeten

Beslut

1. Kommunstyrelsens förslag till budget för 2024 för Stockholms stad och inriktning för 2025 - 2026, inklusive bilagorna 1-12 och 14-17 till budgeten, samt ägardirektiv 2024 – 2026 för koncernen Stockholms Stadshus AB godkänns. Beslutet innebär att kommunal inkomstskatt utdebiteras 2024 med kronor 17,98 per skattekrona och begravningsavgift med 6,5 öre per skattekrona.
2. Ärenden som behandlas, avslutas eller besvaras i samband med budgeten, bilaga 13 till budgeten, godkänns.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna reserverar sig mot beslutet och hänvisar till Moderaternas förslag till budget.

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet och hänvisar till Sverigedemokraternas förslag till budget.

Samtliga ledamöter för Liberalerna reserverar sig mot beslutet och hänvisar till Liberalernas förslag till budget.

Samtliga ledamöter för Centerpartiet reserverar sig mot beslutet och hänvisar till Centerpartiets förslag till budget.

Samtliga ledamöter för Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet och hänvisar till Kristdemokraternas förslag till budget.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns sex förslag till beslut, kommunstyrelsens förslag, Moderaternas förslag, Sverigedemokraternas förslag, Liberalernas förslag, Centerpartiets förslag och Kristdemokraternas förslag. Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 4
Mötet avslutas

Plats	Ledamot	Ersättare	Parti	Ankom	Utgick
48	Burell, Olle		S	10:01	18:07
77	Brinck, Cecilia		M	10:01	18:07
47	Stenudd, Sara		V	10:01	18:05
56	Abdullahi Ali, Nassir		S	9:07	18:07
105	Ali Hassan, Shamso		V	10:13	18:07
42	Ali, Ismail		C	10:01	18:03
102	Aranda de Gutiérrez, Norma	William-Olsson, Ellen	S	10:01	15:34
102	Aranda de Gutiérrez, Norma	Pettersson, Fredrik	S	15:34	18:07
92	Armstad, Stian	Schartner Giertha, Felicia	S	10:01	14:06
92	Armstad, Stian	Lagerkvist Tranströmer, Britten	S	14:06	18:07
89	Badeli, Aida		MP	10:01	14:59
89	Badeli, Aida	König, Felix	MP	14:59	18:07
96	Bengtsson, Frida		S	10:00	18:07
23	Bjuggren, Emilia		S	10:01	18:05
8	Boucher, Torun		V	10:00	18:05
58	Carlsson Hallberg, Ewa		S	9:59	12:34
58	Carlsson Hallberg, Ewa	Karlsson, Oscar	S	12:34	18:07
94	Carlsson, Alma		S	10:01	18:05
13	Cederschiöld, Anna	Virro, Henrik	M	10:01	18:07
80	Edin, Anders		SD	10:01	18:03
53	Edlund, Ingela		S	9:59	18:07
40	Elfvén, Anne-Lie		L	10:01	18:02
67	Elmlund, Annika		M	10:01	18:05
95	Finnveden, Felix	Karlsson, Oscar	S	10:01	11:05
95	Finnveden, Felix		S	11:04	18:07
14	Forslund, Maurice		KD	10:12	18:07
69	Friberg, Annika		M	10:01	18:07
12	Granswed Baat, Sophia		M	10:01	14:28
12	Granswed Baat, Sophia	Ström, Albin	M	14:30	18:07
103	Güler, Esme		S	10:00	18:04
52	Göransson, Anders		S	10:01	18:07
51	Hansson, Martin	Grolander, Sara	MP	10:01	14:02
51	Hansson, Martin		MP	14:02	18:07
4	Hedin, Andréa		M	10:00	18:07
66	Hedrup, Tom		M	9:06	18:07
61	Heinonen, Johan		S	10:01	18:07
34	Hellström, Anette		M	10:00	18:07
106	Herrström, Cecilia		V	10:00	18:07
37	Hollis, Michaela		KD	10:01	15:00
37	Hollis, Michaela	Lindgren, Destiny Zandi	KD	15:30	18:07

Kommunfullmäktige 2023-11-23

107	Holm, Jens	Ehrnström, Thomas	V	10:01	11:33	Sida 11 (144)
107	Holm, Jens	Egeltoft, Hanna	V	11:34	18:07	
70	Hökmark, Christoffer		M	10:01	18:07	
43	Ibrahim, Ashna		C	10:01	11:36	
43	Ibrahim, Ashna	Amofah, Patrick	C	11:37	18:07	
19	Jacobsson, Kristin		C	9:59	15:46	
30	Jama, Hassan		V	10:00	18:04	
88	Jama, Mansur	König, Felix	MP	10:00	14:59	
88	Jama, Mansur	Carl bom, Lisa	MP	15:00	18:07	
31	Johansson, Tobias	Mayr, Marre	V	10:01	16:27	
31	Johansson, Tobias		V	16:27	18:07	
39	Jonlund, Rasmus		L	10:00	18:07	
79	Juntunen, Tapani		SD	10:01	18:02	
18	Jönsson, Jan		L	10:01	18:07	
101	Kazinic, Elvir		S	10:01	18:07	
62	Kratz, Tina		V	10:01	18:07	
86	Kroon, Gabriel		SD	10:16	18:07	
81	Kroon, Julian	Nordström, Åke	SD	10:01	18:07	
104	Körhan, Özlem		V	10:01	18:07	
36	Lennaárd, Fritz		M	10:00	18:05	
99	Lind, Andreas		S	10:01	18:07	
7	Lindblom, Clara		V	9:59	15:00	
7	Lindblom, Clara	Ehrnström, Thomas	V	15:00	18:07	
60	Lindgren, Jimmy	Snis Sigtryggsson, Bjarne	S	10:01	11:31	
60	Lindgren, Jimmy	Stark, Emelie	S	11:31	14:01	
60	Lindgren, Jimmy		S	14:01	18:07	
71	Lindström, Therese		M	10:01	18:07	
45	Linusson, Svante	Wangel, Marcus	C	10:01	18:03	
16	Ljung, Björn		L	10:01	15:00	
16	Ljung, Björn	Hjelmestam, Elin	L	15:00	18:05	
64	Ljuslin, Maria		V	9:59	18:07	
97	Lorentzi, Ulrika		S	10:00	18:07	
11	Lutz, Kristina		M	10:01	18:07	
9	Mattsson, Alexandra	Jama, Hashim Mohamed	V	9:12	12:32	
9	Mattsson, Alexandra	Pittuco, Charlotte Lilja	V	12:32	18:07	
63	Mjörnberg, Robert		V	10:00	18:07	
38	Modig, Aron	Valier Furtenbach, Mikael	KD	10:01	18:07	
28	Mohammed, Rashid		V	10:00	18:07	
29	Mustonen, Maria		V	10:00	14:02	
29	Mustonen, Maria	Börefelt Axell, Henric	V	14:02	18:07	
20	Naddebo, Jonas		C	10:01	18:05	

Kommunfullmäktige 2023-11-23

41	Nilsson Söderström, Åsa		L	10:01	12:33	Sida 12 (144)
41	Nilsson Söderström, Åsa	Heimbrand, Christoffer	L	12:33	18:07	
32	Nilsson, Johan		M	10:00	18:05	
10	Nilsson, Jonas	Randquist, Theréz	M	15:51	18:07	
44	Nyberg, Claes		C	9:59	12:32	
44	Nyberg, Claes	Kling, Johan	C	12:32	18:07	
87	Obermüller, Cecilia	Carlbon, Lisa	MP	10:01	12:32	
87	Obermüller, Cecilia		MP	13:34	16:24	
87	Obermüller, Cecilia	Berglund, Mats	MP	16:30	18:07	
24	Ojanne, Alexander		S	9:05	18:07	
33	Paccamonti, Johan	Sakala, Aleks	M	10:01	18:07	
100	Palm, Ulrika	Sinisalo, Carolina	S	10:01	14:00	
100	Palm, Ulrika	Nyberg, Berit	S	14:02	16:25	
100	Palm, Ulrika	Hansson, Curre	S	16:25	18:07	
98	Piazzolla, Catharina		S	10:01	18:07	
93	Rashid, Sona	Bustos, Emil	S	10:01	16:22	
93	Rashid, Sona	Stark, Emelie	S	16:22	18:07	
91	Risberg, Eva		S	10:00	18:07	
72	Rosencrantz, Per		M	10:01	18:07	
90	Runsten, Magnus		MP	9:59	18:07	
83	Salnikov, Sergej		SD	10:01	11:52	
83	Salnikov, Sergej	Johnsson, Mats	SD	11:52	18:07	
27	Salvo, Maria-Elsa	Pettersson, Fredrik	S	10:01	14:00	
27	Salvo, Maria-Elsa	Snis Sigtryggsson, Bjarne	S	14:00	18:07	
65	Sharaf Abdi, Ahmed		V	10:01	18:05	
54	Sjöberg, Ulla		S	9:59	18:03	
35	Sjölander, Henrik		M	10:00	18:05	
17	Smedberg-Palmqvist, Isabel		L	9:59	18:07	
57	Stavling, Margareta		S	9:59	10:01	
57	Stavling, Margareta		S	10:01	18:05	
50	Strömgren, Lars		MP	10:01	18:07	
74	Svanström, Sara	Wistrand, Hanna	L	10:01	18:07	
84	Söderström, Leif	Löfgren, Roine	SD	10:01	13:15	
84	Söderström, Leif		SD	13:16	18:02	
75	Tufvesson, Christina		L	10:01	18:03	
22	Valeskog, Jan		S	10:01	10:01	
22	Valeskog, Jan		S	10:01	10:01	
22	Valeskog, Jan		S	10:01	16:24	
22	Valeskog, Jan	Hansson, Bo	S	16:30	18:07	
26	Vikman Rindevall, Arvid		S	10:01	18:07	
85	Vinge, Linnéa		SD	10:01	18:07	
55	Walther, Ulf	Brandt, Jakob	S	10:01	16:37	

Kommunfullmäktige 2023-11-23

55	Walther, Ulf	Mannerström, Gustav	S	16:37	18:07	Sida 13 (144)
21	Wanngård, Karin		S	10:01	18:07	
82	Wassermann, Emelie		SD	10:00	18:04	
5	Wedin, Dennis		M	10:01	18:05	
68	Wejke Norberg, Lou-Ann		M	10:00	18:07	
73	Werner, Hanna		M	10:01	18:05	
46	Wihlman, Thomas	Kling, Johan	C	10:01	12:32	
46	Wihlman, Thomas		C	12:32	18:03	
78	Åkerlund, Liliane		SD	10:01	18:07	
15	Örbrink, Nike		KD	10:01	18:07	
25	Österberg, Anders		S	10:01	18:07	
59	Österman, Gustav		S	9:59	18:07	
6	Fjellner, Christofer		M	10:01	18:07	
49	Lindhagen, Åsa		MP	14:14	18:07	

Bilaga 2

Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 23 november 2023

§ 3 Budget 2024 för Stockholms stad med inriktning för 2025 och 2026, ägardirektiv 2024–2026 för koncernen Stockholms Stadshus AB samt vissa ärenden som behandlas, avslutas eller besvaras i samband med budgeten

Enhetliga friskvårdsbidrag, dnr KS 2023/971

Förlängning ekonomiskt stöd till barnfamiljer med rätt till tidsbegränsat förstärkt tilläggsbidrag inom bostadsbidraget, dnr KS 2023/1060

Taxor idrottsnämnden 2024, dnr KS 2023/1077 KS 2023/964

7. Förskolefrågor

Förskolenämnden (R VII)

SDN: Förskola (R VII)

Anförande nr 1

T i n a K r a t z (V): Herr ordförande, fullmäktige och åhörare! Den här hösten har många barn påbörjat sin resa genom Stockholms utbildningssystem via förskolan. Föräldrar har deltagit i inskolning. Barnen har introducerats till vår fina förskoleverksamhet, med rörelse, skapande, fruktstunder, högläsning, vila och massor av lek och lärande.

Vi har mycket att vara stolta över ute på våra förskolor. De flesta gör ett fantastiskt arbete med våra små barn varje dag. Samtidigt ska vi inte vara nöjda. De problem som vi ser i förskolan i Stockholm är saker vi måste ta på stort allvar. Vi behöver öka utbildningsnivån, minska våra barngrupper och säkra goda miljöer för barn och medarbetare.

Här tar vi flera steg framåt. I majoritetens budgetförslag säkrar vi verksamhetens finansiering, och förskolan har nu för andra året i rad inget effektiviseringskrav. Cirka 200 miljoner tillförs för att säkra nuvarande nivå, trots den ekonomiska krisen. Vi höjer ambitionsnivån vad gäller andelen utbildade förskollärare, och vi fortsätter arbetet med att förbättra arbetsmiljön genom att säkra planeringstid för våra pedagoger. Utbildningsinsatserna på arbetstid i svenska språket och utbildning för barnskötare och förskollärare fortsätter. Vikariefrågan ska lösas på ett bättre sätt genom en central pool i egen regi.

När det kommer till de privata förskolebolagen är det så att cirka 20 procent av de förskolor som haft tillsyn under året har brister i det förebyggande barnsäkerhetsarbetet. På en av fem förskolor tas alltså barns säkerhet inte på allvar, vilket är mycket anmärkningsvärt. Därför lägger vi i budgeten cirka 6 miljoner kronor

på att skärpa tillsynen av de privata förskolorna. Det är pengar vi egentligen hade velat lägga på den vanliga verksamheten, men vi ska ta alla barn i Stockholm på allvar. Inget bolag som sätter barns säkerhet i andra hand för att plocka ut mer i vinst till aktieägarna ska få vara kvar. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till budget.

Sida 15 (144)

Anförande nr 2

E w a C a r l s s o n H a l l b e r g (S): Ordförande, ledamöter och åhörare! Mycket har hänt under åren. Passning av barn i barnkrubbor blev daghem – dagis, som vi sa. Nu har vi förskolor, en pedagogisk verksamhet som är till för barnen och deras utveckling.

I Stockholms stads nyinrättade förskolenämnd är syftet bland annat att höja statusen och prioritera hög kvalitet. Helst vill vi att varenda unge ska få möjlighet att möta just sin egen ”världens bästa personal”. Förskolan är en plats där föräldrarna kan lämna det allra käraste de har i trygga händer hos personal som trivs, som har goda villkor och som gör sitt bästa för att varje barn ska få leka och lära, få böcker lästa för sig och ibland få komma iväg på ett museibesök, en konsert eller en teaterföreställning.

Förskolan är en av de där platser där sådant som skulle kunna hända senare i livet förebyggs. Barn som tidigt får böcker lästa för sig får en bra grund till ett rikt språk som ger självförtroende för barn och även vuxna som demokratiska medborgare i vårt samhälle. Tänk vilken fördel vid skolstart för ett barn som har fått lära sig det där sociala – som har fått leka pedagogiska lekar, som har lärt sig att samarbeta och vänta på sin tur och som har fått lyssna på sagor i grupp!

Vi vill höja inskrivningsgraden, bland annat med hjälp av uppsökande verksamhet och introduktionsförskola. Vi introducerar oanmäld tillsyn, och tillsynen ska ske oftare; vi ska vara trygga med att barnen går till en verksamhet där den pedagogiska kvaliteten och säkerheten prioriteras, särskilt när vi vet att delar av förskolepengen sorgligt nog hamnar i aktieägarnas fickor. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 3

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): Herr ordförande, kommunfullmäktige och åhörare! Barnens lärande börjar i förskolan, en trygg, pedagogisk och lekfull miljö som bidrar till deras utveckling och förbereder dem inför grundskolan. För utsatta barn är förskolan en förutsättning för att kunna klara av grundskolan och så småningom gymnasiet. Alla barn ska ha rätt till en trygg och bra start i livet. Förskolan har en viktig funktion i det förebyggande arbetet, bland annat genom att uppmärksamma barn som far illa. I samverkan med stadsdelsnämnderna ska förskolans personal få relevant utbildning och hög kompetens kring barn med NPF-diagnoser. Barn med särskilda behov ska få det stöd de behöver genom evidensbaserade metoder. Vi vill också utreda karriärtjänster för förskolepersonal, och vi vill erbjuda barnskötare möjlighet att vidareutbilda sig till förskollärare.

Språket är nyckeln till kunskap. Barn som har ett väl utvecklat språk och ett stort ordförråd är bättre rustade inför skolstarten. Därför måste vi ha en årlig dialog mellan förskolorna och skolorna i stadsdelsnämndsområdena kring barnens språkutveckling och övergången till grundskolan. Vi måste också involvera fristående förskolor och skolor. Språktest vid rekrytering av personal ska tillämpas – det är en viktig åtgärd för

att säkerställa att barn som kommer från hem där man inte pratar svenska inte hamnar efter i skolan. Sida 16 (144)

Något som är oerhört viktigt för barnens fysiska utveckling och lärande är rörelse. Förskolornas miljö ska vara trygg och pedagogiskt utformad och inbjuda till lek, med mer naturmaterial och en bättre fördelning mellan grönytor och hårda ytor. Jag yrkar bifall till Moderaternas förslag till budget.

Anförande nr 4

L i n n é a V i n g e (SD): Jag minns när jag för första gången klev in innanför förskolans grindar med min lilla ettåring. Jag kommer ihåg pirret blandat med vemodet – nu var det dags för honom att ta sitt första kliv ut i den stora världen. Men jag minns också lättnaden och tryggheten som jag kände över att mötas av alla erfarna och engagerade pedagoger. Den tryggheten känner jag fortfarande varje morgon när jag lämnar mina barn på förskolan.

Men det är inte alla föräldrar som känner som jag. Förskolornas kvalitet skiljer sig väldigt mycket åt mellan olika stadsdelar. Framför allt skiljer sig förutsättningarna för språkutveckling inom svenska, vilket också är den enskilt viktigaste faktorn för att förebygga utanförskap. Det arbetet måste starta redan i förskolan. Därför storsatsar vi på ett språklyft inom förskolan.

Personalen i förskolan har kanske världens viktigaste jobb. Vi måste se till att de har alla förutsättningar att kunna räcka till och att göra sitt bästa varje dag. Därför minskar vi barngrupperna i förskolan och förbättrar arbetsvillkoren – dels för att locka fler medarbetare till förskolan, dels för att minska sjukskrivningstalen och behålla all den kompetens som faktiskt redan finns, dels och kanske framför allt för att alla föräldrar ska kunna känna den där tryggheten när de stänger grinden bakom sig på morgonen. Jag yrkar bifall till Sverigedemokraternas förslag till budget.

Anförande nr 5

Å s a N i l s s o n S ö d e r s t r ö m (L): Framtiden börjar inte i skolan. Den börjar faktiskt i förskolan – eller kanske ännu tidigare. Men det är i förskolan som vi som samhälle lägger grunden. Det är här barnen får lära känna en verklighet som skiljer sig från den egna familjens, och det är här man träffar sina första egna vänner och lär sig de sociala koderna. På en bra förskola växer också lusten att lära. Man brukar prata om ”educare”; det finns ingen utbildning utan omsorg och ingen omsorg utan utbildning. Att det är en bra modell vet vi, för all forskning visar att de barn som har gått på förskola sedan klarar skolan bättre. Vi vet alla att de barn som klarar skolan också klarar livet därefter.

Därför satsar vi liberaler 15 miljoner mer än majoriteten på förskolan. Vi satsar särskilt på tre områden. För det första vill vi öka den pedagogiska kvaliteten. Det var i detta syfte förskolenämnden nyligen bildades. Vi vill även att man slutar köpa in ”paddor” till barnen och i stället fokuserar mer på det sociala samspelet och på rörelse, så att barnen får den viktiga motoriken på plats i förskolan. Det behövs också väldigt mycket välutbildad personal.

För det andra är det viktigt att förskolan hjälper oss i arbetet med att bryta utanförskapet. Varje unge som börjar den svenska skolan ska också kunna svenska

språket. Det behöver man lära sig i förskolan, men det funkar sisådär i dag. Vi behöver höja närvaron i utanförskapsområdena, och vi behöver utbilda personalen, så att den bättre lär ut svenska. Sida 17 (144)

För det tredje måste förskolans förebyggande roll stärkas. Det kommer för få orosanmälningar från förskolan i dag; man ser ofta redan där när det börjar gå illa. Samverkan med socialtjänsten måste bli bättre.

Därmed yrkar jag bifall till Liberalernas förslag till budget.

Anförande nr 6

I s m a i l A l i (C): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Den resa som ett barn gör under sin tid i förskolan är på alla sätt fantastisk – från en ettårings ljud till det första ordet till fröken, från vingliga steg till ett barn som springer, dansar och klättrar. Aldrig senare i livet sker en lika omfattande utveckling under så kort tid.

Förskolans viktigaste uppdrag är att komplettera föräldrarna i att göra den tiden i barnets liv så bra och utvecklande som möjligt. Alla barn är unika med sin egen personlighet, och förskolan är det första steget i barnets utbildning. Verksamheten ska lägga grunden till ett livslångt lärande. Vi i Centerpartiet tycker att förskolan är en viktig och betydande del i det svenska utbildningsväsendet. Redan så tidigt som i förskoleåldern kan vi nå de barn som riskerar framtida svårigheter i skolan och öka möjligheten att ge alla barn likvärdiga chanser till en bra skolgång.

Hur framgångsrikt ett samhälle är bedöms bäst utifrån de möjligheter som ges barnen. Att skapa likvärdiga förutsättningar för alla barn att nå sin fulla potential, vilket de har rätt till, är förskolenämndens allra viktigaste uppdrag. En förskola för fler barn innebär en viktig insats för att se till att fler föräldrar kan gå till jobbet eller studera vidare, inte minst utrikes födda kvinnor. På det sättet stärks också deras ekonomiska självständighet. Jag yrkar bifall till Centerpartiets budgetförslag.

Anförande nr 7

S a r a G r o l a n d e r (MP): Ordförande, ledamöter och åhörare! God morgon! Härligt att börja dagen med förskolefrågorna! Det är ju med barnen och i förskolan som allt börjar.

Vi vill att förskolorna i Stockholm ska vara platser för lek och lärande, med bra och stimulerande miljö både inne och ute. Barn som växer upp i den här staden ska inte behöva ha förskolegårdar som domineras av plastmaterial, asfalt och hårdgjorda ytor. Därför behöver vi få bort de här hårdgjorda ytorna och allt konstgjort plastmaterial och i stället ge plats för mer grönska och odling på våra förskolegårdar. Vi måste skapa bra miljöer för lek och lärande, samtidigt som vi rustar förskolegårdarna och klimatanpassar dem för framtiden. Under det kommande året kommer vi därför att identifiera vilka förskolegårdar som har störst behov av upprustning, och under mandatperioden kommer 15 av våra förskole- och skolgårdar att upprustas enligt ett koncept för gröna förskolegårdar som vi kommer att ta fram.

Det är också så att man för första gången i Stockholms stads historia tar fram ett stadsövergripande funktionsprogram för förskolornas utformning. På det sättet skapar vi bättre miljö både inne och ute för alla barn i våra förskolor. Programmet ska ha höga

ambitioner när det gäller materialval och ska också bidra till att nå våra högt ställda miljö- och klimatmål. Det är även så att våra barn är de som är mest känsliga för exponering för kemikalier och farliga ämnen som finns runt om i vår miljö. Därför ska vi fortsätta arbetet med en kemikaliesmart förskola. Vi jobbar också vidare med att öka andelen ekologisk mat som serveras i våra förskolor. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till budget. Sida 18 (144)

Anförande nr 8

M i c h a e l a H o l l i s (KD): Herr ordförande, åhörare och fullmäktige! Det är helt klart så att det är väldigt viktigt för en kommun att ha bra förskolor. Det är viktigt för barnen, för föräldrarna och för hela samhället. Forskning visar att små barn mår bra av små barngrupper i förskolan. Det gäller särskilt de minsta barnen. Barnen blir stressade av att ha för många relationer under förskoledagen. Mindre barngrupper gör att personalen får mer tid för varje barn. Det är särskilt bra med små barngrupper för barn med särskilda behov. Därför satsar nu Kristdemokraterna 250 miljoner kronor på minskade barngrupper i förskolan. Vi satsar även på kompetensutveckling för förskolepersonalen och stärkt samarbete mellan socialtjänsten och förskolan. Kristdemokraterna lägger drygt 65 miljoner kronor mer på förskolepengen än vad majoriteten gör.

Majoriteten inleder kapitlet om förskolan med orden: ”En bra start i livet börjar i förskolan.” Men är det verkligen så? Är det i förskolan som en bra start i livet börjar? Nej, så är det såklart inte. Det är i familjen som en bra start i livet börjar. Jag tänker att majoriteten inte kan mena att förskolan ersätter föräldrarnas och familjens betydelse för ett barn. Men så läser jag majoritetens budgettext och börjar inse vänsterstyrets vurm för institutionen förskola som ska lösa alla samhällsutmaningar. Man talar om förskolans kompensatoriska roll. Men vad är det förskolan ska kompensera för? Jo, förskolan ska enligt vänsterstyret kompensera för utanförskap och ojämlikheter. Förskolan ska axla ansvaret för misslyckad integration och kompensera för denna på något strömlinjeformat sätt.

Förskolan är till för barn, så låt oss ha barnen i fokus när vi talar om förskolan! Jag yrkar bifall till Kristdemokraternas budgetreservation.

Anförande nr 9

Å s a N i l s s o n S ö d e r s t r ö m (L): I mitt inledningsanförande berättade jag att Liberalerna satsar 15 miljoner kronor mer än majoriteten på förskolan och att vi särskilt lyfter tre områden. Nu tänkte jag berätta lite mer specifikt vad vi vill prioritera just i detta års budget.

För det första vill vi öka den pedagogiska kvaliteten. Det gör vi genom att avsätta 5 miljoner kronor till en utbildningsinsats för pedagoger där man särskilt lyfter fram det viktiga sociala samspelet och behovet av rörelse.

För det andra vill vi intensifiera arbetet med att bryta utanförskapet. Det gör vi genom en satsning om 5 miljoner kronor på språkutvecklande arbete och genom en satsning om 3 miljoner kronor på ett centralt närvarosystem som ska se till att vi får ordentlig koll på närvaron på förskolan, vilket vi inte har i dag.

För det tredje vill vi stärka förskolans förebyggande roll genom en satsning om 6 miljoner kronor på arbete mot negativa maskulinitetsnormer. Vi måste nämligen se till att framtidens män får närmare till sina känslor och närmare till orden än vad gårdagens har haft. Sida 19 (144)

Allt som allt satsar vi alltså 15 miljoner kronor mer än majoriteten på förskolan, och det utan att höja skatten. Med detta vill jag återigen yrka bifall till Liberalernas förslag till budget.

Anförande nr 10

T i n a K r a t z (V): Herr ordförande! Ni lägger kanske 15 miljoner kronor mer än vi, Åsa Nilsson Söderström, men de satsningarna är ofinansierade. Man kan alltid göra så i opposition; det är lätt.

Din partikamrat skolminister Lotta Edholm fortsätter att inom förskolan tillåta ett ohållbart system, som leder till överetableringar, till vinstuttag på bekostnad av kvalitet och till att kommunen överkompenserar fristående aktörer för ansvar som bara staden har. Nu har det tillsatts en utredning av vissa av dessa saker, men förskolan lämnas helt i sticket. Den finns inte med i den utredningen över huvud taget, trots att den är den första länken i utbildningskedjan.

Det bästa hade varit om man tagit bort marknadsskolan helt och hållet. Vi gör vad vi kan göra här på kommunal nivå för att motverka marknadsskolan, men vi undrar vad ni gör. Vi anser att Liberalerna sviker förskolan. Varför gör ni det?

Anförande nr 11

Å s a N i l s s o n S ö d e r s t r ö m (L): Ja, jag har noterat att Vänsterpartiet här i kommunfullmäktige ägnar all sin tid åt att hetsa mot privata förskolor. Jag har inte riktigt förstått varför. I alla undersökningar vi gör i staden visar det sig att föräldrar och barn är nöjdare med de privata förskolorna än med de kommunala. Man kanske skulle lägga lite mer kraft på att höja kvaliteten i de kommunala förskolorna i stället för att hetsa mot de privata. Med det sagt ska naturligtvis de förskolor som inte håller måttet stängas. Men det måste gälla oavsett om de är kommunala eller privata.

Anförande nr 12

L i n n é a V i n g e (SD): Vänsterstyret framhåller ofta att fler behöriga förskollärare skulle vara lösningen för att stärka språkkunskaperna hos förskolepersonalen. Jag har ifrågasatt det här, för jag tror att frågan är mer komplex än så. Det finns förskollärare med bra svenskkunskaper och sådana med dåliga svenskkunskaper och så vidare. Men det som jag tidigare har reagerat mest på är att era egna budgetindikatorer sagt att förskollärartätheten inte ska öka, samtidigt som ni i varje debatt framhållit det som er största åtgärd för förskolan. Jag kunde inte låta bli att se att ni i årets budget ändå har klämt in att förskollärartätheten ska öka.

Det som bekymrar mig är att det här är ert enda konkreta förslag för att förbättra svenskkunskaperna i förskolan, samtidigt som ni inte lägger några pengar på det. Och även om ni skulle lyckas trolla fram de här pengarna bekymrar det mig än mer att det inte finns några förskollärare att rekrytera. Statistik från Skolverket visar att det

kommer att råda brist på förskollärare i många år framöver, vilket gör ert förslag Sida 20 (144) ogenomförbart i dubbel bemärkelse.

Min fråga till er är: Hur planerar ni att höja svenskunskaperna hos förskolepersonalen när ert enda konkreta förslag är ogenomförbart? Ni vill inte ta reda på var problematiken finns för att kunna rikta de befintliga insatserna rätt, och ni vill inte införa språktest vid nyrekrytering.

Anförande nr 13

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag ska inte anklaga Linnéa Vinge för att hon inte har lusläst vår budget. Jag förstår att det kan upplevas som mycket att läsa. Men det står betydligt mer om hur vi ska stärka både språkkunskaperna hos dem som jobbar i våra förskolor och det språkutvecklande arbetssättet. Skulle du dessutom orka sätta dig in lite i vår arbetsmarknadspolitik, som Sverigedemokraterna annars skövlar, skulle du se att vi har ett viktigt samarbete där man inom vår egen komvuxutbildning faktiskt erbjuder just språkutbildning till anställda i förskolan. Det är alltså inte ett arbete som inte finns, utan det är ett arbete som i allra högsta grad pågår men som ska byggas ut. Det är en viktig satsning i den här budgeten att fortsätta stärka det arbetet. Vi behöver alltså inte trolla fram någonting.

Jag hakade också upp mig på det här med att ni säger att ni ska satsa 10 miljoner kronor mer, tror jag att det är, på att minska barngrupperna. Då skövlar ni samtidigt till exempel just arbetsmarknadsutbildningen. Var ska de här språkpengarna komma ifrån?

Anförande nr 14

L i n n é a V i n g e (SD): Vi satsar 16 miljoner kronor på mindre barngrupper i förskolan, Emilia Bjuggren.

Problemet med de befintliga insatserna är att de inte har fungerat. De har till och med lagts ned i flera stadsdelar. Vi behöver göra insatserna obligatoriska, men ni har sagt nej till att utreda var problematiken finns för att kunna rikta insatserna dit.

Det finns inga förskollärare att rekrytera. Detta är det enda förslag som hittills har framförts i debatten när jag har pratat med Alexandra Mattsson, men det finns inga att rekrytera.

Jag kan förstå att det sticker lite i ögonen att Sverigedemokraterna för andra året i rad gör större satsningar än ni på förskolan och att våra förslag till skillnad från era faktiskt är genomförbara.

Anförande nr 15

T i n a K r a t z (V): Herr ordförande! Vår budget är totalt och helt solitt finansierad. Detta saknas ganska tydligt i er budget, Linnéa Vinge.

Det stämmer att det saknas något i vår budget gällande språkutbildning, men det beror på att den för närvarande sker med statliga medel. Det är därför det inte syns i vår budget. Det görs också lokala satsningar i vissa stadsdelar, och de kommer att fortsätta. Vi tar detta på stort allvar.

Vad gäller förskollärare vet vi att det finns stora möjligheter att fortsätta med det goda arbete som redan pågår. Jag kan berätta för dem här inne i salen som inte vet om det att det pågår utbildningar från barnskötare till förskollärare och från utbildade barnskötare till utbildade barnskötare. Vi ställer högre krav nu; vi säger att vi ska nå minst 35 procent och ha en ökning av andelen legitimerade förskollärare, för vi vet att det är avgörande för kvaliteten på förskolan.

Anförande nr 16

L i n n é a V i n g e (SD): Det stämmer att ni skriver att förskollärartätheten ska öka, Tina Kratz. Men ni lägger inte mer pengar på det i år än vad ni gjorde förra året, och då trodde ni att den inte skulle öka på flera år. Jag förstår alltså inte riktigt hur ni har räknat på det här. Er enda satsning på förskolan är ju att inte göra några nedskärningar, och det tycker jag är tråkigt.

Det finns inga förskollärare att rekrytera. Jag tror inte att ni tror på det här själva. Men det hindrar inte Sverigedemokraterna från att satsa på förskolan: 16 miljoner kronor för att minska barngrupperna, 20 miljoner kronor för en språksatsning och 10 miljoner kronor till ökad tillsyn.

Anförande nr 17

R a s m u s J o n l u n d (L): Ordförande och åhörare! Jag ska börja med att erkänna att jag inte har eller någonsin har haft några barn i förskolan. Däremot har jag själv gått på det som var dagis och fritis på 80-talet. Det blev ganska många timmar när man hade föräldrar som var egenföretagare. Jag har också sommarjobbat på förskola på 90-talet, innan jag som ordförande för stadsdelsnämnden förra mandatperioden blev ansvarig för förskolorna på Kungsholmen.

Denna lilla exposé kanske inte är så intressant i sig, men det man kan konstatera är att den förskola som vi har i dag – och den som vi hade förra mandatperioden – är en helt annan än den man hade på 80- och 90-talet. Engagemanget för barnen är detsamma, men det pedagogiska innehållet har stärkts avsevärt vad gäller förskolan, likaså behoven och förväntningarna från alla håll och kanter – från föräldrar och samhälle. Förskolans betydelse för barns sociala och läromässiga utveckling och dess rent hälsosamma integrativa och förebyggande effekter, som vi bara får mer kunskap om, gör ju att det bara blir viktigare och viktigare med en bra förskola för alla.

Vi liberaler vill att fler barn ska gå i förskolan, att fler barn ska kunna börja tidigare i förskolan och att fler barn därigenom ska kunna få del av den pedagogik, den sociala samvaro och alla de gynnsamma effekter som förskolan ger. Inte minst vet vi att förskolan kan ha en väldigt positiv effekt för barn som har sämre förutsättningar med sig hemifrån, till exempel vad gäller språkutveckling, vilket inte minst min partivän Åsa Nilsson Söderström var inne på i talarstolen nyss.

Därför satsar Liberalerna på förskolan och särskilt på att den pedagogiska personalen ska få ännu mer utbildning för att ännu bättre kunna hjälpa ännu fler barn att hitta nycklarna till språket. En bra förskola för alla är helt enkelt en av de allra viktigaste frihetssatsningar som vi kan göra för dagens små och framtidens stora stockholmare. Med det yrkar jag bifall till Liberalernas förslag till budget.

F e l i c i a S c h a r t n e r G i e r t t a (S): Hej, Rasmus! Vi har ju jobbat tillsammans och tagit hand om förskolorna på Kungsholmen. De är jättebra. Därför är det synd, tycker jag, att Liberalerna inte tar problemen med marknadsförskolan på allvar. Det finns risk för att marknadsförskolan lockar till sig oseriösa och till och med kanske kriminella aktörer. Valfrihet är naturligtvis jätteviktigt, men vilka föräldrar är det då som väljer de här dåliga förskolorna där barnen går hem hungriga trots att ägarna går hem med miljardvinster?

Anförande nr 19

R a s m u s J o n l u n d (L): Den frågan kan jag inte svara på så här rakt upp och ned. Däremot är det naturligtvis, precis som Åsa Nilsson Söderström var inne på, viktigt att vi värnar valfriheten, vilket ni också verkar göra, och att det finns flera alternativ, även privata förskolor. Att de kan drivas av vinstgivande företag ser vi inget problem med. Däremot ska naturligtvis, som Åsa också sa, dåliga förskolor stängas oavsett vilken regi de drivs i. Det finns tyvärr många exempel runt om i vårt land på dåliga kommunala förskolor, dock kanske inte så många i Stockholm lyckligtvis. Tyvärr är det ibland så att de nästan kommer lättare undan. Men alla dåliga förskolor ska bort.

Anförande nr 20

B o r g a r r å d e t B j u g g r e n (S): Herr ordförande, fullmäktige och stockholmare! En klarad skolgång är den viktigaste skyddsfaktor man kan få i livet. Det är den biljett som krävs till ett självständigt liv i dag. Därför är det såklart oacceptabelt att 12 procent av eleverna i vår stad fortfarande lämnar skolan utan behörighet till gymnasiet. Ute på Järva har många skolor gjort en fantastisk resa i att höja resultaten och ge fler barn de kunskaper de behöver. Men fortfarande lämnar alldeles för många skolan utan den nödvändiga behörigheten till gymnasiet.

Ett återkommande svar på frågan ”Vad mer kan vi göra?” är – förutom att avskaffa de värsta avarterna av marknadsskolan – att fler barn behöver få med sig språket redan i förskolan. Det är därför vi i den rödgröna majoriteten har så stort fokus på att stärka språkkunskaperna och det språkutvecklande arbetet bland de anställda i våra förskolor. Jag är glad att det finns en ganska stor enighet om detta i den här salen. Det är därför vi höjer ambitionerna för andelen utbildade förskollärare på våra förskolor, och det är därför vi utvecklar arbetet med att få fler barn att gå i våra förskolor.

Den där glädjen i att lära sig saker börjar ju inte i skolan utan mycket tidigare. Förskolans roll i att rusta barn för framtiden och för skolan kan inte överskattas. För att stärka förskolans kompensatoriska uppdrag ska vi under året ta fram en modell för det sista året före skolan. Genom förstärkt fokus på just kunskaps- och språkutveckling tillsammans med fortsatt utveckling av överlämningen från förskola till skola ska vi se till att barnen i vår stad är bättre rustade när de sedan kliver in i skolans värld.

Anförande nr 21

Å s a N i l s s o n S ö d e r s t r ö m (L): Vi instämmer med varandra om mycket, Emilia Bjuggren: Språket är viktigt, och förskolorna är viktiga. Men det är något som jag ofta saknar i majoritetens berättelse. Man pratar om inskrivningsgraden, men den är egentligen inte så himla viktig. Det allra viktigaste är ju att barnen är i förskolan, att

närvaron är bra. Men vi har fortfarande inget system för att det ska funka att ha koll på detta. Vi har i vår budget satsat 3 miljoner kronor för att det här systemet ska komma fram så snabbt som möjligt. Vad gör ni för att vi ska få koll på hur närvaron faktiskt ser ut i Stockholms förskolor? Sida 23 (144)

Anförande nr 22

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Det är självklart så att närvaron är viktig. Vi ska se till att vi har så bra förskolor att föräldrar som ändå betalar för att deras barn ska vara där vill att de också ska vara där. Men det är klart att även inskrivningsgraden är viktig. Pratar man med lärare och rektorer ute på Järva får man höra att det är just de barn som uppenbart inte har gått i förskolan som har den tuffaste resan att komma i kapp. Jag delar alltså inte den bilden, utan vi ska jobba stenhårt på att öka inskrivningsgraden i förskolan. Det är ett viktigt arbete för våra förskolor, men också i många av de insatser som görs av vår arbetsmarknadsförvaltning i det uppsökande arbetet ute i våra förorter. Fler barn ska få chansen till en riktigt bra skolstart, och då är inskrivningsgraden en jätteviktig prioritering.

Anförande nr 23

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): Herr ordförande! Det är väldigt viktigt att övergången mellan förskola och skola fungerar, kanske inte minst nu när man har brutit ut förskolan och skapat en förskolenämnd och en förskoleförvaltning. Min fråga till Emilia Bjuggren är: Hur tänker ni jobba för att involvera även de fristående förskolorna och skolorna i den här övergången? När man lyssnar på er i debatten låter det faktiskt nästan som att de fristående aktörerna ska vara lite rädda – kommer de ens att finnas kvar i framtiden i Stockholm?

Anförande nr 24

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag tror att Sophia Granswed Baat delvis har rätt. Är man en fristående aktör med kass kvalitet är dagarna kanske räknade i Stockholm. Är man däremot en fristående aktör som har bra kvalitet i sin verksamhet, som ger barnen en riktig start i livet och som dessutom anstränger sig precis lika mycket för att vara en stor del av överlämningen från förskolan till skolan som våra kommunala skolor är det självklart så att man kommer att fortsätta att verka i vår stad.

För vår del är barnen mer prioriterade än vad förskolekoncernerna är. Det är självklart.

Sophia sätter fingret på en viktig fråga, nämligen att just den otroliga mängden aktörer gör arbetet med övergången svårare. Jag är helt övertygad om att det faktum att vi nu har en förskoleförvaltning som kan fokusera just på förskolan kommer att underlätta detta något. Men det är en lång resa kvar.

Anförande nr 25

T i n a K r a t z (V): Herr ordförande, åhörare och ledamöter! Vi har som sagt mycket att vara stolta över i våra förskolor. Det finns många som gör ett fantastiskt arbete med våra små barn varje dag. Det gör att barnen växer och utvecklas i en trygg miljö. Jag vill i detta inlägg lyfta fram de delar i budgeten som handlar om tidiga insatser för förskolebarn där Stockholm kan göra mer än vi gör i dag.

Vi ska under året ta fram en strategi för stadens barnhälsoarbete. Där ska arbetet med barn med särskilda behov och barn i utsatthet prioriteras, och arbetet med dessa ska bli än mer likvärdigt. Vi behöver utöka samverkan med socialtjänsten och regionen för att säkerställa att stöd sätts in tidigare för dem som behöver det. Under året ska vi också ta fram en modell för förstärkt förskola i ytterstaden för att ytterligare säkerställa att alla barn ges samma chanser till en bra framtid.

Något vi även måste ta på allvar är att inget barn ska behöva gå i en verksamhet som sätter vinsten före tryggheten, säkerheten och kvaliteten på pedagogiken. Vi har alltför ofta hört berättelser som skär i hjärtat om just detta. Nu senast handlade det om Thoren Framtid i Älvsjö, där – om uppgifterna i medierna stämmer – de anställda tvingats ljuga för förvaltningens utredare om existensen av legitimerade förskollärare och spela upp en verksamhet fylld av aktiviteter som en teater just när utredaren var på plats. Dessutom ska barn ha låsts in och särbehandlats som bestraffning.

Vi har ett ansvar för alla barn i Stockholm. Därför tar vi nu till alla de krafttag mot de oseriösa marknadsskolorna och de oseriösa privata alternativen som vi har till vårt förfogande. För att på riktigt kunna garantera att alla barn får en säker och trygg omsorg och en verksamhet av hög kvalitet kommer vi att stärka tillsynen, och den kommer oftare att ske oanmäld. Alla barn i Stockholm, oavsett var i staden de bor, ska ha en riktigt bra förskola som sätter barnen i första rummet.

Anförande nr 26

L i n n é a V i n g e (SD): I er budget lägger ni 6,3 miljoner kronor på förstärkt tillsyn av privata förskolor, Tina Kratz. Jag tycker att det är bra med en stark tillsyn. Vi sverigedemokrater lägger 10 miljoner kronor på stärkt tillsyn av alla förskolor, oavsett regi. Men i er budget och även i övriga debatter här i fullmäktige har ni alltid, skulle jag vilja säga, en väldigt raljant ton mot fristående förskolor. Trots att de goda exemplen är väldigt många lyfter ni bara fram fristående förskolor när ni vill lyfta fram kritik eller problem. Man kan ju tro att ni bara är ute efter att försvåra för de här verksamheterna. Jag undrar därför vad ni i vänsterstyret vill göra för att underlätta för våra privata utförare att bedriva bra förskoleverksamhet.

Anförande nr 27

T i n a K r a t z (V): Det som jag pratar om är de oseriösa aktörer som är inne i verksamheten bara för att tjäna pengar. Det finns alltför många sådana. Vi ser det varje dag ute i stadsdelarna också. Det sker alltför ofta, och det måste vi komma till rätta med. Detta gäller inte bara Thoren utan även andra aktörer som har varit ute och gjort saker som inte fungerar. Barn har varit i lokaler som inte varit säkra. Man har inte tagit sitt ansvar, utan man har varit mer intresserad av att tjäna pengar. Dessa aktörer måste vi komma till rätta med. Det finns absolut fristående förskolor som är bra. Jag har själv jobbat i ett jättebra föräldrakooperativ med stor kompetens och bra kvalitet. Barnen mådde mycket bra där. Sådana förskolor ska vi absolut ha kvar i staden. Det är ingenting som säger att vi inte ska ha fristående alternativ. Men vi ska inte ha aktörer som bara är här för att tjäna pengar.

Anförande nr 28

M i c h a e l a H o l l i s (KD): Jag vill börja med att ge dig beröm, Tina Kratz; att hoppa in så här när någon blivit sjuk är inte så lätt. Bra jobbat!

I kapitlet om förskolan i er budget nämner ni familj och föräldrar bara en gång. Men genomgående i hela texten återkommer skrivningar om förskolans kompensatoriska uppdrag. Alla här vill ju att förskolan ska vara bra i hela staden. Jag tror inte att någon här inne vill att förskolan inte ska vara bra för alla barn oavsett var i Stockholm de bor. Men min fråga till dig är: Ska verkligen förskolan ansvara för att komma till rätta med misslyckad integration och segregation?

Anförande nr 29

T i n a K r a t z (V): Förskolan är vår möjlighet att göra stor skillnad. Den ska vara lika för alla barn.

Vi nämner *barn* väldigt många gånger. Vi sätter barnen i centrum. Naturligtvis har vårdnadshavare och föräldrar en stor del. Vi kommer att göra allt vi kan för att se till att förskolan lever upp till sitt uppdrag att vara kompensatorisk, så att vi i samhället gör allt vi kan göra för att stötta och hjälpa. Sedan gör vi en massa annat också genom våra stadsdelar och vår socialtjänst på olika sätt. Det som vi behöver göra är ganska ofta att stötta upp i föräldraskapet och så vidare.

Vi ser inga problem med att det är människor från olika delar av världen med olika språk som bor här. Vi ser det som en styrka och som någonting som är bra för Stockholm. Det är också bra att förskollärare och pedagoger på förskolorna har många språk med sig.

Anförande nr 30

Å s a N i l s s o n S ö d e r s t r ö m (L): Jag var oroad redan före denna debatt. När jag sökte på Mattsson plus förskola såg jag att alla Alexandras inlägg i medierna handlade om hur dåliga privata förskolor är. Nu hör jag dig upprepa samma sak, Tina Kratz.

Vi var ju överens om att vi skulle ha en förskolenämnd för att öka kvaliteten i alla förskolor. Då kan det inte bara handla om att slå igen de privata förskolor som ni inte gillar. ”Visst är jag för valfrihet, men ...” – det påminner mig väldigt mycket om ett annat uttryck som låter ungefär likadant. Det betyder att man inte alls är för valfrihet. Det var samma story i går i budgetdebatten. I varje nämnd hade vi en vänsterpartist som var uppe och pratade på det här sättet. Vi måste återkommunalisera allting, verkar det som. Är det den enda politik ni har, eller?

Anförande nr 31

T i n a K r a t z (V): Detta är en väldigt bra politik när marknaden inte lever upp till det som den ska göra. Vi har ett extremt samhälle i Sverige i dag. Det är bara vi som tillåter fri dragningsrätt på de skattepengar som vi satsar och som ska gå till barn och så vidare. Detta tycker jag inte att det är konstigt att vi är emot.

Vi är absolut inte emot att man kan få välja olika pedagogiska inriktningar och liknande. Det tycker vi är bra, och det stärker absolut vår förskola. Men vi kan inte ha det system som vi har i dag. Hela svenska befolkningen tycker som Vänsterpartiet – vi behöver komma åt det här med vinsterna i välfärden. Man är emot vinster i välfärden, för man ser att det inte är ett incitament som förstärker kvaliteten. I stället

kommer det avarter, där ett barn får en skiva banan och det andra en hel banan, där man låser in barn och så vidare. Det var det som stod senast i medierna. Sida 26 (144)

Anförande nr 32

Hanna Werner (M): Herr ordförande! Först och främst behöver vi högkvalitativa skolor, oavsett huvudman. Sedan finns det utmaningar i skolorna, och det gäller både kommunala och fristående skolor. Jag hoppas att vi kan skaka hand på att vi är emot mindre bra skolor oavsett huvudman, Tina Kratz. Det är en självklarhet att föräldrarna ska ha möjlighet att välja en högkvalitativ skola oavsett huvudman. Men tidigare i debatten hörde jag dig, Tina Kratz, säga att det bästa hade varit att ta bort marknadsskolan helt och hållet. Ska jag tyda det här som att en röst på Vänsterpartiet är en röst på att alla fristående skolor ska tas bort och ersättas av kommunala skolor? Det är skolor som drivs av föräldrakooperativ, av stiftelser och i andra former. Nu hör jag att det talas om oseriösa aktörer. Men tidigare i debatten har det som sagt talats om marknadsskolan. Vad är det som gäller?

Anförande nr 33

Tina Kratz (V): Jag tackar för frågan, Hanna Werner. Jag säger det så att det blir tydligt och klart: Vi vill ha bort marknadsskolan, som innebär att man är inne i förskolan för att tjäna pengar och göra den till en marknad. Vi tycker att förskolan är en del av utbildningen och ska medverka till den höga bildningsnivå som vi länge har haft. Den är första steget mot att komma vidare till skolan. Det är vi för. Förskolan kan drivas av ett föräldrakooperativ eller av någon med pedagogisk övertygelse och inriktning. Så har vi haft det tidigare, och så kan man ha det utan att ha en marknadsskola. Bort med marknadsskolan! Det är vi för. Det anser vi är riktigt.

Jag vill också betona att vi har tagit ansvar för förskolan för att vi vill höja kvaliteten. Vi lägger det mesta av vår tid på att säkra att kvaliteten ökar. Vi höjer andelen legitimerade förskollärare. Vi förstärker våra förskolor ute i stadsdelarna. Pengarna vi lägger på förskolan ska gå till barnen.

Anförande nr 34

Elvir Kazinic (S): Herr ordförande, åhörare och ledamöter! Förskolan är otroligt viktig för Stockholm, inte minst Järva. I Stockholm får förskolan schablonhöjningar på 4 procent för att undvika nedskärningar i ett ekonomiskt tufft läge. Vi lägger totalt 224,6 miljoner kronor mer på förskolan 2024 jämfört med 2023, trots att antalet barn minskar.

I Järva och andra eftersatta områden är det extra viktigt att kunna svenska språket. Därför är satsningen på svenska språket särskilt viktig. Den kommer att göra att barnen blir bättre på språket och får med sig ett större ordförråd.

På sikt måste den demokratiska kontrollen skärpas. Vi har haft flera förskolor som fått skarp kritik, till exempel för att ha gett barnen bara knäckebröd som mat. Det är en av flera brister. Tyvärr sitter en av de före detta ägarna till koncernen i regeringen, så nu lär vi få vänta ett tag till på det.

Förskolans personal behöver få så bra förutsättningar som möjligt att bedriva sitt pedagogiska arbete och lägga en jämlik och kompensatorisk grund för alla barn före

skolstarten. Den nya förskolenämnden och den nya förskoleförvaltningen ger oss helt nya möjligheter att ta tag i stadsövergripande frågor kopplade till förskolan. Vi ska till exempel kolla hur vi på bästa sätt kan säkra en tillräckligt bra basnivå för pedagogisk utveckling i tid, så att våra förskollärare kan ta sitt pedagogiska ansvar oavsett vilken stadsdel de jobbar i.

Vi måste se till att personal stannar i Stockholm. Ett steg är att vi i staden har tillsatt en utredning om att skaffa en egen vikariepool för att slippa problem med administration och dyra bemanningsföretag.

Genom Fokus Järva ska vi se till att inskrivningsgraden i förskolan ökar. Det är otroligt viktigt att göra det, även när vi håller borta vårdnadsbidrag och annat som är inläsningsfällor för kvinnor. Det är jätte viktigt för integrationen och för att lyckas i Stockholm och Sverige. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 35

A n n e - L i e E l f v é n (L): Förskolan är inte bara viktig utifrån ett pedagogiskt perspektiv. Att lärandet bidrar till barnens utveckling är av central betydelse. Men vi får inte glömma bort att förskolan även har en viktig förebyggande uppgift, vilket även du var inne på, Elvir Kazinic. Det är någonting som vi måste arbeta mer med.

Förskolan har en unik uppgift att observera barns utveckling och uppmärksamma barn som far illa. Men i dag är det så att förskolan gör förhållandevis få orosanmälningar. Det resulterar i färre insatser. I och med att insatserna kommer senare kanske man måste göra större och mer omfattande och ingripande insatser. Med tanke på den utveckling vi ser i samhället är det viktigt att staden gör en mer övergripande analys över orosanmälningar och insatser i tidig ålder. Det är särskilt angeläget när det kommer till pojkar för att förebygga kriminalitet och beteendestörningar. Jag vill helt enkelt fråga vad ni i majoriteten vill göra gällande orosanmälningar från förskolan.

Anförande nr 36

E l v i r K a z i n i c (S): Den fråga som du tar upp är jätte viktig, Anne-Lie Elfvén. Förskolan är en av de viktigaste grejerna i vår stad. När man besöker skolorna får man höra att det bland annat finns en stor brist i och med att barn har missat förskolan och sedan kommer till första klass. När det gäller ingripande arbete i förskolan i vår stad är det så att vi jobbar mycket med tidiga insatser. Det gör vi verkligen i bland annat Järva. Till exempel jobbar vi mycket med informationen till föräldrarna. Vad jag vet kommer det i den mån det behövs en del orosanmälningar från personal gällande sådant de upplever; så uppfattar jag det. Men som jag ser det är den viktigaste grejen att vi får upp inskrivningsgraden, eftersom det största problemet kanske är barnen som inte kommer till förskolan men sedan kommer till skolan när de är sex år.

Anförande nr 37

L i n n é a V i n g e (SD): Du pratar om att alla barn måste med och om arbetet i Järva, Elvir Kazinic. Jag håller med dig om att vi måste stärka förskolan i de här områdena och att kanske framför allt språket är en nyckel till det. Men när jag tänker på förskola för alla barn tänker jag kanske framför allt på barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, NPF. Nästan hälften av de här barnen går ut grundskolan utan behörighet till gymnasiet. Jag har dock noterat att ni inte med ett enda ord nämner barn

med NPF i er förskolebudget. Ett problem som ofta uppstår är att de här barnen inte mår bra i stora barngrupper, varför vi satsar på att minska barngrupperna. Vi satsar på de här barnen inom alla kommunens verksamheter. Men hur kommer det sig att de inte med ett enda ord nämns i er förskolebudget? Sida 28 (144)

Anförande nr 38

E l v i r K a z i n i c (S): Det är bra att du lyfter fram den här gruppen, Linnéa Vinge. Det pågår ett stort arbete, både inom stadsdelarna och i samarbetet med andra. Vi försöker se till att dessa barn får det stöd som de behöver. Men man kan också vända sig till regionen, som har klubbat att man ska flytta en massa bup och sådana grejer; under den tiden har ni gett passivt stöd till det här. Där finns kanske problemet.

Den här majoriteten tar allt detta på allvar. Vi jobbar och får till bra samtal med föräldrarna. Vi försöker ge stödet så tidigt som det går och hjälpa de här barnen.

Anförande nr 39

S a r a G r o l a n d e r (MP): Jag tänkte faktiskt prata just om barnhälsa. I dag vet vi att andelen barn med särskilda behov ökar i våra förskolor. Allt fler får också en NPF-diagnos. Detta beror egentligen inte på att barn mår sämre, utan det är snarare ett resultat av att vi har blivit bättre på att uppmärksamma de här barnen. Det ställer också högre krav på vårt arbete med att ge stöd och hjälp till barnen med särskilda behov. Alla har rätt att utvecklas efter sina förutsättningar. Att vi sätter in rätt stöd vid rätt tid är helt avgörande för att barn ska må bra, utvecklas och på sikt klara skolan.

Jag vet att det pågår väldigt mycket bra arbete ute i våra förskolor redan nu med stöd och anpassningar. Men vi kan och måste bli bättre. Förskolenämnden ska nu därför ta fram en stadsövergripande strategi för barnhälsoarbetet. Det innefattar sådant som anpassade läromiljöer, kanske ibland minskat barnantal i en grupp, ökad personaltäthet och specialpedagogisk kompetens. Strategin kommer att stärka det här arbetet. Detta är ett exempel på vad den nyinrättade förskolenämnden kommer att göra för att kunna stärka kvaliteten i alla stadens förskolor, särskilt för de barn som har de största behoven.

Anförande nr 40

J o h a n K l i n g (C): Ordförande, ledamöter och åhörare! Vi jobbade tillsammans för att förbättra förskolan ute i Skärholmen under förra mandatperioden, Sara Grolander. Jag vet att du är en väldigt duktig och seriös politiker som brinner för det klimatsmarta, för miljön, för närproducerat och för bra mat till våra förskoleelever. Men jag saknar en grej i majoritetens budget. Här har vi en möjlighet att nyttja en lokal resurs som skulle öka självförsörjningsgraden, även i den vegetariska delen då vi får mer grödor, och ge oss ett klimatsmart kött utan antibiotikaanvändning. Jag pratar såklart om viltköttet. Förra mandatperioden testade vi en pilot på det här ute i Skärholmen. Jag undrar om den nya majoriteten har utvärderat den här piloten och om man har dragit några lärdomar av den. Jag fordrar inte att du ska svara här på stående fot, men jag hoppas att du kan ta med dig det här i det fortsatta arbetet.

Sara Grolander (MP): Tack för frågan, Johan Kling! Maten är extremt viktig för våra barn och för att vi ska kunna ställa om vårt samhälle till ett mer miljövänligt och klimatsmart samhälle. Vi enas i den ambitionen.

Jag har inte sett någon utvärdering av viltpiloten som gjordes. Den gjordes ju ändå i ganska liten skala där ute i Skärholmen under förra mandatperioden. Viltkött är intressant och är på många sätt ett bra alternativ till annat kött. Men vi har en matstrategi, och den jobbar vi vidare med under den här mandatperioden. Vi kommer att se till att vi har klimatsmart och ekologiskt bra mat i våra förskolor.

Anförande nr 42

Sophia Granswed Baat (M): Herr ordförande! Vad roligt att ha vår gamla stadsdelsnämndsgrupp samlad, Sara Grolander! Vi jobbade ju ihop under förra mandatperioden i stadsdelsnämnden, bland annat med förskolefrågorna. Majoritetens vallöfte var att minska barngrupperna. Men när man tittar på nyckeltalen i majoritetens budget ser man att barngrupperna snarare ökar i storlek, även om ni i skrift säger att de ska minska. I Skärholmen minskar barngruppernas storlek nu, men det beror inte på att det blir fler pedagoger utan snarare på att vi har en minskad inskrivningsgrad i förskolan och på att barn har flyttat från stadsdelen. Där är barngrupperna relativt bra storleksmässigt. Men i övriga staden ser vi att barngrupperna ökar i storlek. Kan ni lova att ni kommer att kunna minska barngruppernas storlek under 2024 i staden som helhet?

Anförande nr 43

Sara Grolander (MP): Det gläder mig att höra att barngrupperna minskar i storlek i Skärholmen; jag vet att de ökade ganska mycket i slutet av förra mandatperioden just i Skärholmen. Att barngrupperna ska bli mindre är en jätteviktig fråga, Sophia Granswed Baat. Precis som du säger står vi i en ganska utmanande tid med minskande barnantal i många delar av vår stad. Det här är en viktig del, och vi kommer att jobba vidare med den frågan. Men det är helt klart en svår fråga att ro hem. Den ligger dock högt på agendan, och vi kommer att göra allt vi kan för att barngrupperna ska minska i storlek under denna mandatperiod.

Anförande nr 44

Borgarrådet Jönsson (L): Ordförande! Ytterligare en skärholmsbo är nu uppe i talarstolen!

Lite av ett tema som vi har hört här från den rödgröna majoriteten är detta med att de fristående förskolorna skulle vara så väldigt dåliga. Samtidigt har Miljöpartiet varit ett parti som verkligen vurmat för de fristående förskolorna. Här hittar vi ganska ofta personalkooperativ och även föräldrakooperativ. Sanningen är att det finns en del föräldrakooperativ som har visat sig ha väldigt dålig kvalitet, medan andra har jättebra kvalitet. Vi har flera mer klassiskt företagsdrivna förskolor som har fantastisk kvalitet och vissa andra som förstås ska rensas bort. Nu när vi har hört något i stil med att de fristående förskolorna nästan inte hör hemma i Stockholm – vilken är Miljöpartiets syn på detta? Kommer ni att försvara de fristående förskolorna?

S a r a G r o l a n d e r (MP): Jag tackar för frågan, Jan Jönsson. Det är som du säger – det finns i vår stad väldigt många bra exempel på fristående förskolor som gör ett gott arbete. Den stärkta tillsynen som kommer att göras under året görs för att öka kvaliteten i våra förskolor. Vi har inte råd att ha dåliga förskolor i den här staden, oavsett vilken regiform det är – punkt!

Något som är extremt viktigt är att vi är noga med var våra barn går och hur den pedagogiska verksamheten ser ut. Det kommer nu också nya lagkrav när det gäller tillsynen, och det är även på grund av det som tillsynen behöver stärkas. Det kommer vi att göra, och vi kommer att följa det noga. Vi har verkligen inte råd att ha dåliga förskolor i vår stad.

Utbildningsnämnden (RIII)

Grundskola och anpassad grundskola (RIII)

Gymnasieskola och anpassad gymnasieskola (RIII)

Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB) (RIII)

Anförande nr 46

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Det var ingen bra skola, enligt många. Men för mig var den som ett andra hem. Orden är Faysa Idles ur boken *Ett ord för blod*. De barn som behöver skolan som sin trygga plats blir tyvärr inte färre. Vi befinner oss i en nationell kris där barn skjuter barn. Samtidigt har vi en inflationskris som har ätit sig in i välfärden och tvingat rektorer i vår stad, liksom i resten av landet, till tuffa prioriteringar.

Detta är två kriser som den SD-styrda regeringen tyvärr inte förstår allvaret i. Tvärtom lämnar de kommunerna i landet att ensamma hantera detta. Nödvändig lagstiftning skjuts på framtiden, och budgeten lämnar välfärden i sticket. I Stockholm minskar dessutom antalet skolbarn, vilket direkt får konsekvenser för många av våra skolor. Här har vi dock en rödgrön majoritet som förstår allvaret och som är beredd att göra nödvändiga prioriteringar. Tack vare att vi höjer skatten och lägger fram en skolbudget kan vi hantera de väntade kostnadsökningarna för nästa år.

Vårt uppdrag är inte bara att se till skolan är en trygg plats för alla barn utan att också möjliggöra att varenda unge får de kunskaper de behöver för att ta sig vidare ut i livet. På Hjulstaskolan, där Faysa och jag själv gick, är det allt fler som gör just det. Den resan behöver fortsätta och göras av fler skolor i vår stad.

Barn med särskilda behov ska ha rätt till en trygg skola och det stöd de behöver. Därför fortsätter vi att bygga ut de mindre undervisningsgrupperna. En lyckad skolgång är förmodligen den bästa skyddsfaktor vi kan ge unga och barn. Men det räcker inte för alla, och därför fortsätter vi att utveckla det förebyggande arbetet i samarbete med socialtjänst och polis. Vi fortsätter att prioritera det kompensatoriska uppdraget, för kunskapsuppdraget ska gälla alla barn.

Anförande nr 47

Borgarrådet H e d i n (M): Ordförande, åhörare! Hur var det i skolan i dag? Det är en klassisk fråga som har ställts till skolbarn i generationer men där svaren har ändrats över tid i takt med samhällets skiftningar. Det finns enskilda lärare och rektorer som varje dag gör heroiska insatser. Men det finns också mycket i skolans värld som går åt fel håll. Våra skolor står inför stora utmaningar, och frågan är vilka svar vi får från elever de närmaste åren beroende på vilka beslut vi har fattat fram till dess.

Moderaterna lägger fram en budget med fokus på skolbarnen. Det är en budget med höjd skolpeng för att stoppa den pågående utvecklingen mot större klasser och mindre elevhälsoteam. Men det handlar också om ett särskilt utredningsuppdrag för hur vi ska säkra skolornas långsiktiga finansiering. Det är en budget som tydligt markerar den omläggning Moderaterna vill se i skolan, som innebär ett större fokus på de tidiga åldrarna.

Eftersom det är näst intill omöjligt att klara några kurser utan att kunna läsa behöver fokus läggas på lästräning och på fler böcker i skolan. Redan i förskoleklass vill vi se mer utrymme för undervisning och därmed också en ökad andel grundskollärare där. Målet är tydligt: Inte ett enda barn ska lämna lågstadiet utan att kunna läsa även om det innebär ett år extra. Det här är en budget för att alla elever ska kunna gå ut skolan med godkända betyg och gå en ljus framtid till mötes.

Sida 32 (144)

Bifall till Moderaternas budgetreservation!

Anförande nr 48

T i n a K r a t z (V): Fru ordförande, åhörare, ledamöter! Barn ska gå till skolan med glädje och lust att lära, och de ska med högt huvud fullt av kunskap och en stark självkänsla gå ut ur gymnasiet till fortsatta studier eller till ett arbete. Det ska vara målet för oss politiker. Barn och unga ska gå till en skola som mäktar med och som har de resurser som krävs för att ge varje elev de bästa möjligheterna att nå sin fulla potential.

Tyvär är det fortfarande alltför många barn och unga som tar sig till skolan med långsamma steg, sänkt blick och en oro i magen. Vi ser det också i en alltför hög psykisk ohälsa. Vi har alltså utmaningar. Vi ska ha en skola som är likvärdig och klarar sitt kompensatoriska uppdrag och som tar hänsyn till och anpassar undervisningen efter eleverna, även dem med särskilda behov. Alla elever ska ha en fungerande skolgång, och stödet ska komma in tidigt.

På skolorna utvecklas nu arbetet genom att kombinera utbyggnaden av de små sammanhangen, de särskilda undervisningsgrupperna för elever som behöver det och en förstärkning och förbättring av anpassningarna av läromiljön i klassrummen. Det är något som gynnar alla elever. Även fritidshemmen är viktiga här. De är viktiga verksamheter för att skapa ett gott och bra klimat på skolorna. Tryggheten ligger i att vara sedd för varje barn, och genom att förstärka kompetensnivån kan verksamheterna förbättras ännu mer.

Vi vill självklart satsa på att utveckla modersmålsundervisningen och språkutvecklingen. Vi vet, och vi ser, att språk stöttar varandra. I Stockholm har vi barn och unga från hela världen, och det är en mångfald som kan bli en styrka för staden om vi tar den till vara. Vi i den rödgröna majoriteten vill ha ett Stockholm som håller ihop, där skolan fungerar och där alla barn som behöver stöd fångas upp i tid.

Bifall kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 49

L i n n é a V i n g e (SD): I Stockholms skolor ska alla barn och unga kunna känna sig trygga. Trots det går nästan hälften av våra grundskoleelever i en skola där det har skjutits i anslutning till skolan under de senaste åren. Vi vet att det kommer att krävas kraftfulla åtgärder för att återta tryggheten i vår stad. Förutom åtgärder för att stärka tryggheten i samhället krävs det ett förebyggande arbete i skolan i form av fler närvarande vuxna, en stark elevhälsa, ökad samverkan med polis och ett tydligt arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Vi pratar mycket om en jämlik utbildning för alla barn, men vi pratar inte så mycket om att så inte är fallet. Under Socialdemokraternas ledning har vi fått varsel av elevassistenter och havererade skolskjutsar. Det här har gjort barn med särskilda behov till en utsatt grupp i Stockholm. De här barnen och deras föräldrar ska inte behöva slåss för att få sina rättigheter tillgodosedda. Det måste vara slut med det nu. Sida 33 (144)

Med Sverigedemokraternas budget NPF-säkrar vi stadens alla skolor och stärker förståelsen för barn med särskilda behov. Vi skjuter till 30 miljoner kronor för en lärarsatsning, 10 miljoner för ökad trygghet i skolan och ytterligare 10 miljoner för elever i behov av särskilt stöd. Alla barn ska ha samma rätt att utvecklas, att känna sig trygga och att få en fullgod utbildning.

Därför yrkar jag bifall till Sverigedemokraternas budgetförslag.

Anförande nr 50

Borgarrådet Jönsson (L): Ordförande! Det viktigaste vi kan göra för att alla barn som växer upp i Stockholm ska bli starka och självständiga individer med förmågan att ta ansvar och tänka fritt och kreativt är att ge dem en bra skolgång. Då måste också skolan bli en plats där elever, lärare och annan skolpersonal kan verka och röra sig fritt.

Vi vill se att frågan om trygghet och studiero vidgas till att handla om skolfrid. Skolfrid innebär att eleven ska vara trygg på väg till skolan, i klassrummet, på rasten och när eleven går hem från skolan. Det ska vara trygga och upplysta vägar till och från skolan och i skolans närområde. Det behöver vara förutsebarhet i klassrummet, vilket förutsätter förutsebarhet i organisationen, vilket förutsätter förutsebarhet i ledningen. Vi vill inrätta studierådteam som arbetar med sena ankomster, kränkningar och andra beteendestörningar och som låter undervisningen fortsätta störningsfritt medan problemen löses utanför klassrummet.

Vi måste också arbeta mer med pojkars värderingar. En överväldigande majoritet av de inblandade i den våldsvåg som har skakat Stockholm en tid är minderåriga och pojkar. Det handlar om unga pojkar som har tagit till sig värderingar som lyfter fram våld som någon manligt och önskvärt. Skolorna behöver stöd i att utveckla arbetet med våldsprevention, och det behövs överlag en kraftsamling från förskola, skola, socialtjänst, polis och andra samhällsaktörer, där man tar just pojkars värderingar på mycket större allvar än i dag.

Med detta vill jag yrka bifall till Liberalernas budgetreservation.

Anförande nr 51

Claes Nyberg (C): Ordförande! I det moderna, trygga, frihetliga och hållbara Stockholm som Centerpartiet vill skapa har en skola där alla får lyckas en central plats. Det är grunden för att jämna ut sociala skillnader, att ge alla möjligheten till livsresor mot egenmakt och den enskilt viktigaste faktorn för att kunna bygga sig ett bra liv och undvika att välja en bana mot kriminalitet eller annan form av utanförskap.

I Centerpartiets Stockholm är våra skolor de bästa i Sverige, och de bemöter varje elev utifrån individens egna behov och förutsättningar för att nå så långt de själva bara kan.

Den som behöver stöd för annat i livet som påverkar skolarbetet ska få det av elevhälsan eller genom sociala insatser. Sida 34 (144)

Elevernas kunskap och språkutveckling ska vara i fokus för alla i skolan. Lärare och rektorer ska ha ett tydligt mandat att leda undervisningen och skolans arbete. Därför ska staden aktivt minska administration och annat utanför kärnan i uppdraget. Skolvalet ska bli mer transparent för familjerna och engagera fler i elevernas skolgång. Centerpartiet vill därför att Stockholm, likt det Uppsala redan framgångsrikt har gjort, inför ett gemensamt system för att söka till alla skolor inklusive friskolor.

Vi ska förstås också använda digitala verktyg på ett mycket mer effektivt och kostnadseffektivt sätt än i dag.

För att nå dessa mål matchar vi i Centerpartiet och satsar utöver det mer än vänstermajoriteten på skolan. Vi vågar göra prioriteringar. Vi höjer tillbaka schablonen för fritidshemmen med 9,4 miljoner, vi återställer nivån på insatser för samordning med Ung företagsamhet, vi ökar insatsen för att bygga ut särskilda utbildningsgrupper och andra stödformer, vi satsar 12 miljoner till på matupphandling för bättre klimatansvar i skolan och vi förstärker arbetet mot rasism, antisemitism, antiziganism, islamofobi och våldsbejakande extremism med ytterligare 12 miljoner. Vi satsar också på ökat tillgänglighet till idrottshallar för föreningslivet.

Jag yrkar bifall till Centerpartiets förslag till budget.

Anförande nr 52

A i d a B a d e l i (MP): Det är ingen hemlighet att skolan står inför utmaningar. Vi står inför ekonomiska svårigheter, vikande elevunderlag och en regering som fullständigt struntar i välfärden. Men vi i Stockholm står starka och gör det bästa vi kan i en svår ekonomisk tid för att värna elevernas rätt till en bra undervisning. Att prioritera skolan är det viktigaste vi som lokalpolitiker kan göra.

I årets budget fokuserar vi bland annat på att höja elevpengen. Trots ekonomiska utmaningar höjer vi den med nästan 900 miljoner kronor nästa år. Vårt fokus ligger på att skydda kärnverksamheten i skolan så att så mycket pengar som möjligt går till elevernas undervisning. Vi arbetar också aktivt för att minska skillnaderna mellan skolor och för att ge ett särskilt stöd till elever med stora behov. Det är politikens skyldighet att sträva efter att skapa en likvärdig skola. Vi vill också värna barnfamiljer och elever med tuffa ekonomiska utmaningar genom att erbjuda skolfrukost på skolor med svårare socioekonomiska förutsättningar. Inget barn ska behöva vara hungrig under skoltid.

Sammanfattningsvis: Ja, vi står inför utmaningar, men vi är fast beslutna att satsa på skolan i dessa svåra tider.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 53

M a u r i c e F o r s l u n d (KD): Fru ordförande! I Kristdemokraternas Stockholm kan alla fritt välja skola och fristående aktörer ges förutsättningar att verka på lika villkor som kommunen. Syskonförturen i grundskolan förstärks så att fler syskon kan följas åt under sin skoltid, vilket även underlättar vardagen för familjer. Näst familjen

är skolan ett av de viktigaste sammanhangen där barns och ungas framtid formas. Fler elever ska gå ut grundskolan med behörighet till gymnasiet, och fler studenter ska gå ut gymnasiet med examensbevis. Sida 35 (144)

För att åstadkomma detta behöver vi få ökat fokus på kunskap, närvaro och ordning och reda i klassrummet, dels för att ge varje elev chansen att lära sig, dels för att göra det tydligt att för att ett samhälle ska fungera behöver vi respektera varandra. Vi kristdemokrater vill införa ordningsbetyg i skolan, och jag hoppas att det en dag kan bli verklighet genom beslut i Sveriges riksdag.

Här i Stockholms kommunfullmäktige vill vi fortsatt prioritera arbetet för ökad trygghet och studiero i våra skolor med de verktyg som vi har till buds. Det ska råda nolltolerans mot våld och kränkningar i Stockholms skolor, och skolorna ska fortsätta att utveckla arbetet med våldsprevention. Antimobbningsprogram ska alltid finnas och vara tydligt evidensbaserade. Staden ska arbeta med att införa tydliga ordningsregler på samtliga skolor där det också beskrivs vilka sanktioner som ska gälla för den elev som bryter mot reglerna genom att hota och kränka en annan elev.

Otrygghet och bristande studiero drabbar de elever som har tuffast förutsättningar hårdast. Stockholms elever ska få en bra utbildning, och skolans verksamheter ska hålla en hög och likvärdig kvalitet i hela staden. Att arbeta för ordning och reda i skolan är därför att arbeta för att alla elever, oavsett bakgrund och oavsett vilken stadsdel man bor i, ska ha tillgång till en bra skola.

Med detta yrkar jag bifall till Kristdemokraternas budgetreservation.

Anförande nr 54

A h m e d S h a r a f A b d i (V): Ordförande, ledamöter och åhörare! I dag står jag här som stolt representant för Vänsterpartiet och majoriteten. Jag bor och jobbar i Järvområdet. Vi står inför en tuff ekonomisk utmaning, men vi står också inför en möjlighet där vi omformar vår gemenskap och gör verklig skillnad. Genom vårt budgetförslag visar vi att vi tar detta åtagande på allvar. Vi investerar i skolan, inte bara för att balansera budgeten utan för att skapa en positiv förändring i vårt samhälle. Vårt fokus är på varje barns potential och rätt till stimulans i lärmiljön.

Vi som majoritet ser möjligheterna i denna utmaning genom att sätta Järva i centrum. Vi strävar efter att riva ned hinder och skapa möjligheter för alla. Vi tror på en gemenskap där varje barn och varje individ känner sig inkluderade och uppmuntrade. Vårt fokus ligger inte bara på att täcka skolans kostnad utan på att skapa en investering i varje elevs framtid. Med en ökad strukturell ersättning till grundskolorna med 5,1 procent skapar vi en stark grund för det socioekonomiska stödet och extra resurser till varje elev med särskilda behov. Vårt engagemang sträcker sig över partigränserna. Vi vill skapa en framtid där varje barn kan drömma stort och nå sina mål. Tillsammans kan vi bygga upp en bättre morgondag för Järva och för hela vår stad.

Bifall majoritetens budgetförslag!

Anförande nr 55

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): Fru ordförande! Förra mandatperioden satsade den grönbå majoriteten extra mycket på skolorna i Järva. Det gav verkligen

resultat; man lyckades höja resultaten för grundskolan från ungefär 60 procent med gymnasiebehörighet till närmare 80 procent. Det där arbetet har hållit i sig, och det är väldigt glädjande. Men nu vill jag göra samma sak i Skärholmen, för i Skärholmen görs inte samma satsningar som i Järva. Om man läser majoritetens budget ser man att alla satsningar, oavsett område, är på Järva, Järva och Järva. Det är bra. Men det finns fler platser med utmaningar, till exempel Skärholmen.

Hur tänker ni att ni ska kunna förbättra skolorna i Skärholmen?

Anförande nr 56

A h m e d S h a r a f A b d i (V): Tack för frågan! Vi vill satsa i hela Stockholm, och det är därför vi nu höjer den strukturella ersättningen till skolorna i hela staden med 5,1 procent. Det är också därför vi nu säger att det är bra att vi gjorde den satsning som vi gjorde förra året och som Liberalerna påbörjade. Nu vill vi fortsätta med den, men vi vill också göra det i hela Stockholm.

Anförande nr 57

I s a b e l S m e d b e r g - P a l m q v i s t (L): Fru ordförande! De beslut som vi fattar här påverkar många av Stockholms elever både nästa år och många år framöver. Skolan är särskilt viktig för de elever som har en svår start i livet eller som har föräldrar som inte kommer från studievana hem. Ett av Liberalernas vallöften 2018 var att prioritera skolan i stadens utsatta områden. Skickliga lärare och rektorer, en omfattande skolreform och höga förväntningar gav resultat. Betygsresultaten på Järva ökade markant.

Vi hade oerhört höga ambitioner och storstilade planer för att öka likvärdigheten och sprida detta arbetssätt över hela staden, men vi förlorade som bekant valet. Ni har nu varit ansvariga för stadens skolor i över ett år, och jag hoppades att ni skulle ta stafettpinnen vidare och utveckla detta arbete. Men när jag läser er budget saknar jag både ambition och vision. Frågan är vad ni vill med stadens skolor. Det råder en påtaglig brist på idéer, och beskedet om pengar förvirrar. Det som i fjol kallades satsningar är nu plötsligt en modest budget. Beskeden till medborgare förefaller oklara. Vad är det som gäller?

Vi liberaler satsar mer på skolan och gör viktiga satsningar på elevhälsan, skolbibliotek, trygghet och studiero samt viktiga värderingsarbeten. Vi har en vision för skolan – en skola där det råder skolfrid med fokus på kunskap och alla elevers rätt till en likvärdig skola.

Bifall till Liberalernas budgetreservation!

Anförande nr 58

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Tack, Isabel Smedberg-Palmqvist, för chansen att prata mer om likvärdighetsuppdraget! Jag delar till stora delar den bild som du målar upp av att ni gjorde ett fantastiskt arbete ute på Järva med ett systematiskt kvalitetsarbete för att verkligen höja skolresultaten och se till att ge förutsättningar.

Jag tror att det var många som inte riktigt förstod varför man inte tydligare tog detta arbete vidare till Hässelby, där vi har liknande utmaningar, och till Skärholmen, där utmaningarna är precis lika stora. Det är en av de tydligaste prioriteringarna i vår

budget att använda samma modell för utveckling i fler delar av vår stad. Det är också Sida 37 (144)
därför vi stärker det socioekonomiska strukturtillägget lika mycket som schablonen i övrigt. Jag ser fram emot att se en liknande utveckling i fler delar av Stockholm, och jag hoppas verkligen att ni fortsätter att stödja oss i det arbetet.

Anförande nr 59

I s a b e l S m e d b e r g - P a l m q v i s t (L): Fru ordförande! Det kommer vi att göra, Emilia Bjuggren – det vet du. Du kan lita på mig.

Jag kallade det ofta lite slarvigt för Järvamodellen när jag pratade med förvaltningarna när vi höll på med det här. De påminde mig jämt och ständigt om att vi driver detta över hela staden, inte minst i Skärholmen, i Hässelby villastad och så vidare, där det verkligen finns samma utmaningar. Jag känner alltså inte riktigt igen mig i kritiken, för det var en tydlig signal från förvaltningen att vi sprider modellen över hela staden. Det tycker jag att vi ska hålla fast vid.

Men vad är nyckeln till denna framgång? Vad beror det på att det gick så bra? Jo, det var att vi höjde kvaliteten på undervisningen. Vi höjde lärarnas status, och vi litade på våra rektorer. Det arbetet måste fortsätta, och jag kommer att bevaka dig som en liten hök och kolla att du gör det. Jag känner viss tillförsikt, men jag måste som du vet hålla oppositionsflaggan högt!

Anförande nr 60

T i n a K r a t z (V): Jag instämmer också, Isabel, till stor del i det ni pratade om tidigare om vikten av att satsa på Järva och att också sprida de kunskaper och erfarenheter vi fick med oss därifrån vidare. Det handlar om det arbete vi har gjort med särskilda undervisningsgrupper och att verkligen se till att nå alla elever på bästa sätt.

Men det finns två saker i budgeten jag känner mig lite bekymrad över. Ni har väldigt många detaljstyrande uppdrag. Du pratar om att ha förtroende för professionen. Då undrar jag lite grann hur stor tillit ni har till att de själva kan bestämma vilka verktyg och vilka arbetsmetoder de ska jobba med. Det är det ena.

Det andra är detta: Ni ser väl liksom vi att det finns problem med de stora vinstuttagen ur skolorna. Vad ska vi göra för att komma till rätta med det så att vi kan få en kunskapsskola igen och kan höja nivån på riktigt?

Anförande nr 61

I s a b e l S m e d b e r g - P a l m q v i s t (L): Fru ordförande! Tack, Tina, för frågan! Jag är väl den som har stått i den här talarstolen flest gånger och diskuterat hur vi ska få en friskolereform genomförd. Den får vi nu. Vi har Lotta Edholm som skolminister, och hon sliter sitt hår för att få lösningar på detta. Jag känner stor tillit till att hon kommer att lyckas med det. Det tar tid, det vet du, men jag tror att det här kommer att bli ett vägskäl för oss som värnar en likvärdig och bra skola – oavsett om den är fristående eller kommunal. För jag vill understryka detta, Tina: Jag är *mycket* kritisk till din syn på friskolor, oavsett om det är förskolor eller vanliga skolor.

Vad gäller detaljstyrandet handlar det precis om det som jag sa i mitt tidigare anförande. Att vara politiker är att vilja, och då måste man också peka på åt vilket håll man vill att skolan ska gå och vad det är för åtgärder man vill ska vidtas. Det är

självlklart att vi har stor tillit till den otroligt fina förvaltning vi har på utbildningsförvaltningen. Så tack till den! Sida 38 (144)

Anförande nr 62

Borgarrådet H e d i n (M): Ordförande, åhörare! För Moderaterna är det viktigt att vi ser hela skoldagen. Det handlar både om att den tid som är fylld av lektioner och raster är trygg och meningsfull och om att det finns någonting att göra på eftermiddagen. Därför presenterar Moderaterna i vår budget after school. Det är en satsning på fritidsverksamhet för mellanstadieelever.

För lågstadiebarnen finns i dag fritidshemmen, där Stockholm har en hög inskrivningsgrad på 99 procent. För mellanstadiebarnen finns fritidsklubben, där deltagandet halveras till 53 procent. I vissa delar av staden är det ett mindre problem eftersom eleverna har andra fritidsaktiviteter. På andra platser blir i stället det lokala centrumet ersättningen för fritidsklubben, och barnen riskerar att råka illa ut. Genom ett nära samarbete med föreningsliv och civilsamhälle kan vi ge ett brett utbud av aktiviteter, läsläsning och ökad vuxennärvaro. Vi vill se ett system där föreningar får betalt per barn som nyttjar deras aktiviteter. På så sätt kan barnen vara med och forma vilka aktiviteter som ska erbjudas. Moderaterna vill att avgiften till fritidsklubben ska differentieras så att de med lägre inkomster har större möjlighet att låta sina barn gå på fritis. På så sätt skapar vi en fritid som kommer alla barn till del.

Bifall till Moderaternas budgetreservation!

Anförande nr 63

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Andréa Hedin! Vi är många som har häpnat över att Moderaterna i den här församlingen lägger fram en helt oseriös finansiering av sitt budgetförslag. Det krävs ingen ekonomexamen för att räkna ut att om man har mindre intäkter går inte det ihop med större utgifter.

Samtidigt som ni låtsas att det finns mer pengar till skolan är ni i stället väldigt uppriktiga med att alla som vill se en likvärdig skola bör oroa sig. Vi har ett läge när barnen i vår ytterstad äter mer på luncherna, där vi fortfarande har många skolor där en stor andel av eleverna inte klarar sig vidare till gymnasiet och där vi ser extremt tydligt att föräldrarnas bakgrund har ett stort utfall på barnens resultat. I det läget är en av era tydliga prioriteringar att se över den socioekonomiska fördelningen. Varför vill inte Moderaterna i Stockholm att barnen på Järva, i Hässelby, i Rågsved och i Skärholmen ska få samma riktiga chans att klara skolan?

Anförande nr 64

Borgarrådet H e d i n (M): Jag förstår att det är provocerande för Socialdemokraterna att Moderaterna lyckas lägga mer på skolan och att vi prioriterar det i vår budget. Vi lägger 80 ½ miljon extra på skolpengen. Vi lägger 30 miljoner extra på läromedel, vilket resulterade i 10 miljoner mer till skolan än vad skolborgarrådet har i sin budget.

Stockholm har en av de största omfördelningsprinciperna i landet. Och det ska vi ha. Vi vill göra en omfördelning till socioekonomiskt svagare skolor. Men man har också en skyldighet när man har en av landets största omfördelningar: Man har en skyldighet att utvärdera den och kunna svara både skattebetalarna och, framför allt, de föräldrar

och de elever som går i dessa skolor på frågan vad pengarna går till och vad det ger för resultat. Vi ska inte bara släppa en påse pengar på skolorna och sedan backa undan, för vi behöver justera insatsen över tid. Sida 39 (144)

Anförande nr 65

T i n a K r a t z (V): Tack så mycket för att du lyfter fritidsklubbarna och fritidsverksamheten! Men varför inte ha större förtroende för den verksamhet som finns på skolorna? Jag har själv jobbat i fritidsklubb och sett hur fantastiskt bra de kan vara. Om vi satsar på dem kan vi få höjd kvalitet. Vi kan också ha en koppling till skolan som är jättebra för de här eleverna. Men det kräver att man satsar på dem. Man kan inte göra som ni gjorde när ni i den förra majoriteten styrde; ni höjde avgifterna så att man tappade stora delar av eleverna. Detta vill jag verkligen fokusera på.

Sedan vill jag bara säga att det är jättelätt att satsa mycket pengar när man har en sedelpress någonstans. Den budget som ni har är inte seriös. Så är det bara.

Anförande nr 66

Borgarrådet H e d i n (M): Hej Tina! Vad roligt att vi delar engagemanget i fritidsverksamhet! Jag håller med dig: För att kunna göra satsningar krävs det pengar. Det är därför vi satsar 13,8 procent på de här verksamheterna när ni satsar 4 procent.

Den utmaning jag ser är att det är stora skillnader mellan fritidsklubbar. Självklart finns det verksamheter med riktigt hög kvalitet, men det finns också väldigt många fritidsklubbar som består av ett pingisbord eller biljardbord någonstans på en skola. Det blir en plats som många ungdomar väljer bort att vara på. I stället hamnar de på andra platser, som kanske inte är lämpliga. Det är därför Moderaterna tycker att vi ska samarbeta med dem som är absolut bäst på att göra bra, kvalitativ verksamhet för unga, oavsett om det gäller fotboll, läsläsning, basket eller yoga. Dem ska vi samarbeta med från Stockholms stad.

Anförande nr 67

P e r R o s e n c r a n t z (M): Fru ordförande! Jag har en hypotes, och det är att alla åhörare inte har läst den artikel jag skrev i *Altinget* den 3 november. Det tycker jag att ni ska göra! Den har titeln *Det föds för få barn i Sverige. Dags att ta tag i de låga födelsetalen*. Vad har då detta med skolfrågorna att göra? Jo, det kan jag berätta: Det är för få barn som föds, för det behövs 2,1 i genomsnitt per kvinna, och i Sverige är det i dag 1,47 per kvinna. Det är det lägsta på flera decennier, och fallet är det största vi har sett sedan 1922. Vi har en dramatiskt försämrad nativitet i Sverige.

Detta kommer att påverka alla samhällssektorer, men särskilt skolan, och särskilt Stockholm. Här tappar vi som mest i barnafödandet plus att barnfamiljer flyttar från staden ut i länet eller bort från Stockholms län. Det gör att en prognos säger att år 2032 skulle 6 000 färre elever gå i grundskolan. Det betyder ungefär 500 miljoner kronor.

Moderaterna har i sin budgetmotion en idé om att vända utvecklingen och få barnfamiljer att stanna i Stockholms stad. Det krävs för en stark skola, och en viktig faktor för att föräldrar och barn ska stanna är att skolan är bra. Det är också därför Moderaterna prioriterar skolan i budgeten framför annat med 100 miljoner kronor extra.

Anförande nr 68

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag är glad att Moderaterna trots en helt oseriöst finansierad budget ändå tar frågan om minskade barngrupper på allvar. Det är verkligen en stor strukturell utmaning vi står inför. Vi har många gånger haft den här debatten i talarstolen med dina företrädare. Det gäller inte minst bostadssidan, där vi för decennier sedan såg att den utförsäljningspolitik och den dyra bostadspolitik som Moderaterna har bedrivit kommer att leda till att barnfamiljerna inte har råd att bo i vår stad. Och där befinner vi oss nu.

Med det sagt är det klart att detta är en av de frågor som vi verkligen måste fokusera på. Jag hoppas att ni tar med er det även till rikspolitiken och jobbar med att inte stänga gränserna och att bygga bostäder som människor har råd att bo i. Vad tänker du att du ska göra för att se till att fler barnfamiljer har råd att bo i Stockholm och kunna gå i våra fantastiska skolor?

Anförande nr 69

P e r R o s e n c r a n t z (M): Man kan till exempel börja med att inte höja skatten och göra det dyrare för barnfamiljer att bo i Stockholm. Sedan kan man börja räkna kvadratmeter i stället för dörrar, som Christofer Fjellner brukar säga. En barnfamilj kan inte bo i en etta, och man kan inte bocka av kommunpolitikens statistik på det sättet. Man behöver större bostäder och trevligare områden, där barnfamiljer faktiskt vill bo. Det är många partier i oppositionen som brukar lyfta fram detta. Jag tycker att vi har en helhet och en bra politik för barnfamiljer, och en sådan politik brukar vara lite frihetligt borgerlig. Det trivs barnfamiljer med. De flyttar i alla fall till sådana orter.

Anförande nr 70

T i n a K r a t z (V): Fru ordförande; åhörare, ledamöter! Det ekonomiska läget är tufft, och vi måste prioritera. Vi valde att höja skatten för att ha råd med skola och välfärd när vi har en regering som inte tar detta ansvar. Vi vet att något annat skulle ha kostat så mycket mer. Vi fick därmed 800 miljoner kronor mer i vår budget, så den hänger ihop och den håller. Oppositionens budgetar räcker inte riktigt till. Men det är jättebra att man har höga ambitioner och vill mycket.

Jag vill passa på att säga några ord och kanske förekomma en del frågor, trots att vi har tagit detta en sväng tidigare. Vi ser många utmaningar och problem som kommer av att vi i Sverige i över 30 år har haft ett extremt och helt unikt skolsystem. I Sverige är det alltmer möjligt att göra en stor vinst, och det är det som är drivkraften i stora delar av vårt undervisningssystem. Det är inte lärandet, inte pedagogiken och inte centrala begrepp som likvärdighet och kompensatorisk utbildning. Vänsterpartiet har varit emot detta sedan det infördes, inte för att vi är emot möjligheten att välja skola eller starta skolor som är bra och seriösa utan för att vi såg och ser vad vinstuttaget gör med svensk skola. Även de kommunala skolorna har påtagligt påverkats.

Det är skolpengen som följer eleven rakt av som gör att man på skolor alltmer pratar om elever och föräldrar som kunder. Föräldrar och elever kan komma med orimliga krav och utsätta lärare och rektorer för orimliga påtryckningar. Sveriges lärare har just

gjort en undersökning om detta, och det framkommer att föräldrar ber att få se prov och examinationer och i detalj gå in i bedömningar. De förväntar sig att kunna förhandla om betygssättningen. Sida 41 (144)

Vi vill ha en bra och riktig skola där vi kan få kompetens och kunskap som ledstjärna.

Anförande nr 71

L i n n é a V i n g e (SD): I ditt inledningsanförande, Tina, lyfte du era satsningar på modersmålsundervisning. Jag tycker att det var kul att du lyfte forskning, för låt oss titta på vad forskningen säger om modersmålsundervisning: Om den ska ha några positiva effekter på inläringen av svenska krävs det ett minimum på fyra timmar i veckan. Genomsnittet i våra grundskolor i dag är 40 minuter i veckan. Jag har räknat ut åt er att om ni ska gå på den forskning som ni jämt och ständigt hänvisar till fattas det 1 miljard till modersmålsundervisning i er budget. Ni lägger 270 miljoner på detta i dag, och det saknar helt stöd i den forskning som ni hänvisar till. Är inte problemet att barn har för låga kunskaper i svenska och inte i sitt modersmål?

Anförande nr 72

T i n a K r a t z (V): Tack, Linnéa, för frågan! Det finns omfattande forskning som visar att modersmål gör skillnad. Om man utvecklar sitt modersmål blir man också bättre på andra språk. Det här är språkforskningen övertygad om. Det finns inget som gör att bara för att man blir bra på sitt modersmål stängs det svenska språket ute eller något sådant, utan det är tvärtom. Om man blir bättre på sitt eget språk och grundad i det och kanske får lite stöd när man läser andra ämnen genom att få undervisningen även på sitt modersmål kan man också utveckla sin kunskap i andra ämnen. Flerspråkighet gynnar språken.

Jag är Reggio Emilia-nörd, så jag tycker att alla språk – även de hundra skapande språken – är bidragande. Därför ska vi ha en skola som har en bredd och en kompetens. Då ska vi verkligen se till att de elever som har ett annat modersmål blir bra även på det, för vi vet att det ger en bra grund för att lära sig det svenska språket.

Anförande nr 73

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Det var ett föredömligt svar vad gäller modersmålet. Jag tänkte dock inte prata om det, utan jag tänkte prata om studiero. Jag brukar roa mig med att söka på ord i budgetarna, och det har jag gjort nu också. Jag har sökt på ordet studiero. Det nämns tre gånger i er budget: i en inledningstext, i något slags övergripande uppdrag i stadsdelsnämnderna och en gång i utbildningsnämnden. Det enda konkreta som står är att det ska bli fler lärarledda lektioner och att det ska utvecklas tvålärarsystem.

Problemet är bara det som medierna har skrivit om: att flera skolor lägger ned sina tvålärarsystem. Så vad är det ni ska göra i stället för att öka studieron? Det kan ju inte vara acceptabelt att hälften av eleverna i årskurs 8 upplever väldigt mycket stök på lektionerna.

Anförande nr 74

T i n a K r a t z (V): Tack för frågan! Jag håller helt med om att det är otroligt viktigt att vi skapar så god studiero som möjligt både för elevers och för lärares skull. Det går

inte att undervisa om det inte finns ett lugn i klassen och en möjlighet att studera. Vi har jobbat mycket med detta, och jag tänker att vi hade behövt mer resurser. Vi hade absolut önskat ett mycket kraftigare stöd från en regering som borde kunna se sitt ansvar. Det är en extrem tid ekonomiskt, och vi gör allt vi kan för att öka kvaliteten. Vi vet att man genom att öka kvaliteten och kompetensnivåerna även på fritidsverksamheterna överlag på skolorna kommer en bit på väg. Vi kommer att fortsätta att jobba med de särskilda undervisningsgrupperna och de generella anpassningarna så att man kan anpassa möjligheterna och det man kan göra ute i klassrummen – du känner ju väl till alla stöd och all hjälp som finns.

Anförande nr 75

Borgarrådet H e d i n (M): Många gånger har jag hört Vänsterpartiet lyfta frågan om skillnaderna i Stockholm, Tina. Men tyvärr lyser engagemanget helt med sin frånvaro i utbildningsfrågorna, där det bara blir fokus på huvudmannaskap. Det här är problematiskt, för just skillnaderna mellan skolor är stora i Stockholm. När det gäller behörigheten är andelen 38 procent i den skola där elever går ut med lägst behörighet, och i skolan med högst behörighet är den 95,5 procent. Det är alltså helt oacceptabla skillnader. Och nu pratar jag bara om våra kommunala skolor.

Min fråga till dig är: Vilka är Vänsterpartiets tre viktigaste åtgärder i budgeten för 2024 för att förbättra likvärdigheten både mellan skolor och mellan klassrum, inne i skolor?

Anförande nr 76

T i n a K r a t z (V): Tack för frågan! Det är alltid svårt att räkna på de här sakerna, för man kommer in med så olika ingångsvärden. Vi kommer att jobba överlag med att stärka våra skolor, och vi kommer att fortsätta det arbete som man har inlett på Järva med fokus på kvaliteten på undervisningen, hur man får en bra tydlighet i den, hur man kan underlätta för elever att se hur lektionen ser ut och alla dessa delar. Vi fortsätter med detta, och vi gör det med stora ambitioner. Vi försöker jobba med elevhälsan och göra starka insatser för att förbättra den. Vi vet ju att om man mår bra har man lättare att ta till sig kunskaper. Skillnaderna som finns i Stockholms stad skulle inte bli bättre med Moderaternas budget; det lovar jag. Den spär på, och den är inte heller seriös.

Anförande nr 77

C l a e s N y b e r g (C): Hej Tina! Det finns mycket vi kan vara överens om i skolpolitiken. Jag tycker att det är jättefint att se att ni har fortsatt många av de satsningar och helt nya projekt vi med stor framgång gjorde under förra mandatperioden. Det är gott och väl. Vi satsar lite mer än ni i budgeten på skolan. Det jag saknar är tydliga ambitioner att göra nya saker. Det finns alltid saker man behöver agera på här och nu – saker som händer i omvärlden, i kommunen och i ekonomin.

Jag uppfattar att ni har en ganska passiv hållning. Det är snarare en generell hållning om att ni ger mer pengar. Men exakt till vad tänker ni ge de här pengarna? Vi ser ganska lite av det. Någonstans finns det en passivitet i det här och även ett blame game. Det är till exempel obegripligt att ni plötsligt vill dra ned på fritidshemmen. Vi återställer det i vår budget.

Min fråga är egentligen: Vad har vänstermajoriteten för nya egna initiativ i budgeten?

T i n a K r a t z (V): Jag ska nämna en sak som jag tycker är jätte viktig utifrån min erfarenhet av att jobba i skolan: Lärare och elever behöver arbetsro från politikernas klåfingrighet. Det är jätte viktigt. Vi ska stärka det som finns på skolorna. Det finns mycket där som vi behöver göra. Men vi ska inte komma med nya roliga projekt. Jag vet att Centerpartiet gillar sådant, men nej!

Vi behöver stärka elevhälsan. Vi behöver säkra den, och vi behöver se till att den är jämbördig över hela staden. Vi behöver skapa riktigt kompensatoriska och likvärdiga skolor. Det handlar ganska mycket om att se till att skolorna får fortsätta att jobba och utveckla det de redan är bra på och bli ännu bättre. Vi ska höja kompetensnivåerna. Vi har jättemycket satsningar på fritidshemmen just på den nivån, för vi vet att kompetensnivåerna och utbildningsnivåerna där är bristande i många fall. Där behöver vi göra mycket, och det gör vi.

Anförande nr 79

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Fru ordförande! Jag vill börja med att rikta ett stort tack till alla rektorer, lärare, fritispersonal och alla andra i våra skolor som gör allt de kan för att ge alla barn de kunskaper och den utveckling de har rätt till. Jag är stolt över att vara skolborgarråd i en stad med så välfungerande och bra skolor.

Men vi har alla hört vittnesmålen från lärare om hur tufft det här året är. Den höga inflationen äter sig in i klassrummet, och det slår hårt när antalet elever blir färre. För att komma runt de värsta effekterna av det skolpengssystem vi har i dag kommer vi under året att se över den ersättningsmodell som finns till de kommunala skolorna för att hitta en finansiering som gör att våra skolor lättare kan hantera snabba elevantalsförändringar.

Den ekonomiska verkligheten tydliggör också hur bisarrt det är att vi har en lagstiftning som sätter skolkoncernernas rätt till vinster över elevernas rätt till kunskap. Samtidigt som vi ser hur de kommunala skolorna i hela landet kämpar vinstvarnar många koncerner. Bara i Stockholm innebär denna överkompensation 400 miljoner per år. Det är en summa som skulle räcka till ungefär 600 lärare i stadens klassrum. Trots att det finns och har funnits skarpa förslag på riksdagens bord väljer Sverigedemokraterna och Tidöpartierna att låta detta slöseri fortsätta.

I denna kammare kan vi inte påverka lagstiftningen, men vi ska göra det vi kan med de medel vi beslutar om. Därför får både Sisab och utbildningsförvaltningen i uppdrag att öka samutnyttjandet av våra lokaler, inte minst med vuxenutbildningen. Därför ska vi säkra att den kommunala skolpengen inte bär kostnader som gäller hela skolpliktsansvaret. Som vårt finansborgarråd sa i går: I Stockholm ska den främsta vinsten i skolan vara kunskap, inte aktieutdelning.

Anförande nr 80

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Två tredjedelar av ditt inlägg handlar om något annat beslutsforum än det vi befinner oss i. Men det kanske är lite talande när det gäller att ambitionerna inte alltid är så höga när det handlar om att utveckla verksamheten.

Jag nämnde i min replik till Tina att ni nämner ordet studiero en gång i utbildningsnämnden. Vi vår budget nämner vi det 28 gånger. Det spelar väl egentligen

inte så stor roll hur många gånger man nämner det, men det finns ingen riktig konkretion kring vad det är som ska leda till mer studiero. Det är ju ändå så att vi har en helt oacceptabel situation när mer än 50 procent av eleverna i årskurs 8 skriver att de inte kan koncentrera sig på lektionerna. Jag har inte hört några idéer. Vi vill införa studieroteam, som är en metod som är hämtad från Storbritannien och USA. Men vad vill ni?

Sida 44 (144)

Anförande nr 81

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag tror att Jan Jönsson får ungefär samma svar som jag får när jag pratar med rektorer, lärare och annan skolpersonal om just trygghet och studiero: Det behövs mer personal. Det behövs fler lärare, och det behövs mer annan pedagogisk personal i skolan.

Att påstå att mitt inlägg, som handlar om alla de resurser som försvinner, skulle handla om något annat tycker jag är lite magstarkt. Jag tycker att det visar lite på hur Liberalerna blundar för vilken skillnad det skulle göra, inte minst för trygghet och studiero, om vi hade möjlighet att ha 600 lärare fler i vår stad. Trygghet och studiero är verkligen en av de stora utmaningar vi har tillsammans med att höja kvaliteten i undervisningen. Men det kräver att vi kan använda alla de resurser vi har till lärare och till pedagogisk personal i skolan.

Anförande nr 82

E m e l i e W a s s e r m a n n (SD): Fru ordförande! Elever med NPF är en av de mest utsatta grupperna i den svenska skolan. Förutom att nästan 50 procent går ut grundskolan utan gymnasiebehörighet är den psykiska ohälsan stor. 2,6 procent av eleverna med NPF i årskurs 9 har försökt att ta sitt liv jämfört med 0,4 procent av övriga elever. Totalt står alltså NPF-elever för 52 procent av alla självmordsförsök.

Jag är en av alla de elevassistenter som inte fick behålla min anställning när vänsterstyret gjorde sin neddragning. Vad säger skolborgarrådet till alla dessa elever och vårdnadshavare som dagligen kämpar när det visar sig att uteblivet stöd inte bara handlar om skolresultat? Det kan vara skillnaden mellan liv och död.

Anförande nr 83

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag delar helt bilden att de barn som har särskilda behov behöver vara i större fokus. Det är därför vi prioriterar både kompetensutveckling och att bygga ut de mindre undervisningsgrupperna för dessa elever. Det är ett arbete som inte har fått det fokus som det förtjänar.

En annan grupp elever som har det tufft i våra skolor är barn som har könsöverskridande identitet eller som blir kära i personer av samma kön. Enkätundersökningar visar att det är två av de vanligaste grunderna, tillsammans med etnicitet, för att utsättas för trakasserier i skolan. Jag tror att även Sverigedemokraterna vet att mobbning och kränkningar är något som lämnar spår i människors hälsa långt senare i livet. Om man pratar om trygghet och inkludering och samtidigt stoppar det normkritiska arbetet och avskaffar hbtqi-certifieringen av våra skolor sviker man verkligen utsatta barn.

Claes Nyberg (C): Jag vill börja med ett tydligt tack till Emilia Bjuggren för hbtqi-frågorna. Där är vi helt eniga.

Jag återkommer till vad jag tycker är en passivitet för vänstermajoriteten. Det är inte alls så som Tina menar – att vi vill gå ut och göra projekt i själva skolorna. Jag håller helt med om att det inte är bra. Men det handlar om att ta initiativ och att göra saker som förändrar förutsättningarna för skolorna att göra sitt arbete. Där upplever vi en hög passivitet. Vi upplever också att ni deltar väldigt aktivt i pingpongmatchen mellan er, staden och majoriteten, och Tidölaget. Jag håller med: Tidölaget satsar inte tillräckligt mycket på stöd till kommunerna. Men ni vågar inte heller göra tydliga prioriteringar här och nu, vilket vi faktiskt förväntar oss. Samtidigt låter ni för andra året i rad den centrala förvaltningen fortsätta att växa. Vi prioriterar hellre verksamheten ute i skolorna.

Min fråga är igen: Vad vill egentligen vänstermajoriteten göra för konkreta satsningar förutom att bara tillskjuta medel? Vi lägger samtidigt mer från Centerpartiet på skolan än vad ni gör.

Anförande nr 85

Borgarrådet Bjuggren (S): Tack för frågan! En av de akuta situationer vi står inför är det vikande elevunderlaget. Det är klart att det präglar vår budget. Det är därför vi har utredningar om att se över ersättningsmodellerna, och det är därför det är mycket fokus på effektivare lokalförsörjning.

När det gäller målet för skolan tror jag att de flesta andra här är överens om att det inte ska skifta med majoriteter. Målet för skolan är att ge alla elever möjligheter att klara sig vidare ut i livet. Då gäller det att hålla i det systematiska kvalitetsarbetet och att utveckla undervisningen även när vi byter majoritet.

Jag vill avslutningsvis säga detta: Att kalla det för en pingpongmatch mellan oss och Tidöpartierna tycker jag är att inte riktigt ta situationen på allvar. Jag vet att du, Claes Nyberg, har full koll på hur tufft det är ute i skolorna. Lärarna hade en demonstration här utanför, och allt detta beror på de resurser som regeringen inte skjuter till. Resurser försvinner också ut i svarta hål, och det påverkar skolorna på riktigt.

Anförande nr 86

Borgarrådet Hedén (M): Det var länge sedan jag såg Socialdemokraterna hålla en så låg profil i skolfrågorna som man har gjort den här hösten. Jag förstår att det har varit tufft givet den höga svansföring man hade i förra budgetdebatten och det nedskärningsår som vi faktiskt har sett i år med demonstrationer från facken och så vidare. Men vi måste ändå ta ansvar för att upprätthålla kvaliteten.

Du, Emilia, är ledare för Stockholms skolor. Nu sa du precis till Claes att det inte ska spela någon roll om det blir maktskifte eller inte, och det tycker jag är väldigt skönt att höra. Men det kräver också långsiktiga förutsättningar. Varför samlar inte du som skolborgarråd de relevanta funktioner vi har på utbildningsförvaltningen, Sisab, facken och representanter över blockgränserna för att göra en gemensam, långsiktig plan för Stockholms skolor? Det finns ju så mycket erfarenhet hos dem som har varit med och styrt tidigare.

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag inser att jag genast får revidera det jag sa om att det inte ska göra någon skillnad vilka som styr, för ni har ju lagt fram er budget, ett tydligt alternativ om att se över den socioekonomiska fördelningen som direkt skulle få förödande konsekvenser för det långsiktiga arbetet i att stärka alla elever oavsett bakgrund. Men de flesta i den här salen är i alla fall överens om att det övergripande målet är att alla elever, oavsett vilka föräldrar man har, ska få chansen att klara skolan.

När det gäller att samla aktörer är det självklart precis det vi gör. Vi samtalar med lärarfacken, med Sveriges skolledare, med förvaltningen och med Sisab. Jag hör återkommande den här bitterheten från Andréa Hedin över att hon inte kan sitta med vid varje sammanträde som vi har. Vi ska fortsätta att jobba på att du ska få vara med så mycket du någonsin vill, för det är klart att det finns en möjlighet att det inte för alltid kommer att vara ett rödgrönt styre här i staden, och då vill ju vi att ni ska lyckas hålla i det viktiga arbete som vi gör.

Anförande nr 88

M a u r i c e F o r s l u n d (KD): Den psykiska ohälsan ökar tyvärr bland unga i Sverige. Detta är såklart en oroväckande utveckling, och vi vill växla upp arbetet för en god psykisk hälsa. Skolan har en viktig roll i att vända utvecklingen, och skolan ska fortsätta att satsa på elevhälsan med särskilt fokus på kuratorer och psykologer.

För att säkra att en elev som behöver det ska få tillgång till elevhälsan när det behövs skjuter vi kristdemokrater till sammanlagt 50 miljoner till en elevhälsogaranti. Det ska alltid vara lätt att få kontakt med en kurator. Genom samverkansavtal med regionen ska staden också arbeta för att skapa smidigare övergångar mellan elevhälsan och övrig sjukvård, inklusive psykiatrisk vård.

Fritidshemmen och fritidsklubbarna spelar också en viktig roll i barns lärande och sociala utveckling, både när det gäller möjligheten till stöd i skolarbetet och för att få tillgång till meningsfulla, utvecklande och trygga aktiviteter efter skoldagens slut. Det ska vi slå vakt om och utveckla, och vi höjer därför i vårt kristdemokratiska budgetalternativ schablonen till fritidshem och fritidsklubb med 25 miljoner kronor utöver majoritetens förslag.

Jag vill gärna påpeka att det här är två satsningar på verksamheterna i välfärdens kärna, som man sa för ett par mandatperioder sedan, som vi kristdemokrater kan göra utan att höja skatten för stockholmarna. Det visar tydligt på de olika alternativ som finns i Stockholmspolitiken, med ett kristdemokratiskt budgetalternativ där vi klarar att göra de prioriteringar som behövs för att värna kärnverksamheten i staden utan att vältra över ansvaret på skattebetalarna.

Anförande nr 89

F e l i c i a S c h a r t n e r G i e r t t a (S): Vi kan inte förneka det faktum att skolsegregationen är en växande utmaning och en av grunderna till utanförskap, parallellsamhällen och i förlängningen gängskjutningar. Att bekämpa skolsegregationen handlar om att se till att ingen elev lämnas utanför och att varje barn får samma möjlighet att växa och utvecklas, oavsett var de bor eller vilken skola de går i.

Trots detta drar ni ned på skolan och försvårar integrationen genom att bland annat minska modersmålsundervisningen. All forskning pekar i princip åt samma håll: I princip oavsett hur mycket pengar vi satsar på förebyggande åtgärder kommer det att vara billigare än att åtgärda problemen som uppstår om vi inte gör det, alldeles bortsett från det lidande som det orsakar, vare sig det handlar om arbetslöshet, psykisk ohälsa eller kriminalitet. Varför tar ni inte det förebyggande arbetet på allvar?

Anförande nr 90

Maurice Forslund (KD): Vi har väldigt likartade satsningar på skolområdet, men det stämmer att vi har en annan fördelning när det gäller modersmålsundervisningen. Det är en återkommande punkt här, och jag tackar för tillfället att återigen ta upp ämnet och beskriva varför vi tänker som vi gör.

Vi motsäger inte den forskning som visar positiva effekter av modersmålsundervisning, men som har tagits upp i den här talarstolen tidigare måste man för att uppnå de positiva effekterna ha modersmålsundervisning under ett antal timmar som vida överstiger det som något parti i den här salen föreslår och har finansiering för. Utifrån detta perspektiv har vi den syn på detta område som vi har. Vi ser inte att det är ekonomiskt försvarbart att erbjuda mer modersmålsundervisning än vad den relevanta lagstiftningen kräver. Det är en viktig prioritering, och det är en riktig prioritering.

Anförande nr 91

Lisa Carlbohm (MP): Jag blir förtvivlad när jag ser hur mycket rasismen, antisemitismen och islamofobin ökat lavinartat de senaste åren och påverkar alla runt omkring mig, även min familj. Min dotters muslimska pappa blir kallad för arabjävel framför henne på tunnelbanan. En av mina judiska släktingar har lämnat Sverige på grund av den ökade antisemitismen här. Vi har kanske aldrig stått längre ifrån varandra än nu, och vi måste börja motverka denna rasism redan i skolan.

Därför är jag väldigt glad att vi i årets budget skriver att skolan aktivt ska arbeta för att förebygga och motverka alla former av rasism. I Stockholms stad ska vi motverka diskriminering och alla former av antisemitism, antiziganism, afrofofi, islamofobi och rasism mot samer. Denna mandatperiod kommer vi i Stockholms stads skolor att arbeta för att öka förståelsen för varandra och minska rasismen i samhället, när regeringen gör tvärtom.

Anförande nr 92

Isabel Smedberg - Palmqvist (L): Jag tycker att det är jättebra att du tar upp de här frågorna, Lisa! När vi satt i majoritet genomförde vi en kartläggning av antisemitismen i våra skolor. Jag tycker att det är oerhört viktigt att ni fortsätter att driva den frågan framåt, inte minst utifrån vad som händer i omvärlden just nu.

Med det sagt är det också viktigt att vi ser till alla andra utsatta grupper, inte minst muslimer som även de är utsatta på olika sätt i dag. Vi måste våga bredda och prata om dessa frågor i den här församlingen. Bra, tänker jag!

L i s a C a r l b o m (MP): Jag håller fullständigt med. Som sagt har vi räknat upp flera former, bland annat islamofobi och antisemitism, så vi ska jobba mot alla former av diskriminering.

Anförande nr 94

A n n i k a F r i b e r g (M): Jag hör på tv att vi har skyndat på arbetet så att alla elever i Järva ska få skolfrukost, eftersom många familjer i Järva har det tajt. Jag säger *alla* skolor i Järva, men inte heller den här gången inkluderas Spånga. Vi har sett det i så många sammanhang. Helt plötsligt betyder Järva enbart Järvafältet.

Jag vill ställa en fråga. Har man utvärderat det här med frukost, och vad är i så fall resultatet? Sist men inte minst, när kommer det arbetet att gå vidare och verkligen omfatta alla skolor i Järva?

Anförande nr 95

L i s a C a r l b o m (MP): Vi har precis infört det här nu i och med inflationen och i och med att man märker att det finns barn som kommer hungriga till skolan och som äter extra mycket på måndagar. Det här är en situation som man kanske inte har sett i Sverige på många år. Men nu blir det tydligt att det är väldigt många barn som kommer hungriga till skolan. Vi har 1,5 miljoner människor i Sverige i dag som lever i relativ fattigdom.

Vi börjar på Järva, och sedan fortsätter vi att expandera efter det.

Anförande nr 96

L i n n é a V i n g e (SD): Det var uppe här tidigare att utöver statsbidragen för en likvärdig skola fördelar vänsterstyret något som heter socioekonomisk ersättning. Detta uppgår till drygt 1,3 miljarder varje år och innebär att vissa skolor får betydligt högre anslag än andra. Vi föreslår att de här pengarna ska fördelas mer jämlikt mellan skolorna och att de i högre utsträckning ska gynna barn i behov av särskilt stöd.

Missförstå mig inte: Jag vet att det finns behov av åtgärder i våra utanförskapsområden, men trots att man i flera decennier fullkomligt har kastat pengar över de här områdena är det bara drygt hälften av eleverna i årskurs 6 i Järva som är godkända i alla ämnen, och otryggheten blir bara värre.

För mig är det därför uppenbart att det inte är mer pengar i sig som är lösningen, utan vi behöver lägga om fokus. Om vi ska prata om socioekonomiska förutsättningar kan vi ju inte låtsas att det inte finns några ensamstående mammor i Bromma som kämpar med att få ihop ekonomin. Det finns det; jag känner flera av dem.

Trots det görs de stora satsningarna bara på våra utanförskapsområden, detta trots att skolfrånvaron är högre på Kungsholmen än i Järva. Trots det anser alltså Socialdemokraterna att ett barn i Järva är värt betydligt mer pengar än ett barn på Kungsholmen. Jag undrar om skolborgarrådet kan svara på varför det ska vara så.

Anförande nr 97

Ellen William-Olsson (S): Jag hade tänkt att fråga dig lite om friskvårdsbidraget, Linnéa. Ni tar ju bort skolornas kompensation för friskvårdsbidraget samtidigt som ni vill att friskvårdsbidraget ska ligga på 2 500 kronor, det vill säga 500 kronor mindre än majoritetens förslag, inklusive tillägg för friskvårdstimme. Därmed skjuts ju kostnaderna för friskvårdsbidraget över på de enskilda skolorna, vilket i praktiken innebär att de kommer behöva skära ned på annan viktig verksamhet.

Vad vill Sverigedemokraterna att skolorna ska skära ned på för att kunna betala ut fritidsgårdsbidraget till sin personal?

Anförande nr 98

Linnéa Vinge (SD): Jag vet inte om du har varit ute och pratat med Stockholms rektorer. Det har i alla fall jag, och de är väldigt provocerade över att de har tvingats varsla elevassistenter för att betala för de höjda friskvårdsbidragen.

Vi lägger friskvårdsbidragen på 3 000 kronor och investerar i stället pengarna i verksamheten. Jag tror att medarbetarna i skolan hellre har kvar sina jobb och får fler medarbetare som kan underlätta deras stressade arbetsmiljö än 5 000 kronor i friskvårdsbidrag. Dessutom behåller vi skatten på befintlig nivå, vilket ökar pengarna i plånboken som man i stället kan lägga på vad man vill.

Anförande nr 99

Borgarrådet Jönsson (L): Jag tänkte börja med en sakupplysning, nämligen att Sverigedemokraterna numera utgör underlag till en regering som kommer att ta fram tydligare regleringar vad gäller just socioekonomisk omfördelning. Det hoppas jag att ni kommer att rösta för när det kommer fram sedan.

Det var dock inte det jag tänkte fråga om. När jag är ute i skolor och även på en del fritidsgårdar är det väldigt många som tar upp att elever som känner att de är transpersoner eller hbtq+-personer känner en ökad oro i dag utifrån det samhällsklimat vi har. Jag vet att Linnéa till exempel i sociala medier har raljerat över dragartister och försökt koppla det till pedofili och så där. Hur jobbar Sverigedemokraterna för att motverka det här samhällsklimatet?

Anförande nr 100

Linnéa Vinge (SD): Till att börja med är jag lite oroad över att det verkar finnas en ganska stor enighet här om att hbtq-certifieringar skulle vara lösningen på homofobin i förorten. Vi har alltså barn och unga i den här staden som lever under en hederskultur där de inte har någon möjlighet att uttrycka sin sexuella läggning eller leva sitt liv på det sätt de vill.

Låt oss börja där. Låt oss växla upp arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck i skolorna, och låt oss stärka synen på de mänskliga rättigheterna!

Jag vill vara väldigt tydlig en gång för alla: Stadens skolor ska vara till för alla, oavsett sexuell läggning eller hur man väljer att leva sitt liv. Det tycker jag att vi ska vara väldigt tydliga med. De här hbtq-certifieringarna som ständigt och jämt lyfts fram i

debatten är däremot ren och skär symbolpolitik som saknar vetenskaplig evidens. Låt oss göra satsningar som faktiskt gör skillnad! Sida 50 (144)

Anförande nr 101

C l a e s N y b e r g (C): Ordförande! Jag blir ändå lite förvånad över Sverigedemokraternas förmåga att dra upp frågor som rör forskning eller vad som tyder på samband och liknande när det passar. Nu senast börjar ni prata om det socioekonomiska stödet, eller strukturbidraget, som vi använder i Stockholm och som vi har varit politiskt väldigt överens om grunderna för. Sedan är det väl ständigt en diskussion om exakt hur index ska se ut och exakt hur nivåerna ska anpassas och så.

Att ifrågasätta grunden för vad vi baserar det på, som Linnéa Vinge gör, är dock för mig verkligen verklighetsfrånvänt. Vi vet att det absolut tydligaste forskningssambandet som finns är föräldrarnas utbildningsbakgrund i förhållande till deras barns studieresultat. Det gäller hela OECD-området. Det tar du inte ens med i din beskrivning, utan du riktar enbart in dig på att vi ska omfördela pengar – vi hör vilken signalpolitik ni egentligen har – från utsatta områden till barn i behov av särskilt stöd och plötsligt ställa dessa grupper mot varandra utan att ta upp de riktigt evidenta forskningssambanden. Varför väljer ni att cherrypicka forskning på det här sättet?

Anförande nr 102

L i n n é a V i n g e (SD): Jag är väldigt mycket för forskning, och i vår budget föreslår vi också att vi ska utreda vilka effekter det socioekonomiska stödet har haft.

Det är ingen hemlighet att vi har stora problem på skolor i våra utanförskapsområden, och jag delar i mångt och mycket den bild som du tar upp. Men trots alla pengar i världen har situationen bara blivit värre, och det är klassisk socialdemokratisk politik att lite symboliskt strössa pengar över problem och tro att man löser det på det sättet. Det handlar inte om pengar i sig, och jag tycker det är tragiskt att du inte förstår det.

Man måste fråga sig själv vad det är på bekostnad av. Jag förstår inte varför ett barn på Järva ska vara värt betydligt mer pengar än ett barn på Kungsholmen när skolfrånvaron på Kungsholmen är högre. Jag förstår inte det, och jag tycker att vi ska utreda hur vi kan förbättra de här effekterna.

Anförande nr 103

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Skolan är ett fundament i vårt samhälle och för Sveriges konkurrenskraft och välstånd. Framför allt är det genom utbildning vi får kunskap, och med kunskap kommer självbestämmande. Ingen välfärds politik kan fullt ut kompensera för det som går förlorat i varje enskilt skolmisslyckande.

Stockholm ska vara en stad präglad av social rörlighet, och skolan spelar en helt avgörande roll för möjligheten att bryta ett utanförskap som alltför ofta går från en generation till en annan. Skolan ska ställa tydliga kunskapskrav. Det förutsätter en trygg skolmiljö som präglas av ordning och reda. Ingen skola kan ersätta föräldrarnas ansvar eller fungera utan elevernas engagemang. Vi i politiken har en skyldighet att ge lärare och elever de allra bästa förutsättningarna att lyckas.

Viktigast i skolan är läsandet. Språket är grunden för abstrakt tänkande och en förutsättning för att klara skoluppgifter på andra områden. Det finns vetenskapligt stöd

för att fysiska läromedel skapar bättre förutsättningar för barn att lära sig att läsa och skriva. Trots detta vittnar många lärare och föräldrar om bristen på riktiga böcker i skolan. Alla vi föräldrar som har barn i Stockholms skolor är innerligt trötta på de oklara digitala lösningarna och den där knöggliga stencilen som ligger längst ned i barnens skolväska. Sida 51 (144)

I dag har min äldsta dotter Ebba sitt första stora geografiprov. Efter att under två dagar ha suttit bredvid henne när hon klickat på Sveriges landskap på skolans padda med ganska tveksamma resultat lade jag helt enkelt undan den och tog fram papper, penna och en kartbok, och herregud vilken skillnad det blev! Mitt engagemang och hennes inlärningskurva ökar dramatiskt.

Det är ingen tillfällighet, och därför är jag stolt över att vi moderater i vår budget, utöver att vi satsar mer än Socialdemokraterna på totalen, också prioriterar användning av fysiska läromedel i skolan. Vi satsar 30 miljoner per år på fysiska läromedel, vilket är 50 procent mer än i dag, för att alla elever i låg- och mellanstadiet ska ha riktiga skolböcker så att barnen får de bästa förutsättningarna för att lära sig läsa tidigt i skolan.

Anförande nr 104

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag tänker inte debattera med dig om vikten av fysiska läromedel, för jag är helt enig och tycker dessutom att ska barn ha rätt till nya egna böcker.

Däremot aspirerar Christofer Fjellner inte bara på att skapa bra skolor utan även på att vara finansborgarråd i vår stad, och jag tror att han är den första finansborgarråds kandidat som vi har haft som lägger fram en helt oseriös finansiering av sin budget. Jag har haft många debatter med Moderaterna i den här salen om skatt kontra välfärd, men aldrig tidigare har jag mött någon som säger att vi ska med drygt 800 miljoner ändå satsa mycket, mycket mer på välfärden och på skolan. Jag tycker att det är häpnadsväckande, och det är därför jag upprepar det, trots att jag sa samma sak till Andréa Hedin.

Christofer Fjellner pratar om klassresor och social rörlighet. Men varför ska ni då minska just den likvärdiga satsningen på skolan och se över den socioekonomiska fördelningen som är så viktig?

Anförande nr 105

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Det är bra att du gillar läroböcker, Emilia Bjuggren; synd att du saknar pengar till det!

”Oseriöst” har liksom blivit som det där ordet ”stjärnstopp” på skolgården, ni vet när man inte har några argument längre. Själv tycker jag att det enda som är oseriöst i den här debatten är oviljan eller oförmågan att läsa innantill. Det står 110 miljoner. Vi satsar alltså 4,5 miljoner mer än Socialdemokraterna på höjd schablon till fritidshemmen, 15 miljoner mer på höjd schablon till fritidsklubbarna, 50 miljoner mer på höjd schablon till grundskolan, 2 miljoner mer på höjd schablon till anpassade gymnasieskola, 8 miljoner mer på höjd schablon till gymnasiet och 1 miljon mer till höjd schablon till anpassad gymnasieskola. Och vi har som sagt var pengar till

läroböckerna – pengar som ni saknar. Vi satsar 30 miljoner, alltså 50 procent mer, för fler fysiska läromedel. Sida 52 (144)

Vi lägger på öret lika mycket pengar på socioekonomiskt stöd som ni gör, men vi lyckas ju inte. Skillnaderna är för stora!

Anförande nr 106

T i n a K r a t z (V): Ordförande! Det är jättekul att höra någon som pratar så väl om att skolan ska stå för bildning, ställa höga krav och så vidare. Men jag vill ändå ställa en fråga angående att fler och fler från högskolorna nu larmar. Förra året hörde vi skolorna larma, och lärarna fortsätter att larma efter en lång tid av underfinansiering.

Handelshögskolans rektor med flera rektorer säger att det här måste få ett stopp. Vi ser en betygsinflation som har drivits på. Det kommer in elever med höga betyg som inte klarar av studienivån på högskolorna. Det här måste även ni se är ett stort problem.

Min lösning skulle vara att vi faktiskt tar bort incitamentet att tjäna pengar. Vi ser ju att det har drivit på betygen uppåt, eftersom det är ett jättebra sätt att marknadsföra sig.

Min fråga är vad Moderaterna vill göra för att våra universitet ska få elever som kan något.

Anförande nr 107

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Bildningen är helt avgörande. Kunskap ger självbestämmande, som jag sa tidigare, och är det någonting som svensk skola har saknat är det väl framför allt kunskapsfokus. Det är därför vi prioriterar det ständigt och jämt. I den här budgeten menar vi att läsning är en förutsättning för att man ska kunna klara alla andra ämnen.

Betygsinflationen är absolut ett stort problem. Men att göra frågan om betygsinflation till bara en fråga om friskolereformen tror jag inte är att ta frågan på tillräckligt stort allvar. Jag tror vi behöver göra om rättningen av de nationella proven. Vi måste ha mer kontroll av alla skolor, för vi måste bli av med betygsinflationen. Där vet jag att regeringen gör ett stort jobb. Detta är heller inte ett problem bara i våra friskolor.

Detta är ett problem som vi ska ta på största allvar.

Anförande nr 108

H a n n a W e r n e r (M): Ordförande, åhörare! Alla elever ska ges förutsättningar att klara av skolan. Det är nog alla i den här salen rörande överens om. Att lärarna ska ha en avgörande roll i elevernas utbildning är en självklarhet. Jag minns själv hur man var bäst på de ämnen som man tyckte var roligast eller mest intressanta, och bakom den känslan och det resultatet fanns oftast en engagerad och påläst lärare som hade haft tid att planera för ens lektion.

Vi vet dock att förutsättningarna för att ha tid och energi att kunna planera inte alltid är på lärarens sida. Däremot finns viljan. Jag deltog i en demonstration den 6 maj utanför stadshuset, som anordnas av Sveriges lärare. I dag står de utanför stadshuset igen. Där vittnar lärare om stora klasser. De är oroliga för sin säkerhet och breda roll, där man gör allt ifrån it-support till undervisning.

Vi måste hjälpa lärarna att få färre antal elever per lärare, avgränsa lärarens administrativa arbetsbelastning och göra satsningar på kompetensutveckling. På samma sätt som alla elever ska ges förutsättningar att klara av skolan måste även lärarna ha rätt förutsättningar för att kunna göra sitt jobb. Sida 53 (144)

Anförande nr 109

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Ordförande! Jag pratade med lärarfacket i morse när jag stannade till och hälsade. Jag tycker att det är jättebra att de är på plats. Dels beskriver de bilden som du beskriver, givetvis, men en annan sak som lärarfacket också pratar väldigt mycket om är oron över marknadsskolans utbredning och över överkompensationen, där friskolor får betalt för arbetsuppgifter de inte har, hur konkurrensen mellan skolor och det marknadstänkande som har letat sig in i det svenska skolsystemet och utarmar kommunala skolor och bland annat också bidrar till betygsinflationen.

Det här är någonting som Sveriges lärare har lyft väldigt tydligt de senaste åren, och i dag stod de och pratade om det utanför stadshuset. Vad har du att säga till dem som kommer med dessa vittnesmål?

Anförande nr 110

H a n n a W e r n e r (M): Först och främst behöver vi kvalitet i våra skolor. Vi pratade mycket om detta tidigare i debatten kring förskolorna och även kring grundskolorna i den här debatten.

Det finns utmaningar i skolan. Det tror jag att alla kan skriva under på, och det är oavsett huvudman, oavsett om det är fristående skola eller en kommunal skola. Jag hoppas att vi alla här i salen oavsett parti kan skaka hand och gå gemensamt gällande att vi ska ta bort de sämre skolorna.

Men här kommer det också in hur man väljer att se på friskolor. Fristående skolor som är bolag måste kunna överleva, och för att bolag ska kunna överleva måste man gå med vinst. Många av de här vinsterna är återinvesteringar för att man exempelvis ska kunna köpa nya stolar, bygga om taken och så vidare.

Anförande nr 111

E v a R i s b e r g (S): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Ojämlighet och segregation leder till ett sämre samhälle för alla, och skolan har därför en viktig uppgift att erbjuda varje barn likvärdiga chanser, oavsett bakgrund. Det är vi säkert överens om, och det har sagts flera gånger här.

Om skolan däremot är en plats där utanförskap och ojämlikhet ökar så ökar också riskerna för att unga ska söka bekräftelse på annat håll. Kriminella gäng får lättare att rekrytera bland vilsna ungar i utanförskap. Då räcker det inte med att satsa på fler vakter; det kan vara för sent. Skolan måste ges resurser att erbjuda de bästa möjligheterna för alla elever att utvecklas efter egna förutsättningar med tillgång till vettiga sysselsättningar som fritidsklubbar, kultur och idrottsaktiviteter. Skolan ska också utveckla sitt arbete med att hjälpa elever i behov av särskilt stöd, något som är väldigt viktigt, bland annat genom stadens särskilda undervisningsgrupper.

Skolorna befinner sig nu i ett tufft ekonomiskt läge med stigande kostnader. I vår budget visar vi att vi prioriterar skolan och värnar om elevernas rätt till en bra undervisning. Den skatthöjning vi gör motsvarar 1 100 lärartjänster, och det är en budget som också ska kompensera för kostnadsökningar nästa år. Sida 54 (144)

Vi vill självklart alla ha en bra skola, men oppositionen saknar ändå trovärdighet när det gäller skolans finansiering, säga vad ni vill. Oppositionen säger nej till majoritetens skatthöjning och har därmed inget svar på hur skolan ska klara ekonomin utan att behöva göra stora uppsägningar. Med oppositionens förslag ökar dessutom skillnaderna drastiskt mellan stadens skolor. Det måste vi absolut undvika.

I vår budget prioriterar vi i stället särskilt elever med tuffa förutsättningar för att öka likvärdigheten och se till att alla barn får möjlighet att klara skolan.

Anförande nr 112

Å s a N i l s s o n S ö d e r s t r ö m (L): Tack, Eva, för att du tar upp jämställdhet och jämlikhet! Diskussioner om jämställdhet handlar oftast om kvinnor som är missgynnade, men vi får inte glömma bort pojkarna och männen. Männen har oftare mer pengar och en snabbare karriär, men å andra sidan klarar de skolan sämre, misshandlas oftare och dör tidigare. Det är också pojkar och män som slår, som skjuter och spränger i vårt land, och om vi vill få stopp på detta måste vi ta tag i pojkarnas värderingar.

Därför föreslår vi i Liberalerna en satsning som vi kallar Operation Pojke. Det handlar om att göra upp med värderingar om att våld är okej och att snabba pengar skulle vara meningen med livet. Detta gör vi genom stora satsningar på våldsförebyggande program både i skola och förskola, och vi satsar också mycket på ett förbättrat samarbete mellan förskola, skola, socialtjänst och polis.

Vad gör ni för att komma åt pojkarnas värderingar som ställer till det så i vårt land?

Anförande nr 113

E v a R i s b e r g (S) Det gör vi också, kan man säga, genom just det här samarbetet med det sociala och med satsningen på vilka värderingar man lär ut. Det är just därför som det behövs fler lärare och mer personal i skolan. Det skjuter vi till pengar till, för det är där man kan föra de diskussionerna, stötta elever som man ser är på väg utför och fånga upp dem som är vilsna och, som jag säger, kan fångas upp av kriminella gäng.

Du har rätt i detta, och det här är oerhört viktigt område som vi ska samarbeta kring, tycker jag.

Socialnämnden (RIV)

SDN: Individ- och familjeomsorg (RIV) inkl. socialpsykiatri (RIV)

SDN: Ekonomiskt bistånd (RIV)

SDN: Stöd och service för personer med funktionsnedsättning (RIV)

Överförmyndarnämnden (RIV)

Anförande nr 114

Borgarrådet O j a n n e (S): Ordförande! Våldet får aldrig bli norm. Där våldet visar upp sig i samhället måste vi tydligt markera att det inte hör hemma i en demokrati. Våldet förtrycker, våldet begränsar och våldet skrämmer. Stockholm tillhör alla stockholmare, och ingen stockholmare ska behöva begränsa sig på grund av rädsla och otrygghet.

Våldet visar på många sätt i Stockholm. På våra gator ska det bekämpas med både repressiva åtgärder och förebyggande arbete. Vi ska ha både ordningsvakter och trygghetskameror men också ett intensivare arbete i välfärden och i synnerhet i socialtjänsten för att fånga upp de unga som riskerar att dras in i gängkriminalitet.

Behovet av att placera unga i samhällets vård växer, och kostnaderna skenar. Vi skjuter nu till rekordsummor för att staden ska kunna lyfta ut unga från miljöer som bedöms vara en fara för dem. Ekonomi ska aldrig vara en anledning till att inte ge en ung den vård och det skydd som den behöver. Samtidigt satsar vi på att få en fungerande utslussning från institutioner och en välfungerande eftervård.

De som i dag är aktiva i en kriminell miljö är ofta kända av socialtjänsten sedan tidigare och kommer företrädesvis från trasiga familjer där våld inte sällan har varit norm. Våldet visar sig på många sätt i Stockholm. Våldet i hemmet måste bekämpas lika intensivt som våldet på våra gator. De erfarenheter som vi har fått från stadens avhoppprogram ska ligga till grund för ett nytt program, kallat Bryt upp, som ska stödja våldsutsatta att lämna destruktiva relationer. Mäns våld mot kvinnor bidrar till att göra våldet till norm i många familjer, och våldet följer sedan med ut på våra gator och torg. Våldet måste bekämpas där våldet visar sig, såväl i det offentliga rummet som i hemmet. Våldet begränsar demokratin.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till budget för 2024.

Anförande nr 115

Borgarrådet H e d i n (M): Ordförande, åhörare! Socialpolitik är politik på riktigt i människors vardag. Ett beslut av en enskild socialsekreterare kan vara skillnaden mellan att hamna på rätt väg eller fel i väg i livet för en ung person.

Under året har skottlossningar och sprängningar avlöst varandra. Skjutningar är inte längre begränsade till vissa platser utan kan ske var som helst och när som helst. I det akuta skedet är polisiära resurser lösningen för att få stopp på gängen, men i det långa loppet måste samhället kliva fram. Där har vi en viktig roll att fylla.

Moderaterna vill se en rad olika åtgärder som tillsammans bygger en kedja av stöd, från det att barnet är nyfött till dess att det blir myndigt. Detta är konkreta

genomförbara förslag som är förebyggande på riktigt. Det handlar om att tillsammans med regionen bygga ut hembesöksprogrammet, där BVC och socialtjänsten tillsammans kommer hem till varje nybliven familj. Vi vill inrätta fler familjecentraler och bygga ut de skolsociala teamen. Nuvarande föräldrastödsprogram behöver reformeras för att möta de utmaningar som dagens vårdnadshavare har, och vi vill starta en spetsgrupp med socialsekreterare som jobbar i hemmiljö.

Tidigare har förebyggande arbete till stor del riktats till vissa bostadsområden, men den tiden måste vara förbi. När kriminaliteten inte känner några stadsdelsgränser måste hela Stockholm ses som ett utsatt område och förebyggande åtgärder erbjudas brett.

Bifall till Moderaternas budgetreservation.

Anförande nr 116

R a s h i d M o h a m m e d (V): Ordförande, kommunfullmäktige! Välfärden utgör fundamentet för ett rättvist och hållbart samhälle. I en tid där samhällsutmaningen blir alltmer komplex och dynamisk är det av yttersta vikt att upprätthålla och stärka våra välfärdssystem. Därför ska Stockholm ha en välfärd som ger varje stockholmare de bästa förutsättningarna att känna trygghet och utvecklas i vardagen.

Välfärden är inte bara en trygghet för individer i nöd, utan den utgör även grundpelaren för ett samhälle där alla ges lika möjligheter att blomstra och utvecklas. Den rödgröna majoriteten strävar efter att minska samhällssegregationen och skapa ett inkluderande Stockholm för alla. Individer som befinner sig i de mest utsatta situationerna ska kunna förvänta sig stöd och skydd från samhället, vilket inte alltid är fallet i dag. Därför investerar den rödgröna majoriteten i förebyggande åtgärder för att säkerställa jämlika livsvillkor för barn och unga. Vi satsar även på arbetsmarknadsinsatser för att öka sysselsättningen och ge stöd åt de mest sårbara grupperna.

Omställningen av socialtjänstens arbete inför den nya lagstiftningen som beräknas träda i kraft 2025 kommer att ställa stora krav på staden. Därför ska Järva under 2024 med stöd av socialförvaltningen börja omställningen till ett mer förebyggande och tillgängligt socialt arbete. Syftet är att uppfylla kraven i den nya socialtjänstlagen genom att delta i två projekt initierade av Sveriges Kommuner och Regioner.

Anförande nr 117

G a b r i e l K r o o n (SD): Sverigedemokraterna är partiet för trygghet både i Stockholms stad och på den nationella nivån. När regeringen nu genomför reformer som möjliggör för oss att få till fler ordningsvakter och fler trygghetskameror är det viktigt att kommunen är på tårna. Det är viktigt att vi är beredda att finansiera upp våra ordningsvakter och våra trygghetskameror när lagstiftningen genomförs nästa år. Därför tillför vi sverigedemokrater över 35 miljoner kronor direkt här och nu för att finansiera upp fler ordningsvakter.

Vi sverigedemokrater vill värna om alla människor i Stockholms stad. Därför satsar vi 10 miljoner kronor på utökad ledsagning så att fler kan få hjälp att delta i livet fullt ut. Det borde vara en rättighet.

Det vi däremot inte satsar på är att man som långtidsarbetslös med ekonomiskt bistånd ska få ett gratis SL-kort. Faktum är att man i dag kan få ett gratis SL-kort om man har ekonomisk ersättning från Stockholms stad. Det spelar ingen roll hur mycket pengar man har; man får ändå rätt till ett SL-kort. Det är uppenbart att Stockholms stad utmärker sig mycket negativt när man frångår den nationella praxisen och inför den här extra generösa åtgärden, som faktiskt kostar väldigt stora pengar. Det här drar vi in på, och i stället satsar vi på tryggheten.

Vi vill även satsa på preventiv trygghet. Då räcker det inte att bara slänga pengar på problemet som man har gjort i så många år, utan vi måste fundera på vilka insatser och metoder som vi satsar på. Vilken evidens har de? Har de undersökts vetenskapligt? Fungerar de? Vi har alltför många metoder som politiker *tror* fungerar men som egentligen är helt verkningslösa. Det här måste vi rensa ut. Det är ett slöseri med både tid och skattepengar och förvärrar bara problemet.

Jag yrkar bifall till Sverigedemokraternas budget.

Anförande nr 118

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Den negativa samhällsutvecklingen med allt yngre ungdomar och barn som dras in i gängkriminalitet måste brytas. Liberalerna ser vikten av att samhandling mellan skolan och socialtjänsten fortsätter att stärkas med flera gemensamma uppdrag för socialnämnden, stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden.

Dessvärre får vi nu rapporter om att samhandlingen verkar fallera i flera stadsdelar, till exempel i Skärholmen där jag själv bor. Då behövs det tydliga direktiv som berör flera nämnder i det förebyggande trygghetsarbetet, och därför är det oroväckande att majoriteten inte inkluderat utbildningsnämnden i viktiga samhandlingsuppdrag mellan skola och socialtjänst. Liberalerna vill utveckla samhandlingen. Vill de rödgröna avveckla den?

Insatser för att stabilisera skolgången för barn i samhällsvården är grundläggande för att förebygga kriminalitet och sociala problem. Tyvärr har majoriteten konsekvent under hela våren röstat nej till våra förslag för att förbättra situationen för placerade barn och systematiskt följa upp deras skolresultat, hälsa och tandstatus. Vi ser också vikten av att förbättra eftervårdsarbetet kring unga som placerats på institution. Målsättningen måste vara att ett barn som placeras kommer ut i bättre skick än vid placeringen. Så är det dessvärre inte i dag. Om dessa ungdomar inte kan slussas tillbaka in i samhället på ett bra sätt skapar det otrygghet för hela samhället. Att minska risken för att unga begår de grövsta våldsbrotten efter att en placering avslutats skulle ha avgörande betydelse för att minska den grova kriminaliteten.

Bifall till Liberalernas budgetreservation.

Anförande nr 119

K r i s t i n J a c o b s s o n (C): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Alla barn i Stockholm ska växa upp i trygghet. Alla barn ska ha rätt att gå och lägga sig i sin säng och vakna upp trygg i densamma. Men verkligheten för många barn i Stockholm är tyvärr en annan. Våldsutvecklingen i Stockholm har varit fruktansvärd. Barn som har lagt sig i sin trygga, varma säng har vaknat upp av en explosion utanför porten mitt i

natten. Nästa natt kommer inte att kännas lika trygg. Barn har gått till fotbollsträningen, bevittnat mord och sprungit och gömt sig i panik för sitt egna liv. Nästa träning kanske man stannar hemma. Barn har sprängt, skjutit och mördat. I Stockholm 2023 har vi barnamördare som jobbar på uppdrag åt de gängkriminella.

Vi kan inte ha det så här. Jag frågar mig därför varför majoriteten redan förra året tog bort allvarssamtalen för unga som har begått sitt första brott och ännu inte har återinfört det. Allvarssamtal är en tidig och viktig brottsförebyggande insats som kan förhindra fortsatt brottslighet och kriminalitet. Återinför dem och skärp kravet till 24 timmar!

Vi vill också se en handlingsprincip inom socialtjänsten som innebär ett starkt fokus på tidiga insatser med utgångspunkten att det är bättre att dra igång tidigt och mycket än för lite och för sent. Vi satsar 165 miljoner kronor 2024 på fler och tidigare insatser. Det är 20 miljoner mer än majoriteten bara i stadsdelarna. Att skapa trygghet i vardagen i lokalsamhället är också en brottsförebyggande åtgärd. Därför behövs det satsas mer på ideella krafter för en meningsfull fritid och trygghet.

Men den som samhället ändå inte förmår att hjälpa i tid behöver vi kunna hjälpa tillbaka. Vi vill se en resursförstärkning på 25 miljoner kronor till avhopparverksamhet och placering av unga.

Jag tycker att majoriteten saknar en helhetsbild av åtgärderna som behövs. Därför vill jag yrka bifall till Centerpartiets förslag till budget.

Anförande nr 120

M a g n u s R u n s t e n (MP): Kära åhörare! Det här är en budget för ett socialt hållbart Stockholm, där vi investerar i välfärden och i stödet till de socialt utsatta som bor i staden. Totalt sett tillför vi 848 miljoner mer i budgeten här, och då kan vi också täcka kostnader som följer av inflationen.

Det är mycket som är bra i den här budgeten, men som miljöpartist vill jag särskilt lyfta fram några saker. En sådan är det som handlar om Bryt upp-programmet. Om två dagar infaller den internationella dagen för att stoppa våld mot kvinnor. Nu lanserar vi Bryt upp, ett stödprogram för kvinnor som blir utsatta för våld i relationer. Det ska vara ett stöd innan, under och efter, tills att våldet har upphört. Vi ser också över förturer i bostadsförmedlingen för våldsutsatta. Att inte kunna hitta ett hållbart boende ska inte vara ett hinder för att lämna den som slår.

Ett tryggare samhälle börjar i familjen. Med föräldrarnas omsorg byggs starka individer som kan stå emot gängens lockelse senare i livet. Därför ska vi också satsa på familjecentraler, förebyggande arbete och stödprogram till nyblivna föräldrar. Vi miljöpartister tror inte att hårdare straff är den enda lösningen på trygghetsfrågorna, utan vi måste jobba med förebyggande arbete för att motverka de problem som vi ser i dag med det grova våldet.

Det här kan vi göra på många sätt – med förstärkningsteam, med fältassistenter och genom att stärka upp vård och skola. Samhället måste finnas där barnen som hamnat snett finns och fånga upp dem med rätt insatser så att de hittar en väg tillbaka.

Med det sagt vill jag yrka bifall till majoritetens förslag till budget.

N i k e Ö r b r i n k (KD): Livet kan vara så sårbart. Hur mycket vi än vill och hur mycket skatt vi än tar in kan vi politiker aldrig komma ifrån faktum att livet ibland är så skört. Som kristdemokrat är jag av den grundläggande uppfattningen att vi människor är beroende av varandra och att det förpliktar till solidaritet, omtänksamhet och omsorg om våra medmänniskor. I bästa fall är människan omhändertagen, omåttligt omsvept av människor kring henne, som likt ett nät av godhet finns där som skydd.

Men ibland behövs staden och de muskler som endast vi har. Socialpolitiken är kanske det område där det här tar sig tydligast uttryck, och jag ska nämna några av våra satsningar. Vi satsar 20 miljoner på skyddade boenden, 15 miljoner på stärkt föräldraskapsprogram, föräldrarådgivning och familjecentraler, 7 miljoner mer än styret på förebyggande insatser riktad mot unga på väg in i kriminalitet och 20 miljoner på stärkt avhopparprogram och sociala insatsgrupper. Vi höjer schablonen för LSS med 35 miljoner kronor. Vi återställer och skärper också arbetet mot välfärdsfusk och kontrollen över våra skattepengar med totalt över 10 miljoner kronor på FUT-handläggarna.

Livet kan vara både sårbart och skört. Då ska staden villkorslöst finnas där.

Till en sista social fråga: När människor har det som allra skralast gör vi alla dessa satsningar utan att ta mer av deras pengar. Bifall till Kristdemokraternas budgetreservation!

Anförande nr 122

J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande, fullmäktige! Trots majoritetens fina ord om att tryggheten är prioriterad är det inte alla stockholmare som märker det. I Moderaternas budgetförslag lägger vi 210 miljoner kronor mer på trygghetsåtgärder än den rödgröna majoriteten. Vi vill göra stadsmiljön tryggare, vi vill ha fler ordningsvakter och vi vill ha övervakningskameror på utsatta platser. Vi vet till exempel att vi har över 30 öppna drogsener runt om i vår stad. Varför inte bevaka dessa med kameror och med ordningsvakter?

I budget 2023 drog de rödgröna partierna markant ned på Stockholms populära ordningsvakter. Det hette då att stadsdelsnämnderna själva skulle få bedöma om det behövdes ordningsvakter och i så fall kunna beställa det. Men några pengar skickades aldrig ut till stadsdelsnämnderna, i varje fall inte enligt ansvariga tjänstemän som jobbar ute i våra nämnder, och utan pengar blev det inga ordningsvakter.

Stockholmarna vill ha ökad trygghet, och stockholmarna vill ha både fler kameror och fler ordningsvakter. De stockholmare jag möter, såväl ungdomar som äldre, efterfrågar just den här formen av brottsbekämpande åtgärder för att våga gå från träningen på Vårbergs IP eller genom Fruängens centrum från ungdomsgården på kvällen.

Ett bra trygghetsarbete består av många olika insatser, och Moderaterna vill att Stockholm uppgraderar sitt trygghetsarbete likt förra mandatperioden och visar att vi inte accepterar brottslighet eller otrygghet i Stockholm. I går nämndes ordet ”kris” i flera olika sammanhang. Jag skulle vilja påstå att det till viss del råder en trygghetskris i Stockholm som vi förtroendevalda av politiker har en skyldighet och ett ansvar att bekämpa.

Anförande nr 123

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Ordförande! Jag hade hoppats att jag skulle kunna gå upp med ett eget anförande. Men det ser lite risigt ut med tanke på hur långt ned jag är på talarlistan, så jag tänkte att jag tar chansen med en replik.

Jag tänkte prata om trygghetsarbetet. Om man vet hur en väl fungerande stad funkar vet man att medborgarna själva i sina aktiviteter och när de rör sig på gatorna bidrar till att befolka de offentliga platserna och så där. Jag är ordförande på Södermalm, och vi har genomfört ett, skulle jag säga, i stora delar mycket framgångsrikt projekt nere i Tanto. Vi har befolkat parken och jobbat socialt förebyggande med ett antal olika saker.

Ni har varit med i hela processen. Ni har haft insyn, för vi har haft offentliga möten både i början och i slutet och på olika sätt involverat andra partier. Men det enda ni har sagt hela tiden, lite som du nu i talarstolen, är ordningsvakter, ordningsvakter, ordningsvakter. Finns det verkligen inte något annat än ordningsvakter och kameror?

Anförande nr 124

J o h a n N i l s s o n (M): Tack för frågan! Det gör det absolut, och det tycker jag väl att vi står och säger här hela tiden. Vi är överens om väldigt många frågor. Jag tror till exempel inte att vi behöver ifrågasätta vikten av mötesplatser och fritidsgårdar. Det har vi konstaterat här sedan länge att vi är överens om. Men skiljelinjen går vid att ni inte verkar lika angelägna om att faktiskt bekämpa brottsliga handlingar reaktivt på platsen där de sker, och det är där ordningsvakterna och kamerorna kommer in.

Jag kan inte uttala mig om vad ni har gjort på Södermalm och inte, men i den senaste trygghetsmätningen som gjordes ökade faktiskt otryggheten på Södermalm, visserligen ganska lite från 8 till 9 procent, men det visar ju att det går åt fel håll. Det är det vi vill bekämpa genom bland annat de här åtgärderna. För ett bra trygghetsarbete behövs många olika insatser, precis som jag sa i mitt anförande, och ordningsvakter och kameror är några av dem.

Anförande nr 125

R a s h i d M o h a m m e d (V): Vi är överens om att otryggheten i staden och i hela landet har ökat. Vi vet också att det görs ett jättebra arbete i stadsdelarna när det gäller fältarbetare och andra insatser.

Ni tar alltid fram det här med ordningsvakter. Men det sista året har vi sett hur det har blivit bättre med tryggheten i vissa stadsdelar. Det här har jag inte förstått: När det inte finns behov av att satsa på ordningsvakter, kan du säga att ordningsvakter någon gång har åstadkommit bättre trygghet i vissa områden eller när det händer skjutningar?

Anförande nr 126

J o h a n N i l s s o n (M): Självklart vill vi väl alla uppnå ett läge där vi inte behöver några ordningsvakter i Stockholm. Det är ju ett misslyckande från hela samhällets sida att kommuner ska behöva anställa ordningsvakter.

Så är det, men verkligheten ser ut som den gör. Otryggheten ökar. Stockholmarna efterfrågar trygghet och säkerhet för att våga röra sig ute fritt i stadsrummet. Då är ordningsvakter ett verktyg, precis som kameror. Men som jag också sa till Anders Göransson och i mitt anförande är det här komplement till ett bra förebyggande och främjande arbete kring barn och ungdom. Ute i stadsmiljön handlar det om att röja sly, förbättra belysning och allt möjligt.

Jag uppfattar ändå av ditt anförande att ni inte tycker att ordningsvakter är lika viktigt. Det tycker vi moderater. Vi tycker det just nu, och vi lyssnar på stockholmarna som ber om att inte bli antastade eller utsatta för brott när man vistas ute i Stockholm.

Anförande nr 127

M a g n u s R u n s t e n (MP): Det handlar mycket om kameror, ordningsvakter och så. Vi har från majoritetens sida även en större satsning på placeringskostnader. Den kan jag inte återfinna i er budget. Hur tänker ni när det gäller att ta bort de pengarna? Ni har också nästan 300 miljoner mindre i centrala medelsreserven, så vi kanske ska förvänta oss det oförväntade och kunna gå in och hantera det också. Vad säger du om det?

Anförande nr 128

J o h a n N i l s s o n (M): Tack för frågan! Absolut – vi har gjort en omfördelning där vi har tagit pengar från central medelsreserv och på så sätt tillfört 210 miljoner till trygghetsarbetet utifrån det jag nämnde med kameror och ordningsvakter, tryggare stadsmiljö och så vidare.

När det gäller de sociala insatserna vill jag hänvisa till det anförande som borgarrådet Andréa Hedin höll nyss, där hon nämnde den förstärkta socialtjänsten, skolsociala team, föräldrastöd och så vidare, också det jätteviktiga insatser som vi moderater vill prioritera i Stockholms förebyggande trygghetsarbete.

Anförande nr 129

F r e d r i k P e t t e r s s o n (S): ”Smärta är min herde, mitt svärd och min sköld.”

Detta är en textrad av artisten Ren Gill, som själv lider av psykisk ohälsa.

Det spelar ingen roll om man är fattig eller rik. Psykisk ohälsa tar ingen hänsyn. Jag vill påstå att nog alla i den här salen på något sätt har kommit i kontakt med psykisk ohälsa som har lett till ett skadligt substansbruk. Som psykiatrisjuksköterska i beroendevården träffar jag varje dag unga kvinnor och män, många fortfarande barn, som har ett riskbruk eller ett fullt utvecklat beroende. Många eller de allra flesta jag möter vittnar om trauman, och många orkar inte längre. Att leva med skam eller rädsla är oerhört destruktivt.

Jag har under åren i mitt arbete återkommande förlorat unga människor, och fler kommer att förloras. Det dör i överdoser, våld och suicid. Därför ska vi ha en bra socialtjänst som möter upp våra unga just där de befinner sig. Därför behåller vi satsningen på Framtid Stockholm och Mini-Maria. Vi ska fördjupa samverkan med bland annat regionen, för vi vet utifrån Samsjuklighetsutredningen att det bästa resultatet når vi när vi samtidigt behandlar både det psykosociala och det psykiatriska.

Slutligen vill jag som ordförande i överförmyndarnämnden även lyfta det viktiga arbete som våra gode män och förvaltare gör, liksom förvaltningens breda kompetens som möjliggör för oss i nämnden att upptäcka välfärdsbrott och ställföreträdare som på annat sätt är olämpliga. Under året inleddes samarbete med arbetsmarknadsförvaltningen genom inrättandet av förvaltarenheten med professionella ställföreträdare. Förvaltningen har i år även sjösatt ett nytt ärendehanteringssystem och e-tjänster.

Slutligen vill jag uppmana alla ledamöter och alla som följer den här debatten att värva bekanta till att bli gode män och förvaltare, för vi behöver fler!

Anförande nr 130

Kristin Jacobsson (C): Ordförande! Det är farligt att vara kvinna. Det är farligt att vara kvinna och leva i en parrelation. Av de vuxna kvinnor som anmälde misshandel 2022 var 80 procent bekanta med förövaren. Våld i nära relation är ett mycket stort samhällsproblem, och socialtjänsten får inte tappa fokus på detta nu när annat våld samtidigt pockar på uppmärksamhet.

Ordförande! I hemlöshetskartläggningen anger 14 procent av de hemlösa kvinnorna våld i nära relation som orsak till att de lever i hemlöshet. Det är uppenbart att något har gått fel och att vi behöver göra något annorlunda framöver. Ingen kvinna ska behöva välja mellan att stanna kvar i en våldsam relation och hemlöshet.

En av de viktigaste åtgärderna för mig och Centerpartiet nästa år är att ta fram ett särskilt lämna-program för relationsdrabbade individer så att de snabbare kan ta sig ur en farlig och dysfunktionell relation och boendesituation. Vi satsar 8 miljoner kronor på det nästa år. Vi vill också se riktade markanvisningar för privata aktörer och civilsamhället för att bygga så kallade kvinnofridshus. Vi måste kraftsamla många aktörer tillsammans. Alla goda krafter behövs, också privata initiativ.

Om Centerpartiet hade fått bestämma hade Stockholm också tagit över samordningen och huvudmannskapet för Kompotten för att tillgängliggöra bostäder i hela landet – skyddade boenden – för dem som utsätts för våld i nära relation. Vi behöver sätta ytterligare fokus på denna grupp. Inga fler kvinnor ska, som sagt, behöva välja mellan att lämna en våldsam relation och hemlöshet.

Bifall till Centerpartiets förslag!

Anförande nr 131

Emelie Wasserman (SD): Fru ordförande! Sverigedemokraterna satsar 10 miljoner kronor på utökad och stärkt ledsagning för att öka livskvaliteten för dem som behöver det. Centern å sin sida drar ned med drygt 5 miljoner på LSS.

Jag undrar: Anser Centern att personer som är i behov av LSS har det för bra, och vilka delar anser Centern att man ska dra bort för denna utsatta grupp?

Anförande nr 132

Kristin Jacobsson (C): Jag tackar för frågan. Centerpartiet satsar 4,6 miljoner kronor nästa mandatperiod på höjd assistansersättning.

I övrigt har vi två tydliga prioriteringar i vår budget: att komma till rätta med rekryteringen av unga till kriminella gäng och att stoppa mäns våld mot kvinnor och hjälpa kvinnor, eller relationsvåldsutsatta oavsett kön, att lämna sin relation. Detta är våra tydliga prioriteringar som jag står för. Sida 63 (144)

Anförande nr 133

Borgarrådet O j a n n e (S): Fru ordförande! Centerpartiet pratar om ett lämna-program. Det har vi också i vår budget, men vi kallar det för Bryt upp. Det är samma sak. Jag hoppas att vi kan vara överens om att detta är något som är väldigt viktigt och som ska följa kvinnan genom hela processen. Om den politiska konflikten i denna fråga kan begränsas till vad det ska heta är jag väldigt nöjd.

En sak som vi har kommit till rätta med under året och som jag har kommit till insikt om handlar om hur dåligt förtur har funkat i Stockholm. Det har inte bedömts vara ett akut läge när man har blivit placerad på ett skyddat boende, utan det har bara bedömts vara ett akut läge när man har varit boende hos sin vårdstövare. Detta är något som har varit väldigt lätt att åtgärda. Vi ska utreda och kolla på detta under året och fixa till det.

Varför gjorde ni inget av allt det som du pratar om, Kristin, under den tid som ni styrde i Stockholm?

Anförande nr 134

K r i s t i n J a c o b s s o n (C): Ordförande! Vi byggde till exempel ut mellanboendeverksamheten i SHIS bostäder under den förra mandatperioden, vilket är den viktiga länken mellan skyddat boende och en långsiktig, permanent lösning. Denna verksamhet anser jag behöver fortsätta att utvecklas också framöver.

Det är bra om vi båda kan ha fokus på ett lämna-program eller vad vi nu kallar det. Vi satsar några miljoner kronor mer än ni 2024, så om ni steppar upp era ambitioner där ska vi nog komma överens.

Anförande nr 135

H a n n a E g e l t o f t (V): Ordförande, ledamöter och stockholmare! Socialtjänsten står för samhällets yttersta skyddsnet. Det är där du kan undkomma vräkning genom att beviljas akuta hyrespengar. Det är där hemlösa beviljas tak över huvudet och kan ansöka om Bostad först. Och det är där våldsutsatta hemlösa kvinnor kan få hjälp med skyddat boende.

Det som är avgörande för att du ska få denna hjälp är att det finns socialarbetare som har tid och möjlighet att se till just din situation och att det finns en budget att bevilja insatser för. Därför slopar vi i majoriteten de borgerligas ständiga krav på effektiviseringar av socialtjänsten. I stället kompenserar vi socialtjänsten för ökade kostnader. Vi satsar på det uppsökande och förtroendeskapande arbetet riktat mot socialt utsatta vuxna.

Vi anser att Samsjuklighetsutredningens förslag behöver förverkligas och att beroendevården behöver utvecklas för att förbättra livskvaliteten för vuxna med substansbruk och psykisk ohälsa. Lågtröskelaktiviteter och sociala mötesplatser för

hemlösa personer som använder substanser är viktiga insatser. Dessa personer ska inte mötas av stigmatisering utan av stöd för förbättrad livskvalitet. Sida 64 (144)

Vi anser att ekonomiskt bistånd är en rättighet för personer som har behov av detta. Vi anser också att bostad är en rättighet. För att möta de komplexa behov som finns bland stadens hemlösa utvecklar vi stadens bostadssociala resurs SHIS, och vi utvecklar Bostad först och reviderar riktlinjerna för försöks- och träningslägenheter.

Vi vill ha ett samhälle där alla får plats, och därför yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 136

T h e r e s e L i n d s t r ö m (M): Fru ordförande! Vad trevligt, Hanna, att du pratar om hemlöshet! Jag läste er budget tidigare i dag och kunde konstatera att delen om socialnämnden var 16 sidor lång men att just stycket om hemlöshet var litet och kort. Det gläder mig att du ändå lyfter fram det, för det handlar om några av de mest utsatta i vårt samhälle.

Här i Stockholm har vi både det centrala arbetet med uppsökarteamet och arbetet ute i stadsdelsnämnderna. Vi får signaler från stadsdelarna om att man arbetar på olika sätt med olika grupper av hemlösa, och i och med det riskerar grupper att falla mellan stolarna. Min fråga till dig är därför: Hur säkerställer majoriteten att ingen faller mellan stolarna, och hur säkerställs likvärdigheten?

Anförande nr 137

H a n n a E g e l t o f t (V): Hemlöshet är en komplex fråga. Under denna period har socialförvaltningen och äldreförvaltningen bland annat fått i uppdrag att utreda hur man kan förbättra och förstärka arbetet med äldre över 65 år som är hemlösa. Det görs också stora satsningar på tillitsskapande åtgärder, som jag tror är en nyckel för att nå samsjuka. Forskning visar att just den gruppen ofta faller mellan stolarna.

Anförande nr 138

A n n e - L i e E l f v é n (L): Hej Hanna! Jag tänkte prata om LVM och fråga om det. Efter en genomlysning av socialnämnden i flera stadsdelar kan vi se att man tvekar inför att ansöka om LVM. Efter att ha pratat med flera socialsekreterare har jag förstått att det handlar om att man är så missnöjd med LVM-vården, därför att den håller så låg nivå, att man tvekar in i det sista.

För mig har det blivit smärtsamt uppenbart att det har skett en förskjutning, för de personer som i dag hamnar på vårt bord i exempelvis individutskottet är i betydligt sämre skick än för bara några år sedan. Vi brukar säga att tidigare var det åtminstone halva huvudet som stack upp, men nu är det knappt det. Jag har pratat om detta i socialnämnden också. Vi kan inte förändra LVM-vården, men vi hade ett förslag om att ta upp detta i chefsnätverket, vilket ni röstade ned. Är du, med tanke på det vi pratade om i dag, beredd att omvärdera detta?

Anförande nr 139

H a n n a E g e l t o f t (V): Vi läste utvärderingen av LVM-vårdens likvärdighet runt om i staden, och det vi har fått till oss när det gäller resultatet av LVM-vård är att

man kan nå längre om man lyckas motivera till frivilliga insatser inom till exempel HVB och så vidare. Detta är något som vi givetvis måste fortsätta att följa. Man ska inte normalisera att personer mår väldigt dåligt i sitt missbruk. Det håller jag med om. Sida 65 (144)

Anförande nr 140

A n n i k a E l m l u n d (M): Herr ordförande! Under många år har hemlösheten här i Stockholm legat på historiskt låga nivåer, men plötsligt har något hänt. Under första halvåret 2023 har det totala antalet vräkningar ökat med 12 procent jämfört med samma period 2022. Samtidigt står vi inför det svåraste ekonomiska läget sedan 90-talet. Det är en dyster statistik, och den följer inte de högt uppsatta mål vi har för vår stad.

Högre levnadskostnader till följd av inflation, högre räntor och ökade matpriser kan vara en förklaring. Samtidigt som ekonomin blir alltmer ansträngd prioriterar de flesta ändå alltid att betala sin hyra. Men det kan hända något oförutsett som får bågaren att rinna över. Det kan vara en skilsmässa eller att man förlorar jobbet. Det kan räcka med att en människa helt enkelt tappar fotfästet lite grann för att den ska riskera att hamna i hemlöshet.

Jag känner en stor oro för dessa siffror, och det är främst en oro för alla barn. I den ökade siffran 12 procent är det 345 barn som berörs, och detta i sin tur är en ökning med 28 procent. Dessa siffror talar klarspråk: Antalet vräkningar ökar, och i takt med en fördjupad lågkonjunktur riskerar det att bli ännu värre. Tak-över-huvudet-garantin fyller tio år, och vi behöver ställa frågan om den fungerar så bra som det är tänkt.

Anförande nr 141

F e l i x K ö n i g (MP): Hej Annika! Vi i Miljöpartiet delar verkligen den oro som du uttrycker inför den ekonomiska kris som vi står i och hur det kommer att bli för alla människor runt om i vår stad. Vi har satsat pengar kopplat till hemlöshet förra året och 2023 men också inför nästa år.

När det gäller barnfamiljer som hamnar i hemlöshet vill vi se till att de som hamnar i akut hemlöshet inte ska tvingas till tillfälliga boendelösningar, utan det ska finnas mer långsiktiga lösningar så att barnen kan få en trygg situation. Vad vill ni göra där?

Anförande nr 142

A n n i k a E l m l u n d (M): Under den tid som vi regerade staden var siffrorna väldigt låga, men nu ser vi att de har höjts. Därför undrar jag: Hur ska ni undvika att vara nummer två på bollen? Och vad har ni i bakfickan för att förhindra detta? Jag ställer frågan tillbaka.

(O r d f ö r a n d e n : Det kanske Felix hinner beröra i sitt inlägg senare.)

Anförande nr 143

J a k o b B r a n d t (S): Tack för ditt engagemang i frågan, Annika! Det är viktigt att komma ihåg att även om vi har ett svårt ekonomiskt läge, vilket förstärks som du beskrev, ligger vräkningar av barnfamiljer på historiskt låga nivåer. Utöver detta gör vi nu satsningar för att ytterligare förstärka arbetet för att motverka vräkningar.

I och med budgeten förstärker vi också arbetet för att barnfamiljer inte ska riskera att hamna på vandrarhem, så som de gjorde tidigare när det uppkom en akut boendesituation. Detta tycker jag är viktigt att komma ihåg i sammanhanget. Sida 66 (144)

Anförande nr 144

A n n i k a E l m l u n d (M): Det är bra, men jag tycker att man måste ha mer uppsökande verksamhet också.

Anförande nr 145

M i c h a e l a H o l l i s (KD): Herr ordförande, åhörare! Sedan i januari i år är jag en del av Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd och sociala delegation. Vår stadsdel har drabbats oerhört under detta år av dödligt våld och extrema sprängdåd, där hela bostadskvarter har förstörts.

När man kommer nära de sociala frågorna blir man medveten om hur viktigt det är med samverkan – samverkan mellan förskola och socialtjänst, samverkan mellan socialtjänst och polis, samverkan mellan fältassistenter och skolan och så vidare. Man blir också medveten om betydelsen av det civila samhället, som ofta finns på de ställen dit kommunens armar inte når. En fotbollsklubb, scouterna eller gymnastikträningen kan vara de viktigaste förebyggande insatserna för en ung person.

Kristdemokraterna vill stärka socialtjänsten över hela staden. En viktig del i detta är att stärka det förebyggande arbetet. Vi vill tillsammans med regionen öppna fler familjecentraler, som har visat sig vara en riktig fullträff. När man samlar MVC, BVC, kuratorer från socialtjänsten och öppna förskolan på en och samma plats fungerar det bra och förebyggande. Kristdemokraterna satsar 15 miljoner kronor mer än majoriteten på ett stärkt föräldrastödsprogram, föräldrarådgivning, hembesöksprogram och familjecentraler.

En annan viktig del i det sociala arbetet är stödet till personer med funktionsnedsättning. Kristdemokraterna lägger en höjd schablon för LSS och ökar den med 35 miljoner kronor. Alla stockholmare, oavsett funktionsförmåga, ska ha samma möjligheter till delaktighet i samhället.

Bifall till Kristdemokraternas budgetreservation!

Anförande nr 146

R a s h i d M o h a m m e d (V): Ordförande, kommunfullmäktige! Ökningen av våldet i samhället i form av skjutningar och bombningar i bostadsområden under de senaste åren är en mycket allvarlig och oroande utveckling. För att hantera detta problem och öka säkerheten i stadens alla bostadsområden kommer majoriteten att satsa 7 miljoner kronor fördelat på alla stadsdelar.

Trygghet i bostadsområden är en grundläggande rättighet för alla stockholmare, oavsett var i staden man bor. Tyvärr har klyftorna mellan olika delar av Stockholm vuxit sig allt större. Majoriteten kommer under mandatperioden att ta ett stort ansvar, särskilt i våra definierade fokusområden Järva, Hagsätra, Rågsved, Skärholmen och Farsta. Bland dessa är Fokus Järva särskilt prioriterat, och det är av yttersta vikt att alla nämnder och bolagsstyrelser tar ansvar för utvecklingen på detta område.

Stockholm som helhet ska sträva efter att skapa en stad där tryggheten, likvärdigheten och likställdheten fördelas över alla områden. Genom att ta ansvar och fokusera på de specifika utmaningarna i dessa områden kan staden inte bara minska klyftorna utan också skapa en mer enhetlig och blomstrande stad för alla invånare. Det är inte bara en fråga om rättvisa utan också en investering i Stockholms gemensamma framtid. Sida 67 (144)

Anförande nr 147

Borgarrådet Jönsson (L): Ordförande! Du har ju lovat, Rashid, att sammanslagningen mellan Spånga-Tensta och Rinkeby-Kista inte ska märkas i socialtjänsten över huvud taget, men ändå fick jag för några veckor sedan ett mejl från SSR i Stockholm där de skrev att det är ett mycket allvarligt läge.

Många säger nu upp sig eller är under uppsägningstid vid flertalet enheter. De upplever också att skyddsombuden fortfarande inte får delta i sammanslagningsprocessen, trots att de upprepade gånger har krävt detta. Avslutningsvis skriver de att de tyvärr nu befinner sig i den situation som de beskrev när de lämnade sitt remissvar.

Hur kan det ha blivit så här, och hur kan det vara så att en majoritet där Socialdemokraterna och Vänsterpartiet ingår inte respekterar de fackliga skyddsombuden?

Anförande nr 148

Rashid Mohamed (V): Tack, Jan Jönsson, för den viktiga fråga som du lyfter upp när det gäller sammanläggningen! Som jag har sagt tidigare är den bra för båda stadsdelarna, och den har lyckats.

När det gäller facket respekterar förvaltningen fackliga förhandlingar och för alltså samtal med facket, även skyddsombuden. När det gäller det du sa om att fler säger upp sig känner jag inte igen det och har inte fått den signalen. Vi har också träffat SSR, och jag har själv träffat representanter som inte har kunnat komma med något annat än att man behöver sitta ned med förvaltningen och förhandla. Detta gör man på sedvanligt sätt, enligt det avtal som finns mellan facket och Stockholms stad.

Anförande nr 149

Sophia Granswed Baat (M): Herr ordförande! I förra veckan hade jag möte med Skärholmens pensionärsråd, och det var tråkigt att se att varken Vänsterpartiet, som har posten som andra vice ordförande, eller Socialdemokraterna, som har ordförandeposten, var på plats. Däremot fanns Miljöpartiet representerade. Det man tog upp med mig var vad som händer med ordningsvakterna och när man får tillbaka dem.

Vi pratar mycket om förebyggande arbete. Vi pratar om förskola och tidiga insatser, vilket är jätteviktigt, men vi har också medborgare, inte minst de äldre, som verkligen uppskattade ordningsvakterna. Nu känner de sig väldigt otrygga i Skärholmen.

I förra budgetdebatten sa majoriteten att stadsdelarna kommer att kunna anställa egna ordningsvakter, men detta har vi inte sett.

R a s h i d M o h a m m e d (V): Jag tackar för frågan. Jag tycker att ordningsvakter kan användas där det behövs. Som vi har sagt tidigare, även i budgetdebatten, kan de användas i centrumanläggningar, kontorslokaler, receptioner och sådant.

Vi har inte sett effekten att ordningsvakter gör det tryggare i vissa områden. Polisen säger att det inte är ordningsvakter som behövs utan mer förebyggande arbete, mer föräldrautbildning och mer samarbete med civilsamhället. Man måste förstå att ordningsvakter i sig inte gör skillnad när det gäller tryggheten.

Anförande nr 151

M a r i a L j u s l i n (V): Ordförande, åhörare och stockholmare! Min dotters fotbollslag var instängda på Mälarhöjdens IP när det var en skjutning där. Jag sitter i Älvsjö-Hägerstens sociala delegation och vet mycket väl hur läget ser ut och vilken tuff tid vi står inför när det gäller unga och otrygghet.

Vi vet att vi alla behöver kavla upp ärmarna och att vi behöver samverka. Jag ska i denna debatt inte lyfta upp den svaga och passiva regeringen, som har röstat igenom en historisk besparingsbudget för kommunerna samtidigt som de firar frågor såsom avskaffat danstillstånd, billigt snus och statslösa individer, i en tid när stora och svåra sociala frågor behöver prioriteras.

Jag ska inte ägna min talartid åt allt som känns mörkt – novembermörkret oaktat – utan jag ska ägna den åt att lyfta upp hur vi i majoriteten i Stockholms stad, trots förutsättningarna, stadigt gör vad vi kan för att stärka välfärden och genomföra de löften vi gav stockholmarna före valet.

Med den budget vi antar i dag säkerställer vi att inga barn hamnar mellan stolarna och att stödet till barnfamiljer träffar rätt, och vi möjliggör ett starkt förebyggande arbete för att fånga upp barn som far illa. Vi krävställer också en bred samverkan för att lyckas bryta negativa spiraler. Färre barn ska dras in i kriminalitet, och vi ska ha ett mer aktivt fokusarbete och stoppa rekryteringen av barn och unga till organiserad brottslighet.

Vi sätter även fokus på föräldrar för att stöd ska ges genom föräldrastödsprogram, hembesök, rådgivning och familjecentraler. Socialtjänsten har en avgörande uppgift för att lyckas i det förebyggande arbetet med tidiga kunskapsbaserade insatser, bygga tillit genom uppsökande arbete och stärka samverkan med relevanta aktörer som rör barn för att stärka barns trygghet och framtid – allt för att säkerställa att barnen och deras föräldrar får rätt förutsättningar att må bra och delta i samhället på lika villkor.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 152

G a b r i e l K r o o n (SD): Maria Ljuslin! Du kan omöjligt ha missat att det faktiskt var en socialdemokratisk och vänsterstyrd regering som styrde Sverige under de senaste åtta åren. De problem som vårt Stockholm och vår socialtjänst möter i dag beror på slappheten i lagstiftningen och inte minst på det minskande antalet poliser. Vi hade faktiskt färre poliser i Stockholm när din regering slutade jämfört med när den tillträdde 2014.

Det är klart att det blir negativa konsekvenser för socialtjänsten. Jag tycker att ni ska ta eget ansvar och se till att ni inte upprepar de misstag som ni gjorde i regeringsställning när det kommer till socialtjänstens arbete. Sida 69 (144)

Anförande nr 153

M a r i a L j u s l i n (V): Jag tycker att det är återkommande att Sverigedemokraterna inte verkar ha koll på vare sig historien eller frågorna.

När det gäller till exempel den budget du pratar om, Gabriel, var det faktiskt en borgerlig budget som röstades igenom, inte en röd budget. De sociala frågorna prioriterades därför bort. Detta kan du fråga den regering som du stöttar om.

När det gäller de frågor du lyfte upp vill vi ha fler poliser. Problemet här i Stockholm är bara, som vi vet, att det är svårt med bostäder. Vi har problemet med utförsäljningar, som skedde under den förra mandatperioden och som har gjort att polisaspiranter inte kan bo och studera här.

Vi vill alltså ha poliser, men det är regeringen du behöver vända dig till – den regering som ni styr eller verkar vara loket för. Vänd dig dit och be om fler poliser! Vi behöver absolut lokalt förankrade poliser i våra områden. Det är de som kan bryta utvecklingen, inte vakter eller kameror lite överallt.

Anförande nr 154

K r i s t i n J a c o b s s o n (C): Ordförande! Du pratar fint, Maria, om förebyggande insatser och om behovet och vikten av tidiga sociala insatser. Det håller jag helt med om, men jag tycker att ni saknar helheten. Ni visar inte på vikten av att vuxenvärlden i handling visar att det första brottet en ungdom begår inte är okej. Det ska inte gå obemärkt förbi, och samhället måste visa att man reagerar och agerar på ungdomars brottslighet tidigt.

Ni tog bort allvarssamtalen redan förra året. Nu finns inte längre samma krav på skyndsamt agerande från socialtjänsten när en ungdom begår sitt första brott. Jag tycker att det bör återinföras och skärpas till 24 timmar.

Min fråga är: Ska socialtjänsten verkligen låta en ungdoms första brottslighet gå helt obemärkt förbi, eller ska vi förebygga fortsatt brottslighet genom att i ett tidigt stadium markera att det inte är okej?

Anförande nr 155

M a r i a L j u s l i n (V): Tack för frågan, Kristin! Det är en jätterelevant fråga, och svaret är att vi under den förra mandatperioden helt enkelt såg att det inte gick att ro samtalen i hamn därför att polisen inte hann med. Det blev inte de samtal som man hade tänkt.

Vi sade redan innan att vi inte kan gå in i detaljstyra, och det hålls redan allvarssamtal. Det är en del av uppgiften, men polisen säger att de inte alltid hinner med det inom 24 timmar. Varför ska man ha kvar något som man ändå inte lyckas med? Därför valde vi att prioritera när det gäller resurserna, men samtalen ligger fortfarande kvar. Man ska absolut fånga upp unga i tid, och det är den första åtgärd som behöver göras.

I stället för att haka upp sig på enskilda frågor som kameror, vakter och allvarssamtal måste vi se den bredare bilden – the big picture. Vi behöver titta på insatser för att fånga upp barn i tid. Allvarssamtal sker redan, men vi löser inte problemet genom att sätta det på pränt. Man hinner inte med, men med fler poliser kanske man gör det – vem vet?

Sida 70 (144)

Anförande nr 156

Borgarrådet H e d i n (M): Ordförande! Hej Maria! Vi kan tycka olika om mycket, men vi måste ändå hålla oss till fakta och sanning. Det var faktiskt den här regeringen som införde den första socialtjänstministern någonsin – med den portföljen – som varje dag kämpar för barnen. Det är den här regeringen som tar fram ny lagstiftning för "Lilla hjärtat". Det är den här regeringen som ser över hela sekretesslagstiftningen. Det finns inte mindre än tre pågående utredningar bara i den frågan. Och det är den här regeringen som har en ambition att reformera hela socialtjänstlagen.

Frågan är vad majoriteten här nu gör för att rusta oss för alla de nya verktyg som kommer. Jag blir förvånad när jag ser er budget över att ni inte har mer konkretion för att hjälpa barnen. Var är åtgärderna för de minderåriga som behöver hoppa av kriminella program? Varför har vi inte en avhopparverksamhet för dem? Och var är eftervården för placerade barn för att se till att de inte återfaller i brott? Var är planen för det?

Anförande nr 157

M a r i a L j u s l i n (V): Vi kan säkert hålla med varandra om några saker och inte alls om andra saker. Jag tycker också vi ska hålla oss till fakta, och faktum är att Paulina Brandberg absolut är jätteengagerad och gör stora insatser.

(Borgarrådet H e d i n (M): Camilla Waltersson Grönvall heter hon.)

Ja, men jag tänker snarare på Paulina Brandberg, som är jätteengagerad i dessa frågor. Det vi ser budgetmässigt från regeringen räcker inte till de insatser som du säger ska göras, Andréa, men det är inte regeringens bristfälliga budget vi ska debattera i dag. Lagar är på gång – absolut – och det är jättebra. Vi ser också andra saker som vi kan återkomma till när det gäller regeringens budget.

När det gäller de frågor som du lyfter upp har vi ett avhopparprogram. Vi håller på och jobbar med just det. Jag kommer lyfta upp det sedan när det gäller till exempel arbetsmarknadsinsatser och tala om hur vi fångar upp de unga som varken är i studier eller i jobb och hur unga ska fångas upp i tid. Vi kommer att gå in i förskolan och jobba förebyggande med socialtjänsten. Vi kommer att jobba nära utbildningsförvaltningen, socialtjänsten och arbetsmarknadsförvaltningen.

Allt detta görs för att kunna täcka upp och samverka i staden för att fånga upp unga när det behövs, när de kommer upp i äldre åldrar och hela vägen. Vi ska finnas där när unga vill öppna ett fönster för att lämna ett kriminellt sällskap. Vi jobbar med helheten.

Anförande nr 158

Borgarrådet H e d i n (M): Ordförande! Jag vill ta tillfället i akt och prata om de fortsatt ökande placeringskostnaderna för barn som omhändertas i vår stad. Att

kostnaderna ökar beror säkerligen till viss del på ett förbättrat förebyggande arbete, Sida 71 (144) och det är bra.

Att barn som är i behov av miljöombyte placeras någon annanstans är också rätt, men vi behöver ställa oss frågan om det finns andra alternativ. Kostnaderna för placeringar är på väg mot 1 miljard för 2023. Moderaterna drar slutsatsen att detta är en fråga som vi behöver engagera oss i på högsta nivå för att stötta stadsdelarna och att socialnämnden i sin verksamhetsplan bör få i uppdrag att utreda kvaliteten i de placeringar som görs och samtidigt förbättra stadens upphandlingar.

Jag blev därför förvånad när den nya majoriteten förra året valde en helt annan väg, som man nu fortsätter på. Ni har, precis som när det gäller trygghetsarbetet, valt att skjuta över kostnaderna på stadsdelarna och lämna socialtjänsten ensam med arbetet. Ni bestämde på förhand att lösningen, föga förvånande, var att bygga egna HVB-hem, detta trots att vi vet att det ofta är problematiskt att placera barn i deras egen hemkommun.

Nu har det gått 25 procent av mandatperioden, och jag vill därför fråga socialborgarrådet: När vi står här om ett år och har kommit halvvägs, kan du då garantera att Stockholm har det egna HVB-hemmet på plats, att kostnaderna har sjunkit, att vården är bättre och att insatserna på riktigt utvärderas så att vi får en förändring för våra barn och unga?

Anförande nr 159

M a r i a L j u s l i n (V): Jag tackar för inlägget. Jag blir nyfiken. Hur tänker ni att stadsdelarna ska klara placeringskostnaderna när ni skär ned så mycket som ni gör? Vi har stora behov; det ser vi alla som sitter i stadsdelarna och inom individ- och familjeomsorg. Behoven är omfattande, så vad ska man skära ned på? Vilka barn ska inte få samhällets stöd och tas om hand av samhället när läget är som det är?

Anförande nr 160

Borgarrådet H e d i n (M): Tack för en viktig fråga, Maria! Placeringskostnaderna har fullkomligt skenat i denna stad de senaste åren, och vi är på väg mot en dubbling. Det vi gör är att ta 50 miljoner av den miljard som vi snart är uppe i och flytta dem.

Vi vill se mycket fler förebyggande insatser, och jag räknade upp dem i mitt inledningsanförande. Den tid då vi ser placeringar på HVB-hem, Sis och så vidare som förebyggande arbete måste vara över. Vi behöver få en förflyttning, men man ska inte låta bli att placera ett enda barn på grund av placeringskostnader. Det är därför vi har mer luft i vår centrala medelsreserv.

Men jag är jätteglad att du kom upp i talarstolen igen, Maria. Du sa nämligen till mig att det finns centrala strukturerade avhopparprogram för minderåriga, men det gör det inte. Det läggs ut på stadsdelarna ensam, och detta är ett problem när det i dag finns hela familjer som blir hotade.

Anförande nr 161

Borgarrådet O j a n n e (S): Herr ordförande! Jag fick en del frågor riktade direkt till mig, så jag ska besvara dem. Jag tänkte också att vi ska poängtera en del saker. Jag tror du kan både läsa och räkna bra, Andréa, men att påstå att ni har luft i den centrala

medelsreserven är väl ändå att ta i lite väl mycket. Det är ett siffertrixande som inte överensstämmer med verkligheten. Ni har ju snarare skurit ned och slaktat den centrala medelsreserven. Sida 72 (144)

När det gäller stadens egna HVB-hem kommer det första förhoppningsvis att starta före årsskiftet, annars i januari, och vi kommer att få ytterligare ett under nästa år. Detta handlar om att vi har en totalt oseriös marknad där kriminella driver HVB-hem och där kontrollen är alldeles för dålig. Detta kan inte undgått någon som har hängt med i samhällsdebatten. Här måste det offentliga kliva in och ta ett större ansvar, och det är vi beredda att göra.

Anförande nr 162

Borgarrådet H e d i n (M): Jag tror att du också kan läsa och räkna, Alexander, och då ser du att vi inte har in-tecknat alla pengarna.

Jag tycker att majoritetens ambition är intressant. Det behöver inte vara fel att driva egna HVB-hem, men jag tycker inte att du svarar på hur det ska hjälpa de unga som faktiskt inte kan placeras i sin egen hemkommun. Ofta är ju nyckeln att de behöver komma långt ifrån sitt befintliga umgänge, men det kommer ju inte dessa boenden att lösa.

Jag ställde frågan till dig i budgetdebatten för ett år sedan om man ska bygga boendena i andra delar av landet eller om man ska ha samarbete med andra kommuner. Jag hör inte att majoriteten har kommit framåt i dessa diskussioner. Det är olyckligt, för dessa frågor är mycket brådskande.

Anförande nr 163

M a g n u s R u n s t e n (MP): Jag måste bara säga, Andréa, att jag inte känner igen mig i din beskrivning av vår politik på detta område. Till exempel ska man kunna etablera en kontakt inom 24 timmar om man vill hoppa av ett kriminellt sammanhang.

När det gäller placeringskostnader nämnde jag tidigare att vi tillför 50 miljoner extra, som jag inte kan återfinna i er budget. Därtill tittar vi på en samordningsfunktion för att se hur socialnämnden och stadsdelsnämnderna kan hitta en bra samverkan för att både få till kvalitet och dessutom kanske få ned kostnaderna. Jag känner alltså inte riktigt igen beskrivningen av hur det ser ut.

Anförande nr 164

Borgarrådet H e d i n (M): Som jag sa till en av dina kollegor, Magnus, flyttar vi 50 miljoner som är kvar inom socialnämndens område till mer förebyggande insatser. Vi måste hitta ett sätt att bromsa utvecklingen. Vi kan inte ha allt fler väldigt unga personer som omhändertas och tillbringar en stor del av sin uppväxt på institutionsboenden. Vi tror inte att det är bra för individen, familjen eller samhället i stort. Men pengarna finns där.

När det kommer till sociala insatsgrupper: Visst finns det avhopp-program för dem som är över 18 år, men vi anser att det brister för dem som är minderåriga och som lever under hot. Staden har inte fullt ut förmåga att hjälpa minderåriga och ibland hela familjer som akut måste flytta på sig. Detta kräver samarbete med andra kommuner i landet.

G a b r i e l K r o o n (SD): Det är ett högt tonläge från vänstersidan om att deras åtgärder ska stävja gängkriminaliteten och lösa de sociala problem som vi ser präglar vår stad i dag. Men vad är då resultatet efter åtta års regeringsstyre där man har haft alla möjligheter att skapa de goda förutsättningar som Stockholms stads socialtjänst skulle ha behövt? Jo, det är 130 stycken färre poliser i Stockholm och en svag lagstiftning som är otillräcklig.

Nu hoppas vi att den nya regeringen tar detta på allvar, vilket den verkar göra, så att vi får fler poliser och lagstiftning som gör att kommunerna kan göra det arbete som de behöver göra. Men faktum är att vår främsta export i Stockholms stad och i Sverige i dag verkar vara export av gängkriminella till utlandet. Detta är ett otroligt stort problem.

Välfärdsbrottsligheten är påfallande, inte minst när det kommer till gängkriminella som etablerar familjehem och HVB-boenden. Jag tycker att det är bra att man ser över ett kommunalt alternativ till HVB, men vi får inte glömma att det inte är driftsformen som är det avgörande. Det avgörande är vilken metodik och vilka arbetsmetoder man har i HVB-hemmen. Alltför länge har man kunnat driva HVB-hem utan tillräcklig kvalitetskontroll och utan att kommunen ens har försökt förstå vilka metoder som används, vilken evidens metoderna har eller vilken effekt de har på våra barn, som besöker eller är klienter på dessa hem. Det tycker jag är ett stort problem.

Det evidensbaserade arbetet verkar inte riktigt finnas med i den politiska diskussionen, utan man slänger åtgärder fram och tillbaka. Framför allt menar man att regeringen måste skjuta till mer pengar så att vi kan anställa fler fältassistenter. Men vad dessa ska göra och vilken effekt deras arbete har verkar man inte riktigt utreda. Det är beklagligt.

Anförande nr 166

J a k o b B r a n d t (S): Jag skulle faktiskt vilja ge dig en eloge, Gabriel. Jag vet inte om man brukar göra det här i talarstolen. Det som jag tycker är bra med dig, till skillnad från många andra borgerliga kollegor som finns här, är att det hos dig finns en tydlighet om prioriteringarna. Generellt ser vi höga ambitioner från många partier på det socialpolitiska området, men när det sedan kommer till hur det ska finansieras gör man prioriteringar som man kanske inte skulle ha gjort om man satt i majoritetsställning. Ni däremot är väldigt tydliga med era prioriteringar.

Ni har en enorm slakt på kulturen samtidigt som ni skär ned på arbetsmarknadsinsatser som bland annat leder till att försörjningsstödet ökar. Det jag vill säga är att det är bra med en tydlig debatt, och det får man när det finns tydliga prioriteringar, som er sida har. Det saknar jag dessvärre hos vissa andra delar av oppositionen.

Anförande nr 167

G a b r i e l K r o o n (SD): Tack, Jakob, för att du uppmärksammar det! Arbetsmarknadsdebatten kommer längre fram, om en halvtimme ungefär, och då kan vi diskutera det. Temat är dock genomgående: Vi måste förstå vilka kommunala kostnader som ger effekt. Om vi vill undvika att barn hamnar i gängkriminalitet måste vi förstå vilka arbetsmarknadsinsatser som ger effekt och var vi dubbelarbetar med Arbetsförmedlingen och var vi inte gör det.

Därför ser vi i stället till att det satsas på ordningsvakter, som vi ser saknas. Vi fokuserar våra medel i den centrala medelserven på trygghetsinsatser, kortsiktiga sådana. Vi pratar även om att man borde ge poliser förtur i den kommunala bostadskön för att få fler poliser att vilja jobba i Stockholm. Sida 74 (144)

Anförande nr 168

Borgarrådet O j a n n e (S): Herr ordförande! Stockholm ska vara en tillgänglig stad för alla invånare. Alla oavsett funktionsförmåga ska tillförsäkras integritet, självbestämmande och möjlighet att delta på lika villkor i samhället. Staden ska ge stöd och kompensera för brister i tillgängligheten. Samtliga insatser ska anpassas till den enskildes individuella behov och utformas så att de är lättillgängliga för de personer som behöver dem.

Därför genomför majoriteten i Stockholm nu reformer i budgeten för 2024 som syftar till att skapa en bättre tillvaro för de medborgare i Stockholm som har funktionsnedsättningar. Genom detta paket visar vi i den politiska majoriteten här i Stockholm att vi ser de funktionsnedsatta stockholmarna och att vi tillvaratar deras rättigheter. Jag ska ge er fem exempel på vad vi gör.

Vi räknar upp schablonen med 3,7 procent och täcker de kostnadsökningar som finns. Vi har inga generella effektiviseringar, vilket vi med rätta fick en del kritik för i förra årets budget.

Vi permanentar den stadsövergripande funktionen för teckenspråk.

Vi inrättar en stadsövergripande digital fixartjänst hos medborgarkontoret i Rågsved. Vi vet att det digitala utanförskapet är stort och måste bekämpas, och en fixartjänst har till uppgift att bistå medborgare i att använda digitala verktyg och plattformar som i dag är nödvändiga för att delta i samhället.

Vi ser till att korttidsvistelse kan erbjudas på timmar och inte bara med övernattnings, vilket möjliggör för många fler att ta del av verksamheten och minskar isoleringen.

Vi ser också till att vi får tillgänglighetsanpassade toaletter i city för att både brukare och personal ska få det mer drägligt i sin vardag.

Jag är glad att vi gör dessa satsningar på funkisområdet, för det har varit eftersatt under många år.

Anförande nr 169

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Först vill jag säga att vi välkomnar Bryt upp-programmet som ni har kommit med, Alexander. Det stämmer väl överens med vår egen programidé, så det välkomnar vi. Sedan tror vi i och för sig att man nog med fördel skulle kunna flytta förtursverksamheten till socialnämnden för att få det sociala perspektivet stärkt, men det kanske ni kan haka på till nästa års budget.

Det jag vill fråga dig om är den systematiska uppföljningen av omhändertagna barn. Vi har under hela våren och delvis under hösten hållit på och tjatat om att vi måste följa upp skolgång, hälsa och tandstatus, men detta har konsekvent avslagits, trots att forskarna är helt överens om att det borde vara basnivån i alla Sveriges kommuner.

Varför kan inte Stockholm gå före på detta område så att vi får en bättre uppföljning av de omhändertagna barnen? Sida 75 (144)

Anförande nr 170

Borgarrådet O j a n n e (S): Herr ordförande! Tack, borgarrådet, för frågan! Vi är överens om mycket, och det är bra att vi kan fortsätta utveckla Bryt upp-programmet ihop.

När det gäller placerade barn och deras betyg och hälsa ska de få en hälsoundersökning innan placering sker. Vi har ibland akuta situationer där detta får göras i så nära anslutning som möjligt efter att placering har skett.

När det gäller betygen fick jag ärva en kö på Skolfam av det föregående socialborgarrådet. Jag vet inte om det är någon du känner, Jan? Där gör vi satsningar på 4 miljoner i budgeten för 2024 för att få bort kön, och det tycker jag är väldigt bra. Det kan inte vara så att barn efter en placering ska behöva vänta på att få sin skolgång. Vad som förvånar mig lite grann är att Liberalerna väljer att inte ha med den satsningen. Vi kan aldrig acceptera en kö där, tycker jag, men jag tror att jag återkommer i ett annat replikskifte där du kan svara.

Anförande nr 171

K r i s t i n J a c o b s s o n (C): Ordförande! Jag är på riktigt orolig och bekymrad över att stadens stadsdelar inte alltid tycks ha råd att efterfråga stadens många centrala tjänster som riktar sig bland annat till personer som är utsatta för relationsvåld. Detta får negativa konsekvenser för enskilda individer. Det är skandal att en så stor andel av de hemlösa kvinnorna anger våld i nära relation som orsak till att de lever hemlösa.

Den minskande efterfrågan leder till att endast cirka 20 kvinnor får tillgång till mellanboenden hos SHIS Bostäder, som är en viktig länk mellan skyddat boende och egen permanent bostad. Det är den minskande efterfrågan som leder till att Krutons skyddade boende för hedersutsatta måste läggas ned. Det är den minskande efterfrågan hos stadsdelarna som innebär att prognosen för försöks- och träningslägenheter minskas från 600 till 430 per år. Jag tycker att detta är allvarligt.

Vad avser ansvarigt borgarråd att göra för att stadsdelarna ska börja efterfråga de centrala boendesociala insatser som faktiskt finns för de mest behövande?

Anförande nr 172

Borgarrådet O j a n n e (S): Ordförande! Det var väldigt många frågor att besvara på en minut, men jag ska försöka.

När det gäller Kruton och Kvinnocenter är det inte så att vi har lagt ned någon verksamhet. Vi hade två verksamheter som båda var halvbelagda, och vi valde att lägga dem i samma lokaler för att få ett bättre resursutnyttjande. Det var vi också eniga om i nämnden när beslutet togs, och jag tycker inte att efterkonstruktionen är särskilt smaklig.

När det gäller våld i nära relation och hemlöshet ser vi också detta. Som jag har tagit upp tidigare här i talarstolen i kväll behöver vi ha ett mer sammanhållet arbete i ett program när det gäller hur vi ska se till att kvinnor som lämnar en destruktiv relation

kommer i eget boende. Där är vi inne och kollar på förtursriktlinjerna och hur vi ska kunna skruva kirurgiskt i dessa för att se till att fler kvinnor som är i en våldsam relation får ett eget boende och ett förstahandskontrakt. Sida 76 (144)

Anförande nr 173

Michaela Hollis (KD): Nike Örbrink och jag besökte fältassistenterna i Hässelby gård i veckan. Jag vet att du också har besökt dem vid ett tidigare tillfälle, Alexander. De vittnade om att de har väldigt svårt att nå föräldrar. De har kallat till föräldramöte, men föräldrarna har inte kommit.

Vi har i vår stadsdel stora problem med rekrytering av ungdomar till kriminella gäng. Vi har problem med att unga barn hänger i Hässelby gård sena kvällar. Vi har problem med drogförsäljning inne på skolor. Det finns en rad förslag här i dag om hur vi ska stärka socialtjänsten, skolan, civilsamhället och så vidare, men vad har ni i majoriteten för förslag om hur ni ska involvera föräldrarna bättre?

Anförande nr 174

Borgarrådet Ojanne (S): Ordförande! Jag tackar för frågan. Det är angelägna frågor du ställer, Michaela. Hur de ska hanteras är något som man brottas med dagligen.

En viktig aspekt handlar om att ha ett stort förtroende för socialtjänsten och att detta inte alltid finns i dessa grupper. Vi kommer att göra insatser mot den desinformationskampanj som har funnits mot socialtjänsten under en längre tid nu. Det har vi avsatt medel för.

Vi jobbar också med de förstärkta hembesöksprogrammen för nyblivna föräldrar, där BVC och socialtjänst kommer ut ihop och gör sex besök intensivt under ett och ett halvt år för att på så sätt få låga trösklar till vad socialtjänsten är för organisation och vad den erbjuder. Det finns evidens som visar att detta ökar förtroendet för socialtjänsten. Det är klart att det inte är en lösning i dag för de ungdomar som fältassistenterna behöver komma i kontakt med här och nu, utan det är mer en långsiktig lösning.

Jag fortsätter gärna denna diskussion.

Anförande nr 175

Borgarrådet Hedin (M): Ordförande! Jag skulle vilja lyfta fram problematiken med de öppna drogscenerna för socialborgarrådet. Det kom en artikel i förra veckan som visade att hälften av alla öppna drogscener i länet – 31 stycken – ligger i Stockholms stad, och de sex nya drogscenerna i Stockholms län ligger alla i vår kommun.

Jag såg din intervju i går, Alexander, där du kommenterade detta och sa att vi måste sätta upp fler kameror. Jag får nog kroka lite arm med Rashid här, för jag tänkte: Jaha, var det allt på alla dessa platser? Av de 31 platserna ligger 24 i nära anslutning till en grundskola. Detta är riktiga riskplatser för våra barn och unga när det gäller att dras in i både gängkriminalitet och droger.

Min fråga till dig är: Hur samverkar du med skolborgarrådet? Hur involveras skolorna när vi ska ta tag i dessa platser?

Borgarrådet O j a n n e (S): Jag tror inte att jag har sagt att det bara är kameror vi ska använda för att för att komma till rätta med de öppna drogsценerna, utan det handlar om att jobba med alla verktyg vi har i verktygslådan. Kameror är absolut en sak som vi som vi väljer att lägga pengar på i budgeten och satsa på.

Det sociala uppsökande arbetet är också viktigt. Vi har en samverkansöverenskommelse med polisen som kommer att vara en prioriterad fråga, tror jag, på nästa eller nästnästa fullmäktige. Jag är lite snurrig och är inne på dagens fullmäktige.

Vi har ett alltså arbete här. Att någon står och säljer knark är ytterst en polisiär fråga, även om socialtjänsten såklart måste vara där och se till att barn och unga som är i riskzonen får stöd och hjälp att inte fastna i ett drogmisbruk.

Anförande nr 177

G a b r i e l K r o o n (SD): I er budget, Alexander, pekar ni ut ett antal modeller och verktyg som ni tycker att socialtjänsten ska jobba med. Ni pratar om Bryt upp-programmet, om Trefas och om Islandsmodellen. Ni har en del olika metoder som ofta har en vetenskaplig grund.

Min fråga till dig är: Tycker du att det är politiker och den politiska majoriteten som ska bestämma vilka verktyg och metoder som vår socialtjänst ska arbeta med, eller är det snarare vi som ska ge förutsättningar för tjänstemännen att ta fram och arbeta med en omvärldsöversikt och välja ut de rätta metoderna, lite som sjukvården arbetar?

I regionfullmäktige står man inte och diskuterar vilka operationsmetoder som cancer ska opereras med, utan man diskuterar vilka anslag och mål som ska sättas upp. Men ni verkar gå in på metoderna. Hur resonerar du kring det?

Anförande nr 178

Borgarrådet O j a n n e (S): Det är en blandning, skulle jag säga, till att börja med. Vi har försökt lägga om till ett tillitsbaserat styre där vi tycker att det är viktigt att vi litar på det som professionen förespråkar.

När det gäller Islandsmodellen, till exempel, är det något som har efterfrågats från de stadsdelsförvaltningar som inte har haft den men som sagt att de skulle vilja jobba med den. Därför har vi valt att prioritera det i budgeten. Det är en sorts gränsland där, men det är absolut så att vi i huvudsak jobbar med en tillitsbaserad styrning men att politiken ibland har synpunkter på vad som görs.

Du och jag har diskuterat många gånger om det är rätt eller fel med fältassistenter, men det är en sådan sak där vi har sagt att det ska finnas fältassistenter i varje stadsdel.

Anförande nr 179

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Fru ordförande! ”Det lokala trygghetsarbetet i stadsdelsnämnderna behöver uppvärderas. Det är lokalt som kunskapen om behov och utmaningar finns.” Så står det i budgeten. Jag tänkte prata om det utifrån ett Södermalmsperspektiv.

När vi tog över styret förra året flyttade vi ansvaret för trygghetsarbetet från den sociala avdelningen till direkt under stadsdirektören. Det var som när vi jobbade med Fokus Järva. Vi ville att tryggheten skulle genomsyra alla delar i förvaltningsarbetet. Sida 78 (144)

I vårt lokala samverkansavtal med polisen har vi identifierat fyra prioriterade områden. Ett av dem är Tanto och Drakenberg. Det är en park nere vid Hornstull på västra Södermalm. I mångt och mycket är den ett slags hela stadens vardagsrum. Den är också en av polisens identifierade drogsener. Där har vi jobbat med att samverka med dem som rör sig i området – det kan vara bostadsrättsföreningar, Odlas Ihop, fastighetsägare och en hel del andra.

Vi har socialt uppsökande arbete. Vi har en socialsekreterare hos polisen och åtgärder i stadsmiljön. Vi har sommaraktiviteter och kulturevenemang. Vi har också, till Jonas Nilssons glädje, gissat jag, börjat med en lokal trygghetsmätning så att vi exakt vet var personerna bor.

Detta är en del i att återetablera samhället. Vi behöver göra detta igen, och vi kommer att göra det igen. Vi ska inte vara lojala mot metoderna, förutom i ett avseende: En tryggare och trevligare stad bygger vi tillsammans!

Anförande nr 180

A l e k s S a k a l a (M): Ordförande! Majoriteten har, enligt budgeten, höga ambitioner, men hur ser det egentligen ut i praktiken? I Kista där jag bor har vi obehagligt otrygga områden med 20–40 A-lagare, eller vad jag ska kalla dem. Det är utsatta människor som har sina fyllefester utomhus, och allt sker på våra parkeringar varifrån vi ska åka i väg med våra familjer. De urinerar bland våra bilar, de skriker och dansar och de slåss när de blir osams.

Vad gör man åt detta? Det kommer inga uppsökande sociala insatsgrupper. Det kommer inga ordningsvakter. Om vi skulle försöka få bort dem därifrån kan vi åtalas för brott i form av egenmäktigt förfarande. Vi ringer polisen flera gånger om dagen, men det händer ingenting. De kommer tillbaka hela tiden.

Vet ni hur Kista bussterminal ser ut? Det är så att man skäms. Det gäller även Akalla bussterminal. Där skulle man kunna spela in en sovjetisk horror film från 70-talet.

Anförande nr 181

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Kista bussterminal håller vi på och bygger om, så det är en del av satsningen, apropå att göra investeringar.

Mitt perspektiv var västra Södermalm. Jag tittade just på den dragning av polisen som det refererades till i ett tidigare replikskifte. Om man jämför 2020–2021 med 2022–2023 ser man att våldsbrotten på västra Södermalm har gått ned från 160 till 40, enligt polisens statistik. Narkotikabrott och brott mot knivlagen har minskat i ungefär samma utsträckning. Det har hänt något där.

Det är uppenbart att vi behöver jobba med olika verktyg i olika delar av staden, för utmaningarna är olika i olika delar. Det gläder mig samtidigt att du lyfter fram Järva. Det är därför vi har Fokus Järva, och vi kommer att göra också Järva till ett bra och fint område.

Borgarrådet Jönsson (L): Ordförande! Du beskrev en hel del saker på Södermalm som handlar om samhandling mellan socialtjänsten och polisen, Anders Göransson. Du är ju ordförande i Södermalms stadsdelsnämnd. Då undrar man lite – före sommaren fick vi besked om att projektet Igor skulle läggas ned. Där har socialsekreterare och poliser jobbat väldigt nära kring våld i nära relationer. Vi begärde ut alla handlingar kring detta, och det finns inte en rad skriven från stadsdelsnämndens ordförande om att det här skulle vara problematiskt, trots att alla socialsekreterare var jätteupprörda. I socialnämndens senaste rapport från sammanträdet i tisdags framkommer det att socialsekreteraren just på polisstationen i Södermalm inte får möjlighet att samverka med polisen på det sätt som man skulle behöva göra och att arbetet just på Södermalm inte sker så effektivt som på andra håll. Hur kan det se ut så på Södermalm?

Anförande nr 183

Anders Göransson (S): Det här var ett projekt som startade på Södermalm, Jan Jönsson. Men projekt varar inte för evigt. Vad vi har låtit göra nu är att se till att vi samverkar med hela övriga innerstaden. Ambitionen är att vi ska jobba med de här sakerna över hela staden. Vi lägger också till Islandsmodellen, som innebär att man har ett speciellt agerande när det finns brottsutsatta barn och så vidare. Det här försvinner inte. Vi är mycket tydliga. I vår lokala samverkan kommer det att stå om Igorarbetet. Vi har dessutom givit förvaltningen uppdraget att man ett år efter att det tagits bort ska jämföra hur det har gått, så att alla kan se hur det ligger till med det.

Jan Jönsson talar om ”alla socialsekreterare” – är det verkligen så? Jag undrar om det är fråga om alla socialsekreterare.

Arbetsmarknadsnämnden (RIII)

SDN: arbetsmarknadsåtgärder (RIII)

Anförande nr 184

A r v i d V i k m a n R i n d e v a l l (S): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Vi ska återta den demokratiska kontrollen över välfärden, och vi ska vända på varje sten för att knäcka gängen. Det lovade vi stockholmarna, och när vi presenterar vår budget för 2024 tycker jag att det är tydligt att de här sakerna också står i fokus.

I det borgerliga tidigare systemet för vuxenutbildningen har övertron på privatisering gällt, och det har i för stor utsträckning varit marknaden som fått styra. Det har gett oss för många utförare med för dåliga villkor. I dag är det minst var tionde kurs som aldrig startar och för många som inte klarar sina studier. Det här gör vi nu upp med, så att både individ och samhälle får bättre kompetensförsörjning och så att fler får det stöd de behöver för att klara utbildningen.

Vi vänder också på varje sten för att knäcka gängen. Polisen är tydlig med att vi som kommun behöver se till att färre söker sig till kriminalitet, framför allt unga. Att vara en aktiv del av samhället är bland de bästa skydden mot att hamna i kriminalitet. Det handlar om att fler unga själva får jobb där de tjänar egna pengar men också om att de ser att deras föräldrar eller andra vuxna runt omkring dem går till jobbet.

En ung person som hoppar av skolan löper många gånger högre risk för att hamna i kriminalitet och utanförskap. Utöver den mänskliga förlusten är det här också en enorm samhällsförlust. Därför satsar vi nu bland annat på fler jobb åt unga, mer stöd till dem som står långt ifrån samhället, fler tidiga insatser för att färre ska hoppa av skolan och mer uppsökande verksamhet. Så bygger vi ett starkt samhälle och knäcker gängen.

Jag vill vara tydlig. Om det är någon som har funderat på om det ligger någonting i att majoriteten och oppositionen skiljer sig åt när det gäller förebyggande insatser – titta på oppositionens budgetar! Där är det ett race med allt från 30 miljoner kronor till 160 miljoner kronor i nedskärningar. Så ska vi inte ha det.

Anförande nr 185

P e r R o s e n c r a n t z (M): Fru ordförande! Arbetsmarknadspolitiken är ett speciellt område såtillvida som Moderaterna faktiskt nästan delar både målbild och problembild med Socialdemokraterna. Nu var det ju det där med rovdrift som kom upp, men i alla fall. Problembilden är att vi har människor mitt i livet som måste söka sig ett nytt yrke. Det kan faktiskt hända oss alla. Då finns komvux där, så att man kan läsa till en utbildning, och det måste fungera. Vi har unga utan jobb och sysselsättning – ”hemmapöjkar”, sa man i byn när jag växte upp. I dag är situationen lite mer allvarlig, och det finns även flickor som inte gör något utan bara är hemma helt enkelt. Alla vi föräldrar kan drabbas av att vårt barn hamnar i den situationen. Då måste samhället finnas till och hjälpa till. Människor med funktionshinder måste in på arbetsmarknaden. Och självklart har vi sfi. Personer som har kommit till Sverige måste lära sig svenska. Annars kan man inte vara en del av det svenska samhället ordentligt. I nästan alla fall kan man inte heller få ett jobb.

Men vad saknas då? Vad är skiljelinjen? Ofta landar det i en liten nyckelmening. Jag har googlat och sökt i budgeten från majoriteten, men det saknas någonting. Det saknas kravställande. I vår budget står det: I Stockholm gäller arbetslinjen, där alla som kan och har förmåga att bli självförsörjande ska bli det. Majoriteten saknar sådana formuleringar. Det måste löna sig mer att arbeta. Då kan man inte höja skatten för låginkomsttagare. Man måste ställa krav på dem som går på försörjningsstöd att aktivera sig. Att ställa krav är att bry sig. Det är att tro på individen. Det gör Moderaterna. Därför yrkar jag bifall till Moderaternas budgetmotion. Sida 81 (144)

Anförande nr 186

M a r i a L j u s l i n (V): Fru ordförande, ledamöter och åhörare! Som bekant är en fullständig skolgång den största preventiva åtgärden för att förhindra att barn och unga dras in i kriminalitet. Men när ett barn eller en ungdom riskerar att inte nå skolmålen behöver samhället kliva in, bli ett stöd, bjuda in till sammanhang och skapa ingångar. Vi måste börja ”innan” – i tid. För att vi ska lyckas med det behöver samverkan stärkas och stuprör öppnas. Därför uppdrar vi nu åt arbetsmarknadsnämnden att i samverkan med utbildningsnämnden och socialnämnden utveckla arbetsätt för att fånga upp ungdomar före skolavbrott, och vi stärker samverkan med friskolorna för att unga ska hamna mellan stolarna.

Jag vill särskilt lyfta fram de insatser vi nu gör för att fånga upp unga som vill lämna en kriminell bakgrund. De måste få möjlighet att starta om och starta på nytt. De måste tillåtas att komma på fötter och få möjlighet att drömma stort och känna framtidshopp. Vi stärker vårt kommunala ansvar med ökade individanpassade åtgärder för att i rätt tid med rätt insats vara förberedda när ett barn öppnar ett fönster och vill lämna en kriminell bakgrund.

Vi stärker också det riktade arbetet mot unga som varken arbetar eller studerar. Arbetsmarknadsnämnden ska även i samarbete med stadsdelsnämnderna arbeta aktivt för att unga ska få feriejobb i andra stadsdelsområden än det där de bor för att kunna knyta nya kontakter, bredda sin erfarenhet och få vidgade vyer. Vi stärker samverkan mellan arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna för att länka samman socialtjänst och arbetsmarknadsinsatser. Möjligheten till arbetslivserfarenhet för långtidsarbetslösa kan bli avgörande för att till slut nå hållbar etablering på arbetsmarknaden.

Jag vill också lyfta fram det stärkta uppsökande arbetet med insatser riktade mot kvinnor som står långt ifrån arbetsmarknaden. Vi stabiliserar framgångsrika koncept som interneringslotsar och stadsdelsmammor. Fler barn ska få se sina föräldrar gå till jobbet, och fler föräldrar ska få besöka sina barn på skolavslutningen.

Anförande nr 187

L e i f S ö d e r s t r ö m (SD): Ordförande! Jag yrkar bifall till Sverigedemokraternas budgetförslag. Sverigedemokraternas arbetsmarknadspolitik präglas av att kommunallagens regler om god ekonomisk hushållning efterlevs. Insatser som görs ska vara evidensbaserade med uppföljning av resultatet.

Jobbtorg, som inte är en kärnverksamhet utan en frivillig insats, kostar kommunens invånare en halv miljard om året, vilket är en extrem kostnad för en frivillig insats. Som första steg vill vi minska den kostnaden med 20 procent.

Antalet feriearbeten bör begränsas. Låt ungdomar med funktionshinder och dem med endast grundskola få denna möjlighet! För personer i arbetslöshet tillhörande prioriterade grupper ska staden arbeta aktivt för att bistå med förvalda yrkesbanor där det råder ett stort arbetskraftsbehov.

Insatser som utförs kan i vissa fall ses som förtäckt försörjningsstöd, som vid positiv särbehandling när den kommunala likabehandlingsprincipen frångås. Ett exempel på detta är att alla ungdomar i Järva 2023 garanterades feriearbeten då dessa i övriga stadsdelar fördelades enligt kvot.

Begränsa tiden för sfi till de tre första åren, då man räknas som nyanländ, och kombinera med kortare praktiska yrkesutbildningar som leder till ökad anställbarhet! Ta bort ersättningen för sfi! Svenska språket ska vara något man *vill* lära sig för att bli integrerad, få jobb och få egen försörjning.

Undvik dubbelarbete! Låt inte privata leverantörer upphandlade av Arbetsförmedlingen få ersättning för insatser som jobbtorg redan utför!

I Stockholm ska alla som kan arbeta göra det. Det är grunden för vår välfärd.

Anförande nr 188

C h r i s t i n a T u f v e s s o n (L): Fru ordförande! Liberalismens viktigaste värdering är frihet, och alla människor har rätt att leva ett liv i frihet. Friheten att forma sitt eget liv ska gälla alla. Egen försörjning och ett eget arbete är nog en av de viktigaste förutsättningarna för verklig frihet. Liberal arbetsmarknadspolitik syftar till att så många stockholmare som möjligt ska ha rätt kompetens för att kunna ta ett arbete. För detta är samverkan och dialog med företag och näringsliv viktigt. Friheten att forma sitt eget liv ska gälla alla, även dem som står långt ifrån arbetsmarknaden. Därför vill vi satsa på stärkt samverkan med jobbtorg och stadsdelsmammor.

Många avslutar inte sina sfi-studier, och det är inte bra. Vi liberaler vill satsa på att förbättra detta. Miljontals ukrainare lever på flykt i Europa, och det är viktigt att Stockholm fortsätter att visa solidaritet med alla som sökt skydd från kriget. Därför vill vi liberaler att arbetsmarknadsnämnden ska genomföra ett pilotprojekt med yrkesutbildning för ukrainska medborgare.

Och så var det detta med friheten igen! En sökning på det värdeladdade ordet frihet i majoritetens förslag till budget resulterar i endast 16 träffar. Men i Liberalernas budgetförslag nämns ordet frihet hela 152 gånger. Tydligare än så blir knappast den ideologiska skillnaden mellan majoriteten och Liberalerna. Jag yrkar bifall till Liberalernas budgetreservation.

Anförande nr 189

J o h a n K l i n g (C): Ordförande, ledamöter och åhörare! Jag vill börja med att yrka bifall till Centerpartiets budgetförslag. Vi lägger fram en budget för ett grönt, levande och tryggt Stockholm, ett Stockholm som tillåts växa, som är konkurrenskraftigt, dit människor vill flytta för att skapa sig en framtid och där de tillåts göra en livsresa via studier, arbete eller företag. Men just nu är det ekonomiska läget kärvt. Vi har sett en skenande inflation och stigande räntor, i alla fall fram till i

dag, då Riksbankens nya besked kom om att det ligger stilla. Vi kan också förvänta oss att arbetslösheten kommer att fortsätta att stiga. Sida 83 (144)

I Svenskt Näringslivs rankning fortsätter Stockholm att tappa, och landets huvudstad landar på en inte alltför hedrande 93:e plats. Det här vill Centerpartiet råda bot på. Vi vill öka samarbetet med näringslivet. Vi behöver vara lyhörda för näringslivets behov. Vi behöver ta vara på den lokala innovationskraften och utveckla samarbetet med just näringslivet i hela staden och i alla stadsdelar, för om fler människor kommer i arbete kommer pengarna att ticka in till välfärden.

Men staden har också ett ansvar att hjälpa människor som står långt ifrån arbetsmarknaden. Därför kan man i vår budget läsa om satsningar på att utveckla det digitala arbetet för att hitta hemmasittare. Vi har en tydlig satsning på stadsdelsmammor i ytterstaden och ett program från avhoppare till arbetare. Vi vill också ställa sociala krav i stadens upphandlingar, för att nämna några av våra satsningar.

Jag yrkar bifall till att låta människor göra en livsresa. Jag yrkar bifall till Centerpartiets budgetförslag.

Anförande nr 190

Felix König (MP): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Som vi har hört står vi i och inför tuffa ekonomiska tider. Arbetslösheten riskerar att öka. Det är ett svårt läge för hela Sverige men också för Stockholm. I det läget blir de insatser som vi gör inom arbetsmarknadsområdet väldigt viktiga.

Att inte ha ett jobb för med sig så mycket: att inte ha en vardag där man känner att man gör nytta, att ha mindre sociala sammanhang, att inte ha ekonomiska resurser att bygga sitt liv eller lämna en våldsamt relation och att inte kunna bygga sin framtid. Nu behöver vi ge hopp. Vi behöver peka på att vi kan ta oss ur den här tuffa ekonomiska situationen tillsammans och jobba för ett Stockholm som håller ihop.

Vi i Miljöpartiet är stolta över de satsningar som vi går fram med i den här budgeten. Vi är stolta över hela budgeten. Vi värnar vuxenutbildningen i den här tuffa tiden, med ett tillskott på 30 miljoner på schablonen. Med den här satsningen kan vi se till att vuxenutbildningen inte behöver starta 2024 med ett stort sparbeting. Vuxenutbildningen är helt central, och vi ska utveckla den under mandatperioden. Det gäller hela staden, men särskilt de områden där vi vet att arbetslösheten är som störst. Det berör till exempel Järva. Att vi satsar där nu är därmed väldigt viktigt. Det är också viktigt att vi stärker och utvidgar satsningen på Järvavärdar. Det handlar om miljö och hållbarhet, som ligger oss i Miljöpartiet väldigt nära hjärtat. Vi arbetar för att fler ska kunna få jobb efter att den satsningen blivit klar.

En sak som Miljöpartiet också tycker är viktig är socialt företagande. Vi har drivit igenom den första handlingsplanen avseende socialt företagande. Där ser vi också satsningar nu i budgeten. Vi når grupper som står långt ifrån arbetsmarknaden, så vi tycker att detta är viktigt. Jag vill avslutningsvis yrka bifall till majoritetens förslag till budget.

M a u r i c e F o r s l u n d (KD): Fru ordförande! Vi befinner oss, som flera talare har påpekat, i ett tufft ekonomiskt läge. Inflation och stigande räntor pressar stockholmarna, inte minst utifrån vårt höga kostnadsläge på bostadsmarknaden. Ovanpå denna börda läggs nu ytterligare en sten i form av majoritetens höjning av kommunalskatten.

Trots detta står sig sysselsättningen ändå bättre än vad vi kunde befara när vi stod här för ett år sedan. Trots ett dåligt konjunkturläge har Stockholms företag kunnat behålla anställda, inte minst på grund av regeringens ekonomiska politik, som har stöttat hushållen och hållit uppe efterfrågan utan att elda på inflationen. För att Stockholms arbetsmarknad ska kunna fortsätta att växa och för att fler stockholmare ska kunna komma i arbete även i dåliga tider måste staden ha ett företagsklimat som gör att företag kan startas, växa och anställa.

Vår ambition är att Stockholm ska ha Sveriges bästa företagsklimat. För att nå dit krävs att företagare inte slussas runt i sina kontakter med staden utan att det finns en ”rätt väg in”. Det behöver föras en god dialog mellan näringslivet och stadens beslutsfattare, och det behöver vidtas trygghetsskapande åtgärder som förebygger företagarnas utsatthet för rån, hot och våld.

Vi kristdemokrater skjuter till 110 miljoner kronor för att återställa antalet ordningsvakter till minst 200 stycken. Vi vill se ett Näringslivsforum Stockholm, där en kontinuerlig dialog mellan staden och det lokala näringslivets branschorganisationer kan formaliseras. Vi vill fortsätta att utveckla ”rätt väg in”, med e-tjänster, digitala möten och samverkan mellan förvaltningar för att minska krånglet när företag ska söka tillstånd i staden och kunna etablera sin verksamhet, få den att växa och anställa stockholmare. Med det yrkar jag bifall till Kristdemokraternas budgetreservation.

Anförande nr 192

P e r R o s e n c r a n t z (M): Fru ordförande! Det var väldigt fint att lyssna på inledningsanförandena. Christina Tufvesson från Liberalerna pratade om frihet, och jag pratade om ansvar. Läger man ihop dessa två begrepp får man frihet under ansvar, och det är faktiskt själva ledlinjen i en borgerlig politik.

Jag ska passa på att säga någonting om upphandlingen av vuxenutbildningen. Vi kan inte gå in på detaljer, för det råder sekretess. Men majoriteten har varit ute i medier och pratat om att man ska återta kontrollen. Detta är en väldigt märklig beskrivning av kontroll. Det är ju nämligen redan i dag så att all vuxenutbildning som kommunen finansierar är reglerad och styrd av kommunen via upphandlingar. Är till exempel sophantering i Stockholm utom kontroll, för att göra en jämförelse? Är det inte demokratin som styr den? Det tror jag inte att Stockholm Vatten och Avfall AB skulle hålla med om.

Här har man varit lite överideologisk; det känns som att man försöker klämma in klassisk socialistisk retorik på ett område där det faktiskt inte riktigt passar in. Vi i Moderaterna är pragmatiska gällande utförare av vuxenutbildningen. Det tillsattes en oberoende utredning som utfördes av KPMG och handlade om hur stor andel som ska vara i privat regi respektive i egen regi. Det kan finnas poänger med att en hel del av sfi centreras, så att man får lite mer kontroll över grupperna. Men när vi nu ser den här

upphandlingen och styrningen kan vi utan att gå in på detaljer säga att det blir mycket mer än vad den oberoende utredningen pekade på, vilket tyder på en ideologisering av komvux som vi ser som mycket olycklig. Där blir det bakläxa för det sittande S-styret. Sida 85 (144)

Anförande nr 193

A r v i d V i k m a n R i n d e v a l l (S): Jag tackar Per Rosencrantz för hans anförande om ett viktigt område. Jag vill att fullmäktige ska veta att jag tycker att den opposition vi har i arbetsmarknadsnämnden i dag verkligen har tonat ned sina ideologiska kanter. Man har inte lagt fram någon linje om att ha betygsbonusar och en starkt utökad privat regi i staden, utan man har hållit sig till att säga att det faktiskt är eleverna som räknas. Det tycker jag att ni ska ha en stor eloge för, Per.

Jag kan förstå att ni gör så, för det är ganska tuffa tider för att göra någonting annat. Vi har ju sett vad marknadsstyret kan göra; det tar inte hand om eleverna på bästa sätt. Det vi har gjort är att vi har pekat ut vad egen regi är bäst på, och det är att ta hand om dem som behöver mer stöd. Då ser vi till att också göra det. Men vi kommer fortfarande att ha många privata utförare i staden, och det tror jag är viktigt för kvaliteten även i framtiden.

Anförande nr 194

P e r R o s e n c r a n t z (M): Vi kanske har tonat ned våra ideologiska skyddsvallar. Kan man säga så – tona ned skyddsvallar? I alla fall har majoriteten i så fall tonat upp dem. Men så går det kanske när man måste förhandla med Vänsterpartiet.

Vi hoppas att denna upphandling ska gå bra. Men vi är oroad över att man helt enkelt tar för stora grepp. Det kommer upp ett ärende om detta senare i kommunfullmäktige, och då kan vi debattera det.

Jag kan passa på att säga en annan sak. I vår budget drar vi ned på anslagen till arbetsmarknadsnämnden, vilket är tråkigt. Varför gör vi då det? Jo, för att vi måste prioritera. Vilken är den mest brottsförebyggande åtgärden? Vilken är den viktigaste åtgärden för att människor ska komma i arbete? Det är skolan. Vi prioriterar bort lite resurser från arbetsmarknadsnämnden, lägger dem på skolan och höjer inte skatten. Det är totalt sett en mycket bra arbetsmarknadspolitik.

(O r d f ö r a n d e n : Metaforpolisen funderar på hur vi ska hantera det här med skyddsvallar hit och dit. Vi återkommer i den frågan.)

Anförande nr 195

B o r g a r r å d e t L i n d b l o m (V): Jag gillar civilförvarsfrågor; skyddsvallar är bra.

Vänsterpartiet är väldigt bra förhandlare. En sak som underlättar är att vi ofta är väldigt pålästa om aktuell forskning och, skulle jag säga, väldigt ofta också har rätt i sak.

Apropå det här med vuxenutbildningen: När jag var äldreborgarråd och pratade med enhetschefer, platschefer och biståndshandläggare, både i Stockholms stad och i andra kommuner, var en sak som hela tiden återkom den ojämna kvaliteten i just upphandlad vuxenutbildning, exempelvis kopplat till undersköterskeutbildningarna. Det är otroligt varierande kvalitet hos de personer som faktiskt blir godkända. Vi ser en väldigt tydlig tendens – betygsinflation är inte rätt ord, utan kanske ”godkänt-inflation”. Det blir en

konkurrensfördel när det gäller både ersättning och marknadsföring om man godkänner elever trots att de till exempel inte behärskar svenska språket på grundläggande nivå eller inte har den grundläggande kompetens som krävs för en undersköterska. Ser inte du en risk för att den här upphandlingsivern inom vuxenutbildningen faktiskt har gått för långt, Per Rosencrantz?

Sida 86 (144)

Anförande nr 196

Per Rosencrantz (M): Det viktiga är inte driftsformen, utan det viktiga är att vuxenutbildningen håller hög kvalitet. Det är helt omöjligt för Stockholms stad att driva all vuxenutbildning i egen regi, och det gäller särskilt yrkesutbildning. Vi har i dag utbildningar, till exempel tekniska yrkesutbildningar, där det tyvärr är så få sökande att de måste bedrivas tillsammans med andra kommuner. Det kan gälla plåtslageri, det elektriska och andra discipliner. Privata aktörer som upphandlar utbildningar för flera olika kommuner är helt enkelt de enda som har kompetens att bedriva dem. Här finns garanten för kvaliteten i vuxenutbildningen. Stockholms stads skattepengar ska gå till utbildning som levererar det som personer behöver för att få anställning och det som näringslivet efterfrågar. Den typen av utbildningar kan inte staden driva bara i egen regi.

Anförande nr 197

Isabel Smedberg - Palmqvist (L): Fru ordförande! Inom komvux öppnas dörren till möjligheterna för dem som av olika anledningar missat eller behöver förbättra sina tidigare utbildningar. Det är inte bara en andra chans – det är en ny början. Den flexibilitet och anpassningsbarhet som komvux erbjuder är oerhört viktig. Den tillåter individer att studera ämnen som är relevanta för deras specifika behov. För många är det inte bara en fråga om att ta igen det som tidigare saknats; komvux är också en plattform för att omdefiniera karriärvägarna eller fördjupa kunskaperna inom ett särskilt område. Det kan vara en livsavgörande möjlighet för dem att byta yrkesbana, förbättra kvalifikationer eller helt enkelt fortsätta sin personliga utveckling.

Vad som gör komvux ännu mer värdefullt är dess anpassningsbarhet till olika livssituationer. Många studenter kan vara mitt i arbetslivet och ha familjeansvar eller andra åtaganden som tidigare hindrat dem från att fullfölja sin utbildning. Komvux tillhandahåller flera olika alternativ, inklusive distansundervisning och kvällskurser, vilket möjliggör en balans mellan studier och andra åtaganden.

Komvux är inte bara en plats för att slutföra sina studier. Det är en plattform som erbjuder frihet att återupptäcka och omforma sin utbildningsresa för en mer framgångsrik och tillfredsställande framtid.

Vad oroar då jag mig för? Jo, jag oroar mig för majoritetens inställning till privata aktörer. Som liberaler är vi måna om valfrihet. Vi menar att den kommunala vuxenutbildningen ska kunna bedrivas i såväl egen som privat regi. Det viktigaste är att den fungerar väl för eleverna. Jag yrkar bifall till Liberalernas reservation.

Anförande nr 198

Maria Ljuslin (V): Hej, Isabel! Jag håller helt klart med om nästan allt i ditt inlägg. Helt klart är också att komvux är till för eleverna. Det är därför vi stärker kvaliteten i komvux och vuxenutbildningen. Hög kvalitet möjliggör att så många som

möjligt som kommer in och känner att de vill ha en andra chans också får den. Då ska de mötas av utförare som har stabilitet. Det ska vara stabilitet i ekonomin, utbildade rektorer, tillräckligt stora lokaler och ändamålsenliga lokaler. Det ska finnas fungerande datorer och material. Vi ser och vet ju att detta inte alltid har varit fallet i Stockholms stad. Därför gör vi ett omtag, så att vi ska finnas där för de elever som söker sig till vuxenstudier och komvux.

Anförande nr 199

I s a b e l S m e d b e r g - P a l m q v i s t (L): Fru ordförande! Jag tycker att ni säger en sak och gör en annan, Maria Ljuslin. Jag tror att vi är helt överens om hur viktigt komvux är. Det jag oroar mig för är den retorik ni har kring privata alternativ; ni tittar inte på kvalitet. Jag tycker att det är väldigt oroande över huvud taget hur majoriteten förhåller sig till privata aktörer i staden. Jag tror att det är förödande. Vi klarar inte av detta själva. Vi behöver ha de privata aktörerna, som stöttar oss i de här frågorna. Vi måste fokusera på kvalitet, inte på vem som är utförare.

Jag vänder mig nu till Emilia Bjuggren, som är skolborgarråd. Jag vart så glad – förutom att jag bekymrade mig över att du skulle få för mycket jobb – när du talade om att du på något sätt skulle sätta ihop arbetsmarknaden med skolan. Även jag hade som skolborgarråd ambitioner kring hur man skulle kunna få gymnasiet och komvux att samverka på ett bättre sätt. Men jag har inte sett så mycket av det, Emilia.

(O r d f ö r a n d e n : Detta kan Emilia Bjuggren inte bemöta i det här sammanhanget. Vi får väl återkomma till det senare.)

Anförande nr 200

A r v i d V i k m a n R i n d e v a l l (S): Jag delar också ditt engagemang och din beskrivning av hur viktig vuxenutbildningen är, Isabel Smedberg-Palmqvist. Jag delar även beskrivningen av hur viktigt det är att vi har skickliga och drivna privata aktörer som ger utbildning.

Under den senaste perioden har det varit så att privata aktörer kommit och lämnat tillbaka sina avtal för att det varit för dåliga villkor. Det här vill vi nu göra upp med. Vi har sagt att vi vill ha färre aktörer. Men det är viktigt att de aktörer som är kvar får bättre förutsättningar och blir bättre strategiska parter när vi ska bygga en stark vuxenutbildning.

Vi har ju också utmaningen med att lösa kompetensförsörjningen. Där är jag övertygad om att marknaden inte kan styra. Men ni är ganska radikala och föreslår i stället att man ska införa eller i alla fall utreda någon typ av fri etableringsmodell för privata aktörer i vuxenutbildningen. Hur ska det kunna lösa kompetensförsörjningsutmaningen, när vi redan i dag vet att många kurser aldrig kan starta?

Anförande nr 201

I s a b e l S m e d b e r g - P a l m q v i s t (L): Fru ordförande! Jag är alltid förvånad över att ni alltid tror att den kommunala verksamheten är bättre än den privata, Arvid Vikman Rindevall, och över att ni aldrig förstår att vi måste titta på kvalitet först och inte utförare. Du säger en sak men landar i någonting annat.

Jag tycker att det är viktigt att vi hittar bra former. Det som är den stora utmaningen när det gäller komvux, och för övrigt andra saker också som vi lämnar ut till privata aktörer, är att vi är så himla dåliga på att göra bra upphandlingar och ställa rätt frågor. Det är inom ramen för den verksamheten som vi måste höja kvaliteten, och det gäller hela kommunsektorn i hela Sverige. Vi gör alldeles för dåliga upphandlingar. Vi måste få mycket mer kvalificerade frågor i våra upphandlingsunderlag. Då skulle vi kunna få ett helt annat utbud på komvux exempelvis.

Anförande nr 202

G a b r i e l K r o o n (SD): Vi i Sverigedemokraterna vill ha en smalare men vassare arbetsmarknadspolitik i Stockholms stad. Därför ser vi över jobbtorgens konstruktion och deras uppgifter. Vi ser att flera insatser som de gör ofta sker genom dubbelarbete med Arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingen är faktiskt någonting som alla vi stockholmare betalar skatt för, och då måste vi förvänta oss att myndigheten även uppfyller sitt ansvar. När det gäller flera insatser, såsom Krom och Rusta och matcha, har vi sett att företag, privata bolag, som är verksamma med klienter som både går på jobbtorg och är inskrivna hos Arbetsförmedlingen får betalt för insatser som Stockholms stad har gjort. Det här är helt felaktigt. Det är viktigt att vi ser över våra insatser och säkerställer att Arbetsförmedlingen tar ett större ansvar.

Sedan har vi även frågan om feriejobben. Den har debatterats tidigare. Hassan Jama verkar tyvärr inte vara här i dag. Förra året hade vi en bra debatt om evidensen bakom de feriearbeten som vänsterstyret satsar på. Enligt vad jag har sett – och jag har inte sett någon nyare forskning sedan vi debatterade förra året – finns det väl egentligen inte någon större evidens för att det är värt att ge alla sommarjobb. Det finns viss evidens för att ge flickor med låga betyg sommarjobb. Om de får sommarjobb leder det på lång sikt till högre inkomst senare i livet. Men att ge barn och unga med goda betyg sommarjobb kan i värsta fall innebära bortslösade pengar. Vi måste fundera på hur vi prioriterar våra pengar. En sak som vi sverigedemokrater gör är att behålla skatten på dagens nivå, så att vi mildrar vänsterstyrets skattesmocka mot stockholmarna.

Anförande nr 203

N a s s i r A b d u l l a h i A l i (S): Jag har en fråga till Gabriel Kroon. Hur förväntar ni er att fler ska komma i arbete om kommunen ska syssla mindre med arbetsmarknadsinsatser samtidigt som er regering för en nedskärningspolitik på nationell nivå? Vi hörde dig prata om Arbetsförmedlingen, där hårdare krav ställs och mindre stöd ges till de mest utsatta grupperna. Vi kan läsa i er budget att kommunen ska syssla mindre med arbetsmarknadsåtgärder. I stället ska Arbetsförmedlingen göra mer. Men i praktiken skär ni på nationell nivå ned på Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag. Det här innebär i praktiken att det blir en nedskärning på verksamheten och att personer som behöver stöd från Arbetsförmedlingen inte får det.

Anförande nr 204

G a b r i e l K r o o n (SD): I dagsläget vet vi inte vad varje utgivet jobb från jobbtorgen kostar. Det är väldigt svårt att förstå det, inte minst när det sker ett dubbelarbete redan i dag med Arbetsförmedlingen. Många är inskrivna på båda håll och får insatser från båda sidor.

När det kommer till att få fler i arbete handlar det om aktivering. Vi måste ställa krav på de människor som får ekonomiskt bistånd i Stockholms stad. Det måste vara krav att aktivt söka arbete och göra sitt yttersta. Är det så att man inte kan tala svenska, vilket många inte kan som har ekonomiskt bistånd och är inskrivna på jobbtorg, måste vi ställa tydliga krav på att man dels ska delta på utbildningen, dels ska göra sitt yttersta för att klara den och få ett godkänt betyg, så att man kan gå vidare och söka ett arbete. Det är satsningar som jag inte ser att vänsterstyret gör, utan det enda ni verkar göra är att strössla pengar på insatser vid jobbtorgen och tro att fler kommer i arbete. Men vilka resultat får vi? Vilken "bang for the buck" får vi för våra 500 miljoner? Det är väldigt oklart.

Anförande nr 205

M a r i a L j u s l i n (V): Det är intressant att lyssna på det som Gabriel Kroon säger. Det är "skattesmocka" hit och dit. Man undrar vad Sverigedemokraternas satsning egentligen är. Feriejobben ska bort. Jobbtorgen ska reformeras, minskas och sparas in på. Alla satsningar som vi nu vet öppnar fönster och möjligheter och skapar sammanhang för människor som inte har jobb, inte studerar och står långt ifrån arbetsmarknaden ska ni skära ned på. Ni saknar evidens för att det skulle vara någonting som man vet hjälper och som är ostridbart – hur jag nu ska uttrycka det för att det ska bli korrekt. Det är ganska provocerande att hela tiden höra det här ständiga malandet om vad som är evidensen för att saker fungerar inom kommunernas verksamheter och ansvarsområden. Det här är vad vi tar ansvar för. Så är det att styra. Det är ett ansvarsområde man har. Så skulle det vara även om du skulle sitta i styret, Gabriel Kroon. Man stärker upp där det behövs. Man fångar in personer som faller bort – unga som varken jobbar eller studerar och andra som behöver hjälp.

Anförande nr 206

G a b r i e l K r o o n (SD): Hade jag styrt hade jag försökt förstå, men ni verkar inte vilja förstå, Maria Ljuslin, utan ni styr med ideologi. Det är det jag tycker är skadligt. Ni har ingen aning. Du säger att du vet, men du vet ingenting. Varför vet du ingenting? Jo, det är för att du inte kan hänvisa till någon forskning som visar att någon av era insatser fungerar. Det är sanningen, och det tycker jag är beklagligt. Vi måste också ha en teknisk debatt om vilken effekt insatserna ger, inte bara om vad vi tror och hoppas att de ska ge.

Det är väl här jag skiljer mig från dig och vänsterstyret, Maria. Vi i Sverigedemokraterna säger: Eftersom vi inte vet vilken avkastning vi får på våra pengar i dag – låt oss göra någonting som vi vet fungerar, nämligen att sänka skatten. Vi vet att det kommer att göra att fler tar arbete, för det blir mer lönsamt. Fler kommer också att vilja bo kvar eller flytta till Stockholm, för vi kommer att ha en konkurrenskraftig kommunalskatt som lockar folk att bosätta sig hos oss.

Anförande nr 207

I s a b e l S m e d b e r g - P a l m q v i s t (L): Fru ordförande! Vilka här inne i salen minns sitt första jobb? Det är ganska många, ser jag. Att få mitt första jobb betydde oerhört mycket för mig. Detta sommarjobb minns jag fortfarande. Jag jobbade i en kiosk vid Eklundsnäsbadet i Södertälje. Jag minns – jag är ju lite äldre än du, Gabriel Kroon – att jag tjänade 2 000 kronor på det sommarjobbet. Jag kommer ihåg att jag satte in pengarna på banken och tog ut 100 kronor i stöten till olika grejer jag

kunde göra för mina egna pengar. Det betydde allt för mig. Jag hade inte den bakgrunden att jag bara kunde komma hem och säga något och få vilka pengar jag ville hemifrån. Jag var tvungen att tjäna dem själv. Det betydde jättemycket för mitt självförtroende. Det betydde också väldigt mycket för mitt andra jobb, för då kunde jag referera till mitt första jobb.

Det är detta som är poängen med feriejobb. Framför allt satsar vi på utsatta områden och utsatta grupper, för de har det ännu svårare. I min krets kan vi fixa jobb åt våra ungar. Det kan man inte ute på Järva.

Anförande nr 208

G a b r i e l K r o o n (SD): Jag skulle vilja säga att det finns två typer av sommarjobb. Den ena typen av sommarjobb är de som du aktivt söker och försöker få. Den andra typen är det sommarjobb som kommunen ger dig utan att du behöver göra någonting. Det räcker att du bor i Järva för att du ska få det sommarjobbet.

Sedan vill jag påpeka, på tal om feriejobb, att lönen i dag är 10 000 kronor för en ungdom, en tolvåring, för en timmes arbete för gänget. 10 000 kronor för en timmes arbete! På era sommarjobb tjänar de 14 000 på en månad på att plocka skräp, Isabel Smedberg-Palmqvist. Tror du på allvar att det här på något sätt skulle hålla ungdomar borta från kriminalitet? Jag vet att din partikamrat Jan Jönsson tidigare har pratat om det, så det är därför jag vill påpeka detta gentemot Liberalerna. Skulle sommarjobben verkligen kunna avhålla ungdomar från kriminalitet? Det tror jag inte.

När det kommer till sommarjobben är det som du säger – för vissa grupper kan de vara väldigt bra. Det är belagt, framför allt för flickor med låga betyg. Men för andra grupper har i alla fall de kommunalt finansierade sommarjobben ingen effekt som leder till högre inkomst på längre sikt. Däremot finns såklart en sådan effekt för de privata sommarjobben.

Anförande nr 209

M a g n u s R u n s t e n (MP): Gabriel Kroon! En grej jag reagerade på var det här med att du hänvisar folk vidare till Arbetsförmedlingen och säger att vi inte ska dubbelarbeta och så vidare. Jag jobbade själv på Arbetsförmedlingen under alliansregeringens tid. Då var det inte ovanligt att man hade kanske 300 personer som det skulle upprättas individuella planeringar för parallellt. Sedan dess har i och med januariavtalet ytterligare nedmontering skett av Arbetsförmedlingen. Det finns i dag inte förutsättningar där, skulle jag säga, för att möta de behov som finns hos de målgrupper som befinner sig i jobbtorgen. Därför är det extremt viktigt att vi i den här staden har en ordentlig jobbtorgsverksamhet som kan ge bra service, lyssna in de här människorna, matcha och vidareutbilda. Det är oansvarigt att montera ned detta och bara hänvisa till en myndighet som i dag kanske inte har de resurser som skulle krävas för att greja det helt själv.

Anförande nr 210

G a b r i e l K r o o n (SD): Sverigedemokraternas ledamot i arbetsmarknadsnämnden jobbar också på Arbetsförmedlingen, och hon kommer med en annan bild än den du ger, Magnus Runsten. Visserligen har Arbetsförmedlingen sina utmaningar såklart. Myndigheten är under reformation. Samtidigt är hon väldigt

tydlig med att problemet med de kommunala jobbtorgen är att klienter, arbetssökande, i vissa fall kan vara inskrivna både på Arbetsförmedlingen och på de kommunala jobbtorgen. I värsta fall är det så att de privata företagen kan åka snålskjuts på de insatser som jobbtorgen kan ge. Sida 91 (144)

Det finns två sätt att bemöta detta. Antingen måste jobbtorgen bli en certifierad aktör inom Arbetsförmedlingen – det kan de inte bli i dag tyvärr; jag vet att SKR jobbar för detta, och Sverigedemokraterna skulle också vilja se det – eller så ser vi till att försöka undvika vårt dubbelarbete i högre utsträckning och sätta större press på Arbetsförmedlingen, och det är det vi gör här. Samtidigt håller vi skatten på en låg nivå, vilket gör att fler kan komma in och få incitament att arbeta.

Ordningsfråga

Anförande nr 211

B j ö r n L j u n g (L): Linnéa Vinge tyckte att jag betedde mig störande under Gabriel Kroons anförande. Jag vill bara snabbt säga: Om Linnéa Vinge eller någon annan tycker att jag stör – kom fram till mig och säg det, så ska jag hålla käften omedelbart! Jag blev bara provocerad av ett korkat inlägg. Förlåt mig!

(O r d f ö r a n d e n : Detta hjälpte möjligen inte riktigt. Har man något att säga i den här salen säger man det i talarstolen, inte i mun på någon annan. Vill man prata med en ledamotkompis eller någon annan går man ut ur salen och gör det. Så enkelt är det.)

Anförande nr 212

A r v i d V i k m a n R i n d e v a l l (S): Ordförande, fullmäktige och åhörare! För första gången på länge blev lönerna i samhället mer ojämställda i år. Kvinnor har generellt sett sämre lön och villkor. För mig är det viktigt att Stockholms stad ska bidra till att bryta den trenden.

Något av det viktigaste vi kan göra för att åstadkomma detta är att se till att fler arbetar heltid. Mer än var tredje medarbetare inom äldreomsorgen arbetar i dag deltid, och det är inte en slump att det är inom ett kvinnodominerat område som man tillåter villkoren att vara sådana. Det här är orättvist, och välfärdens medarbetare förtjänar bättre. Dessutom är det dubbelt dumt – utöver att det drabbar medarbetarna och kvaliteten i verksamheten försämrar det också attraktiviteten för yrket. Vem ska tycka att det är en framtidsbransch när heltid inte är normen? Vem ska söka sig till äldreomsorgen om både lön och villkor är sämre där? Det är också dumt eftersom vi för att klara kompetensförsörjningen behöver rekrytera fler genom att vara en attraktiv arbetsgivare. Vi skulle lättare klara kompetensförsörjningen om fler arbetade heltid. Det är just därför som det är så avgörande att vi nu går fram med rätten till heltid och tar kamp för att bli av med deltidsanställningarna i staden. Det här är också en av våra viktigaste jämställdhetsfrågor.

För att skapa bättre villkor gör vi också upp med det tidigare orättvisa friskvårdsbidraget, som varit olika över staden. Vi säkrar även en starkare chefsstruktur, och vi utreder hur vi ska kunna införa arbetsskor. Det här är en politik som gör Stockholm starkare och samhället mer jämställt.

Christina Tufvesson (L): Majoriteten anger att återtagande av den demokratiska kontrollen är ett viktigt skäl att återkommunalisera stora delar av vuxenutbildningen. Följer man den logiken leder det till att ingen samhälllig verksamhet kan drivas i annat än egen regi, eftersom det bara är inom ramen för egen regi som det finns demokratisk kontroll. Självklart är det inte så. Att offentligt finansierad verksamhet som inte uteslutande utförs i offentlig regi inte skulle vara fullt ut demokratisk eller vara bortom demokratisk kontroll stämmer helt enkelt inte.

Som liberal tycker jag att det är klart oroväckande att ni i majoriteten tycks tro att det bara är ni som kan välja rätt åt medborgarna, Arvid Vikman Rindevall. Hur mycket av stadens verksamhet tänker ni återkommunalisera egentligen?

Anförande nr 214

Arvid Vikman Rindevall (S): När vi pratar om demokratisk kontroll är det fråga om att vi måste se till att våra allmänna medel går till det som de är avsedda att göra. Vi har haft situationer där vi har sett att pengar inte gått till det som de ska. Men jag tycker att även ineffektivitet är ett dåligt användande av gemensamma pengar. När jag ser på vuxenutbildningen kan jag konstatera att det är alldeles för många kurser som ställs in. Tänk er den studie- och yrkesvägledare som jobbar hårt med att motivera en ung person att söka en utbildning – och sedan ställs den in! Det där är ett slöseri. Tänk hur många sektorer det är som behöver mer utbildad arbetskraft men som inte får möjligheter till det för att vi har ett alldeles för brett utbud av olika kurser när det är marknaden som styr! Vi behöver ta demokratisk kontroll och ta ansvar för att det är ett hållbart utbud av kurser som erbjuds. Detta står i stark kontrast till den fria etablering som ni i ert budgetförslag föreslår att man ska införa, Christina Tufvesson.

Anförande nr 215

Per Rosenrantz (M): Fru ordförande! Jag skulle vilja få ett förtydligande från Arvid Vikman Rindevall. När du pratar om rätt till heltid hoppas jag att du menar stadens verksamhet. Arbetsgivarna är ju också en part på arbetsmarknaden och måste kunna styra hur villkoren ska se ut vid en anställning. Det är två personer som ska mötas, så att säga.

Den stora jämställdhetsfrågan inom arbetsmarknadsnämnden är att många av de insatser som vi har framför allt används av män och inte kvinnor. Det är någonting som är ett mycket stort problem, bland annat inom sfi.

Nåväl – jag har en fråga till dig, Arvid. Vilka krav kan man egentligen ställa, tycker du, på personer som i dag går på försörjningsstöd, har tillgång till alla dessa utbildningar, varav flera garanterat leder till jobb, och ändå inte söker någon av utbildningarna? Givet att dessa medborgare är fullt friska, så att säga – vilka krav kan vi ställa på dem?

Anförande nr 216

Arvid Vikman Rindevall (S): Inom det här avsnittet har vi två områden, dels stadens övergripande personalpolitik, dels arbetsmarknadsområdet. Det stämmer att det är hos staden som arbetsgivare som man ska ha rätt till heltid.

Per Rosencrantz började sitt inledningsanförande med att säga att vi delar problembild och att det kanske bara är en nyckelmening som skiljer våra politiska förslag åt. Jag kan förstå att man som moderat, med det budgetförslag man har lagt fram, använder sig av den retoriken. Men jag vill att det ska vara tydligt för fullmäktige att det inte är någon nyckelmening som skiljer. Det är 80 miljoner kronor mindre till arbetsmarknadsinsatser som skiljer Pers och Moderaternas förslag från det socialdemokratiska förslaget till beslut.

När det gäller krav tycker jag att vi måste ha ett krav på oss som stad att se till att erbjuda möjligheter att gå från försörjningsstöd. Det kravet bör ni bära med er. Om ni drar ned på arbetsmarknadsinsatser, så att färre kan ta sig ur arbetslöshet, måste ni lägga mer pengar på försörjningsstöd. Det kan inte vara någon särskilt bra arbetslinje, eller hur, Per?

Anförande nr 217

J o h a n K l i n g (C): Jag inser att jag står så långt ned på talarlistan att det inte kommer att hinna bli min tur att få ordet innan detta debattblock är slut. Jag tar därför replik för att prata om något helt annat och ställa en fråga till dig, Arvid Vikman Rindevall.

Jag kan börja med att notera att följande står att läsa i majoritetens budget: "Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda förutsättningarna att med förstärkt handledarskap erbjuda feriearbeten till yngre åldrar och utifrån denna utredning pröva om det ska genomföras en pilotverksamhet under året." Det här är glädjande. Tack så jättemycket för att ni lyssnar och för att ni har tagit till er av den motion vi tidigare har lagt fram i kommunfullmäktige från Centerpartiet om att satsa på den här yngre målgruppen i ytterstaden! I vårt budgetförslag finns en riktad finansierad satsning på att göra den här piloten. Men jag är lite orolig, med tanke på er skrivning i budgeten – hur garanterar ni att det inte blir en tummetott av den här utredningen och att det inte blir en väldigt liten pilot?

Nu ser jag att jag bara har några sekunder kvar av min talartid. Jag skulle också vilja rikta ett stort och innerligt tack till alla handledare runt om i staden som tar hand om våra sommarjobbare. Det tror jag att vi båda två ställer upp på att vi kan göra.

Anförande nr 218

A r v i d V i k m a n R i n d e v a l l (S): Du pratade om den utredning som vi har tillsatt om att titta på sommarjobb för yngre åldrar, Johan Kling. Jag tycker att Centerpartiet ska ha med sig att det är ett trettiotal kommuner i landet som redan erbjuder sommarjobb till den här målgruppen. För oss är det viktigt att göra den utredning som vi nu har tillsatt och titta på förutsättningarna, för detta är inte helt enkelt. Det är en ung målgrupp. Det behövs förstärkt stöd och handledning, och det är många utmaningar som man måste lösa.

Men den stora frågan tycker jag kanske handlar om de 15 miljoner som ni sparar in på feriejobb. Jag tycker inte riktigt att det är sjyst mot stadens unga att ge en bild av att man nu satsar på att en ny målgrupp ska kunna få sommarjobb samtidigt som man skär ned med 15 miljoner. Det motsvarar nästan hela den satsning som vi har gjort på att fler unga ska komma i arbete. Det tror jag inte är en politik som är bra för Stockholm.

R a s h i d M o h a m m e d (V): Ordförande och kommunfullmäktige! I en tid av ekonomiska utmaningar och en oroväckande ökning av arbetslöshet och långtidsarbetslöshet ser vi behovet av kraftfulla och strategiska åtgärder för att möta dessa utmaningar. Alla är medvetna om att arbetslösheten i Stockholm är ojämnt fördelad, särskilt i stadens yttre områden, där den ligger över det generella stadssnittet. Denna situation kräver inte bara politiska prioriteringar utan även riktade resurser gentemot de grupper som befinner sig långt ifrån arbetsmarknaden.

Den arbetsmarknadspolitiska linje som vi har dragit upp för mandatperioden bygger på en grundlig förståelse för stockholmarnas, näringslivets och branschens behov. Efter ett år av mandatperioden är det glädjande att se att ambitionerna har höjts för stadens feriejobb. Vidare har arbetet med att stärka vuxenutbildningen påbörjats genom en ökning av andelen egen regi. Låt oss tillsammans fortsätta att arbeta mot en stad där möjligheten till arbete är tillgänglig för varje invånare, oavsett var i staden man bor! Detta är inte bara en politisk ambition; det är en grundläggande rättighet och en investering i vår gemensamma framtid. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 220

P e r R o s e n c r a n t z (M): Hej Rashid, kul att se dig! Du har helt rätt – det finns stora utmaningar med sysselsättningen, särskilt i våra utsatta områden. Men låt mig komma tillbaka till de olika budgetförslagen. Vi i Moderaterna skär ned. Vi sparar på arbetsmarknadsnämnden. Jag känner mig väldigt trygg i det. Man ringde från budgetavdelningen och frågade: Kan ni spara hos din nämnd? Absolut, sa jag. Jag hade till och med kanske sparat mer om det varit upp till mig. Varför då? Jo, för det första måste vi prioritera skolan. För det andra kan vi inte höja skatten. De personer som drabbas mest av de här skattehöjningarna är de med minst inkomster. Det är ju inte progressiv skatt, så detta slår procentuellt mest mot dem. För de personer som bor i de utsatta områdena blir det mindre lönsamt att arbeta, och de kommer att ha mindre pengar att röra sig med. Därför är vi stolta över vår prioritering.

Anförande nr 221

R a s h i d M o h a m m e d (V): Det är inte ovanligt att Moderaterna sänker skatten. De är vana vid det. Men vad betyder det, Per Rosencrantz? Jo, det betyder att ni inte prioriterar välfärden och det stöd som den svagaste gruppen i samhället skulle få.

Du har tidigare till exempel undrat varför man inte ska ställa krav på dem som har försörjningsstöd. Självklart ställs det krav på dem som har försörjningsstöd, till och med höga krav.

De som är inskrivna på jobbtorg är inte bara inskrivna utan får också det stöd de behöver för att komma till egen försörjning. Till insatserna finns ett behov av pengar, och det är viktigt att vi ser till att få in skatteintäkter för att kunna hjälpa de behövande.

Anförande nr 222

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Först och främst måste jag säga att jag tycker att det här med att ni ägnar er åt att söka på ord i budgetarna börjar bli lite uttjatat. Jag

sökte på ordet ”snäll” i Liberalernas och Moderaternas budgetar och fick inte en enda träff. Men jag drar inte slutsatsen att ni inte är snälla. Sida 95 (144)

Apropå forskning och regelverk: Jag har en bakgrund inom arbetsmarknadspolitisk utvärdering på Institutet för framtidsstudier. Jag ingick i en tvärvetenskaplig grupp som innehöll bland annat nationalekonomer, kvantitativa sociologer och arbetsmarknads- och organisationssociologer som jag själv. Vi utvärderade just arbetsmarknadspolitiska insatser under flera års tid.

Sverigedemokraterna har varit uppe och vevat om detta med arbetsmarknadspolitiska insatser. Men varför har i princip alla svenska kommuner arbetsmarknadspolitiska insatser för personer som uppbär försörjningsstöd? Det varierar – när det är en borgerlig kommunstyrelseordförande ligger andelen på 91 procent, när det är en rödgrön är det 93 procent. Men vi pratar om den storleksordningen. Varför är det så? Jämför kostnaderna för jobbtorg med vad det kostar att ha personer gående på försörjningsstöd! Jag lovar er att kostnaderna för det senare är flerfaldiga. Det handlar om att det ligger i kommunens intresse att hjälpa personer som inte står till arbetsmarknadens förfogande att komma närmare arbetsmarknaden.

Ni pratar om att man skulle ha någon form av dubbelanslutning och så vidare. Nu är det ju så att Arbetsförmedlingen och kommunerna ansvarar för olika grupper av individer. Kommunerna ansvarar för grupper som inte står till arbetsmarknadens förfogande. Att det sedan finns enskilda utförare som jobbar med båda grupperna är en helt annan sak. Men fortfarande är det så att vi jobbar med helt olika grupper av individer. Vill ni diskutera vilka insatser som är effektiva och så vidare – hör av er! Jag har skrivit flera rapporter i det här ämnet.

Återigen: Ni pratar om tillväxt – ni borde börja oroa er för byggkrisen. Den om något hotar jobben, sysselsättningen och ekonomin i Stockholmsregionen.

Anförande nr 223

P e r R o s e n c r a n t z (M): Clara Lindblom har helt rätt – det finns väldigt mycket evidens inom arbetsmarknadspolitiken. Här har Sverige varit världsledande, med en massa olika slags forskning.

Då kan man väl säga att man står mellan lite olika alternativ som vi kan skissa på. Evidensen för att det är bra om allmännyttan belånar sig och bygger i inflationstider för att människor inte ska vara arbetslösa är väldigt dålig. Evidensen för att skattehöjningar är bra för att minska arbetslösheten är också väldigt dålig, om möjligt ännu sämre. Däremot finns det ett antal åtgärder i den omfattande budgeten på 1 miljard som är bra och som Stockholms stad vidtar. Dock är det nog per skattekrona ännu bättre att satsa på skolan, och det är den budgetprioriteringen som Moderaterna gör.

Anförande nr 224

B o r g a r r å d e t L i n d b l o m (V): Nej, jag skulle inte säga att det är affärsmässigt eller samhällsekonomiskt olönsamt att ta lån och göra lönsamma bostadsinvesteringar. Det är som sagt fråga om lönsamma bostadsinvesteringar, bortsett från Årstaprojektet, som du har hakat upp dig på, Per Rosencrantz.

Vår skattehöjning motsvarar 38 kronor i månaden för en undersköterska. När det gäller effekten av en skattehöjning som motsvarar 38 kronor i månaden för en undersköterska kan vi jämföra med varslen i Region Sörmland av 700 medarbetare och i Örebro av 600 medarbetare. Om du jämför en skattehöjning på 38 kronor i månaden med att vi säger upp 1 100 medarbetare inom välfärden – vad tror du har störst negativa sysselsättningseffekter i Stockholms stad? Sida 96 (144)

Detta med skolorna har vi diskuterat förut. Er budget bygger på luftslott. Den är inte finansierad, för ni tömmer reserver som inte går att tömma. Allt det du säger om satsningar på skolan är faktiskt bara nys, Per.

Äldrenämnden (RVI)

SDN: Äldreomsorg (RVI)

Micasa Fastigheter i Stockholm AB (RVI)

Anförande nr 225

R o b e r t M j ö r n b e r g (V): Ordförande, ledamöter och stockholmare hemma och på läktaren! Mellan oss och Rosenbad, där regeringen sitter i knät på SD, finns bara en strimma av Mälaren. Men när det kommer till ekonomiska prioriteringar är vi åtskilda av ett hav. I en svår ekonomisk tid som den vi nu befinner oss i är det extremt viktigt för oss att fokusera på kärnuppgiften. Det här är ingen budget som satsar stort och brett eller lovar allt till alla. Den innehåller inga överraskningar och inga smällkarameller eller kortsiktiga projekt. Den innehåller inte heller några sänkta skatter som betalas till priset av våra äldres trygghet och omsorg.

Vi har gjort allt vi kan för att skjuta till medel så att verksamheterna kan fortsätta utan att behöva skära ned. Inte ett äldreboende ska tvingas att dra åt svångremmen eller skära ned på personal och därmed försämra kvaliteten. Inte heller ska personalen i hemtjänsten tvingas springa snabbare för att rädda oppositionens budgethål, utan de kan tvärtom jobba mot vårt tydliga mål: ett Stockholm där hemtjänstpersonalen inte tvingas räkna tiden i sekunder och där staden har råd att ge alla en god omsorg.

Vi bryter också med årtal av generella effektiviseringar som har gröpt ur välfärden. Ett nytt budgetår ska inte per automatik innebära att äldreomsorgschefen behöver försämra bemanningssituationen eller att hemtjänsten tvingas minska personalstyrkan. Vi stärker också rådigheten över äldreomsorgen. Vi återtar nattpatrullen i hemtjänsten i egen regi, till stor glädje för många av dem som aktivt har valt en kommunal hemtjänst men som nattetid tvingas bli kunder på en privat välfärdsmarknad. Så ska vi inte ha det. Vi ska inte heller stå handfallna när andelen timanställda fortsätter att vara alldeles för hög. Vårt huvuduppdrag att främja en tillströmning av människor som vill jobba inom äldreomsorgen. Detta gör vi genom att aktivt arbeta med kompetensutveckling, rätt till heltid, tillsvidareanställningar och en bra arbetsmiljö. Så skapar vi kvalitet i äldreomsorgen.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 226

F e l i x F i n n v e d e n (S): Ordförande, kommunfullmäktige och åhörare! Jag träffar många av dem som jobbar i äldreomsorgen: vårdbiträden och undersköterskor och de som jobbar heltid och deltid. Jag träffar deras skyddsombud och medbestämmandeförhandlare. Det gör jag för att vi är medlemmar i samma fackförening. Jag har själv jobbat inom äldreomsorgen i flera år i den här staden. En sak har vi alla gemensamt: Vi är yrkesstolta. Vi är stolta över det arbete vi gör varje dag för att Stockholms äldre ska ha det bra.

Dock är det många nu som är trötta. De är trötta på en konstant underbemanning, trötta på en alldeles för tuff arbetsmiljö och trötta på de alldeles för många visstidsanställda både inom stadens verksamhet och inom den privata verksamheten. Det här skapar ett missnöje. Just nu finns det faktiskt ingenting som stressar mig så mycket inom

äldreomsorgen som missnöjet hos de anställda. Förra året släppte Kommunal en rapport som pekar på att fler än hälften av dem som jobbar vill sluta inom tre år. Sida 98 (144)
Samtidigt räknar SKR med att en tredjedel av alla som kommer ut på arbetsmarknaden inom tre år måste komma till äldreomsorgen för att vi ska klara den nuvarande bemanningen – en bemanning som de anställda inom äldreomsorgen anser vara för låg. För det här har vi flera åtgärder i budgeten. Precis som Arvid var inne på tidigare ska vi jobba med heltidsfrågan. Vi ska trycka tillbaka visstiderna. Vi ska skärpa kraven inom LOU och LOV så att de också jobbar mer med personalfrågorna.

Sammanfattningsvis: Vi ska ta hand om dem som tar hand om oss och våra äldre. Vi ska se till så att de orkar vara yrkesstolta varje dag på jobbet.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 227

A n e t t e H e l l s t r ö m (M): Fullmäktige! Stockholm ska också vara en stad för de äldre, och vår stad står för en demografisk utmaning framöver då antalet äldre ökar kraftigt. Andelen som är 80 år och äldre förväntas öka med drygt 50 procent de närmaste tio åren.

Valfrihet är en viktig fråga för oss. Vi moderater vill ha en mångfald av aktörer som tar hand om våra äldre. Tyvärr har majoriteten i Stockholm nu börjat sin ideologiska resa med återtagande till kommunal drift. Många väl fungerande vårdföretag får inte fortsätta. Vi tappar både kompetens och erfarenhet. Vi behöver alla aktörer för att klara äldreomsorgens framtida utmaningar. Vi vill även fortsätta arbetet med en välfärdsteknik som vi sjösatte under den förra mandatperioden, och det är viktigt att personalen får ordentlig utbildning kring hur den här tekniken ska hanteras.

Språket är en utmaning inom omsorgen. Vi vill satsa på förstärkta insatser i svenska, både när det gäller tal och dokumentation samt på uppföljning av alla insatser. Framtidsspaning är viktigt. Vi vill införa en äldrebarometer där äldreförvaltningen tillsammans med stadsdelarna undersöker hur preferenser för de äldre förändras genom tid. Det gör vi för att få relevant beslutsunderlag kring framtidens äldreomsorg. Vi förstärker det viktiga Matlyftet med 5 miljoner kronor. Där vill vi bland annat satsa på utbildning kring näringslära.

Stockholm ska självklart vara en trygg och säker stad att åldras i. Vi vill införa en ny rutin inför anställning inom omsorgen. De som ska anställas ska ta fram ett registerutdrag från polisen, på samma sätt som detta hanteras inom skolan. Det blir en trygghet för både brukarna och deras anhöriga.

Bifall Moderaternas budget!

Anförande nr 228

L i l i a n e Å k e r l u n d (SD): Det handlar om säkerheten för våra äldre i vården i relation till personalens kunskaper i svenska. Kommunikationsbarriärer kan leda till missförstånd och stora allvarliga risker för brukarna. För att garantera säkerhet behövs åtgärder för personalen när det gäller svenska språket. En första åtgärd är att kräva att personalen som arbetar direkt med äldre har tillräckliga språkkunskaper genom att

införa krav på språktester vid rekrytering eller införa krav på språkutbildningar för personalen, delvis också genom att införa språkombud på varje arbetsplats. Sida 99 (144)

Med tanke på den språkförbistring som råder i större delen av åldringsvården kan man också undra hur de anställda har klarat av vårdutbildningen. På våra verksamhetsbesök har det framgått från chefer att det största problemet är svenska språket och okunskaper i vårdyrket och basala hygienrutiner. När hemtjänstpersonalen kommer hem till brukaren och talar dålig svenska tar det dubbelt så lång tid för brukaren att få sina nödvändiga omsorgsåtgärder gjorda. Och vem får betala för den tiden? Jo, det är brukaren. Demenssjukdom gör det också svårare att förstå en dålig svenska, och många som har dålig hörsel har ännu svårare att förstå en dålig svenska.

Vilket värde har våra äldre, som har varit med och bidragit till vår välfärd i vårt land? Det handlar om att få en trygg och meningsfull vardag och att leva i en värdig ålderdom genom att bli hörd och förstådd. Det praktiska kan man lära sig. Men kunskaper för att prata bort ångslan och ensamhet är betydligt mer krävande, och då behövs det svenska språket. En bättre vård än så här är våra äldre värda, och att känna sig hörd och förstådd är inte för mycket begärt på ålderns höst. Vi måste se till att lära ut det svenska språket rätt och på bästa sätt.

Anförande nr 229

I s a b e l S m e d b e r g - P a l m q v i s t (L): Fru ordförande! Jag tänkte tala om frihet – att få vara den man vill och att få bestämma själv i livets alla skeden och hela livet. Det handlar om att mötas av värdighet och respekt för den individ man är och att leva livet hela livet. Liberal politik innebär att var och en av oss ska ha rätt att bestämma över våra egna liv så länge det inte inkräktar på någon annans liv eller frihet. Den rätten ska gälla hela livet, även för den som blivit gammal.

En viktig frihetsreform är valfrihetssystemet i Stockholms stad, som gör det möjligt för äldre att välja det boende som man önskar i staden. Det är en liberal frihetsreform som jag är väldigt stolt över. Därför är det väldigt olyckligt när den rödgröna majoriteten tar tillbaka privata äldreboenden till kommunal regi med motiveringen att de behöver få bättre kontroll och inflytande och att upphandlingar tar tid och resurser. All evidens visar på att konkurrens och mångfald är de viktigaste kriterierna för en god kvalitet.

I stället för att fokusera på driftsformer borde majoriteten titta på upphandlingsformerna. Genom att kvalitetssäkra upphandlingarna kan vi se till att äldre får bästa möjliga omsorg oavsett driftform, för det finns ett stort intresse hos privata aktörer som vill vara med och bygga framtidens äldreomsorg. Men den rödgröna majoriteten är helt förblindad av tanken att kommunal verksamhet är bättre än privat. Låt inte de ideologiska glasögonen styra Stockholms äldreomsorg mer!

Bifall till Liberalernas budgetreservation!

Anförande nr 230

T h o m a s W i h l m a n (C): Ordförande! Jag tror säkert att vi är överens om att man som äldre i Stockholm ska kunna känna trygghet hela livet ut. Vi ska ha ett åldersvänligt samhälle, men det finns mycket vi behöver göra för att rusta upp äldreomsorgen. SCB konstaterar att andelen över 80 år med hemtjänst har minskat

med 4 procent från 21 till 17 procent på några år. Andelen som har ett särskilt boende har minskat i motsvarande grad. Det här är lite av utgångspunkten när vi befinner oss i ett pressat ekonomiskt läge. Vi kan se framför oss att gruppen 80-plus, till exempel, ökar med 80 procent fram till 2040. Det kommer att kräva mycket av oss. Även om vi satsar på friskvård och ny teknik kommer belastningen att bli tung. Det här leder över till att många anhöriga får ta ett ansvar. Andelen anhöriga som har fått ta ett tungt ansvar för sina äldre sägs ha ökat från 40 till 65 procent. Detta måste vi också beakta. Det här gäller över ett antal år, men i alla fall.

Vi i Centerpartiet vill ha en utgångspunkt för en förbättrad äldreomsorg. Vi pekar på behoven av bättre och generösare biståndsbedömning, där vi satsar 25 miljoner. Vi vill satsa på medarbetarna på olika sätt. Felix nämnde en del exempel här, tror jag, och vi vill gärna backa upp detta. Vi behöver attrahera nya medarbetare och så vidare. Vi ska satsa på livskvalitet för de äldre, för dem vi är till för, genom mat, utevistelser, aktiviteter och så vidare. Vi måste också satsa på att bygga fler bostäder för äldre.

Bifall till Centerpartiets budgetreservation!

Anförande nr 231

L i s a C a r l b o m (MP): Känner ni till Pensionat Kinesen? För en person i salen är det visst bekant – ja, det är ju äldrenämnden, så jag fattar! Pensionat Kinesen i Traneberg är en verksamhet vid ett korttidsboende för personer som lider av demenssjukdom. De kan åka dit ibland och kanske vara där en helg så att deras familjer får avlastning och orkar ha kvar dem längre hemma. Verksamheten bedrivs i Traneberg, med närhet till både natur och vatten. Pensionatet har en hemlik miljö, och där finns ett sinnesrum inrett specifikt för boende med demenssjukdom och/eller minnesproblematik.

Vi fick information från våra nämndpolitiker i Bromma om att man skulle stänga ned Pensionat Kinesen på helgerna för att det inte fanns pengar. Därför har vi i majoriteten sett till att det inte har skett, och vi har säkrat finansiering för att Pensionat Kinesen ska kunna vara öppet på helgerna i fortsättningen för de brukare med demenssjukdom som kommer dit regelbundet.

Anförande nr 232

N i k e Ö r b r i n k (KD): Fullmäktige, stockholmare och framför allt Stockholms alla seniorer! När vi pratar om äldreomsorg pratar vi alldeles för ofta om omsorg. Men äldreomsorg är för en kristdemokrat så mycket mer. Det är absolut hemtjänsten och att den ska ha ett gott bemötande och ha tid för människan vars hem den kommer över tröskeln till. Det är vård- och omsorgsboenden som ska vara tillgängliga och ha god mat och kompetent personal som kan svenska språket. Det är dagverksamheter som hjälper till att göra dagen mer meningsfull. Det är nog också det de allra flesta tänker på när de tänker på äldreomsorg. Men för en kristdemokrat är äldreomsorgen också mycket mer.

Det handlar om vilken typ av stad vi bygger och vilken typ av plats äldre ska ha i den, och då blir plötsligt äldreomsorg rätt mycket mer. Äldreomsorg är bostadspolitik när vi bygger bostäder och kvarteren de ska vara i. Äldreomsorg är föreningsliv och civilsamhälle av och för de äldre. Äldreomsorg är en idrottspolitik som också är tillgänglig för de äldre. Äldreomsorg är kulturpolitik som ser människans eviga behov

av andlig och själslig stimulans livet ut. Det går helt enkelt inte att tala om äldreomsorg som ett enskilt ämne för äldre, och det är inte något som finns bara i en enskild del av vår stad. Sida 101 (144)

Kristdemokraternas budgetreservation bejakar detta. Vi vill se ett Stockholm där äldres intressen låter äldrepolitik också vara bostadspolitik, idrottspolitik och kulturpolitik för att Stockholms äldre ska kunna leva ett meningsfullt, rikt och stimulerande liv hela livet. När vi lägger budget och när vi bygger en stad bygger vi ett Stockholm för hela livet.

Bifall till Kristdemokraternas budgetreservation!

Anförande nr 233

Ö z l e m K ö r h a n (V): Ordförande, ledamöter och åhörare! Jag vill bara börja med att säga att jag när jag var 23 år jobbade i hemtjänsten här utanför, på Kungsholmen. Vi som är fritidspolitiker har under förra mandatperioden i stadens stadsdelsnämnder fått ta del av brev från vårdanställda. Undersköterskor har känt vanmakt, oro och stress. De har inte bara lyft problem kring sin dåliga arbetsmiljö utan betonat hur allt detta påverkar deras välmående och äldres välmående negativt. Ett problem har varit minutstyrningen, som har gjort att undersköterskorna inte har kunnat stödja den äldre utifrån dagsbehovet.

Vi vill nu öka delaktigheten för våra äldre och se till att de får det stöd som de är i behov av utifrån deras egna önskemål. De ska inte tvingas välja bort några omsorgsinsatser till förmån för andra för att få sina behov tillgodosedda. Det var därför vi började med ramtiden – som ett sätt att komma bort från minutjakten. Ökad personaltäthet och utbildning är en förutsättning för att personalens omsorgsarbete ska skapa värdiga livsvillkor för alla äldre. Därför ser vi nu till att minska på timanställningarna. På så sätt får personalen rätt förutsättningar att följa upp kvalitetsarbetet. Det skapar också möjlighet till kompetensutveckling, förbättrad tillgänglighet och bemötande. Inte minst kommer det också att skapa mindre oro och stress för våra äldre.

Bemanningen måste planeras. Det är akut, och därför måste de generella statsbidragen förstärkas rejält för att möjliggöra en ökad personaltäthet bland undersköterskor och vårdbiträden. I stället förväntar sig partier från oppositionens sida att vi ska ge förvaltningar och stadsdelsnämnder uppdrag där de tvingas budgetera överskott som i sin tur leder till nedskärningar. Med det sagt: Vi som nu tar över dessa utmaningar tar vårt ansvar. Vi har mycket att rensa upp, men vi kommer inte att sopa något under mattan eller stoppa ned huvudet i sanden.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 234

L o u - A n n W e j k e N o r b e r g (M): Jag instämmer verkligen i att arbetsmiljön är viktig. Ofta brukar det i de här undersökningarna man gör på nöjdhet finnas en korrespondens mellan missnöjdhet hos medarbetare och nöjdheten hos brukarna. De påverkar alltså varandra. Men riktigt så ser det inte ut i de undersökningar som är gjorda när det gäller omsorgen, och jag talar nu specifikt för Kungsholmen.

Jag undrar hur planen ser ut. Från början var det 50–50, och sedan blev det 60–40. Nu känns det som att det är på väg att bli en ännu större skevhet. Vi har på sistone sett hur man har återtagit ytterligare ett vård- och omsorgsboende på Kungsholmen. Då undrar jag: Vad är planen? Varför är man så mycket emot välfungerande boenden med hög brukarnöjdhet? Är det bara ideologi? Om det inte är det vore det väl bra att lyssna på vad brukarna egentligen tycker.

Anförande nr 235

Ö z l e m K ö r h a n (V): För oss är kvaliteten viktigare än allt annat. Det vi har sett är att de här företagen framför allt har valt att anställa timanställda och personal som har de lägsta lönerna. Där har man inte tittat på kompetensen, och det gör i sin tur att det blir en väldigt hög tröskel att komma över för en välutbildad undersköterska som har en specialkompetens. Man hamnar liksom i kläm mellan lönerna för att arbetsgivaren behöver ge en högre lön. Det är det som vi tycker är problematiskt eftersom det är lönerna som företagen gör mest vinst på. Och det påverkar kvaliteten.

Anförande nr 236

Borgarrådet B o u c h e r (V): Ordförande, fullmäktige, stockholmare! Äldreomsorgen har som sagt stora utmaningar, inte minst demografiska. Sverige och Stockholm har hittills klarat sig lite bättre än resten av Europa, mycket tack vare att vi tidigare har fött fler barn än i andra länder i Europa, men också för att vi har haft en generösare invandring av personer i arbetsför ålder. Men i år börjar även Stockholm märka av att fyrtiotalistgenerationen snart är 80-plussare. Redan nu börjar tillgången till soma-platser bli en utmaning, i en stad där vi hittills har varit bortskämda med att inte ha platsbrist.

Därför behöver vi kavla upp ärmarna, eller vi behövde göra det i går. Vi måste rigga en bättre äldreomsorg. Vi måste satsa på det förebyggande arbetet, och det arbetet går inte att, som Centerpartiet tror, skjuta på framtiden. Därför är jag glad över att Micasa har ett utökat uppdrag att bygga äldreboenden och seniorboenden. Micasa ligger i framkant när det gäller nybyggda äldreboenden. Vi satsar på kvalitet, gemenskap och ett utvecklat miljötank, och vi ingår i Rättvist byggande, vars vision är en byggbransch utan arbetslivskriminalitet.

Seniorboenden är en av de viktigaste delarna i det förebyggande arbetet. Därför är jag också glad över att vi utökar platserna med hbtqi-profil. Jippi, säger jag! Men för att kunna vara en del av det förebyggande arbetet är också tillgången till aktivitetscenter helt avgörande. Möjligheten till mötesplats, aktiviteter och kanske en restaurang att äta lunch i är så central. Och de här mötesplatserna är ju till för alla äldre, oavsett var de bor.

Med det yrkar jag bifall till KS förslag till budget.

Anförande nr 237

N i k e Ö r b r i n k (KD): När hemtjänstpengen är för låg slår det mot privata utförare. När man riggar ett system så att ickevalsalternativet inom hemtjänsten är egen regi slår det mot privata utförare. När man tar tillbaka välfungerande boenden i egen regi slår det mot privata utförare. Och när man slår mot privata utförare, kanske särskilt i den här staden, slår man mot de äldre. För stockholmarna gillar valfrihet. 60 procent

av de äldre med hemtjänst har valt en i privat regi. 50 procent av våra boenden ligger på LOV, för de äldre har valt det. De har velat välja vem som kommer in över tröskeln till deras hem eller vem som stoppar om dem i en filt när de vill vila. Sida 103 (144)

Allt det här jag har radat upp har ni genomfört på ett år. Det är låga uppräknings av hemtjänstpengen. Ni har gjort ickevalsalternativet till egen regi, och ni har tagit tillbaka boenden som hade högre nöjdhet när de drevs av någon annan än när de drevs av oss. Hur kommer valfriheten och de äldres valfrihet att se ut efter tre knallröda år till?

Anförande nr 238

Borgarrådet B o u c h e r (V): Stockholm leder verkligen ligan av att ha väldigt många privata utförare, och det är därför att det har funnits en väldigt tydlig borgerlig politik. Jag har lovat mig själv att satsa på den egna regin, eftersom jag tror att många av oss har förbisett detta och bara haft den privata regin för ögonen. Det gäller faktiskt även Vänsterpartiet. Vi vill ställa högre krav, och ni vill underlätta. Jag vill satsa på den egna regin, för det är vårt primära ansvar.

Jag tänker att LOU är en dålig variant, men det skulle vara bra om vi hade våra egna äldreboenden i egen regi och samtidigt hade de här LOV:ade äldreboendena. Då har vi ju det fifty-fifty som du pratar om. Det är fullt med valfrihet i det. Det vanligaste klagomålet jag får är just det som Robert nämnde: folk som har hemtjänst i egen regi som klagat över att de inte har det också på natten. Det är faktiskt ofta folk som ringer till mig och klagat över det, även på Östermalm. De säger: Jag har valt den kommunala hemtjänsten, och så får jag Vardaga på natten.

Anförande nr 239

I s a b e l S m e d b e r g - P a l m q v i s t (L): Fru ordförande och Torun! Jag studsar när du säger att ditt primära uppdrag är att värna den kommunala verksamheten. Ditt primära uppdrag är att värna alla äldre stockholmare som är i behov av någon form av äldreomsorg. Det måste man komma ihåg när man är borgarråd i den här staden; man är både borgarråd och ansvarig för äldrefrågor för den kommunala verksamheten och den privata. Det är därför jag vänder mig så mot den här retoriken som ni har nu om att det skulle vara så allvarligt att vi har privata alternativ. Vi måste våga värna både och. Det blir väldigt märkligt när den viktigaste frågan för er hela tiden blir att kommunalisera och att se till hur den kommunala verksamheten kan växa. Vi måste höja kvaliteten för alla.

Jag tycker att du är skyldig stockholmarna en ursäkt för att du hela tiden talar illa om alla de fina privata verksamheter som finns i stan, och det känner du till. De har väldigt höga omdömen.

Anförande nr 240

Borgarrådet B o u c h e r (V): Det märks att vi inte sitter tillsammans i äldrenämnden och att du inte har hört min retorik, för du anklagar mig för saker som jag typ aldrig säger. När jag säger att jag ska värna den egna regin är det för att vi ofta glömmer bort den egna regin. Den är ofta bortglömd i den här staden, för vi har så stort fokus på den privata regin. Jag har ändå har det yttersta ansvaret för all verksamhet. Vi har absolut riggat massor med system med uppföljningar, upphandlingar, inspektioner och så

vidare. Vi underlättar och gör så mycket för den privata regin, och sedan glömmen vi liksom bort den egna regin. Det är jätteviktigt att kvaliteten i den egna regin verkligen håller världsklass. Det är ju mitt yttersta ansvar, och det är mitt mål: Den egna regin ska hålla världsklass.

Det är inte riktigt samma sak som hur mycket egen regi vi ska ha, men den egna regi som vi har, alltså oavsett antalet, ska vara jättebra. Det har jag tagit upp som min uppgift under den här mandatperioden.

Anförande nr 241

T h o m a s W i h l m a n (C): Jag har en fundering utifrån en skrivning som finns i budgeten som handlar om de äldres självbestämmande och att öka kvaliteten i verksamheten. Jag skulle gärna vilja ha en förklaring på tänket bakom detta. Ni använder också väldigt ofta ordet rådighet, som kan tolkas på många olika sätt. Kan du precisera det lite grann närmare?

När vi pratar om det privata finns det också många olika varianter på detta. Det finns andra typer av verksamheter, ideella, kooperativ och så vidare. Hur tänker ni jobba för att ha denna bredd och för att de äldres självbestämmande i så fall ska finnas?

Anförande nr 242

Borgarrådet B o u c h e r (V): När det gäller inflytande införde vi i den förrföra majoriteten någonting som heter ramtid. Det syftar helt och hållet till inflytande i hemtjänsten. I den här budgeten, sedan förra året, har vi lyft att vi ska jobba på det sättet också på vård- och omsorgsboenden. Det handlar om genomförandeplanen i hemtjänsten och hur man använder den. Det handlar om att personalen och de äldre tillsammans ska komma fram till hur man lägger upp de hemtjänstinsatser man har. Men även de som bor på äldreboenden ska ha inflytande över hur deras genomförandeplaner ser ut och vad de gör dagligdags på sina äldreboenden.

Detta är för mig det viktigaste inflytande vi har. Ramtiden inom hemtjänsten gäller ju både privat och egen regi, och det kommer den att göra också inom vård- och omsorgsboenden. Jag tänker att det är det kvalitetsarbete som jag kanske värnar allra mest. Det är inflytande.

Anförande nr 243

R o b e r t M j ö r n b e r g (V): Ordförande! Jag är besjälad av tanken att bemanning är det centrala. Det är en av de centrala punkterna när vi pratar om äldreomsorg. Det är också ett av de områden där vi kan göra allra mest för att förbättra kvaliteten. Vi värderar personalens yrkeskunnande och engagemang och det fantastiska arbete som utförs dygnets alla timmar. Det här lirar inte med industrins principer om tidsjakt inom äldreomsorgen.

Det är med stolthet vi går vidare med skarpa budgetförslag och budgetuppdrag för att komma igång med arbetet med bemanningslösningar med heltidsanställd personal i staden. Det finns vägar till att bryta beroendet av timanställda, men det kräver en politisk vilja. Det är vår majoritets starka vilja att komma till en lösning när det gäller bruket av timanställda. En god äldreomsorg börjar och slutar med personalens villkor. I tisdags tog vi ett första steg på vägen när vi röstade för att inrätta

bemanningslösningar i äldrenämnden. Stadsdelarna kommer att få hitta sina egna vägar till det här arbetet, men det är en prioriterad fråga för oss. Äldreförvaltningens utredning visar på stora fördelar med vissa av de modeller som redan finns i staden för anpassad bemanning. Vi ser med spänning fram emot vad detta kommer att betyda ute i verksamheterna. Sida 105 (144)

Anförande nr 244

A n e t t e H e l l s t r ö m (M): Fullmäktige! Stora satsningar och investeringar i äldreomsorgen behövs. Det gäller både personal och fastigheter. Majoriteten har infört en 60–40-fördelning av äldreomsorg i egen regi och privat regi i ett läge där äldreomsorgen är i starkt behov av nyinvesteringar för att möta den demografiska trenden. Konsekvensen blir att det förutom dagens tolv kända privata projekt bara blir investeringar i kommunala vård- och omsorgsboenden fram till 2040 – bara kommunala investeringar!

Antalet vård- och omsorgsboenden har enligt den återinförda fördelningen inneburit en ökning från 11 till 23 kommunala projekt fram till 2040 – alltså från 11 till 23 kommunala projekt! Om man räknar med att ett helt nytt boende kostar cirka 400 miljoner att bygga innebär det cirka 5 miljarder i investeringar. 23 kommunala projekt – är det ens möjligt att klara av? Det här blir en onödigt stor belastning på det kommunala investeringsutrymmet. Därför bör privata aktörer som vill bidra till att fylla behovet av boenden välkomnas snarare än motverkas. Stockholm bör vara öppet för privata alternativ när det finns möjlighet till det. På så sätt så kan vi motverka en brist på boendeplatser i framtiden och samtidigt undvika att öka på stadens räntekostnader i onödan. Vi behöver alla aktörer för att klara äldreomsorgens framtida utmaningar.

Bifall Moderaternas budget!

Anförande nr 245

Borgarrådet B o u c h e r (V): Ordförande! Vi har haft den här debatten ganska ofta, och jag har flera olika grafer som jag kan visa dig, Anette. Det blir billigare på längre sikt att vi bygger egna hus än att vi hyr in oss hos andra personer som har byggt husen, så det är en ekonomisk investering för framtiden att vi tar på oss ett större ansvar för att bygga äldreboenden.

Jag är lite intresserad av er budget i övrigt. Jag tycker att den var så intressant att jag inte kan låta bli att lyfta den. Jag kommer inte att hinna med allt, men det bästa är ändå att ni har ett stycke om kulturens betydelse inom äldreomsorgen. Där är jag lite benägen att hålla med Nike: Man behöver ta ansvar för hela staden om man ska ta ansvar för äldreomsorgen. Det är jättebra med kulturens betydelse, men ni har ju inga pengar i er kulturbudget! Det kommer inte att bli några kulturturnéer, digitala konstvisningar och så vidare på äldreboenden med er kulturbudget. De insatserna ligger ju faktiskt i kulturbudgeten. Det är tråkigt, för det är en bra insats, men det kommer inte att funka.

Anförande nr 246

A n e t t e H e l l s t r ö m (M): Vi tycker lite olika där. Vi moderater tycker att det är viktigast med tryggheten. Man måste prioritera, och tryggheten kring bra boenden

och allting runt omkring detta är viktigare. Vi har helt olika åsikter om det. Naturligtvis ska det finnas möjlighet till andra aktiviteter. Vi har aktivitetscentrum som i dag fungerar väldigt bra. Men vi tycker alltså att det är viktigast att basuppgifterna fungerar ordentligt. Sida 106 (144)

Anförande nr 247

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Fru ordförande! Jag tänkte försöka hinna med två saker, dels på nationell, dels på lokal nivå. Det nationella är att vi 2022 hade ett skatteuttag som andel av bnp på 41,4 procent. Det är det lägsta skatteuttag vi haft sedan 1975. Som högst hade vi över 50 procent. En annan sak som har ändrats är att 1975 var medelåldern 78 år för kvinnor. I dag är den 85 år; den har alltså ökat med 7 år. För männen har den ökat med 9 år från 72 till 81 år. Det är klart att det här kan kosta en slant mer. Det kan vara värt att tänka på ibland när man tittar på de större perspektiven. Vi är inte högre beskattade, men vi har många fler att ta hand om.

Sedan tänkte jag gå över till att prata utifrån det som Isabel Smedberg-Palmqvist sa om valfrihet och framtidens äldreomsorg. Vi har i år varit med och tagit tillbaka Bergsunds vård- och omsorgsboende. Formellt har alltså valfriheten minskat. De hade en verksamhet som var av rätt tveksam kvalitet, skulle jag säga. De fick maten från Småland. Samtidigt hade vi ett kök i Hornstulls servicehus som inte användes därför att det fanns för få personer. Nu när vi har fått tillbaka boendet kommer vi att se till att starta upp köket så att maten inte kommer från Småland utan från en plats 200 meter från boendet. Vi kommer att laga till hemtjänsten så att de som bor i servicehuset nu återigen kan gå ned och se en öppen restaurang där de kan äta till ett bra pris i stället för att som förut bara titta på en tom yta. Har då valfriheten och friheten för de äldre i området minskat eller ökat? Vad säger du, Isabel?

Anförande nr 248

N i k e Ö r b r i n k (KD): Att avsluta avtal är inte konstigt i sig om det är oseriösa aktörer. Vi avslutade 17 avtal förra mandatperioden när vi styrde och Erik Slottner var ansvarigt borgarråd. Det är mer märkligt att man plockar tillbaka boenden som fungerar bra. Låt mig ge ett exempel. Tussmötegården hade en nöjdhet på ungefär 35 procent när vi när kommunen drev det senast. Sedan började Vardaga driva det, och på två år fick man upp nöjdheten till över 80 procent bland de boende. Och i det läget beslutade ni att plocka tillbaka det till egen regi – som att det var bättre när endast 35 procent av de boende var nöjda! Det är att sätta ideologi framför kvalitet.

Jag vill ställa en fråga. Jag tycker också att äldreomsorgen får kosta, och en sak som vi tycker får kosta mer än ni tycker är arbetsmiljön. Vi vet att 56 procent av de arbetsrelaterade sjukdomarna är psykosociala problem, framför allt när det gäller stora arbetsgrupper. Vi lägger därför en satsning på 30 miljoner för att minska antalet medarbetare per chef. Det handlar alltså om att få ned arbetsgruppernas storlek. Vad gör ert styre för att förbättra arbetsmiljön och för att få ned antalet medarbetare per chef och minska arbetsgruppernas storlek?

Anförande nr 249

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Tack för frågan! Jag tänkte börja med arbetsmiljön. År 2016 stod jag här uppe och diskuterade det faktum att den dåvarande majoriteten – för vi var ju i majoritet 2014–2018 – gick fram och sa att om man jobbar i hemtjänsten

bör man ha arbetskläder, och man bör faktiskt också kunna ha ett omklädningsrum. Då var ditt parti och Erik Slottner mycket tveksamma till det i debatten. De gick med på det sedan, men de var tveksamma i debatten därför att det skulle snedvrída konkurrensen. Det är en sak.

Den andra är att om det några som i mycket större utsträckning har drivit rätten till heltid och att vi inte ska ha timanställda är det faktiskt vi. Det här är en prioriterad fråga för oss i alla avseenden. Vi kommer att se till att det blir bra; jag lovar dig det.

Anförande nr 250

H e n r i k S j ö l a n d e r (M): Fru ordförande! Jag håller med dig, Anders, om att äldreboenden som inte håller en hög kvalitet kan man ta tillbaka i egen regi. Det har vi i alliansmajoriteten gjort tidigare på Serafens vård- och omsorgsboende. Men vad jag undrar över är varför ni plockar tillbaka fullt fungerande äldreboenden. Det gäller till exempel på Kungsholmen, där jag sitter i stadsdelsnämnden. S:t Eriks vård- och omsorgsboende har en nöjdhet på mellan 10 och 15 procentenheter högre än de kommunalt drivna vård- och omsorgsboendena. Men där väljer ni i vänstermajoriteten att inte göra en ny upphandling. Norlandia, som driver boendet i dag, hade jättegärna velat delta i en ny upphandling men har nu inte den möjligheten. Vi har precis nu fått höra att stora delar av ledningen väljer att inte följa med när det går över till den egna regimen. Det kan komma att leda till kompetensbortfall.

Anförande nr 251

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Fru ordförande! Det är lite olika saker här. Det ena är att om man tittar från 2014 till 2020 ser man att det varje gång det blev en ny upphandling också blev en ny utförare. Oavsett hur de skötte sig blev det en ny utförare, därför att LOU-upphandlingar emellanåt är en tombolaverksamhet. Det är oerhört komplicerat i det avseendet att man inte kan räkna in om någon har skött sig. Det enda undantaget kan man nästan gissa sig till: Det är Bergsunds vård- och omsorgsboende – det som folk faktiskt inte vill ha kvar. Det är ganska knepigt om man har den modellen. Det är den ena delen.

Den andra delen är att jag tycker att man ska problematisera när det gäller människor som bor på ett vård- och omsorgsboende. Jag har jobbat i tio år på vård- och omsorgsboende och i tolv år på en palliativ avdelning. Människor är oftast där för att dö, faktiskt. De är inte världens bästa kunder.

Anförande nr 252

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Vi liberaler har ingenting emot vare sig kommunal eller fristående omsorg. Jag har faktiskt själv till och med i Skärholmen, även om det är många år sedan, varit med och plockat tillbaka verksamhet i kommunal regi för att den inte funkade tillräckligt bra. Men vår poäng är att det är omsorgstagaren själv som ska ha möjlighet att välja. Ska man ha valfrihet måste det förstås också finnas ett utbud av både kommunala och fristående verksamheter. Känslan som den rödgröna majoriteten nu ger är att den valfriheten inte ska finnas kvar, och det är väldigt, väldigt oroväckande.

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Fru ordförande! Det här är ganska avancerade eller komplicerade resonemang. Det är inte helt enkelt att reda ut dem på en minut, men jag ska försöka förklara lite grann. När man bygger Hornstulls servicehus och restaurangen där nere finns det en struktur som ser till att det finns tillräcklig efterfrågan för att restaurangen ska fungera. Av valfrihetsskäl fragmentiseras detta, och vi får ett antal olika utförare. Det var ju ingen som valfrihetsvalde bort restaurangen, men den har ändå försvunnit. Då kan vi inte valfrihetsvälja tillbaka den, utan då måste faktiskt staden gå in och peka och säga: Om vi gör så här kommer ni att få en bra lunchrestaurang som ni enkelt kan ta er till. Då menar vi att valfriheten har ökat, inte i antalet utförare men i det faktiska praktiska livet. Och det är nog så viktigt.

Anförande nr 254

C h r i s t i n a T u f v e s s o n (L): Fru ordförande! Rätten till frihet ska gälla hela livet igenom. Att öka årsrika människors självständighet och egenmakt är en central uppgift i Liberalernas äldrepolitik. Den som är ofrivilligt ensam är inte fri; den är bara ensam. Dessutom är ofrivillig ensamhet ett stort hälsoproblem – något som blev tydligt i samband med pandemin. Man mår inte bra av ofrivillig ensamhet, helt enkelt. Att få samlas vid en gemensam måltid och dela den tillsammans med andra människor fyller djupt mänskliga behov, och det gör vi ju alla gärna – oavsett ålder. Äldre människor är alltså också människor.

Därför vill vi liberaler satsa på projektet Matvänner. Genom denna satsning ska stadens äldre ges möjlighet att köpa och äta mat på det lokala äldreboendet tillsammans med andra äldre i närheten. Att erbjuda äldre en måltid i veckan med socialt innehåll är en enkel satsning för att bryta social isolering och ge de äldre en chans att träffa varandra. Vidare anser vi liberaler att det självklart är viktigt att äldrenämnden i samarbete med stadsdelsnämnderna kontinuerligt ser över hur måltider och måltidsmiljöer kan förbättras. Till sist ett citat av George Bernard Shaw: ”One cannot think well, love well or sleep well if one has not dined well.” Det gäller oss alla.

Jag yrkar bifall till Liberalernas budgetreservation.

Anförande nr 255

N i k e Ö r b r i n k (KD): Min mormor fyllde 86 i år. Hon har ägnat sitt liv åt att vid sidan av att ha väldigt många barn och barnbarn vara lärare. På fritiden har hon hjälpt invandrare att lära sig svenska och människor att komma på rätt bana i livet. Under året har jag hjälpt henne i kontakter med äldreomsorgen, och jag måste börja med att säga att jag är otroligt imponerad. Jag är så imponerad av hennes hemtjänstkontakt, som alltid tagit sig tiden att lära känna henne och hur hon är under dagar hon är pigg eller mindre pigg. Jag är så imponerad av hennes biståndshandläggare, som lägger märke till detaljer för att förstå vad just hon behöver. Jag är så imponerad över något som kanske är en detalj eller låter som en detalj, men som är viktigt, nämligen hur lättförståelig informationen om stadens äldreomsorg är för henne som äldre.

Så ska äldreomsorgen fungera. Vi ska bygga en stad som hjälper dem som byggt en stad åt oss. Vi ska ha muskler att hjälpa dem som en dag behöver stadens stöd för att stå. Kristdemokraternas ingångar i budgeten kan sammanfattas ungefär så här: När andelen äldre blir allt större ökar behovet av hemtjänst. Därför satsar vi 30 miljoner

mer på höjd hemtjänstpeng. Arbetsgrupperna måste vara små, och därför satsar vi 30 miljoner i en satsning för minskade arbetsgrupper. Vi satsar på att korta köerna till Äldre direkt så att man når fram just direkt och inte efter 45 minuter. Vi satsar på ett språklyft för att förbättra svenskkunskaperna inom äldreomsorgen. Vi satsar på vårdjur, civilsamhälle och brottsförebyggande arbete när det gäller de äldre.

Vi har en imponerande äldreomsorg i Stockholm, men i takt med att andelen äldre blir större, bland annat genom min 86-åriga mormor, och de äldre blir dubbelt så många måste äldreomsorgen värnas och utvecklas och prioriteras. Vi kristdemokrater kommer alltid att villkorslöst prioritera att bygga en stad för våra äldre, så som de har byggt en stad för oss.

Bifall till Kristdemokraternas budgetreservation!

Anförande nr 256

Borgarrådet **B o u c h e r** (V): Jag tycker att ni i Kristdemokraterna har en jättespännande budget, Nike Örbrink. Det står jättemycket konstiga saker som jag måste prata med dig om sedan. Ni satsar ju ganska mycket – det är helt sant – men ni tar samtidigt bort ganska mycket. Ni tar bort uppräkningsarna – allt det här som är menat att finansiera själva grundverksamheten på till exempel äldrenämnden. Ni lägger in en massa olika aktiviteter, som du just nu nämnde. För mig är det lite grann som att ge med den ena handen och ta med den andra. Jag har lite svårt att begripa hur man ska kunna genomföra alla de här aktiviteterna om ni samtidigt tar bort själva grundförutsättningarna för att göra allt det här.

Dessutom effektiviserar ni bort 10 miljoner från beställarsidan. Det är ju ganska tuffa tider på biståndshandläggarsidan just nu. En individuell biståndsprövning, som vi vill ha, kräver också biståndshandläggare som har tid. Och du vet – tid är pengar.

Anförande nr 257

N i k e Ö r b r i n k (KD): Det stämmer att vi säger nej till den otroligt generösa och någorlunda odefinierade uppräkningsen av själva äldrenämnden. Det gör vi för att vi inte tycker att det primärt är äldrenämnden som behöver pengar i det här läget. Det är i stället hemtjänsten och de äldre. Detta är just en av anledningarna till att vi prioriterar att lägga en högre hemtjänstpeng.

Jag ska också förklara varför det är extra viktigt. Förra året fick man en höjd hemtjänstpeng på 1,1 procent, vilket stod emot kostnadsökningar förra året på 3 till 4 procent. I år är gör ni en mycket mer generös uppräkning. Det är inte en lika hög uppräkning som vår, men den ändå mer generös än förra året. Det är bra. Men man har ju fortfarande ett kostnadsglapp från förra årets låga uppräkning som man måste komma i kapp. Vi tycker att i ett läge där allt fler äldre är i behov av hemtjänst är det bland annat där pengarna ska ligga. De ska ligga ute i den verksamhet som faktiskt möter de äldre, och i synnerhet i ett läge när pengarna man fick förra året inte var tillräckliga.

Anförande nr 258

Å k e N o r d s t r ö m (SD): Ordförande, kommunfullmäktige, åhörare! Jag vill först rikta ett varmt tack till alla som arbetar inom hemtjänsten och på äldreboenden,

där arbetet kanske inte alltid är så roligt eller så lätt. Problemen är tyvärr många, och tyvärr är ju också klagomålen många. Många gamla har svårt att förstå vad medarbetarna säger, och det gör arbetet besvärligt. Sida 110 (144)

Här i kommunfullmäktige och i äldrenämnden har vi genom tiderna hört precis samma sak: att man helt enkelt får öka stödet från sfi. Äldredirektören uttalade nyligen att om språkfrågan ska lyfta krävs det att alla medarbetare talar svenska hela arbetsdagen på arbetsplatsen, vilket alltså inte sker. Man varvar med att tala sina egna ursprungliga språk, och det gör att språklyftet har stora svårigheter. Därför uppmanar jag i princip alla att ställa upp som stödfamiljer och samtalsfamiljer och att besöka språkkaféer och andra sådana ställen där folk som kommer utifrån vill möta svenskar för att försöka tala svenska och lära sig lite mer om Sverige.

Det här är en jättestor fråga som går genom alla verksamheter. Och det är ju verkligen vår önskan att alla som kommer utifrån ska förkovra sig på ett fint och bra sätt till glädje för sig själva.

Anförande nr 259

Borgarrådet B o u c h e r (V): Jag vill lyfta en annan fråga som vi pratade om en del på gruppleddardebatten i går, nämligen att ni stryker aktivitetscentrum helt och hållet. Det var en uppenbar missuppfattning hos Sverigedemokraterna, som tror att vi har tillfört 35 miljoner kronor. Det hade jag jättegärna gjort om jag hade haft ekonomi för det, men det har vi inte. Det ligger kvar 35 miljoner kronor sedan förra året som är struket från aktivitetscentrum. Det är hela summan för de aktivitetscentrum vi har.

Jag vill bara göra klart här i talarstolen att ni i er budget lägger ned alla aktivitetscentrum. Som jag har försökt säga i min inledning är aktivitetscentrum en väldigt viktig verksamhet som stadsdelarna ansvarar för. De har ansvar för det sociala mötet, för aktiviteter och så vidare ute i stadsdelarna för alla äldre som bor där. Jag tycker verkligen att detta är jättetråkigt – och lite förvånande.

Anförande nr 260

Å k e N o r d s t r ö m (SD): Jag förstår borgarrådets synpunkter. Som svar på det som har sagts här skulle jag vilja säga att vi drar ned på den extra satsningen och i stället lägger den på språkfrågorna. Det är mitt svar.

Anförande nr 261

I s a b e l S m e d b e r g - P a l m q v i s t (L): Fru ordförande! Det är inte många frågor som jag är överens med Sverigedemokraterna om, men att språket är viktigt är vi helt överens om. Det gäller oss liberaler, och jag tror faktiskt att det gäller hela den här salen.

Men jag bekymrar mig över Sverigedemokraternas verklighetsförankring när ni tror att man kan påverka språket på det här sättet i äldreomsorgen. Med all respekt – jag har ingen aning om hur mycket ni har kontakt med äldreomsorgen. Men jag har mycket kontakt med äldreomsorgen, för min pappa ligger på ett omsorgsboende. Jag vet precis vilka stora utmaningar som finns där och vilka otroligt härliga insatser de som arbetar där gör. Många har väldigt dålig svenska, men de har ett stort, stort hjärta. De behandlar min kära pappa på ett så fint sätt och med en sådan respekt att jag nästan

blir rörd när jag ser deras omsorg. Så prata inte om människor på det sättet! Vi ska såklart ge dem förutsättningar, men de har ett stort hjärta. Sida 111 (144)

Anförande nr 262

Å k e N o r d s t r ö m (SD): Jag vill gärna säga att jag började mitt anförande med att framföra ett varmt tack till alla som arbetar i hemtjänsten och på äldreboenden. När jag kommer över på språkfrågan och uppmanar folk att vara värdfamiljer och det ena med det tredje handlar det självfallet bara om ett komplement. Det behövs oerhört många insatser från oss alla. Vi behöver alla och envar här i salen hjälpa till – ingen är undantagen. Alla vanliga svenskar måste hjälpa till med alla nya som kommer. Det är vårt uppdrag, för de ska smälta in och bli så kallade vanliga svenskar. Som jag brukar säga: Det finns knappast någon medborgare i Sverige som inte har utländska rötter bara man gräver tillräckligt djupt i sin familjehistoria.

Anförande nr 263

U l r i k a L o r e n t z i (S): Fru ordförande! Ett privat företag skulle aldrig outsourca sin kärnverksamhet. Så säger Robert Wenglén, som är moderat. Han är kommunstyrelsens ordförande i Lomma. Lomma är en kommun som outsourceade all sin äldreomsorg och sedan tog tillbaka alltihop i egen regi.

Äldreomsorgen *är* en kommunal kärnverksamhet. Vi i den här församlingen har, precis som flera har sagt, ett ansvar för att äldre får den omsorg de har behov av. Ska man verkligen kunna gå in och påverka detta i praktiken, så att äldreomsorgen fördelas efter behov och finns i hela kommunen, måste man ha rådighet. Jag är stolt över att vi har börjat och fortsätter att öka vår rådighet över äldreomsorgen genom att ta tillbaka verksamheter i egen regi i stället för att upphandla dem enligt LOU.

Ni har hela dagen från högersidan pratat väldigt mycket om att vi är ideologiskt drivna, men även i denna fråga vill jag citera Robert Wenglén: ”Man kan kalla det ideologiska skäl, jag skulle säga att det är forskningsbaserade skäl, kunskapsbaserade skäl, till varför marknadslogiken inte fungerar på någonting som är offentligt finansierat och där vi har lagstiftning kring likvärdighet.”

Det finns en målkonflikt mellan marknadslogik och att ha en äldreomsorg som finansieras gemensamt och fördelas efter behov. Forskningen och kunskapen har visat att marknadslogiken drar mot ojämlikhet och mer privat finansiering. Stockholm är större än Lomma. Vi har absolut plats för privata utförare, gärna idéburna. Men vi måste ha en stark egen regi som vi kan styra.

Frågan är alltså: Vad är det för ideologi som driver högerpartierna att prioritera företagens rätt att etablera sig före en äldreomsorg efter behov?

Anförande nr 264

N i k e Ö r b r i n k (KD): Jag blir lite frustrerad över det här sättet att tala om våra privata utförare i Stockholm. Självklart finns det de som inte sköter sig; det har aldrig varit en fråga. Som jag sa stängde vi förra mandatperioden 17 stycken som inte skötte sig. Men det finns i den här staden, inom hemtjänsten och inom vård- och omsorgsboendena, människor som varje dag kliver upp på morgonen och motiverade går till sitt jobb för att ge en guldkant till de äldre som har valt dessa utförare.

Jag är av uppfattningen att man om man pratar så svepande om privata aktörer också pratar nedsättande om de äldres förmåga att tänka förnuftigt och fatta rationella beslut om sina egna liv. Vad har ni emot idén att en vuxen som har passerat 65 kan fatta egna rationella beslut om sitt liv och vad som passar bäst? Sida 112 (144)

Anförande nr 265

U l r i k a L o r e n t z i (S): Om du lyssnade när jag pratade hörde du att jag inte sa att det var privata utförare som var dåliga. Men jag sa att marknaden inte kommer att ta ansvar för att se till att vi har en äldreomsorg som fördelas efter behov. Det handlar om att marknaden inte kommer att bygga där den inte är intresserad av de boende. Vi måste härifrån kunna garantera att det finns äldreomsorg i hela staden, även där det finns bökiga äldre som privata utförare inte direkt brukar välja i första hand. Det är ju detta det handlar om: att ha en rådighet och själv kunna styra så att vi ser till att det verkligen finns äldreomsorg efter behov i hela Stockholm.

Anförande nr 266

H a n n a E g e l t o f t (V): Om jag ber er se framför er en person som går med rullator, vad ser ni då? Kanske en 90-åring som går långsamt fram i en korridor på ett vård- och omsorgsboende. Men vi har en grupp i samhället som är drabbad av både för tidig död och somatiska problem vid låg ålder, nämligen hemlösa kvinnor. Medellivslängden för en hemlös kvinna i Sverige är så låg som ungefär 43 år. Utifrån detta kan vi bara föreställa oss vilka psykiska och somatiska hälsoproblem en 65-årig hemlös ofta brottas med.

Vänsterpartiet har länge varit drivande för att arbetet med hemlösa ska prioriteras i Stockholm, på flera sätt. Vad gäller äldreomsorgen införde vi en nollvision för äldre hemlösa. Vi har satsat på att öka antalet uppsökare och inrättat äldrelotsar. På Vänsterpartiets initiativ har Micasa sedan 2018 årligen förmedlat 25 seniorlägenheter för hemlösa till SHIS. Nästan alla hemlösa som har fått dessa lägenheter har fått förstahandskontrakt på sikt. Vi har också inrättat äldrekorridorer för denna målgrupp på SHIS.

Under det senaste året har äldrenämnden tillsammans med socialnämnden utrett hur arbetet med att nå en nollvision för hemlösa äldre kan bedrivas. Vi har tittat på vad i det sociala arbetet som behöver förbättras och förstärkas för att motverka vräkningar och bekämpa akut hemlöshet bland äldre. Vi vill att detta arbete fortsätter. Därför yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 267

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP): Ordförande och fullmäktige! Miljöpartiet tycker att brukarperspektivet är väsentligt, och jag har naturligtvis stadsdelsnämndens perspektiv. Vi blir allt äldre i staden, och allt fler äldre äldre – pigga sådana. Då måste vi arbeta med att erbjuda aktiviteter för att se till att alla äldre håller sig friska till kropp och själ, så länge det bara går. Aktivitetscenter är därför något som vi från majoriteten satsar på. Jag minns också med glädje stadsdelskampen som gick av stapeln i höstas, som jag och Hassan från Enskede-Årsta-Vantör invigde, med gåfotboll, löpning med och utan rullator, kulstötning etcetera. Vi har även byggt ett pensionärgym. Det ska vara tryggt och kul att bli äldre i vår stad – en vardag med hög livskvalitet.

Samarbete med regionen är något vi behöver fortsätta arbeta med. I livets slutskede ska hemtjänsten också enklare kunna finnas på plats och vaka hos den som inte har närvarande anhöriga. Jag är mycket nöjd över att äldrenämnden nu kommer att arbeta för att underlätta i den frågan.

Mångfald inom äldreomsorgen är inte fel. Det finns många bra ideella aktörer, kooperativ, medarbetardriven omsorg och privata utförare. Kvaliteten är det viktiga.

Med detta yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 268

G a b r i e l K r o o n (SD): Jag hörde att det pratades om aktivitetscenter när jag var borta. Nu nämnde du det igen, så jag tänker att jag får passa på.

Aktiviteter för äldre är helt avgörande, och därför har vi en stor satsning på det i vår budget. Det vi framför allt skulle vilja lyfta är att majoriteten har försökt demontera flera aktiviteter. Ett exempel är herrluncher. Min kollega Ulf Wester i regionfullmäktige bor i Micasas äldreboende på Södermalm. Ett par gånger om året har man träffats och haft en herrlunch. Man har kunnat dricka ett glas alkohol och en snaps till det, och man har haft väldigt trevligt. Men detta har nu demonterats. Man har förbjudits att dricka alkohol till självkostnadspris på sina luncher, och det har skapat en stor otrivsighet.

Min fråga till dig är: Är du beredd att få bort den här byråkratin och möjliggöra för äldre herrar – och damer, för den delen – att fortsätta träffas på de här herrluncherna med alkoholförtäring?

Anförande nr 269

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP): Flytta till Skarpnäck, är mitt tips.

Anförande nr 270

T h o m a s W i h l m a n (C): Nu har det sagts rätt mycket här. Jag får plocka lite grann och stuva om i mitt program. Något jag tycker att vi har missat lite och inte pratat om är det stora behovet av kompetens och satsningar på kompetens. Inom Centerpartiet har vi lagt fram en hel del sådana förslag, men tyvärr har de inte riktigt nått fram så att det blivit resultat av detta. Ska vi klara av äldreomsorgen framöver, med bland annat tekniska förändringar och andra saker och dessutom kanske människor som ställer andra krav, måste vi faktiskt jobba med kompetensfrågorna.

Jag ser detta även som en personalfråga. Dem som jobbar inom verksamheten ska vi stötta för att de ska kunna utvecklas och kanske ta ett annat ansvar än de har gjort tidigare. Därför är dessa frågor viktiga.

Sedan hamnar jag återigen lite grann i det här med rådighet. Jag ställde frågan också till Torun men tyckte inte att jag riktigt fick svar, annat än kanske indirekt. Svenska Akademiens beskrivning är att det handlar om att ha möjlighet att bestämma över sig själv och sina handlingar. Det talar för att också självbestämmandet är en viktig punkt i detta sammanhang.

Detta var lite av en parentes, men kompetensen är central och något vi måste satsa på framöver för att vi ska kunna rekrytera och vara attraktiva arbetsgivare. När det gäller alternativ finns det dessutom stora kontrollmöjligheter på olika sätt. Det låter nästan lite handfallet ibland. Sida 114 (144)

Anförande nr 271

R o b e r t M j ö r n b e r g (V): Jag tycker att du är en klok och sympatisk person, Thomas. Du har många bra ingångspunkter när det gäller äldreomsorg, och jag tror rent av att vi ligger ganska nära varandra. Men jag undrar lite vad det är för gäng du har hamnat med. Jag får nämligen inte ihop Centerpartiets ingångspunkter i denna budgetdebatt över huvud taget. Ni kapar 20 miljoner på äldreomsorgen, och detta är inte det mest iögonfallande. Det är i stället er egen befolkningsprognos, som ni lyckas med konststycket att få igenom.

Swecos analyser visar att andelen personer över 80 år 2032 kommer att vara 54 procent större än i dag. Detta ser vi redan i dag. Samma eller liknande mönster återkommer i såväl SCB:s som regionens befolkningsprognos från september i år. Frågan jag ställer till dig är: Har Centerpartiet en magisk miniräknare? Vad vet ni som inte vi vet, med tanke på att ni har en helt egen prognos där ni sparar 150 miljoner kronor?

Anförande nr 272

T h o m a s W i h l m a n (C): Det handlar helt enkelt om andra saker. Jag tror faktiskt att vi har samma prognos, så det är nog inte bekymret. Däremot handlar det om människor och om hur man vill ha sin äldreomsorg. Vi kan till exempel konstatera att de pengar som hamnar i stadsdelarna inte används till fullo. Vi lägger ändå på rätt mycket pengar, 4,8 procent totalt sett, vilket är lite över det som SKR rekommenderar. Pengarna finns alltså där. Men pengar ska användas, och när de inte används får vi göra något annat i stället.

Anförande nr 273

F e l i x F i n n v e d e n (S): Ordförande, fullmäktige och åhörare! I äldreomsorgen är personalen den stora kostnaden; de står för 80 procent av driftskostnaden. Det betyder att den stora möjligheten att gå med vinst är att klämma vinsten ur dem. För de företag som är kreativa och inte sätter kvaliteten för de äldre i första rummet är möjligheterna många. Kanske sker det genom att skära i överlappningstiden eller genom att införa fler arbetsmoment utan att öka grundbemanningen. Kanske sker det genom att se till att de timanställda är många så att lönekostnaden inte ökar enligt märket utan försvinner ur verksamheten med dem. Kanske sker det genom att alltid effektivisera i redan söndereffektiviserade organisationer.

I slutet av förra året fick de utförare i staden som ville lämna in uppgifter om hur stor andel timanställda de har för att söka ett bidrag – ett bidrag som staden inte fick för att vi har för många timanställda. Det de lämnade in är riktigt dyster läsning, för de privata ligger på 38 procent i genomsnitt medan staden ligger på 22 procent. Även stadens andel är för hög för att man ska få de här bidragen. Vi minskar dock andelen. Vi har nu tryckt ned den till 18 procent, och den fortsätter sjunka. Det gör den för att vi har en aktiv politik för att jobba bort timanställningarna. Den politiken ska vi nu flytta

över till de privata genom att göra skärpningar i LOU- och LOV-avtalen så att fler vill jobba i äldreomsorgen. Sida 115 (144)

Anförande nr 274

Britten Lagerkvist Tranströmer (S): Fru ordförande och ärade fullmäktigeledamöter! Nu har jag, precis som ni andra, suttit här och lyssnat på detta tal för frihet. Jag tillhör, som ni ser, de äldre som går upp och säger något. Man pratar om valfrihet, och då börjar jag bli lite trött. Om jag den dag då jag behöver mer hjälp än i dag ska söka mig någonstans ger jag väl egentligen sjutton i vem det är som äger eller så. Jag vill ha god vård. Det är möjligt att det finns några på någon kant som väljer en privat aktör för att detta ligger inbyggt.

Men det som är bra är att det är kommunen som har ansvaret. Det är hela tiden kommunen som måste ta tag i det om något händer. Det är också så att vi vill att saker och ting ska utvecklas. Har man avtal med folk är det jättejobbigt att ändra. Men om man driver det själv kan man ändra väldigt lätt.

När man pratar om den goda omvårdnad man får handlar det om personalen, och de jobbar säkert minst lika gärna för kommunen om de får goda arbetsförutsättningar. Detta, om något, är vad vi verkligen vill från majoritetens håll. Vi ska ha goda arbetsförutsättningar så att jag och vi andra som blir äldre kan få en god omvårdnad den dag det behövs.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 275

Borgarrådet Jönsson (L): Ordförande! Britten Lagerkvist Tranströmer! Jag håller med dig om allt du sa om att det självklart är kvaliteten i omsorgen som är det viktiga, liksom hur personalen får möjligheter att jobba och så vidare. Men poängen med valfriheten är att det finns en del som väljer äldreomsorg därför att till exempel ett visst språk kan erbjudas. Det finns äldreomsorg med till exempel judisk inriktning. Det finns vissa aktörer som är specialiserade inom särskilda sjukdomar som äldre har. Det är denna mångfald som möjliggör för äldreomsorgen att täcka många olika behov och många olika intressen som människor kan ha. Detta kan kommunen inte alltid stå för i sin ganska standardiserade äldreomsorg. Det är därför vi tycker att det är viktigt med valfrihet.

Anförande nr 276

Britten Lagerkvist Tranströmer (S): Jag började min bana som politiker i sociala distriktsnämnden på Norrmalm på den tiden när i princip all äldreomsorg var kommunal. Men det gällde inte *all* äldreomsorg, utan det fanns även judisk äldreomsorg, Ersta och annat. Det fanns en ganska rejäl valfrihet, om det var den typen av valfrihet man önskade sig. Detta tror jag att vi fortfarande är villiga att erbjuda, och det finns ju också. Jag förstår inte att man kan tycka att detta är en inskränkning i valfriheten.

Nej, låt oss försöka göra det möjligt att bedriva en god kommunal hemtjänst, äldreomsorg och allt annat!

Borgarrådet B o u c h e r (V): Ordförande, fullmäktigeledamöter och åhörare! Jag tror på en äldrevänlig stad, och där behöver hela budgeten vara i balans. Detta är mitt huvudbudskap. Jag har som äldreborgarråd ansvar inte bara för äldreomsorgen. Jag har också ansvar för att till exempel vuxenutbildningen har pengar, att snöröjningen fungerar och att biblioteken har öppet. Detta ingår också i mitt ansvar.

Vi befinner oss i ett läge med stora utmaningar, som inflation, regeringens passivitet och så vidare. Alla Sveriges regioner och en stor andel av Sveriges kommuner har förlustbudgetar för närvarande. Alla verksamheter i kommunerna och regionerna, oavsett var de befinner sig, har stora ekonomiska svårigheter. Därför är jag glad över att vi i Stockholm har tagit bort generella och ofta helt ogenomtänkta effektiviseringar och i stället gjort generella uppräknings för att värna alla de bra verksamheter vi faktiskt har i den här staden.

Vi har även varit sparsamma med olika nya aktiviteter, av samma skäl. Alla oppositionens budgetar är osannolikt kreativa och gärna kryddade med aktiviteter som tillsammans med andra besparingar inte kommer att gå att genomföra i praktiken. Det är roliga budgetar att läsa, men de är helt ogenomförbara.

Sedan vill jag också kommentera Centerpartiets prognos. Det finns i vissa stadsdelar en eftersläpning på beställarsidan som gör att de går med överskott på beställarsidan därför att efterfrågan har varit mindre efter pandemin. Det kan man se i T2:an. I verksamhetsberättelsen nästa år, som också tar med det sista, kommer detta att slå helt annorlunda.

Kulturhuset Stadsteatern (RVI)

Kulturnämnden (RVI)

SDN: barn, kultur och fritid (RVII)

Anförande nr 278

Borgarrådet B o u c h e r (V): Ordförande, kommunfullmäktige och stockholmare! Här står ett kulturborgarråd som är stolt över den budget vi strax ska besluta om. För trots ett historiskt tufft ekonomiskt läge lägger vi fram en budget som värnar kulturen som en självklar del av välfärden.

Kulturen har ställts inför flera utmaningar de senaste åren: först pandemi, nu inflation. Inflationen är också en stor utmaning för landets alla kommuner. Många kommuner väljer nu att skära ned på kulturen, men i de oroliga tider vi lever i, både i Sverige och i omvärlden, behövs kulturen. Vi behöver mötas. Vi behöver innehåll, och vi behöver hopp. Musiken, dansen, konsten, teatern och litteraturen kan ge oss det.

Med vår budget får kulturskolan sin första kulturskoleplan, och Medeltidsmuseet kan fortsätta sin verksamhet i väntan på inflyttning i Börshuset. Biblioteken, Stadsmuseet, kulturfestivalen, Kulturnatten, Stockholm konst – vi har så mycket bra verksamhet som med vår budget kan fortsätta. Men vi ökar också stödet till föreningslivet, studieförbunden och det fria kulturlivet.

Sist men inte minst kan Kulturhuset Stadsteatern nu öka sin verksamhet i Skärholmen. Och, mina vänner, vi är den första fristadskommunen som har en budget för att kunna ta emot tre fristadskonstnärer. I en tid när högerextremism och totalitära stater breder ut sig värnar Stockholm det fria ordet här och i världen. Så jag yrkar med stolthet bifall till kommunstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 279

A l m a C a r l s s o n (S): Ordförande! Jag vill prata om det ekosystem som Kulturstockholm är. Kulturstockholm består av professionella och amatörer och av aktörer och publik, och detta är ett ekosystem som har växt fram under lång tid och som kräver kontinuitet. Kulturens aktörer och institutioner kan inte svältas så fort det börjar bli tryck på den offentliga ekonomin.

Runt om i landet ser vi hur det blir när vikten av kontinuitet i kulturen förringas. Man kan från ett budgetår till ett annat lägga ned en symfoniorkester eller se till att kulturskolan helt behöver stänga sin verksamhet. Men det tar mycket längre tid och är dramatiskt mycket dyrare när man ska starta verksamheten igen.

I svåra tider verkar det vara mångas första instinkt att skära ned på kulturen. Stockholm behöver sina kulturinstitutioner. Om vi vill vara en stad som är värd både att besöka och att leva i behöver vi se till att våra kulturarbetare inte lämnar branschen och att våra studieförbund och andra viktiga verksamheter kan fortsätta verka och utvecklas.

Majoritetens budget innehåller inte alla de satsningar som vi hade kunnat drömma om, men det är en budget som inte svälter verksamheten och som tar ansvar för kontinuiteten. Det är en budget som kompenserar för kostnadsökningar och som tar

ansvar för kulturen. Jag är stolt över att Stockholm går en annan väg än många ställen i riket så att stockholmarna kommer att kunna räkna med att kulturen finns där och kommer att finnas där under lång tid framöver. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till budget. Sida 118 (144)

Anförande nr 280

Kristina Lutz (M): Ordförande, ledamöter och åhörare! Sista och bästa blocket – äntligen dags för kulturdebatt! De senaste åren har denna debatt handlat väldigt mycket om att hantera pandemin och effekterna av den. Det har varit mycket tufft. Jag vill åter passa på att tacka alla som har kämpat så hårt för att kulturen ska återhämta sig och publiken återkomma och som har hittat många nya sätt att arbeta på.

Nu kan vi till viss del blicka framåt, och kulturen har börjat återhämta sig. Men nu har vi nya utmaningar med en svår ekonomisk kris och ett omvärldsläge som också präglar kulturen. När världen är osäker och många av våra värderingar ifrågasätts och utmanas behövs den fria kulturen och det fria ordet mer än någonsin. Kulturen har varit och ska vara en garant för det fria demokratiska samhället. Kulturen ska utmana, inspirera, glädja och uppröra och ge gemenskap, ökad livskvalitet och hälsa. Kulturen ska även bidra till ett tryggare samhälle och gör också det.

Stockholmarna vill ha och uppskattar ett rikt kulturliv. För många, inklusive lantisar som jag själv, har just Stockholms kulturliv varit en av anledningarna till att flytta hit.

Kulturen bidrar till livslångt lärande och bildning genom hela livet, något som för oss moderater är väldigt viktigt. Moderaternas kulturpolitik tar sin utgångspunkt i bildningsideal och konstnärlig frihet. Stockholms kulturpolitik ska premiera det fria kulturlivet och en ökad grad av självfinansiering, och kulturen ska vara en levande del av stadsmiljön. Men kärva tider kräver ansvar. Det är därför vi lägger fram en stark men ansvarsfull budget. Moderaterna lägger fram en budget som fokuserar på kärnverksamheterna, med särskilt fokus på barn och unga, kulturskolan och biblioteken, där vi exempelvis gör en särskild satsning på barn för 7 miljoner.

Stockholms stad ska erbjuda ett brett kulturutbud, men kommunen varken kan eller ska göra allt. Det finns fristående kulturaktörer i Stockholm, och vi ska ge dem gynnsamma förhållanden. Staden och de privata aktörerna har olika uppgifter och kan och ska komplettera varandra.

Bifall till Moderaternas budgetreservation!

Anförande nr 281

Emelie Wassermann (SD): Fru ordförande! Kulturen ska tillgängliggöras, både geografiskt, fysiskt och ekonomiskt, för dem som har behov av det. Den offentliga konsten ska demokratiseras genom folkinflytande och en hög medborgarförankring. Det är högst rimligt att den som är med och bekostar konsten i det offentliga rummet och dagligen tar del av den också får vara med och påverka den. Skattefinansierade kulturbidrag ska riktas så att barn och unga, seniorer och personer med funktionsnedsättning ges möjlighet att ta del av Stockholms kulturutbud. Vuxna ska i större utsträckning själva finansiera sin kulturkonsumtion.

Evenemangsavdelningen gör ett förtjänstfullt arbete i sin strävan att tillgängliggöra kulturen för alla genom att förlägga stora, kostnadsfria evenemang centralt inne i Stockholms city. Sida 119 (144)

Vi ska värna våra fina bibliotek och fortsätta tillgängliggöra böcker genom att även framöver ha kostnadsfria reservationer och möjlighet att få böcker skickade till det bibliotek som passar bäst för var och en. Samarbetet med förskolor och pedagogisk omsorg, skolor och fritidsverksamheter ska stärkas och främja alla barns och ungas möjlighet att upptäcka den enorma skatt som våra bibliotek innehåller.

Stadens parklekar ska värnas, och personalen ska utbildas inom NPF för att alla barn och unga ska känna sig välkomna och inkluderade. Kulanpremien ska lyftas fram, och uppföljningar ska göras för att säkerställa att alla barn och unga får likvärdiga möjligheter till kulturupplevelser.

Kulturbidrag ska utan undantag endast delas ut till föreningar som präglas av demokrati och jämställdhet. Inga skattemedel ska finansiera föreningar med kopplingar till Ibn Rushd och liknande sammanslutningar.

Sverigedemokraterna riktar stöd och bidrag till dem som behöver det, för att säkerställa tillgängligheten till Stockholms kulturliv för alla. Bifall till Sverigedemokraternas budgetreservation!

Anförande nr 282

I s a b e l S m e d b e r g - P a l m q v i s t (L): Fru ordförande! Äntligen har vi en kulturdebatt! När några beskriver en gemensam nationell och kulturell identitet som en av de grundläggande hörnstenarna i sin politik försvarar vi liberaler den fria kulturen. När andra står för en politik som gör samhället mer slutet och minskar vår möjlighet att tänka annorlunda ser vi i stället vikten av en fri kultur som värnar tankens och ordets frihet. Avgörande för en liberal kulturpolitik är den konstnärliga kvaliteten, och där måste alltid principen om en armlängds avstånd gälla. När andra vill lägga sig i luciatåg och sagostunder värnar vi denna princip.

Vi värnar också Fristadsprogrammet, det residensprogram som omfattar konstnärer som lever under auktoritärt styre. Programmet går ut på att flytta en person från en hotfull situation på en plats till en tryggare plats där personen får möjlighet att utöva sitt konstnärliga yrke bortom hot om våld och censur. Majoriteten har skruvat ned ambitionerna och skriver att de siktar på tre fristadsplatser, inte fyra som de skrev i fjolårets budget. Vi utvidgar till totalt fyra platser i vår budget, för vi ser att demokratin, yttrandefriheten och åsiktsfriheten är på tillbakagång runt om i världen.

Kulturen är en angelägenhet för alla stockholmare, med det fria ordet och den konstnärliga friheten som grund. Bifall till Liberalernas budgetreservation!

Anförande nr 283

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige, åhörare och stockholmare! Stockholm måste fortsätta vara en stad som förstår hur kulturens olika delar hänger ihop, för de kulturella och kreativa näringarna är vår tids basindustri. Kulturens ekosystem blev oerhört tydligt under pandemin.

En attraktiv kulturstad är en stad som har både spets och bredd. Här ska högt och lågt, klassiskt och modernt få samsas. Detta ger en god jordmån för både barn och professionella kulturutövare. Sida 120 (144)

Centerpartiet vill prioritera uppsökande insatser med kultur till alla de barn som kommer från hem utan välfyllda bokhyllor, de barn som har ett lägre socioekonomiskt kapital med sig från början. Vi behöver göra mycket mer för att verkligen nå dem och på riktigt få dem att upptäcka och glädjas åt kulturen.

Men att som vänstersidan generellt höja ramen – det märks faktiskt att ni har brist på idéer. Och när vänstern saknar idéer är mitt råd: Släpp kulturens kraft fri! Ett bra sådant exempel var Wall Street Stockholm, som Stockholm var med i 2022. Då krokade staden arm med fastighetsägare och fyllde Stockholm med massor av ny, tillfällig offentlig konst. Nu vill man göra detta på Sverigenivå 2025, men då vill Stockholm inte längre vara med. Det är otroligt tråkigt och visionslöst.

Ordförande! I dessa mörka tider, med populism och auktoritära högervindar som blåser, måste vi verkligen stå upp för den liberala politikens utgångspunkter och inte styra kulturens innehåll. Vi måste motverka varje tendens, för det är på det sättet vi slår vakt om yttrandefriheten och demokratin på riktigt. Genom att värna den konstnärliga friheten skapar vi en kulturstad att vara stolta över.

Anförande nr 284

M a t s B e r g l u n d (MP): Fru ordförande och fullmäktige! Den kommunala kulturpolitiken är betydelsefull. Den är en del av välfärden, men den är framför allt en bärande del i demokratin.

Miljöpartiet värnar kulturen på alla nivåer i politiken. Det är därför vi har tagit strid för att få kulturministerposten under de mandatperioder som vi har suttit i regering. Vi vet nämligen att detta har betydelse, och det ser vi i denna debatt. Den rödgröna majoriteten, med Miljöpartiet, tar ansvar för Stockholms kulturliv. Vi lämnar inte kulturen och demokratin i sticket i ekonomiska kristider. Tvärtom stärker vi nu kulturbudgeten med 75 miljoner kronor jämfört med förra året. Oppositionen går åt andra hållet, med rekordhöga besparingar och neddragningar.

Jag sitter inte själv i kulturnämnden, men jag har gjort det förut. Jag är glad för den rödgröna kulturbudgeten, som tar både höjd och ansvar. Vi tar ansvar för den kulturella infrastrukturen. Miljöpartiet har under flera mandatperioder varit med och skapat kulturhusfilialer i ytterstaden, och nu stärker vi också de fristående kulturhusen i stadsdelarna. Redan för tio år sedan, 2013, skrev jag en motion om just kulturhusfilialer, och det är naturligtvis roligt att se att den förverkligas.

Jag har också under min tid ägnat rätt mycket tid åt att politiken ska godkänna graffiti som en konstform. Jag lämnade 2012 in en motion om en mer positiv syn på graffiti och gatukonst, och nu inrättar vi en permanent kulturpark i Snösätra.

Detta är två exempel som visar att Miljöpartiet gör skillnad. Jag kunde absolut ha haft fler exempel.

Naturligtvis finns det i budgeten flera andra saker att vara stolta över. Vi stärker till exempel kulturskolan, kulturstödet och barnens rätt till kultur. Vi har satsningar på

Anförande nr 285

Destiny Zandi Lindgren (KD): Vi skäms inte över att säga nej för att sedan kunna säga ja till saker som verkligen behövs. Jag tror att vi måste se kommunens budget som en helhet och inte bara se den nämnd för nämnd. I den budget som vänsterstyret nu lägger fram för kulturen i Stockholm ökar man budgeten med 75,8 miljoner jämfört med föregående år. Detta är en oansvarig prioritering och en illröd tråd i majoritetens budget för 2024.

Vi har alltså ett vänsterstyre som i dessa tuffa ekonomiska tider ökar spenderingen med skattebetalarnas pengar samtidigt som man har mage att höja skatten för stockholmarna. Exempel som generella uppräknings för verksamheten visar tydligt hur majoriteten inte ens spenderar skattebetalarnas pengar på riktade, meningsfulla insatser för en levande kultur i Stockholm utan bara strösslar vitt och brett utan att veta vilken kvalitet det faktiskt genererar i slutändan.

Stockholm ska vara en av världens mest attraktiva huvudstäder. Kultur- och nöjesutbudet är en stor del av ett Stockholm som är attraktivt såväl i Sverige som för omvärlden. Med Kristdemokraternas budget skapar vi möjligheter för kulturlivet att utvecklas och blomstra av egen kraft. Genom att tydligt prioritera civilsamhället som kulturaktör, minskad byråkrati och förenklade regelverk men också förlängda öppettider för nattlivet öppnar vi möjligheterna för Stockholm som en huvudstad med attraktionskraft.

Vi kristdemokrater lägger fram ett ansvarsfullt budgetförslag med civilsamhället i fokus som en otroligt viktig kraft för att dels erbjuda meningsfulla kultur- och fritidsaktiviteter för stockholmarna, dels motverka den otrygghet som vi nu ser präglar vårt samhälle. Hushållen tvingas nu prioritera, och vi måste som politiker också klara av att göra precis det.

Bifall till KD:s Robin Hood-budget! Vi tar från sossarnas budget och ger tillbaka till folket.

Anförande nr 286

Borgarrådet Boucher (V): Jag håller detta inlägg i stället för Alexandra Mattsson, som tyvärr inte kan delta i dag på grund av att hon är sjuk med hög feber. Jag ska försöka säga något intelligent i hennes ställe, vilket kan vara en utmaning.

Ordförande, fullmäktige och åhörare! Området barn, kultur och fritid innefattar allt från levande medborgarkontor till fritidsgårdar, spontanfotboll, summercamp på Farsta IP, kollo på Barnens ö, parklekar, utflyktsbussar, Framtidens hus i Järva och lokala kulturhus i till exempel Skarpnäck.

Alla barn i Stockholm har rätt till en meningsfull fritid oavsett plånbok. Barn tillhör dem som drabbas allra hårdast i tider av ekonomisk kris. Därför är det särskilt viktigt att värna om stadens egna barn- och ungdomsverksamheter. Stockholm ska ha fritidsverksamheter med hög kvalitet som är förebyggande och främjande, med utbildad personal. De ska vara trygga platser, där alla barn och unga känner sig

välkomna och inkluderade. Vi vill se fler dagkollon i samverkan med civilsamhället, inte färre. Vi värnar stadens unika verksamhet på parklekar genom upprustning och utveckling. Vi satsar på fler kolloplatser, och avgifterna för kollo ses nu över. Sida 122 (144)

Det är tur att det är en rödgrön majoritet i Stadshuset, för det oppositionen levererar är mörk läsning. Flera av högerpartierna föreslår, i den ekonomiska krisen och med det ökade våldet, nedskärningar. Bland annat motsvarar Kristdemokraternas nedskärning en stängning av stadens alla 44 parklekar. Moderaterna vill att stadsdelarna ska spara hela 12,5 procent på verksamhet för barn och unga. Det innebär färre kolloplatser och minskade öppettider på våra fritidsgårdar, precis som det blev när ni styrde förra mandatperioden.

Ordförande! Bifall till vårt förslag till budget!

Anförande nr 287

G a b r i e l K r o o n (SD): Jag vill fråga dig om den offentliga konsten. Vi hade en kort debatt om detta tidigare, och då var det ett par partier som sa att politiker ska bestämma vad vi ska ha för motiv; det är ett politiskt beslut. Min första fråga till dig är: Instämmer du i att detta är ett politiskt beslut och att du, framför allt, och majoriteten ska ha ansvaret att å stockholmarnas vägnar bestämma vad vi ska ha för konst?

Om svaret är ja, politiker ska bestämma detta, är min andra fråga: Hur kommer det sig att det inte var politikerna som bestämde att vi skulle ha ett minnesmonument över terrorattentatet på Sergels torg? Hur kommer det sig att det beslutet inte togs politiskt utan av en tjänsteman?

Anförande nr 288

Borgarrådet B o u c h e r (V): För det första bestämde politikerna att vi skulle ha ett minnesmonument på Sergels torg men inte hur det skulle se ut, så det är precis som vanligt. Även ditt exempel är exakt likadant. Vi bestämmer att det ska finnas någonting, men inte hur eller vad som ska finnas där.

I övrigt tycker jag att Sverigedemokraternas resonemang är rätt märkligt. Ni raderar hela kulturbudgeten. Den är borta, så detta är en icke-fråga om ni får bestämma. Det kommer inte att finnas någon konst i Stockholms stad i fortsättningen. Ni har den mest extrema nedskärningen av budgeten. Jag återkommer om det vid ett senare tillfälle, men detta är en icke-fråga även för dig. Det finns inget Stockholm konst i din framtid.

Anförande nr 289

Borgarrådet J ö n s s o n (L): I kulturpolitiken har vi liberaler och vänsterpartister faktiskt ganska mycket gemensamt, vilket kan vara trevligt. Det jag tänkte fråga om nu handlar mer om det feministiska perspektivet, kanske framför allt inom fritidsverksamheten. Jag ser nämligen att det är väldigt mycket pojkar som deltar i fritidsgårdsverksamheten. Vi ser också att det saknas hbtq-symboler på många fritidsgårdar, inte minst i Järva och i utsatta områden. Vi hörde i går i idrottsdebatten att det kommer satsningar på kampsportscenter och en fotbollsliga i Järva, som märkligt nog bara är för killar. Varför ser det ut så här? Jag har ändå haft föreställningen att Vänsterpartiet är ett parti som är grundat i feminismen.

Borgarrådet B o u c h e r (V): Tack för frågan! Jag önskar verkligen att Alexandra var här, för hon skulle kunna svara mycket bättre än jag. Jag kommer ihåg att vi förra mandatperioden hade två utredningar – den ena handlade om kulturskolan och den andra om fritidsverksamheterna. När det gäller kulturskolan var man lite kritisk till att det var så mycket flickor från välbeställda familjer som gick i den. I fritidsutredningen var man lite besvrad över att det var så mycket pojkar från socialt och ekonomiskt utsatta familjer som var där.

Detta känner jag ändå att vi har vidareutvecklat ganska mycket, framför allt med den typ av utbildningar som vi nu genomför för personal på fritidsgårdarna, bland annat just för att få personalen att förstå vad som behöver göras för att locka fler flickor till fritidsverksamheterna. Men det handlar också om kulturskolan – hur vi breddar den och hur dessa två sektorer kan samarbeta. Det tror jag faktiskt är en väg framåt.

Anförande nr 291

K r i s t i n a L u t z (M): Hej, Torun! Vi ses ofta nu för tiden. Som man märker i ditt inledningsanförande har vi ganska mycket gemensamt i vår grundsyn på kulturen och kulturens vikt i samhället, inte minst just nu. Men det finns några saker som skiljer. Det är en sak jag saknar i er budget. Vi pratar väldigt mycket om att andra aktörer också kan komma in och göra saker. Det kan vara ideella föreningar eller näringsliv – det är inte vi som ska göra allting. Så ja, vi har en minskning i vår budget, men det handlar också om att vi tycker att andra aktörer ska kunna komma in. Det saknar jag i er budget. Kan ni ge något exempel? Ni skriver exempelvis om en näringslivspolicy – hur tänker du kring det?

Anförande nr 292

Borgarrådet B o u c h e r (V): För att ha alla typer av aktörer behöver man ha *alla* typer av aktörer. Det finns inte en intressant kulturstad som inte också har ett starkt offentligt stöd till små, fria grupper. Små, fria grupper ger också stora kommersiella aktörer mer kött på benen. Ni drar nu ned budgeten, bland annat genom att till exempel fasa ut delar av kulturstödet, som ni faktiskt skriver i er budget. Jag tycker att detta är jättetråkigt, för det är en jättebra text. Men det finns inget samband mellan pengarna och er text; det finns liksom ingen korrelation. Med er sänkning kommer vi att behöva radera kulturstödet direkt. Det kommer att gå från 236,6 miljoner kronor till 53,6 miljoner kronor. Det handlar om Folkoperan, Unga Klara och så vidare.

Anförande nr 293

M a r t i n H a n s s o n (MP): Ordförande! Som Torun Boucher redan har nämnt är det framför allt tre saker som kan lyftas. Först är det kulturskoleplanen, som vi nu ska ta fram; detta är en av de stora satsningarna i årets kulturbudget. Det kan låta som en självklarhet att en stad som Stockholm har en kulturskoleplan, men så har faktiskt inte varit fallet. Vi har en biblioteksplan sedan tidigare, men vi saknar en övergripande kulturskoleplan. Vi är väldigt glada över att den nu ska kunna komma till. Fördelarna med detta är att man ska kunna få en bättre övergripande vision för kulturskolan, men också att man ska kunna titta på exempelvis hur utbudet ska kunna öka och hur vi ska kunna bredda oss för att nå fler grupper. Det kan också vara ett medskick i detta.

Sedan vill jag också lyfta att kulturstödet utökas med 5 miljoner i år. Dessa pengar kommer att gå till det fria kulturlivet men även till olika lokalförvaltande organisationer. I de tider vi har, med ökad ekonomisk oro och kostnadsökningar i samhället, drabbas det fria kulturlivet väldigt hårt. Därför är det såklart extra viktigt att vi får in det utökade stödet på 5 miljoner. Sida 124 (144)

Slutligen skulle jag också vilja nämna lite om satsningarna på ateljéer, som vi drog igång under förra mandatperioden och nu utökar. Bland annat har vi nu under hösten tagit fram den nya ateljéstrategin, som ska gälla 2024–2026. Målet är att detta ska tillskapa ytterligare uppåt 100 ateljéplatser. Det uttrycks också som en väldigt tydlig ambition i budgeten för 2024 att vi ska få till fler ateljé- och produktionsplatser. Några konkreta ärenden är också på gång, till exempel renoveringen och utbyggnaden av Midsommarkransens gamla skola och spinnhuset på Långholmen.

Anförande nr 294

I s a b e l S m e d b e r g - P a l m q v i s t (L): Fru ordförande! Hej, Martin! Jag tycker att det är härligt att du vurmar för kulturskolan; det gör jag med. Det är en fantastisk verksamhet. Jag var för en tid sedan med Jonas i Vällingby och besökte deras verksamhet – helt otroligt! Man var helt lycklig när man gick därifrån. Det var trumpet i ett rum, teater i ett annat, dans i ett tredje och jättefina lokaler. Man blir så stolt och lycklig. Ni som inte har varit där, besök kulturskolan i Vällingby!

Med det sagt handlar detta inte om att ta fram en plan. Det är inte lösningen på problemen – med all respekt för en kulturskoleplan. Men det handlar om vad man fyller den med och vad man ska försöka få verkstad i. Och verkstad behöver vi verkligen få när det gäller att fler Stockholmsbarn ska få möjlighet att gå i kulturskolan. Hur tänker du att vi ska nå ut till fler så att de får ta del av den här fina verksamheten?

Anförande nr 295

M a r t i n H a n s s o n (MP): Jag håller med om att lokalerna i Vällingby är väldigt fina. Jag besökte dem för tre år sedan, tror jag att det var, och då var de dessutom väldigt nya.

Planen är såklart ett första steg. Det handlar såklart också om att satsa på kulturskolan generellt, med anslagen – det säger sig självt. I den här planen, som visserligen ska tas vidare så att man kan titta på detta, ingår som ett tydligt medskick att vi ska se över hur man kan bredda och hur man kan fånga upp fler grupper till kulturskolan. Detta är alltså ett medskick.

Vi har också i budgeten en skrivning om hur man eventuellt skulle kunna se över avgifterna för att anpassa dem än mer i syfte att fånga upp fler grupper. Vi har tidigare infört mer differentierade avgifter utifrån olika inkomstnivåer och sådant, men jag tror väldigt mycket på att uppsökande verksamhet är något vi måste fortsätta arbeta med. Även genom att se över breddningen av verksamheten skulle vi kunna fånga upp nya grupper.

M a r i a L j u s l i n (V): Fru ordförande, ledamöter och åhörare! Vi närmar oss kvällens slut. Jag vill ge ett lite annat perspektiv på detta block. Parklekar, öppna förskolor och fritidsgårdar har en viktig preventiv, kompensatorisk och förebyggande funktion. Därför ökar vi kvaliteten på våra mötesplatser, stärker upp med fler trygga vuxna förebilder, inför generösa öppettider och utvecklar aktiviteterna på våra parklekar och mötesplatser. Vi rustar upp våra parklekar i alla delar av staden. Vi fasar ut skadliga material och plaster, och vi tillgängliggör lek och aktiviteter för alla barn.

Anställda i våra verksamheter får ett stort ansvar att fånga upp, erbjuda sammanhang och bygga tillit. Även stadens öppna fritidsverksamheter ska vara mötesplatser, med närvarande och trygga vuxna förebilder. Prioriterade områden inom barn, kultur och fritid är viktiga kompensatoriska verksamheter som kan bli skyddsfaktorer för barn och unga.

Därför stärker vi samverkan mellan förskolor, skolor, socialtjänst och fritidsverksamhet, för att inget barn ska hamna mellan stolarna. Ingen förälder ska famla i mörkret utan att veta vem man kan vända sig till, och rätt stöd ska erbjudas i rätt tid, när det behövs. Ett extra behov i alla verksamheter är därför ett stärkt fokus på barn med särskilda behov och barn i utsatthet. Därför är det också extra prioriterat att nå de grupper som i dag inte nås av annan fritidsverksamhet och möjliggöra meningsfull fritid, både i egen regi och i samarbete med civilsamhället.

Stadsdelsnämnderna får ett mycket viktigt uppdrag för att möjliggöra för barn och ungdomar att komma till tals och påverka stadens verksamheter. Detta är ett viktigt steg för att bygga tillit, få barn att växa och visa barn att deras röster är viktiga och att deras åsikter och tankar blir tagna på allvar.

Jag är för övrigt glad över att höra att en majoritet i denna stad står upp för den fria kulturen och det fria ordet. Bifall kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 297

E m e l i e W a s s e r m a n n (SD): Nu sa du precis det jag läste i er budget om att ni vill nå alla och speciellt prioriterade målgrupper som inte nås av annan verksamhet. Jag tänker då på eleverna med NPF, som är en sådan grupp. Vi gör en satsning på parklekarna för att personalen ska få utbildning inom NPF så att alla barn ska få det stöd de behöver och känna sig välkomna i den verksamheten. Det kan jag inte se att ni gör. Vi vill också ha en anpassad kolloverksamhet för barn med funktionsnedsättnings för att de inte ska klumpas ihop med andra barn om de inte själva vill det utan ha en anpassad verksamhet med pedagoger som är utbildade i de funktionsnedsättningar som barnen har, så att de ska känna sig inkluderade i ett sammanhang där de kan vara bekväma. Detta är inte heller något som jag ser att ni gör. Jag undrar lite varför, när ni har så fina ord om att ni vill nå de här målgrupperna.

Anförande nr 298

M a r i a L j u s l i n (V): Tack för frågan! Återigen kan man upplysa Sverigedemokraterna om att saker och ting som redan pågår inte brukar nämnas i en budget. Detta görs redan av stadsdelarna och verksamheterna – anpassade kolloverksamheter och kunskapsstöd när det gäller att fånga upp olika diagnoser i våra verksamheter. Detta är pågående verksamhet som bara finns. Det är bara att läsa i

stadsdelarnas budgetar, verksamheternas planer och våra planer för vårt Sida 126 (144)
ansvarsområde. Det görs saker. Jag vet inte vilka papper ni har tillgång till, men det saknas tydligen kompetens och kunskap när det gäller att läsa rätt dokument.

Anförande nr 299

M a t s B e r g l u n d (MP): Fru ordförande! Ett levande kulturliv i Stockholm bygger på att vi från stadens sida erbjuder möjligheter, undanröjer hinder och skapar förutsättningar. Kultur är odling, brukar man säga, och det offentligas uppgift är då att erbjuda den bästa jordmånen.

Kulturstödet är en avgörande beståndsdel i denna jordmån. Kulturstödet är basen, bottenplattan, för det fria kulturlivet, där kulturen och konsten lever och tillåts ha ett egenvärde i sig. Det fria kulturlivet berikar vår huvudstad med nya perspektiv, upplevelser, insikter, skönhet och känslor.

Tyvärr är det flera partier här i Stadshuset som nu skär stort i kulturbudgeten med mer eller mindre ospecificerade minusposter. Detta skulle drabba kulturlivet hårt, och det samtidigt som regeringen skär hårt i de kulturbärande studieförbunden. Utan kulturlivet, eller med ett beskuret kulturliv och beskuren folkbildning, blir Stockholm en mindre levande, tråkigare och fulare stad – en stad som många av oss inte skulle känna igen oss i.

Det fria kulturlivet drabbades hårt av pandemin och får nu ytterligare utmaningar med hög inflation och kostnadsökningar. Jag är stolt över att vi i Miljöpartiet nu tar ansvar i svåra tider och lägger fram en budget där vi skjuter till ytterligare 5 miljoner kronor till kulturstödet för det fria kulturlivet och för stöd till lokalförvaltande organisationer. Vi vill se ett mer levande, skönare och mer kulturberikat Stockholm även framöver.

Anförande nr 300

E l v i r K a z i n i c (S): Ordförande, åhörare och ledamöter! Det här inlägget kommer under stadsdelsnämnderna. Under året som gått har vi lokalt arbetat stenhårt med Fokus Järva. Järva förtjänar att bli lika bra som övriga Stockholm. Självklart kommer vi också ihåg övriga Stockholm. Det ska också vara bra.

Hur har då arbetet med Fokus Järva gått? Vi kan fundera på detta genom att titta på hur Moderaternas kritik ser ut. Först sa de att det händer för lite. Nu säger de att det händer för mycket. Det är konstigt egentligen. Varför ska inte Järva få ha det som övriga Stockholm? Det är otroligt oseriöst att Moderaterna säger att hela Stockholm ska klassas som ett utsatt område. Om man prioriterar allt blir det ju ingenting av det.

Det är självklart viktigt att polisens arbete fungerar över hela staden. Där har regeringen en viktig uppgift. Vi har under året jobbat mycket med medborgarförslag och medborgardialoger. Detta har inneburit bland annat en boulebana som står klar i Akalla, och många fler saker är på gång.

Nattfotboll är tillbaka nu på fler platser än tidigare. Framtidens Hus och fritidsgårdar utvecklar sin verksamhet och gör andra konkreta saker som fungerar bra, och man tar hand om våra barn under deras fritid. Fritidsbiblioteken är på plats, och flera andra saker är på gång i vår stadsdel. En parklekstrategi är på gång, Sommar på torget fortsätter att utvecklas, kostnadsfria aktiviteter anordnas under skolloven tillsammans

med våra föreningar och kulturnämnden har många fantastiska barn- och ungdomsverksamheter. Sida 127 (144)

Under året som kommer ser jag mycket fram emot upprustningen av Knutby bollplan i Rinkeby, som är en viktig knutpunkt för flera hundra medlemmar varje vecka. Detta är något som vi har kämpat för länge. Jag ser fram emot fler medborgarförslag. Det finns kraft i Järva att göra området ännu bättre. Jag välkomnar ett centrum för kvinnor i Rinkeby. Civilsamhället är vår största resurs, och det ska vi ta vara på.

Anförande nr 301

Borgarrådet Jönsson (L): Ordförande! Jag vill börja med att säga att jag håller med om att det är viktigt att Järva, precis som andra utsatta områden, får möjlighet att vara som övriga Stockholm. Det är oerhört viktigt, och det är lite detta som min fråga handlar om. Jag har besökt fritidsgårdarna på Järva, och något som är påtagligt är att man där, till skillnad från andra fritidsgårdar, inte ser symboler för till exempel Pride. Det är också så att den hbtq-fritidsgård som finns i Järva måste finnas på hemlig adress på grund av att ungdomarna och även personalen där blir utsatta för hot.

Jag har därför en fråga till dig som är andre vice ordförande i stadsdelsnämnden: Vad gör ni för att fritidsgården för hbtq-ungdomar ska kunna bedrivas öppet? Och vad gör ni för att normalisera Pridesymboler och annat i fritidsgårdsverksamheten?

Anförande nr 302

Elvir Kazinic (S): Det är jättefina och viktiga frågor som du ställer, Jan. I Järva jobbar vi extremt mycket, inte bara under detta år utan under de år som har gått. Vi har ett fullspäckat schema under Prideveckan, och vi är där både när taget startar och när det slutar. Vi har utbildningar som är riktade till våra fritidsverksamheter, och vi har olika temakvällar.

Det görs alltså extremt mycket jobb, och det kommer att bli ännu mer i fortsättningen. Om du har några synpunkter eller idéer vill jag gärna höra dem.

Anförande nr 303

Jonas Naddabo (C): Ordförande, fullmäktige, åhörare och stockholmare! Förra året stod jag här i talarstolen och kände mig både stolt och glad, för jag trodde att majoriteten skulle arbeta vidare med våra reformer. Men tji fick jag. Det var visst bara läpparnas beaktelse. Ett exempel är när lokalbehovsanalysen kom upp i kulturnämnden i april, då det inte fanns med ett enda ord om nattlivets behov av lokaler. Helt plötsligt halkade vi fyra år tillbaka i tiden.

Det är tråkigt att vänsterstyret inte förstår vad det är som skapar en levande och attraktiv stad. Om jag ska vara riktigt elak verkar det som att kulturpolitiken med er i majoriteten har backat tillbaka till den tid då det bara var kommunalt finansierad kultur som räknades.

Ni hade ett annat exempel. Ni hade ett mål i budgeten för i år att identifiera zoner i områden utan bostäder där högre ljudnivåer kan tillåtas för ett levande nattliv. Det var ett mål som skulle vara färdigt i juni, men jag har inte sett röken av återkoppling om detta mål.

Vi i Centerpartiet kommer att fortsätta att kämpa för en stad som har både finkultur och breddkultur och där alla delar får ta plats. Jag försöker gärna övertyga vänsterstyret om hur kulturens ekosystem hänger ihop, men det är faktiskt inte bara på mina favoritområden som ambitionen i kulturpolitiken verkar ha fått pyspunka. Det är dålig leverans på era egna mål i kulturnämndens budget. Vi har ett möte kvar i december, och då kanske ni får fatt i alla dessa mål som ni har satt upp.

Under era första elva månader ser jag, om jag räknar snällt, fyra ärenden som ni själva har drivit fram. Resten är verksamhetsplaner och svar på motioner. Jag tror till och med att vi från oppositionen har fler egna ärenden på kulturnämndens dagordning än majoriteten.

I årets budget är det mycket pengar och olika uppräknings, men det gapar tomt när det gäller politiska visioner. Jag tror att vi har ytterligare ett förlorat år inom kulturpolitiken med Vänsterpartiet vid styret.

Anförande nr 304

Borgarrådet B o u c h e r (V): Ordförande, fullmäktige, ledamöter och åhörare! Lokalbehovsanalysen är ett resultat av det kulturstrategiska program som du, Jonas, tog fram. De hänger liksom ihop, så jag antar att du har ett delansvar i det arbetet. Det handlar de facto främst om sådant som behöver någon form av stöttning ifrån staden – egna verksamheter, om du så vill – där vi har ett sådant ansvar. Vi tydliggör i budgeten ganska många av de saker som du lyfter upp, så du får läsa vår budget lite noggrannare.

Sedan vill jag säga att det är ganska många som tror att vi strösslar med pengar så där i största allmänhet, men hela vår uppräknings handlar tyvärr om att behålla nivån i den ekonomiska kris vi befinner oss i. Här strösslas alltså inte med några pengar alls.

Anförande nr 305

J o n a s N a d d e b o (C): Jag står givetvis bakom det kulturstrategiska program vi gick fram med under den förra mandatperioden. Vi hade aldrig släppt fram en lokalbehovsanalys som inte tog med den viktiga delen om nattlivets behov av lokaler. Det handlar om livemusiken och om mycket av det som gör Stockholm till en intressant och levande kulturstad. Det ska självklart finnas med när vi tittar på det breda behovet av kulturlokaler.

Om jag hade haft ansvaret hade jag inte släppt igenom detta, men jag tycker att det är lite symptomatiskt att vi har backat. Jag vet att ni var jättestolta över att presentera Banan-kompaniet, som jag var väldigt glad för, men sedan dess har ni haft väldigt få egna ärenden i kulturnämnden. Det är inte tillräckligt mycket driv och engagemang.

Jag förstår att ni är glada över att kunna stärka resurserna till kulturförvaltningen, och det behövs. Centerpartiet står också bakom er ökning till det fria kulturlivet. Det vill jag bara tala om.

Anförande nr 306

A l m a C a r l s s o n (S): Hej! Jag vill gärna ha att förtydligande från dig, Jonas. Jag vill börja med att fråga om era generella effektiviseringar och de grejer som ni inte har men som vi har. Vad har ni tänkt dra ned på i den verksamhet som finns? Man kan ju alltid satsa på nya projekt. Men vad är det som man i så fall ska ta bort i stället?

Under mina sista 30 sekunder tänkte jag säga att jag har grävt lite i den centerpartistiska kulturskatten och hittat följande citat: Vi måste bygga ett lokalsamhälle för gemenskap, där alla behövs, där ingen är ensam och utanför, där ingen är arbetslös. Vi måste alla hjälpas åt för att vi målet ska nå, men det är lång väg att kämpa och det är lång väg att gå.

Jag hade hoppats att du ville gå med mig och med oss i detta, för att få en gemenskap där alla har kultur.

Anförande nr 307

J o n a s N a d d e b o (C): Vi ökar budgeten inför 2024 med 4,9 procent. Vi tycker att detta fullt och riktigt följer det KPI som händer på kulturområdet. Men vi står även bakom det ökade stödet till kulturlivet, också till samlingslokaler där den ideella kulturen kan få ta plats och där vi kan bygga det där lokalsamhället där alla får vara med.

Stödet till folkbildningen är fortsatt starkt från Centerpartiets sida. Här måste alla goda krafter stå upp när regeringen gör enorma nedskärningar. Jag pratade precis med Studieförbundet Vuxenskolan i Norrbotten om hur många de måste säga upp, i ett län som har stora avstånd och höga kostnader. Vi är verkligen överens när det gäller folkbildningen på nationell nivå. Det är dråpslag mot denna viktiga kulturaktör.

Anförande nr 308

G a b r i e l K r o o n (SD): Jag skulle vilja prata om det fria, men skattefinansierade, kulturlivet – det kulturliv som styrs av regelverk som majoriteten bestämmer, det kulturliv som styrs av politiska prioriteringar där politiker som Torun Boucher med flera säger vilken kultur som ska konsumeras. Detta fria kulturliv skulle jag vilja prata om.

När Sverigedemokraterna behåller skatten på dagens nivå så att en vanlig medelinkomsttagare kan få 600–700 kronor mer per år att själv konsumera från det fria kulturlivet är vi klåfingriga, bejakar inte armlängds avstånd, skär ned på kulturen och så vidare och så vidare. Men det är ju tvärtom. Vi lägger faktiskt 1,4 miljarder kronor på kulturbidrag i Stockholm – inte på kultur, ska vi komma ihåg, utan på kulturbidrag.

Det finns nämligen mycket kultur som inte är skattefinansierad. Det är väl bra, för vad är syftet med skattefinansierad kultur? Syftet är att hjälpa de grupper som inte kan ta för sig av kulturen själva och som inte har ekonomi för att kunna konsumera den. Syftet är inte att unga män ska gå på kurser i marxism eller att vi ska finansiera etniska festivaler i ytterförorterna. Detta måste vi vara väldigt tydliga med.

Jag tror att det ska vara upp till var och en att bestämma vilken konst man vill att kommunen ska finansiera och även vilken kultur man själv vill konsumera. Därför är det viktigt att vi har en stark kommunal finansiering. Vi har 1,4 miljarder kronor, så det är inte så att vi skär ned på pengarna. Dessutom kommer var och en som arbetar eller har pension att få mellan 500 och 700 kronor i genomsnitt per år att konsumera kultur för – ett subventionerat musikabonnemang, biobiljetter eller teaterföreställningar som inte subventioneras av kommunen. Det ger en massa fina möjligheter att verkligen ta del av fri kultur.

J o n a s N a d d e b o (C): Ja du, Gabriel, ni låtsas vara för armlängds avstånd inom kulturen, men ni har inte på allvar försökt förstå vad det egentligen handlar om. Att anslå medel och stötta kulturaktörer med anslag verkar ni anse bryter mot principen om armlängds avstånd. Något annat kan man inte tolka det som när ni skär ned kulturbudgeten med 315 miljoner kronor. Det är till och med 100 miljoner mer än vad vi ger till det fria kulturlivet.

Sedan gömmer ni er vurm för svensk kultur bakom folkviljan. Som om Sverigedemokraterna var uttolkare av folkviljan! Ni vill ha folkomröstningar för att bestämma vilken konst som ska pryda våra gator och torg. Er baktanke är såklart att ni ska slippa konst som inte passar Sverigedemokraterna och som inte vilar på den svenska nationens särprägel, som ni skriver i er budget.

Konsten och kulturen ska vara fria från klåfingriga politiker, för vi vet hur det blir när SD får vara med och styra kulturen. Låt oss se till att det aldrig händer i Stockholms stad!

Anförande nr 310

G a b r i e l K r o o n (SD): Men, Jonas Naddebo, vem är uttolkare av folkviljan? Är det du som är uttolkare av folkviljan, eller är det våra kulturexperter och tjänstemän? Just nu är det våra kulturexperter och tjänstemän som bestämmer dels hur konsten ska utformas, dels vilken konst det ska vara.

Det vi vill är att konsten ska demokratiseras. Jag ska inte bestämma vilken konst vi ska ha, du ska absolut inte bestämma vilken konst vi ska ha och inte heller kulturvetarna ska bestämma vilken konst vi ska ha, utan det är de vanliga stockholmarna, som betalar för konsten och går förbi den varje dag på väg till jobbet eller efter att ha lämnat barnen på förskolan, som ska bestämma vilken konst vi ska ha.

Vad är du så rädd för? Demokratisera konsten och skapa ett samtal! Låt oss inte ha dessa diskussioner i slutna rum där medborgarna inte kan komma till tals.

Anförande nr 311

E m e l i e S t a r k (S): När jag växte upp spelade jag teater, och jag fick the male lead därför att vi bara var kvinnor och tjejer i min grupp. Jag fick inte bara utforska begreppet kön och kyssa den snyggaste tjejen i gruppen på scenen inför alla, utan jag fick också lära mig om samspel tillsammans med andra. Jag fick lära mig att ta plats och att ge plats, att våga tala från magen och veta vad det innebär och att våga mer än vad jag visste att jag kunde.

Kultur är inte bara konsumtion, utan utövande av kultur och medverkan i en kultur är jätteviktigt för många. Det är också ett viktigt tryggt rum för många hbtq-plus-personer. Icke-binära lucior och dragqueens som läser sagor förgyller vårt samhälle.

Nu slaktar SD kulturbudgeten, och mina frågor till SD i Stockholm är: Tar ni avstånd från era partikamrater, som gång på gång uttrycker förakt mot hbtq-personer i kulturen? Och hur ska ni säkerställa att hbtq-personer får leva fria liv i staden med en aktiv fritid när ni slaktar budgeten?

G a b r i e l K r o o n (SD): Vi måste ändå hålla oss till budgetdebatten och till Sverigedemokraternas budget i Stockholms stad. Det är extremt oseriöst att prata om något annat, inte minst gentemot våra väljare, Emelie, som vill höra dina och mina synpunkter i kulturfrågorna.

Här är jag väldigt tydlig: Jag vill demokratisera kulturen, till skillnad från dig som vill styra den. Jag vill ge var och en möjlighet att själv bestämma vad som ska konsumeras, genom att sänka skatten och ge denna möjlighet. Varför ska våra pensionärer bara konsumera det som du tycker är lämpligt, det som du och dina politiker har bestämt att skattepengar ska gå till? Nej, låt oss decentralisera denna makt.

När det kommer till teaterföreställningar och möjligheten att kyssa killar ska vi såklart värna om denna möjlighet. Därför lägger vi 1 miljard kronor fortsatt på kulturen – 1 miljard kronor! Det är i paritet med den kulturbudget som fanns när ni styrde förra gången, så det är inget dräpslag jämfört med den.

Anförande nr 313

M a t s B e r g l u n d (MP): Herr ordförande! Folkbildningen har fyra uttalade syften som alla är demokratifrämjande på ett eller annat sätt.

Det handlar för det första om att stärka och utveckla demokratin, för det andra om att ge människor möjlighet att påverka sin egen livssituation, för det tredje om att utjämna klyftor och höja bildningsnivån i samhället och för det fjärde om att öka delaktigheten i kulturlivet.

Sverigedemokraterna har på nationell nivå fått den liberala utbildningsministern att skära rejält i medelsfördelningen till studieförbunden. En tredjedel ska bort på tre år, en kvarts miljard redan nästa år. Detta kommer att märkas över hela landet, från små samhällen till de stora städerna, och här i Stockholm skär ni bort ytterligare 15 miljoner kronor för studieförbunden.

Jag vill fråga dig, Gabriel: Vilket av de demokratifrämjande syftena är det som skaver så pass illa i den sverigedemokratiska själen att ni vill radera en långt över hundraårig svensk och nordisk kultur- och bildningstradition?

Anförande nr 314

G a b r i e l K r o o n (SD): Det som skaver är att det är en socialistisk konstruktion som egentligen har till främsta syfte att utestänga nya aktörer och föreningar som vill komma in i denna rörelse.

Studieförbunden vilar på en ideologisk värdegrund. Hela idén med studieförbunden är ju att man ska bygga vidare på en ideologisk värdegrund. Därför är ABF ett socialistiskt studieförbund, medan Ibn Rushd är ett islamiskt eller islamistiskt studieförbund. Det är konceptet, så vi finansierar en ideologisk värdegrund. Det tycker jag är fel.

I stället för att finansiera studieförbund, som delvis är en begränsad klubb med ett fåtal organisationer, tycker jag att vi ska finansiera föreningslivet. De småskaliga föreningarna ska kunna söka pengar. Detta ska inte vara begränsat till ett fåtal stora

aktörer, som av hävd och lång historisk praxis har en egentligen obegränsad dragningsrätt på våra skattemedel. Sida 132 (144)

Anförande nr 315

H a s s a n J a m a (V): Ordförande! Jag missade förra gången, Gabriel, men nu är jag här.

Jag tänker inte prata så mycket om den stora slakt på kulturen som ni gör – där tyckte jag att Jonas Naddebos anförande var väldigt bra – utan jag tänkte gå in på barn, kultur och fritid. Där skär ni ned mest, hela 90 miljoner kronor. Då måste jag fråga Sverigedemokraterna: Har ni verkligen koll på vilka konsekvenser det skulle få för våra barn i staden, för sommaraktiviteter, kollo och alla aktiviteter som stadsdelarna gör för våra barn? Det är 90 miljoner kronor, Gabriel Kroon. Det skulle få otroliga konsekvenser för våra barns aktiviteter ute i stadsdelarna.

Anförande nr 316

G a b r i e l K r o o n (SD): Kul att du är tillbaka, Hassan, och kul att du tar en replik innan dagen är slut! Det är viktigt att vi får lite batalj här på kvällskvisten.

Man ska komma ihåg att fritidsgårdarna delvis också ligger under detta anslag. Vi ifrågasätter att man lägger mycket pengar på fritidsgårdar där det är tveksamt vilken effekt det får. Vi ser den negativa effekten i kommuner som Botkyrka, där Socialdemokraterna har styrt. Jag vet inte om Vänsterpartiet var med också. Där har ABF varit en grogrund för kriminalitet, och det är uppenbart att den risken är överhängande också i Stockholm.

På det stora hela måste vi se över konstruktionen med fritidsgårdar och framför allt se på vilken nytta de egentligen gör och om pengarna egentligen borde läggas på något annat. Det är en del av neddragningen, men i övrigt lägger vi fortfarande ungefär 30 av 400 miljoner kronor, vilket är stora pengar.

Anförande nr 317

I s a b e l S m e d b e r g - P a l m q v i s t (L): Ordförande! Jag är nyfiken på ert stora intresse för kulturfrågorna, Gabriel, och varför ni är så angelägna om dem. Det oroar mig oerhört, med tanke på den slakt ni gör på budgeten. Ni pratar så mycket om kultur och hur viktig den är, men ni går inte från ord till handling. Detta förundrar mig, och på riktigt går jag och tänker på hur detta hänger ihop och varför ni är så intresserade av denna fråga. Jag begriper det inte, för om man är intresserad av en fråga borde man ju vilja satsa på den och komma med en massa idéer. Men ni sitter fast i en massa begreppsdiskussioner som i sak är jätteviktiga men som liksom inte hänger ihop. Jag begriper det inte.

Innan jag förlorar ordet vill jag säga att jag tycker att det du sa till Emelie Stark, som är vice ordförande i HBTQ+Socialdemokrater, var väldigt roligt. Du trodde så självklart att hon kysste en man, men det var en kvinna hon kysste.

Anförande nr 318

G a b r i e l K r o o n (SD): Hon sa att hon kysste en kille, men jag hörde kanske fel. Man får kysa vem man vill så länge det sker med samtycke.

Jag vet inte riktigt vad du vill ha för svar av mig på ditt anförande, Isabel, men min dörr är alltid öppen. Jag sitter på våning 1. Du kan knacka på och så kan vi ha en diskussion om kulturpolitiken. Jag finns alltid där. Om du har frågor om budgeten svarar jag gärna på dem. Sida 133 (144)

Detta är en fråga som jag brinner för och som jag har jobbat med i fyra år i regionfullmäktige i Stockholm. Där debatterade jag löpande med Anna Starbrink, och vi hade väldigt bra debatter. Jag tyckte att hon var snäppet vassare än vad era företrädare är lokalt, tyvärr. Nej, jag skojar bara. Men vi diskuterade detaljer, medan ni verkar vilja ”klägga” på oss en massa konstiga påståenden. Ni pratar om hbtq. Jag har aldrig nämnt hbtq på något negativt sätt när det kommer till kulturen.

Låt oss prata riktig kulturpolitik. Min dörr är öppen, och du är välkommen.

Anförande nr 319

Borgarrådet B o u c h e r (V): Kulturvetarna får inte bestämma, sa du alldeles nyss, Gabriel. Det är taskigt för mig som är både politiker och kulturvetare, så där har jag en utmaning. Men följdfrågan är: Ska kulturutövarna få bestämma vilken konst de ska skapa? Detta tycker jag faktiskt är en relevant fråga.

Jag har en fråga till. Ni raderar hela finansieringen till biblioteket på Kulturhuset: Kulturbiblioteket, Lava, Tiotretton, Rum för barn och fristadskonstnärerna – allt försvinner med ett pennstreck. Det innebär också tomställda lokaler på ett och ett halvt våningsplan, så min nästa fråga är: Vad ska ni göra med den ytan? Ska ni hyra ut den till ett lukrativt it-företag som kanske skulle vara intresserade av den planeringen? Hur bidrar detta till tryggheten på Sergels torg?

Anförande nr 320

G a b r i e l K r o o n (SD): Jag tackar för frågorna. Vi kan börja med kulturutövarbiten. Jag tycker att det är ganska uppenbart att vem som helst får skapa vad som helst men att ingen har rätt att få betalt för det de skapar, i alla fall inte från skattemedel. Man får gå till den privata marknaden och försöka få betalt för sina konstverk, precis som i alla andra yrken.

Om man däremot ska sälja ett konstverk till det skattefinansierade – det kommunala – måste man vara beredd på att det finns en typ av kommunal vilja. Antingen kan det vara kulturvetare som säger vad som ska skapas, eller så kan det vara allmänheten eller politiker som säger det. Jag är en stark förespråkare för att det ska vara allmänheten, inte kulturutövare, som avgör när vi köper in konst till det kommunala med skattefinansierade medel.

Anförande nr 321

K r i s t i n a L u t z (M): Hej Gabriel! Detta kommer att bli en väldigt kort fråga, och jag hoppas att du kan definiera kortfattat. Jag är i grund och botten statsvetare, ibland alldeles för mycket statsvetare för att vara politiker, och jag har verkligen försökt fundera på två saker.

Det ena är att jag inte förstår vad ni menar när ni säger att vi ska demokratisera kulturpolitiken. Jag har läst er budget flera gånger, och jag har lyssnat på dig många gånger. Jag förstår det inte.

Det andra är att jag blir väldigt nyfiken på idén om folkomröstningar. Kan du förklara hur det skulle gå till? Sida 134 (144)

Anförande nr 322

G a b r i e l K r o o n (SD): Jag tackar så mycket för frågan. Det är en bra och viktig fråga att ställa.

När det kommer till demokratisering handlar ett av de främsta verktygen för det om den offentliga konsten, som vi ska betala för och beställa. Vi har haft en debatt om vad:et, och detta tycker jag är något som medborgarna kan vara med och bestämma. Jag tycker att inte heller hur:et behöver vara uteslutet. Man kan få ett antal alternativ som medborgare att ta ställning till. Vad och hur är väldigt tätt ihopkopplade.

När det kommer till hur folkomröstningar ska genomföras praktiskt är det en fråga som vi har fått tidigare. Det är en väldigt bra fråga. Man måste självfallet se över olika metoder för att göra detta. Vi har digitala omröstningar, vi har QR-koder, vi har alla möjligheter att gå ut medialt och säga att det ska bli ett konstverk på Sergels torg och att det finns fem alternativ som man går in och rösta på digitalt. Vi kan ha en fältassistent som står där med en informationsskylt och säger att man kan rösta på ett konstverk.

Det finns många metoder för att göra detta. Om man vill tror jag att det går att hitta en lösning, men vill man inte ser man ju bara problem.

Anförande nr 323

C u r r e H a n s s o n (S): *Saltkråkan* ska bli film igen, men det är inte klart var den ska spelas in. För oss är det självklart att säga Stockholms skärgård, men så enkelt är det inte. Tv-serien *Vår tid är nu*, berättelsen med rötter i Stockholm, spelades in i Göteborg. Där fanns en bättre infrastruktur och finansiellt stöd till film. Film i Väst var helt enkelt bättre och vassare. Det kan lätt gå samma väg med *Saltkråkan*, till Finland eller Åland.

Film är den största kreativa industrin i världen. Enorma summor investeras, och av alla dessa produktionskostnader går ungefär 65 procent till sådant som inte syns: resor, transporter, kost och logi, hantverkare och mycket annat. Stockholm har allt som film- och tv-produktion kan önska sig. Här finns inspelningsmiljöer, infrastruktur, innovationskraft och en stor bredd av kompetens. Kort och gott: Vi har alla möjligheter att sprida och synliggöra Stockholm i världen. Trots detta väljer många produktionsbolag andra platser som liknar Stockholm.

Film Stockholm heter vårt svar på Film i Väst. Bra film och tv lockar oss alla. Vår fortsatta satsning på Film Stockholm ska ge oss möjligheten att räta lite på ryggen nästa gång vi är i Göteborgstrakten. Men till sist: *Saltkråkan* ska till Stockholms skärgård!

Anförande nr 324

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! Jag är glad, Curre, att du fortsätter att arbeta med en av de saker som jag under min tid lade ned kanske 60 procent av min vakna tid på. Det var just att reda ut hur vi tillsammans med regionen och staden skulle kunna

fortsätta att ta ett samlat grepp om filmen i Stockholm. Jag är glad att ni fortsätter den Sida 135 (144)
satsningen.

Men jag måste följa upp en annan sak. Du har ju varit med länge i sossarna och vet hur det är när man har vallöften och sådana saker. Fyra dagar före valet lovade ni att sänka kulturskoleavgifterna till 2019 års nivå. Ni skulle sänka avgifterna och slopa dem på kortkurserna. Nu lägger ni 75 miljoner mer på kulturnämndens budget utan att klara av att prioritera att ge väljarna det ni lovade. Var vallöftet om kulturskolan bara en bluff?

Anförande nr 325

C u r r e H a n s s o n (S): Det finns väl tid kvar? Jag kan inte själva sakfrågan, men mitt spontana svar är att valperioden är fyra år. Är det inte så? Men den bästa diskussionen ska du ha med dem som var med och gav vallöftet tidigare. Jag var inte på insidan i detta hus då, men nu är jag det på ett bättre sätt.

Anförande nr 326

E m e l i e W a s s e r m a n n (SD): Herr ordförande! Myndigheten för kulturanalys konstaterade i sin rapport *Så fri är konsten* att det måhända lite luddiga begreppet armlängds avstånd inte efterlevs. Som exempel nämndes i rapporten, som publicerades 2021, att bidragssökande till Kulturrådet ombads beskriva hur de tänkt integrera ett jämställdhets-, hbtq-, mångfalds- och interkulturellt perspektiv. Syftet var att genom konst och kultur öka människors medvetenhet om vissa frågor och förändra normer i samhället.

Denna typ av styrning har inte setts som ett problem av er i vänstermajoriteten. Nu när Sverigedemokraterna påpekar detta får vi höra att vi inte håller armlängds avstånd. Det som jag sammantaget kan konstatera är att så länge konsten är beroende av bidrag är konsten inte fri. Hur ser ni på detta?

Anförande nr 327

C u r r e H a n s s o n (S): Nu var det inte det jag pratade om. Jag var uppe och pratade om Film i Väst och Film Stockholm därför att det finns stora möjligheter för Stockholmsregionen att bli lite vassare, synas bättre ut i världen och skapa bättre film här i Stockholmstrakten. Det var mitt syfte med det som jag pratade om. Den där diskussionen får vi ta vid något annat tillfälle.

Anförande nr 328

A l m a C a r l s s o n (S): Ordförande! Jag vill prata mer om studieförbund, för det är en av mina många hjärtefrågor. Det finns något väldigt fint med att kunna bidra till en givande fritid, att kunna hjälpa till att lösa ensamheten, att kunna vara någonstans där människor kan samlas, lära sig något och utvecklas som människa och att kunna utöva kultur utan att vara en professionell aktör.

Ett starkt exempel på saker man kan göra om man går en ABF-kurs är till exempel att lära sig ett nytt hantverk. Det kan vara något som man aldrig har provat förut och inte tänker göra något praktiskt med. Om min mamma råkar se detta får hon sluta kolla nu, då det ska bli en julklapp, men man kan till exempel brodera lite. Fram tills för ett år

sedan hade jag aldrig broderat, men det är jättekul och även jättebra att göra på möten – ett tips. Sida 136 (144)

Kulturen skapar mening i människors liv och frihet att fördjupa sig i något som inte behöver vara lukrativt, utan något som man kan göra för sitt eget höga nöjes skull. I många debatter, till exempel i äldrevårdsdebatten, har det dykt upp diskussioner om språk och att man behöver lära sig bättre svenska. Jag tror att studieförbunden och möjligheten att träffas och lära sig ett språk eller något helt annat är viktiga för att lära sig ett nytt språk på riktigt.

Anförande nr 329

J o h a n K l i n g (C): Ordförande! Tack, Alma, för att du började gräva i den centerpartistiska kulturskatten och fick fram Björn Scharin från 1975! Det gav mig lite inspiration. Jag ser att ni i er budget lyfter upp sommarkollo på ett förtjänstfullt sätt, vilket också vi i Centerpartiet gör. Detta fick mig att vilja gräva vidare i den centerpartistiska kulturskatten: Låt bleknande stadsbarnens skara där lungsoten härjande går till grönskande landsbygden fara att leka i spirande vår!

I vår budget föreslås sommarbarn som ett komplement till sommarkollo. Jag undrar: Kan detta vara något som är intressant för majoriteten att plocka med sig inför framtiden – att bredda sommarkollo och också tillåta sommarbarn?

Anförande nr 330

A l m a C a r l s s o n (S): Jag uppskattar verkligen när man tar till vara sina interna låttraditioner. Om jag hade jag fått en förvarning hade jag säkert kunnat hitta något starkt från arbetarrörelsen också.

När det gäller sommarbarn är det ett förslag som jag inte specifikt har funderat så mycket på. Jag tycker att sommarkolloverksamheten är väldigt bra, och jag tror att den kommer att utvecklas mycket under de kommande åren utifrån kolloplanen. Strategi och samordning kommer att utvecklas mycket tack vare detta, så jag ser fram emot att utvärdera det och ha vidare diskussioner om detta senare.

Anförande nr 331

E m e l i e W a s s e r m a n n (SD): Herr ordförande! Det är jätteroligt att du har hittat ett nytt intresse, Alma. Det förespråkar vi. Det är roligt om man utvecklas både inom kultur och inom annat. Men att ABF ska få skattepengar för att du vill brodera en julklapp till din mamma tycker jag är lite magstarkt. Jag tänker så här: Om vi inte höjer skatten utan tar de 500–700 kronor som man då sparar kan man köpa nål och tråd för de pengarna och lära sig att brodera, utan att skattebetalarna ska vara med och finansiera julklappar till släktingar.

Anförande nr 332

A l m a C a r l s s o n (S): Jag vill börja med att säga att jag har köpt nål, tråd och tyg själv, Emelie. Jag tror att du missar det som var kärnan i det jag pratade om. Det handlar inte bara om själva kursen eller om att gå dit och göra något, utan det handlar om de lite svårare och komplexa frågorna. Dem är ni ganska bra på att prata om, men ni har inga konkreta förslag för dem.

Det handlar till exempel om att se till att äldre får mötesplatser och inte blir ensamma och om att se till att människor integreras och träffar personer som pratar svenska med dem så att de får öva på svenska med folk som har det som modersmål. Det handlar om de möten i samhället som skapar de värden som ni pratar mycket om utan att ha konkreta förslag för. Det är därför jag tror att studieförbunden är viktiga och behöver stöttning, speciellt nu när de inte får det nationellt.

Anförande nr 333

A l b i n S t r ö m (M): Ordförande! Jag reagerar tyvärr på det att det är en lite låg ambitionsnivå i en specifik del av majoritetens budget. Det är när det kommer till samnyttjandet av kommunens lokaler, vilket i förlängningen egentligen är ett slöseri med kommunens resurser.

I budgeten stipulerar ni i majoriteten att minst en skol- eller idrottslokal ska öppnas under mandatperioden per stadsdelsnämnd. Varför lägga sig så lågt? Som jag nämnde i går här i talarstolen jobbar jag som idrottslärare. Jag kan konstatera att mellan påsk och september står typ alla idrottshallar tomma. Vi snackar om tusentals timmar som kan användas till föreningar, kulturutövare eller sporadiska ateljéer – vad vet jag – eller till aktiviteter för äldre. De står alltså tomma.

I Moderaternas budget har vi tryckt extra hårt på att planering och effektivt samnyttjande är essentiellt för att kulturen ska vara långsiktigt hållbar. Det måste den vara, oavsett vad man tycker om det, för politik är att prioritera och planera.

Jag tycker därför att majoriteten kan höja ambitionen, öka effektiviteten och åtminstone försöka att utnyttja de resurser som vi har. Då måste man kanske inte prompt höja skatten varje gång.

Anförande nr 334

M a t s B e r g l u n d (MP): Herr ordförande! Tack för ditt anförande, Albin! Det gäller något som vi har jobbat med ganska länge i denna stad, inte minst under förra mandatperioden, när våra båda partier jobbade ihop. Du vet ju att det inte är så lätt att lösa frågan om lokalerna.

Vi har en annan invändning mot Moderaternas budget. Där står saker som att staden ska växa med kultur och att konst och kultur är viktiga förklaringar till att människor och företag väljer att besöka och etablera sig i Stockholm. Och ni vill värna bibliotek, museer och sådana saker, men sedan drar ni undan mattan för alla satsningar genom att minska kulturbudgeten med över 100 miljoner kronor jämfört med förra året, samtidigt som kulturverksamheterna drabbas av kristider och inflation. Om er budget skulle gå igenom skulle det bli den största minskningen någonsin på kulturlivet i Stockholm. Det blir en jättestor förändring och knappast längre någon orsak till att människor och företag skulle välja Stockholm.

Ni har en minuspost på 146 miljoner, helt ospecificerad, och ni hänvisar till pandemistödet. Hur tänker ni att kulturförvaltningen ska hantera detta när ni inte specificerar det i er budget?

A l b i n S t r ö m (M): Besöksnivåerna, som sjönk drastiskt under pandemin, har börjat återhämta sig, vilket är förklaringen till att vi inte tycker att coronastödet behöver vara kvar på det sättet. Att betala för något som det inte finns ett behov av just nu är inte särskilt dynamiskt, och jag menar att politiken måste vara dynamisk och möta de kostnader som uppstår och som sedan försvinner.

Anförande nr 336

H a s s a n J a m a (V): Ordförande! Du pratar väl om satsningarna, Albin, och att ni vill att vi ska öppna upp idrottsanläggningar. Men om man tittar på er budget, specifikt på barn, kultur och fritid, ser man att ni har andraplatsen efter Sverigedemokraterna när det gäller nedskärningar. Det är 64 miljoner kronor i nedskärningar, vilket skulle tvinga staden att stänga ned 21 av 54 fritidsgårdar.

Jag måste fråga dig: Vilka fritidsgårdar tycker du att vi inte behöver? Vilka barn är det som inte ska få en plats att gå till där de kan träffa trygga vuxna människor, få hjälp med läxorna eller ha bara roligt när det är otryggt hemma? Vilka 21 fritidsgårdar är det som vi ska stänga, Albin?

Anförande nr 337

A l b i n S t r ö m (M): Nu står det ju inte någonstans i vår budget att vi ska stänga några fritidsgårdar, för det är väldigt onödigt.

Precis som jag nämnde i mitt första anförande handlar detta om vad man använder pengarna till. Om man använder pengar effektivt i den kommunala verksamheten behöver man inte ha lika höga budgetposter. Om man använder de lokaler vi har till ateljéer, föreningsverksamhet, aktiviteter för äldre eller annat och använder fantasin lite där behöver man inte använda lika mycket pengar för kulturbidrag och andra sådana saker. Det handlar om att vara effektiv, och så är det genomgående i all politik.

Anförande nr 338

R a s m u s J o n l u n d (L): Ordförande, åhörare! Armlängds avstånd har många pratat om i denna sal och på senare tid generellt i samhällsdebatten. Det är lite roligt, för det är något som vi som har ägnat oss åt kulturpolitik under många år har pratat om, tänkt på och diskuterat länge. På ett sätt är det glädjande att få tillfälle att prata mer om konst, kulturpolitik och principer, samtidigt som det förstås är oroande i och med att det bakom detta nymornade intresse finns ett hot mot kulturens frihet som kan upplevas som större än på länge.

Det finns ett väldigt tydligt exempel om principen. Det finns många sådana, men ett av dem är Drag Queen Story Hour, där barn, böcker och fantasi får spelrum. Det är dessutom ett privat och fristående initiativ som berikar våra kommunala biblioteksverksamheter och som dessutom verkar ha blivit riktigt populära och rent av folkkära. Att säga nej och stopp till sådana saker är inte bara tråkigt och färglöst på något sätt, utan det vore också ett tydligt brott mot armlängds avstånd att säga till biblioteken att de helt enkelt inte får ha sådana sagostunder.

Politiken behövs för konsten och kulturen. Det handlar om att ge förutsättningar för den fria kulturen, bland annat ekonomiskt, men också om att ge uppdrag till våra egna

institutioner. Det handlar dock aldrig om att lägga sig i hur detta görs. Därför kan vi säga att vi vill ha både bredd och spets. Vi kan ge ett sådant uppdrag till kulturen genom våra olika verktyg men aldrig säga hur det ska göras. Sida 139 (144)

Det kan handla om att vi i Liberalerna vill se ett hbtqi-museum i Stockholm men inte om hur innehållet ska se ut, att vi vill ha ett minnesmärke över Barbro Westerholm men inte om hur det ska se ut eller att vi vill ha fler fristäder för förföljda författare och kulturskapare men inte om vilka som ska få en fristad. En fri kultur kan kräva stöd, men den ska aldrig styras i sitt innehåll.

Anförande nr 339

G a b r i e l K r o o n (SD): Jag vill vara tydlig med att jag personligen inte har någon större synpunkt på Drag Queen Story Hour, varken för eller emot. Däremot skulle jag vilja fråga dig, Rasmus: Tycker du att Drag Queen Story Hour är ett vad eller ett hur? Man skulle ju kunna se det som både och. Man skulle kunna se det som att man som politiker vill främja en sådan verksamhet och att man då säger vad:et, alltså att det ska genomföras, och att hur:et sedan är att låta alla föreningar vara med och upphandla och att någon sedan väljs ut för att genomföra det.

Så är det ett vad eller ett hur? Just den specifika frågan verkar vara något som är återkommande i diskussionen.

Anförande nr 340

R a s m u s J o n l u n d (L): Det är ett exempel. Det är intressant att du på något sätt känner dig apostroferad av detta. Men nej, jag tycker inte att politiken ska säga till Stockholms stadsbibliotek att de bör ha Drag Queen Story Hour. Däremot ska inte vi eller någon annan kommun i Sverige säga nej till bibliotek som vill ordna sina lässtunder på ett sådant sätt.

Anförande nr 341

Borgarrådet B o u c h e r (V): Ordförande, ledamöter, åhörare! Hela syftet med den budget som vi har lagt fram är att inte behöva göra neddragningar i dessa ekonomiskt utmanande tider. Oppositionens kulturbudgetar är, med något undantag, därför en kuslig läsning så här i novembermörkret. Vi kan ta dem i storleksordning.

Vi har redan sagt att med Sverigedemokraternas budget stängs all biblioteksverksamhet, även för barn och unga, på Kulturhuset. Den kommer att vara helt uttraderad. Dessutom drar man ned med ytterligare 280 miljoner kronor, vilket motsvarar hela vårt kulturstöd – fritt eller ofritt, demokratiskt eller odemokratiskt – plus all verksamhet på Liljevalchs. Ingen höjd egenfinansiering där kommer att kunna rädda det. Eller, om man hellre väljer det, så stänger man ned hela kulturskolan. Den är ju inte ett obligatorium. Det kommer dock inte att räcka, utan även några bibliotek kommer att behövas stänga. Välj själva!

Moderaternas neddragning på 183 miljoner kronor går inte heller att möta med generella effektiviseringar, utan man kommer att behöva välja. Man har själv föreslagit att kulturstödet ska fasas ut. Den utfasningen blir väldigt omedelbar, skulle jag vilja påstå. Man kommer att behöva ta en diskussion med Folkoperan, Unga Klara, Dockteatern Tittut, Medborgarskolan och Stockholms internationella filmfestival. Håll

i er, för med Moderaternas kulturbudget blir det åka av! Det kommer att bli väldigt intressant. Sida 140 (144)

Kristdemokraterna skär ned lite mer modest men fortfarande lite mer än vad Liljevalchs kostar staden och nästan dubbelt så mycket som evenemangsavdelningen kostar – ni vet de där som ser till att vi har en kulturfestival och en kulturnatt i Stockholm. Dessutom vill man inte ha några fristadskonstnärer – den internationella insats som är så viktig i en demokrati.

Anförande nr 342

J o n a s N a d d e b o (C): Jag blir lite beklämd, Torun Boucher. Det här är verkligen det som jag pratade om i mitt anförande. Det är ett otroligt fokus på pengarna men väldigt lite innehåll – vad du vill göra med kulturen framöver.

Vi i Centerpartiet ökar faktiskt kulturbudgeten med 4,9 procent jämfört med i år. Det är ökning som jag tycker är bra och som möter KPI. Vi står också bakom er ökning av stödet till det fria kulturlivet. Det är otroligt viktigt. Sett till hur mycket ni ökar pengarna helt ospecificerat till er egen kulturförvaltning blir dock den procentuella andelen till det fria kulturlivet som att vrida på en liten kran: Av 75 miljoner går 5 miljoner till det fria kulturlivet, som ju också har kostnadsökningar och inflation. De ska dessutom gå till samlingslokalerna, och kanske ska de också kompensera för de höjda hyror som ni gärna vill att pengarna ska räcka till.

Jag hade gärna hört dig, Torun, beskriva lite vad ni vill framöver med kulturpolitiken. Passa på nu!

Anförande nr 343

Borgarrådet B o u c h e r (V): Det underlag jag har för den höjning vi har gjort håller väldigt starkt, oavsett vad KPI och allting säger. Det är vad som behövs in i kulturen, till de utmaningar som våra verksamheter möter. Detta vet jag. Allt annat är därför extra plus. Bland annat de 5 miljoner som vi lägger på det fria kulturlivet eller på kulturstödet är extra plus. Ni drar ned med 21 miljoner kronor, Jonas, på till exempel administration och så vidare. Det kommer verkligen att kännas.

Det som Moderaterna snurrar om ...

(J o n a s N a d d e b o (C): Jag är inte moderat.)

Jag vet, men 2019 gjorde ni ganska radikala nedskärningar. Jag vet att du inte tycker det, men jag vet också att det med pandemin ovanpå detta har varit ganska svårt att komma upp i nivå igen för kulturen, både den fria och den som vi har inom ramen för kulturnämndens verksamheter.

Anförande nr 344

R a s m u s J o n l u n d (L): Älskade kultur, älskade bibliotek och älskade kulturhus! Det är härligt, helt enkelt.

Du nämnde Kulturhuset, Torun, och att biblioteksverksamheten skulle försvinna därifrån. Det vill vi absolut inte. Jag har en konkret liten fråga om barnverksamheten

på Stadsbiblioteket i Asplundhuset och vart den ska ta vägen till sommaren när den behöver flytta. Finns något svar att ge om detta? Sida 141 (144)

Jag tänker till exempel på Kulturhuset Stadsteatern, där det finns tomma lokaler. Dessa får väl i och för sig inte vi i Kulturhusets styrelse råda över, utan de ligger under fastighetsnämnden. Men det vore ett trevligt ställe att fylla i stället för att de ska stå tomma och trista där nere vid Sergels torg, apropå trygghet och sådant.

Kan vi inte ha en sådan härlig kreativ lösning eller i alla fall någon annan bra lösning?

Anförande nr 345

Borgarrådet B o u c h e r (V): Jag hoppas att detta inte förutsätter Sverigedemokraternas nedskärningar på 40 miljoner till Kulturhuset Stadsteaterns tomma lokaler.

(R a s m u s J o n l u n d (L): Nej, det är lokaler som är tomma i dag.)

Kulturförvaltningen och Kulturhuset Stadsteatern har diskussioner om detta. Det är en jätteknepig fråga. Det är också en anledning till att kulturförvaltningen har stora ekonomiska utmaningar över huvud taget. Det handlar ju om att Stadsbiblioteket är tvunget att stänga för en jättebra renovering nästa höst. Men det är en stor strategisk utmaning att hysa hela denna verksamhet, som är jättebra. Vi kommer att se över alla bibliotek i hela staden, inklusive Kulturhuset, för att försöka lösa denna fråga på bästa sätt.

Anförande nr 346

G a b r i e l K r o o n (SD): Som du är inne på, Torun, finns det en ekonomisk verklighet att förhålla sig till, där det är tufft för vår kassa och våra företag och där bolag går i konkurs ett efter ett. Då måste vi såklart göra vad vi kan för att inte förvärpa den ekonomiska situationen för var och en.

Den prioritering man måste ställas inför är om vi ska satsa på välfärden, vilket vi sverigedemokrater gör, samtidigt som vi ger människor större valfrihet att bestämma vad de vill att deras pengar ska gå till inom kulturen. Då måste vi hålla nere skatten.

Alternativet är att som ni gör lägga en stor del av skattehöjningen på just kulturen, men effekten blir att det minskar valfriheten för var och en. Om jag inte vill gå på din skattefinansierade teater, till exempel, eller om jag inte vill gå och brodera med socialdemokrater har jag inte något val, utan då får jag själv finansiera min kultur helt och hållet. Jag får betala för min Spotify fullt ut, och jag får betala för min biobiljett till stor del fullt ut.

Anförande nr 347

Borgarrådet B o u c h e r (V): Jag är både äldre- och kulturborgarråd, så jag står med fötterna i båda dessa verksamheter. Båda två är väldigt viktiga välfärdsverksamheter och ska inte konkurrera med varandra. Äldrebudgeten är också extremt mycket större. Kulturbudgeten är ur ett stadsperspektiv faktiskt en väldigt liten budget, ärligt talat, och därför också ganska känslig för diverse strykningar i den.

Under andra världskriget öppnade vi Parkteatern. Om det är någon gång vi behöver kultur är det nu. Detta förstod stockholmarna under andra världskriget. Då öppnade man Parkteatern, en av stockholmarnas absolut mest populära verksamheter. Jag tycker att om vi någon gång ska satsa på kultur är det nu. Sida 142 (144)

Anförande nr 348

Borgarrådet Jönsson (L): Ordförande! När jag i fjol stod här i talarstolen under budgetdebatten i kommunfullmäktige hade Sverigedemokraterna stoppat en sagostund på biblioteket i Trelleborg, och man hade försökt att stoppa en annan i Kalmar. Ett luciatåg i Gävle stoppades också någon dag senare. Sedan dess har partiets ledare, som jag brukar kalla oraklet från Sölvesborg, under partiledardebatten på bästa sändningstid stött idén att politiken ska gå in och styra kulturen.

Man kan se detta också i själva stadshusbudgeten, eftersom man skriver ”rensa upp i det kulturpolitiska träsket”. Det är vad man har tänkt sig. Sedan skriver man lite om att det i stället är folkviljan som ska styra, men då borde man väl inte gå till storms mot sagostunder med dragqueens, till exempel, som ju är väldigt populära bland många barnfamiljer. Det hedrar Gabriel Kroon att han inte själv har någon synpunkt på detta, men vi har läst en hel del inlägg som är väldigt kritiska på SD:s sociala medier.

Om man läser rapporten *Vi vet ju hur det blev i Sölvesborg* från DIK, facket för kultur- och kommunikationsarbetare, kan man se hur SD utmärker sig när det gäller att uppvakta kulturutövare med krav på förändringar i verksamheten. Många tystnar därför. Detta är ett hot mot den fria konsten och bidrar ibland till en väldigt hätsk stämning kring kulturarbetare. Jag undrar hur Sverigedemokraterna ser på detta eftersom det är viktigt att värna den kulturella friheten.

Anförande nr 349

Linnéa Vingé (SD): Jag vill börja med att säga att vi ändå får hålla oss till den kommunala debatten. Detta är en kommunal budgetdebatt. Vi har inte i något sammanhang i denna talarstol lyft upp dragqueens över huvud taget, Jan Jönsson, utan det är ni som ständigt och jämt för fram det i debatten.

Om jag ändå ska komma med ett perspektiv som medborgare och som mamma kan jag säga att om det en dag skulle sitta en skylt på mina barns förskoledörr om att, ursäktat språket, Fru Skamlös Vinhora och Fröken Åskfitta skulle komma och läsa sagor för barnen skulle jag faktiskt dra öronen åt mig. Det handlar inte om att det är män i klänning, utan det handlar om att det så uppenbart har sexuella inslag. Jag är skeptisk till att detta ska skattefinansieras.

Anförande nr 350

Borgarrådet Jönsson (L): Jag tror faktiskt att de aldrig använder de där namnen när de är i rollen som sagoberättare. Det är precis som att man kan vara en skådespelare som begår väldigt allvarliga mord och annat i en film och att man i en annan film kan spela en snäll liten farbror eller vad det nu är för roll man har. Det är ju roller som man spelar – detta är viktigt att förstå.

Ni har på era sociala Stockholmsmedier, Linnéa, försökt associera just dragqueens till pedofili. Ni kan titta på de inlägg som gjordes före sommaren. Detta skapar en hätsk

stämning kring både kulturarbetare och hbtq-plus-personer, och det är inte okej. Kom med oss andra i stället och bidra till ett gott samhällsklimat! Sida 143 (144)

Anförande nr 351

E m e l i e S t a r k (S): Tack, Jan, för att du fortsätter att ta kampen och för sakupplysningen tidigare att jag kysste en tjej. Jag visste inte att jag skulle behöva sakupplysa om det, men då har vi fått det utrett.

Jag vill egentligen bara tacka. Jag tycker att det är jätteviktigt att vi fortsätter den här kampen, och det gör mig väldigt glad att Liberalerna står på rätt sida. Det känns skönt att vi kan gå hand i hand.

Anförande nr 352

O r d f ö r a n d e n : Bra jobbat, allesammans! Stort tack från oss i presidiet till alla engagerade KF-ledamöter och ersättare som har tjänstgjort! Det är mycket som ska till för att dessa två dagar ska kunna äga rum. Det är många förberedelser. Det är bönder som har odlat sin skog, skogsarbetare som har avverkat skog och pappersarbetare som har tillverkat papper som har kunnat användas för att skriva ut otaliga utkast och sedan till slut 25 centimeter tjocka pappersbuntar till var och en av oss. Bara det är en insats.

Sedan har vi naturligtvis alla ledamöter som tillsammans med sina rotlar och partikanslier har filat på budgetförslagen, som är en demokratisk skatt som alla stockholmare och andra intresserade kan ta del av. Och inte bara det, utan det kommer också många underlag från våra mycket dugliga tjänstemän på stadsledningskontoret och i alla förvaltningar och bolag, som ser till att vi får korrekta underlag.

Och här framme har ni sett alla från KF/KS kansli, och ni har förstått att många har kopierat upp och delat ut papper här. Och det är folk som har lagat mat, det är tekniker som ser till att allt funkar och vi har våra stenografer som skriver protokoll med flera. Alla är de värda en stor applåd.

Nu, kära vänner, kommer vi till vägs ände här, men vi ses snart igen.

Anförande nr 353

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Jag vill på fullmäktiges vägnar tacka vårt eminenta presidium, som håller koll på oss, säger till oss när vi inte vårdar språket och ser till att vi blir sams utanför talarstolen om så krävs. Tack så hjärtligt! Vi ger en stor, varm applåd till vårt kära presidium.

Anförande nr 354

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Jag vill från oss i oppositionen i alla enkelhet bara upprepa det som Karin Wanngård sa. Vi är mycket imponerade av det sätt på vilket presidiet har lett oss igenom dessa två dagar.

Jag vill också passa på att tacka hela majoriteten och finansborgarrådet för de debatter som vi har haft tillsammans här i dag. Man kan säga att detta trots allt är höjdpunkten på vårt arbete. Även om vi är oense om mycket är jag fullt och fast övertygad om att vi alla har en sak gemensamt, nämligen en genuin omtanke om Stockholm som jag tycker har präglat dessa dagar. Tusen tack!